

DET KONGELIGE
KULTURDEPARTEMENT

Prop. 1 S

(2011–2012)

Proposisjon til Stortinget (forslag til stortingsvedtak)

FOR BUDSJETTÅRET 2012

Utgiftskapitler: 300–339

Inntektskapitler: 3300–3339, 5568

Innhold

Del I	Innledning	9	Del II	Budsjettforslag	35
1	Kulturløftet II	11	8	Nærmere omtale av bevilgningsforslaget	37
1.1	Kulturløftet II og hovedsatsinger i 2012	11		<i>Programkategori 08.10 Administrasjon (kap. 300)</i>	37
1.1.1	Innholdet i Kulturløftet II	11		Kap. 300 Kulturdepartementet	37
1.1.2	Gjennomgående prioriteringer i budsjettforslaget for 2012	12		Kap. 3300 Kulturdepartementet	40
1.1.3	Hovedsatsinger 2012	13		Kap. 305 Lotteri- og stiftelsestilsynet	40
1.2	Overordnede mål, utfordringer og prioriteringer i budsjett- forslaget for 2012	14		Kap. 3305 Inntekter fra spill, lotterier og stiftelser	41
1.2.1	Kulturpolitikken	14		<i>Programkategori 08.15 Samfunns- og frivillighetsformål (kap. 310–315)</i>	42
1.2.2	Medie-, film- og pengespill- politikken	16		Kap. 310 Tilskudd til trossamfunn m.m.	47
1.2.3	Samfunns- og frivillighets- politikken	18		Kap. 314 Kultur og samfunn	49
1.3	Anmodningsvedtak	19		Kap. 315 Frivillighetsformål	52
2	Idrettspolitikken	20		<i>Programkategori 08.20 Kulturformål (kap. 320-329)</i>	58
3	Forslag til kulturbudsjett	22		Kap. 320 Allmenne kulturformål	66
3.1	Programkategori 08.10 Administrasjon	22		Kap. 3320 Allmenne kulturformål	77
3.2	Programkategori 08.15 Samfunns- og frivillighetsformål ..	22		Kap. 321 Kunstnerformål	78
3.3	Programkategori 08.20 Kulturformål	22		Kap. 322 Billedkunst, kunsthåndverk og offentlig rom	82
3.4	Programkategori 08.30 Medieformål	22		Kap. 3322 Billedkunst, kunsthåndverk og offentlig rom	90
4	Fordeling av spilleoverskudd utenfor statsbudsjettet	23		Kap. 323 Musikkformål	91
4.1	Fordeling av spilleoverskudd til kulturformål	23		Kap. 3323 Musikkformål	102
4.2	Fordeling av spilleoverskudd til idrettsformål	24		Kap. 324 Scenekunstformål	103
4.3	Fordeling av spilleoverskudd til samfunnsnyttige og humanitære organisasjoner	24		Kap. 3324 Scenekunstformål	115
5	Samfunnssikkerhet og beredskap	26		Kap. 325 Samordningstiltak for arkiv, bibliotek og museer	115
6	Kulturdepartementets styring og kontroll av tilskudd	27		Kap. 3325 Samordningstiltak for arkiv, bibliotek og museer	117
7	Oversikt over budsjettforslaget for 2012	30		Kap. 326 Språk-, litteratur- og bibliotekformål	117
				Kap. 3326 Språk-, litteratur- og bibliotekformål	124
				Kap. 328 Museums- og andre kulturvernformål	125
				Kap. 329 Arkivformål	137
				Kap. 3329 Arkivformål	141
				<i>Programkategori 08.30 Medieformål (kap. 334-339)</i>	142
				Kap. 334 Film- og medieformål	157
				Kap. 3334 Film- og medieformål	164
				Kap. 335 Pressestøtte	165
				Kap. 337 Kompensasjon for kopiering til privat bruk	169

Kap. 339 Lotteri- og stiftelsestilsynet	169
Kap. 3339 Inntekter fra spill, lotterier og stiftelser	171
Kap. 5568 Sektoravgifter under Kulturdepartementet	172
Del III Andre saker	173
9 Fornyelse-, organisasjons- og strukturendringer i statsforvaltningen	175
10 Likestilling	176
11 Systematiske brukerundersøkelser	185
12 Miljøomtale	187

Forslag til vedtak om bevilgning for budsjettåret 2012, kapitlene 300–339, 3300–3339, 5568	190
---	------------

Vedlegg 1

Oversikt over tiltak det foreslås midler til i 2012 under kap. 320, post 74 Tilskudd til tiltak under Norsk kulturråd og hvilke beløp det ble avsatt til disse i 2011	198
---	-----

Vedlegg 2

Oversikt over tiltak det foreslås midler til i 2012 under 78-postene	202
--	-----

Vedlegg 3

Omtale av ledernes ansettelsesvilkår i heleide statlige foretak	207
---	-----

Tabelloversikt

Tabell 8.1 Fordeling av tilskudd til frivillig virksomhet i 2010	56	Tabell 8.11 Antall arrangementer og publikum i knutepunkt-institusjonene 2008–2010	99
Tabell 8.2 Norsk kulturfond – avsetning til de ulike kunstrområdene 2010-2011	75	Tabell 8.12 Innvilgede søknader fra tilskuddordninger under Norsk kulturfond 2008–2010	100
Tabell 8.3 Kap. 320 Allmenne kulturformål, post 55 Norsk kulturfond - avsetning fordelt til ulike formål i 2010 og 2011	75	Tabell 8.13 Norsk kulturråds fordeling av midler i 2010 og 2011 til ulike formål	100
Tabell 8.4 Fond for lyd og bilde – fordeling av midler 2008-2010	77	Tabell 8.14 Økonomiske nøkkeltall for tilskuddsinstitusjonene i 2010	102
Tabell 8.5 Fordeling av stipend- og garantiinntekter i 2009 og 2010 på de ulike kunstnergruppene	81	Tabell 8.15 Antall forestillinger per fylke	108
Tabell 8.6 Norsk kulturråds fordeling av midler i 2010 og 2011 til ulike formål	86	Tabell 8.16 Hovedtall for virksomheten ved scenekunstinstitusjonene 2008–2010	109
Tabell 8.7 Økonomiske nøkkeltall for Nasjonalmuseet for kunst, arkitektur og design i 2010	87	Tabell 8.17 Innvilgede søknader fra tilskuddsordninger under Norsk kulturfond 2008-2010	110
Tabell 8.8 Antall besøkende i 2008-2010 ved Nasjonalmuseet for kunst, arkitektur og design	87	Tabell 8.18 Norsk kulturråds fordeling av midler i 2010 og 2011 til ulike formål	111
Tabell 8.9 Antall konserter per fylke fordelt etter type konserter	97	Tabell 8.19 Scenekunstinstitusjonenes turnévirksomhet i Norge 2008–2010	112
Tabell 8.10 Antall konserter og publikum i orkestterselskapene 2008–2010 .	98	Tabell 8.20 Økonomiske nøkkeltall for scenekunstinstitusjonene i 2010	114

Tabell 8.21	Innkjøpsordningene for litteratur – antall innkjøpte titler i 2008-2010	123	Tabell 8.25	Fordeling av museenes totale driftskostnader i 2010 på 2,5 mrd. kroner	136
Tabell 8.22	Norsk kulturråds fordeling av midler i 2009 og 2010 til ulike formål	124	Tabell 8.26	Fordeling av midlene til regional filmsatsing i 2012	160
Tabell 8.23	Andelen gjenstander og fotografier som er registrert digitalt og med foto	132	Tabell 8.27	Antall kinofilmer spilt inn i de ulike områdene, premierer i 2009 og 2010	162
Tabell 8.24	Fordeling av museenes totale driftsinntekter i 2010 på 2,5 mrd. kroner	136	Tabell 8.28	Kvinneandel i alle tildelinger – 2008, 2009 og 2010 (i pst.)	162
			Tabell 8.29	Tall for NRK AS i perioden 2005-2012	167
			Tabell 8.30	NRKs inntekter i 2010:	168

Figuroversikt

Figur 8.1	Andel som har brukt ulike massemedier en gjennomsnittsdag (i pst.)	145	Figur 8.4	Oversikt over norske filmer (antall) og markedsandelen (i pst.) for norske filmer i perioden 2000-2010	149
Figur 8.2	Tid brukt på ulike massemedier en gjennomsnittsdag – i minutter	145	Figur 8.5	Antall kinofilmpremierer - siste ti år	161
Figur 8.3	Bruk av mobilt medieinnhold, 2005 til 2011 (i pst.)	147			

DET KONGELIGE
KULTURDEPARTEMENT

Prop. 1 S

(2011–2012)

Proposisjon til Stortinget (forslag til stortingsvedtak)

FOR BUDSJETTÅRET 2012

Utgiftskapitler: 300–339

Inntektskapitler: 3300–3339, 5568

*Tilråding fra Kulturdepartementet 16. september 2011,
godkjent i statsråd samme dag.
(Regjeringen Stoltenberg II)*

Del I
Innledning

1 Kulturløftet II

Kunst, kultur, idrett og frivillighet gjør samfunnet rikere og mer mangfoldig, og er avgjørende for folks livskvalitet og utvikling. Gjennom målrettede tiltak og en generell styrking av kunst, kultur og frivillighetsformål på statsbudsjettet gjennomfører regjeringen Kulturløftet II. Målet er at 1 pst. av statsbudsjettet skal gå til kulturformål innen 2014.

Kunst og kultur har en stor egenverdi. Kunsten utfordrer og utvikler oss som enkeltmennesker og som samfunn. Regjeringen vil i oppfølgingen av Kulturløftet II legge vekt på tiltak som bidrar til økt kvalitet på kulturfeltet. Kunstfaglige vurderinger skal derfor legges til grunn for prioriteringene.

Regjeringen vil videre jobbe for at alle som ønsker det, skal få tilgang til kulturopplevelser og mulighet til å delta aktivt. Regjeringens målrettede satsing på kultur har hevet kulturens status som samfunns- og politikkområde og bidratt til å gjøre kunst og kultur tilgjengelig for stadig flere. Men fortsatt er det store forskjeller i kulturbruken. Regjeringen legger derfor vekt på tiltak som bidrar til å bygge ned barrierer for deltakelse. Utjevning av sosiale forskjeller på kulturområdet vil gi oss et mer mangfoldig kulturliv og bidra til at flere får muligheten til å utvikle seg som kulturarbeidere og kunstnere.

Satsing på kultur har også stor betydning for andre samfunns mål, som næringsutvikling og arbeidsplasser, integrering og inkludering, helse, læring og kreativitet. Regjeringen har en visjon om at Norge skal være en ledende kulturnasjon som legger vekt på kultur i alle deler av samfunns livet.

1.1 Kulturløftet II og hovedsatsinger i 2012

1.1.1 Innholdet i Kulturløftet II

Hovedinnholdet i Kulturløftet II omfatter følgende satsinger fram til 2014:

1. *1 pst. av statsbudsjettet skal gå til kultur innen 2014*
Økningen skal komme alle kunstformer og sjangre til del. Det skal tilstrebes en jevnere fyl-

kesvis fordeling av kulturmidlene. Stortingsmeldinger og handlingsplaner fra perioden 2005-2009 skal følges opp. Vi vil styrke kulturforskningen.

2. *Kulturskole for alle barn som ønsker det*

Det skal gjennomføres et kulturskoleløft slik at alle barn som ønsker det får et kulturskoletilbud av god kvalitet til en rimelig pris. Dette skal sikres ved statlige stimuleringsmidler og en solid kommuneøkonomi. Utvikling av et mer omfattende kulturskoletilbud i tilknytning til SFO/skole skal utredes. Det skal være rom for ulik organisering av kulturskolen. Det skal legges til rette for synliggjøring av kulturskolen, og for talentutvikling.

3. *Gi frivilligheten et løft*

Satse 1 mrd. kroner på momskompensasjon for frivilligheten og sikre forutsigbare rammebetingelser gjennom Norsk Tipping og grasrotandelen. Gjøre det enklere for frivillige organisasjoner å skaffe egne inntekter. Vi vil samarbeide med de frivillige organisasjonene om inkludering og folkehelsearbeid. Det frivillige kulturlivet skal styrkes. Antall frivilligsentraler skal økes vesentlig.

4. *Styrke bibliotekene og norsk språk*

Styrke bibliotekene som arenaer for leselyst, læring og kulturopplevelser. Bidra til et kvalitets- og kompetanseløft i bibliotekene gjennom utviklingstilskudd og modellbibliotek og bruk av ny teknologi. Innkjøpsordningene for litteratur skal styrkes. Etablere en norsk Språkbank. Sikre nynorsken gode kår. Gjøre 2010 til et nasjonalt leseår.

5. *Støtte opp om den norske filmsuksessen*

Målet er at Norge skal bli ledende i Norden på film, TV-drama og dokumentar, og at 25 pst. av kinomarkedet skal bestå av norske filmer. Norsk film skal hevde seg internasjonalt. Det skal satses på filmmiljøer i regionene. Målet er at kvinner skal inneha minst 40 pst. av nøkkelposisjonene i norsk film.

6. *Satsing på norsk musikk i alle sjangre*

Sikre et godt og variert konserttilbud over hele landet. Bidra til at det utgis mer norsk musikk. Støtteordningene for musikk skal styrkes og

- utvikles. Det skal etableres en digital innkjøpsordning som gjør musikk tilgjengelig via bibliotekene. Vi skal styrke orkestrene og ensemblene og fullføre etableringen av Nordnorsk Symfoniorkester. Styrke kor og korps, bl.a. gjennom dirigentutvikling.
7. *Satse på dans*
Støtte opp om den positive utviklingen i norsk dans bl.a. gjennom å styrke tilskuddsordningen for dans. Det skal satses på talentutvikling innen dansekunsten. Det skal være en bred satsing på mange ulike danseuttrykk over hele landet. Nasjonalballetten skal styrkes.
 8. *Et godt teater og operatilbud i hele landet*
Vi vil sikre et godt teatertilbud, bl.a. gjennom å styrke institusjonsteatrene, den frie scenekunsten og teaterfestivalene. Barne- og ungdomsteater og amatørteater skal få et løft. Region- og distriktsoperaene skal styrkes. Den Norske Opera skal ha internasjonal kvalitet og bidra til et operatilbud i hele landet.
 9. *Satse på arkitektur, billedkunst og kunsthåndverk*
Styrke norsk arkitektur og stedsutvikling ved å følge opp den nasjonale handlingsplanen for arkitektur. Satse på billedkunst og kunsthåndverk bl.a. gjennom å utvikle visningsarenaene. Styrke stipendordningene og legge særlig til rette for unge kunstnere. Det skal satses på kunst i offentlige rom.
 10. *Ta vare på norsk kulturarv*
Styrke kulturformidlingen gjennom museene, bl.a. ved digitalisering av kulturarven. Sørg for at folkemusikk, folkedans og håndverkstradisjonene har gode vilkår. Formidlingen av kirkekultur skal styrkes. Kultur skal stå sentralt i Grunnlovsjubileet 2014.
 11. *Kultur hele livet*
Tredoble satsingen på den kulturelle spaserstokken og gjøre satsingen permanent. Styrke den kulturelle skolesekken og sette i gang et pilotprosjekt med et profesjonelt kulturtilbud i barnehagen. Innføre kulturkort for ungdom i alle fylker som ønsker det. Gi flere et tilbud om kultur på arbeidsplassen.
 12. *Sikre mangfold, likeverd og likestilling*
Legge til rette for at kunst og kulturlivet gjenspeiler mangfoldet i det norske samfunnet og følge opp erfaringer og tiltak fra Mangfoldsåret. Arbeide for likestilling på alle områder i kulturlivet. Motarbeide sjangersjåvinisme og sørge for likeverd mellom kunstformer og sjangre.
 13. *Samisk kultur*
Samisk kultur skal bevares og videreutvikles. Gjennomføre et samisk kulturloft ved å øke kulturbevilgningen til Sametinget. Samisk språk skal styrkes.
 14. *Bedre kunstneres levekår*
Vi vil bedre kunstneres levekår, med hovedvekt på inntektsvilkår og velferdsordninger. Forbedre stipendsystemet og støtte etableringen av en danse- og teaterallianse. Sikre kunstneres rettigheter til egne åndsverk. På basis av dette bruke mulighetene som ny teknologi gir.
 15. *Øke den lokale kulturinnsatsen*
Vi vil være pådrivere for lokal innsats på kulturområdet, bl.a. gjennom fortsatt styrking av kommuneøkonomien. Sørg for gode kulturarenaer i hele landet, gjennom å øke bevilgningen til kulturbygg. Bidra til at kulturlovens forpliktelser følges opp. Desentralisere beslutninger og redusere byråkrati slik at mer penger går til aktivitet.
 16. *Internasjonal kulturinnsats*
Legge til rette for økt kulturutveksling mellom Norge og andre land. Det skal støttes opp om kulturarbeidet i nordområdene og om det norsk-russiske kultursamarbeidet. Kultur skal brukes aktivt i norgesprofilering.
 17. *Satse på næringsutvikling og kultureksport*
Det skal stimuleres til kultur- og næringsprosjekter og økte private bidrag til kultur. Utvikle potensialet i koblingen mellom kultur, næring og reiseliv. Legge til rette for at flere kunstnere skal kunne leve av egen kunst. Det skal legges til rette for at mer av norsk kultur kan eksporteres til utlandet.

1.1.2 Gjennomgående prioriteringer i budsjettforslaget for 2012

Kunst og kultur har stor verdi i seg selv. Kunst, kultur, idrett og frivillighet gjør samfunnet rikere og er avgjørende for menneskers livskvalitet, fellesskap og utvikling. Gode kulturopplevelser gir livskvalitet, inspirasjon, refleksjon og skaper samhørighet. Det er en viktig kulturpolitisk oppgave å legge til rette for at alle kan oppleve et mangfold av kulturtilbud og kunstneriske uttrykk og delta i et aktivt kulturliv. Skapende kunst bidrar til fornyelse og utvikling for samfunnet og for enkeltmennesker. Tilgangen til kunst- og kulturopplevelser og muligheten til å uttrykke seg gjennom kunst og kultur skal ikke være avhengig av geografi eller sosiale skillelinjer.

Samtidig har satsing på kultur betydning for andre samfunns mål som næringsutvikling, arbeidsplasser og stedsutvikling, integrering og inkludering, helse, læring og kreativitet.

Regional spredning av kultur

Regjeringen er opptatt av at hele landet skal ta del i Kulturløftet. Det er derfor foreslått tiltak som innebærer en styrking av ulike deler av kulturlivet i alle fylker.

Det er teatre, orkestre og visningssteder for visuell kunst, knutepunktinstitusjoner på billedkunst, musikk-, scenekunst- og litteraturområdet og regional operavirksomheten spredt over hele landet og i alle fylker med i alt 41 virksomheter. En rekke av disse er styrket i budsjettforslaget for 2012.

Ordninger under Norsk kulturfond går til prosjekter over hele landet. For 2012 er det bl.a. foreslått å styrke prosjektmidler til musikere og arrangører av konserter, pilotprosjekter som skal bidra til å utvikle profesjonelle dansemiljøer rundt om i landet og gjesteforestillinger med dans. Det er også foreslått en ny tilskuddsordning for arrangører av danseforestillinger.

Mange museer fordelt på en rekke fylker foreslås styrket i 2012. Flere av styrkingene er knyttet til kystkultur og til samlingsforvaltning, herunder bedre bevaring av museenes om lag 5 000 bygninger. Andre styrkinger er knyttet til formidling og konsolidering.

Bevilgningen til Arkivverket foreslås økt. Arkivverket består av Riksarkivet, åtte statsarkiv og Samisk arkiv. Norsk helsearkiv skal etableres som en avdeling i Arkivverket lokalisert til Tynset. Det finnes statsarkiv i Hamar, Oslo, Kongsberg, Stavanger, Bergen, Trondheim og Tromsø. Samisk arkiv holder til i Kautokeino.

De regionale filmsentrene dekker i dag hele landet og er en viktig del av den nasjonale filmpolitikken. Regjeringen foreslår å styrke den regionale filmsatsingen også i 2012. Økte midler vil bli fordelt etter nye kriterier, og går til produksjon av kortfilm og dokumentarfilm, talentutvikling og tiltak for barn og unge.

Kulturinstitusjonene er avhengige av å ha hensiktsmessige lokaler for virksomheten. Tilskuddene under kap. 320 post 73 Nasjonale kulturbygg går til prosjekter i åtte forskjellige fylker. I Rogaland bygges nytt konserthus i Stavanger. Det vil inneholde lokaler for bl.a. Stavanger Symfoniorkester. I Kristiansand i Vest-Agder bygges Kilden Teater- og Konserthus. Bygget vil inneholde lokaler for bl.a. Agder Teater, Kristiansand Symfoni-

orkester og Opera Sør. I Bodø skal det bygges et nytt kulturkvartal med konsert- og teaterhus, visningsrom for billedkunst m.m. For øvrig foreslås støtte til investeringer ved museer og lignende i Vestfold, Hordaland, Aust-Agder, Buskerud og Østfold.

Kulturens betydning for inkludering og utjamning av forskjeller

I europeisk sammenheng er kulturbruken i Norge gjennomgående på et relativt høyt nivå, og Norge har en stor og aktiv kultursektor. Forskning viser at det er sosioøkonomiske forskjeller i bruk og deltakelse, og at de med høyt utdannings- og inntektsnivå deltar mest. Særlig barn i lavinntektsfamilier og barn med innvandrerbakgrunn deltar i mindre grad i kultur- og fritidsaktiviteter.

Regjeringen har som mål å utjevne økonomiske og sosiale forskjeller og ønsker å skape et inkluderende samfunn som omfatter alle. Dette krever en bred og langsiktig innsats. Regjeringen kombinerer et bredt forebyggende perspektiv med innsats som kan bidra til å redusere forskjeller og bedre situasjonen for dem som er rammet.

Regjeringen vil bidra til økt oppmerksomhet om sosiale forskjeller knyttet til kultur og frivillighet. Under flere kapitler på departementets budsjett gis det tilskudd til tiltak som kan bidra til økt deltakelse og inkludering blant grupper og personer som er underrepresenterte.

Regjeringen rapporterer årlig på 17 konkrete mål for inkludering av innvandrerbefolkningen. Målene omfatter ansvarsområdene til åtte departementer.

For Kulturdepartementets del rapporteres det på mål om økt deltakelse og økt andel aktive utøvere innen kultur- og mediesektoren. Den samlede rapporteringen presenteres i Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementets budsjettproposisjon.

1.1.3 Hovedsatsinger 2012

Kulturdepartementets budsjetttramme foreslås økt med 392,3 mill. kroner, eller 4,6 pst. i forhold til saldert budsjett for 2011. Korrigerert for rammeoverføringer til andre departementer og budsjettekniske endringer under Rikskonsertene, til sammen 13,3 mill. kroner, øker rammen med 405,5 mill. kroner eller 4,8 pst.

Det foreslås en samlet nominell økning på 536,6 mill. kroner til oppfølging av Kulturløftet. Dette innebærer at kulturbudsjettet er økt med om lag 3,8 mrd. kroner i perioden 2006-2012.

Hovedsatsinger i budsjettforslaget for 2012:

- 86,0 mill. kroner i økning til teater, dans og opera
- 64,0 mill. kroner til Kilden Teater- og Konsert- hus
- 62,2 mill. kroner i økning til musikk
- 58,5 mill. kroner i økning til museer og kultur- vern
- 39,0 mill. kroner til konserthus i Stavanger
- 37,7 mill. kroner i økning til språk, litteratur og bibliotek
- 25,0 mill. kroner til Kulturkvartalet i Bodø
- 24,4 mill. kroner i økning til arkiv
- 20,0 mill. kroner til Aust-Agder kulturhisto- riske senter
- 15,3 mill. kroner i økning til visuell kunst
- 12,6 mill. kroner i økning til vederlagordninger
- 12,0 mill. kroner til inkluderingstiltak fordelt slik:
 - 3,0 mill. kroner til litteratur- og bibliotekfor- mål
 - 5,5 mill. kroner til tiltak under kap. 320 All- menne kulturtiltak
 - 3,5 mill. kroner til etablering av innkjøps- ordning av norske filmer i bibliotekene
- 12,0 mill. kroner til INSPIRA science senter
- 6,5 mill. kroner i økning til norsk film
- 6,1 mill. kroner i økning til ulike prosjekter innenfor kultur og samfunnsformål.
- 6,1 mill. kroner i økning til kunstnerstipend
- 5,5 mill. kroner til Norsk Bergverksmuseum
- 5,4 mill. kroner i økning til regionale filmsentre
- 5,0 mill. kroner til utvikling av norske dataspill
- 3,0 mill. kroner i økning til Sametinget
- 3,0 mill. kroner til skuespiller- og danseallianse
- 2,2 mill. kroner i økning til kultur og nærings- prosjekter
- 2,0 mill. kroner til Bergen Kunsthall
- 1,0 mill. kroner til Haugar Vestfold Museum

1.2 Overordnede mål, utfordringer og prioriteringer i budsjettforslaget for 2012

1.2.1 Kulturpolitikken

De 17 punktene i Kulturløftet II, jf. pkt. 1.1.1, dan- ner grunnlaget for kulturpolitikken i perioden 2010–2014. De overordnede målene vil være å legge til rette for at alle kan få tilgang til et bredt spekter av ulike kunst- og kulturtilbud av høy kunstnerisk og faglig kvalitet, og å sikre den mate- rielle og immaterielle kulturarven fra fortid og samtid som uerstattelig kilde til innsikt, identitet og opplevelse.

Kunstens og kulturens egenverdi er en grunn- leggende premisse for innretningen av budsjettet. Et vitalt kunst- og kulturliv er selvfølgelig og nød- vendig i et moderne samfunn. Kunst- og kultur engasjerer og forandrer ved å kommunisere med menneskets følelser og bidrar til fornyelse og utvikling for samfunnet og for enkeltmennesker. Det er viktig at tilgangen til et mangfold av kunst- og kulturopplevelser er god og at alle har mulig- heten til å uttrykke seg gjennom kunst og kultur. De ulike kunstområdene gir oss personlige opp- levelser, gjenkjennelse og nye perspektiver, aner- kjennelse og mening, uro og refleksjon, alvor og glede, historisk tilhørighet og ambisjoner for framtiden. Samfunnet blir rikere ved et mangfold av kunstuttrykk og kunstopplevelser. Det er der- for et hovedmål for kulturpolitikken å bidra til gode vilkår for å skape, formidle og oppleve ska- pende kunst.

Gjennom det offentliges engasjement skal geo- grafiske, økonomiske eller andre sosiale skille- linjer bygges aktivt ned. Derfor skal kulturfeltet som viktig samfunnsområde også speile Norge som et flerkulturelt samfunn. Barn og unge må ha tilgang til et kunst- og kulturtilbud som er likever- dig med det de voksne får. Det må legges til rette for at barn og unge utvikler kulturforståelse – og står rustet til å møte og mestre utfordringene i samfunnet.

Markedet alene kan ikke utvikle et godt kunst- og kulturtilbud, offensivt offentlig engasjement er derfor nødvendig, spesielt når det gjelder å sikre nyskaping, bredde og mangfold.

Kunstnerens arbeidsvilkår må bedres. Det er et mål at flere kunstnere skal kunne leve av sitt kunstneriske arbeid. Det store næringspotensialet som fins innenfor kunst- og kulturfeltet må ut- løses. Det er viktig å sikre opphavsmenns og ut- øveres rettigheter på kulturfeltet.

De nasjonale og regionale kulturinstitusjonene er sammen med de frie gruppene viktige kultur- formidlere. Regionale kompetansemiljøer på kul- turfeltet øker mangfoldet og den sjangerovergri- pende nyskapingen i Norge. De regionale miljø- ene vil også være med på å skape nye arbeids- muligheter for kunstnere i distriktene.

Museene er arenaer for kunnskap og opp- levelse og bidrar til at alle kan få tilgang til både materiell og immateriell kulturarv. Museene skal ha en solid faglig profil der forvaltning av samlin- gene blir forsvarlig ivaretatt. Det er samtidig vik- tig at museene har en aktiv samfunnsrolle og utvikler formidlingsformer for samlet sett å nå et bredest mulig publikum.

Eidsvollbygningen skal gjennomgå en omfattende restaurering. Arbeidet skal være ferdigstilt før Grunnlovsjubileet i 2014.0

Norge er et lite språkområde, og det norske språket er under konstant press. Regjeringen ser det som viktig å ha en offensiv språkpolitikk, slik at norsk forblir det foretrukne språk i alle deler av norsk samfunnsliv.

Skriftkulturen er bærebjelken i norsk samfunns- og kulturliv, og regjeringen vil peke på det verdifulle mangfoldet som ligger i det å ha to norske skriftkulturer. Nynorsk og bokmål er formelt likestilt, men reelt har nynorsk likevel vanskeligere vilkår. Det er derfor særlig viktig å sikre nynorsk gode utviklingsmuligheter. For å sikre nyskaping, mangfold og geografisk spredning innenfor både fag- og skjønnlitteratur er det nødvendig med en målrettet utvikling av litteraturpolitikken. Det er satt i gang en analyse av virkemidlene i litteraturpolitikken, herunder ordningen med fastpris.

Som ledd i å nå målene for kulturpolitikken har regjeringen de siste årene fremmet åtte stortingsmeldinger innenfor kulturområdet. Meldingene trekker opp utfordringer på de ulike feltene og peker på en rekke konkrete tiltak. Oppfølging av disse meldingene, som alle er behandlet i Stortinget, står sentralt i de årlige statsbudsjettene. I tillegg til stortingsmeldingene framla regjeringen i 2009 dokumentet *"arkitektur.nå"* som er et resultat av et samarbeidsprosjekt der 13 departementer deltok. Dokumentet angir hovedutfordringer på arkitekturfeltet, skisserer visjoner og målsetninger med arkitekturpolitikken og formulerer tiltak som skal være med på å styrke feltet. Oppfølgingen av arkitektur.nå pågår i regi av de ansvarlige departementer og underliggende institusjoner og etater og drøftes jevnlig i dialog med fagfeltet. Det arrangeres jevnlig oppfølgingssymposier om arkitekturpolitikken, der man vurderer status og legger strategier for videre arbeid innen arkitekturfeltet. Det første oppfølgingssymposiet ble avholdt høsten 2010. Kulturdepartementet er godt i gang med oppfølgingen av relevante tiltak i samarbeid med bl.a. Norsk Form.

Departementet arbeider med en stortingsmelding om kultur og inkludering. Hovedtilnærmingen i meldingen vil være kultur som ressurs i utviklingen av velferdssamfunnet. Primæroppgaven for kulturpolitikken er å legge til rette for et mangfold av kulturuttrykk og gode rammevilkår for kultur og frivillige aktiviteter. Meldingen vil bl.a. drøfte tiltak og virkemidler som kan bidra til at de som i mindre grad benytter kulturtilbud eller deltar i kulturaktiviteter, deltar mer. Arbeidet

skjer i dialog med berørte departementer. Departementet har i tillegg invitert institusjoner, organisasjoner og andre til å gi innspill i arbeidet.

Hovedprioriteringer 2012

Budsjettforslaget for 2012 innebærer en økning på 322,2 mill. kroner under programkategori 08.20. Korrigert for rammeoverføringer til andre departementer og budsjettekniske endringer under Rikskonsertene, til sammen 13,3 mill. kroner, øker rammen med 335,5 mill. kroner.

Det foreslås økninger bl.a. til følgende formål:

Kunstnerpolitikk: 21,0 mill. kroner, herunder

- 6,1 mill. kroner i økning til stipend, 10 nye arbeidsstipend for kunstnere
- 12,6 mill. kroner i økning til vederlagsordninger for kunstnere

Visuell kunst: 15,3 mill. kroner

- 7,5 mill. kroner i økning til diverse institusjoner og formidlingstiltak og ordninger under Norsk kulturfond, herunder 0,5 mill. kroner til Norsk kritikerlag, 1,8 mill. kroner til Bergen Kunsthall og 0,3 mill. kroner til Vestfossen Kunstlaboratorium – i tillegg kommer investeringstilskudd på 2 mill. kroner til Bergen Kunsthall og 1 mill. kroner til Haugar Vestfold Kunstmuseum
- 7,8 mill. kroner i økning til Nasjonalmuseet for kunst, arkitektur og design

Musikk: 62,2 mill. kroner

- 4,7 mill. kroner i økning til arrangørordningen under Norsk kulturfond
- 7,3 mill. kroner i økning til musikerordningen under Norsk kulturfond til turneer innenlands. Ordningen er samtidig redusert med 4 mill. kroner som overføres til ny tilskuddsordning for utenlandsturneer
- 33,2 mill. kroner i økning til orkestrene, herunder 3,7 mill. kroner til nye orkesteravtaler
- 5,4 mill. kroner til knutepunktfestivalene, nytt knutepunkt for countrymusikk er foreslått med et tilskudd på 1,2 mill. kroner
- 11,6 mill. kroner i økning til diverse musikktiltak, herunder 3 mill. kroner til økt korsatsing, 0,9 mill. kroner til Dissimilis, 0,8 mill. kroner til Dokkhuset Scene, 1,2 mill. kroner til Riksscenen, 0,7 mill. kroner til Rådet for folkemusikk og folkedans, Bygda Dansar

- bevilgningsforslaget til Rikskonsertene er redusert som følge av omleggingen av offentlige konserter fra 2. halvår 2012.

Scenekunst: 86,0 mill. kroner

- 3,9 mill. kroner i økning til Riksteatret, herunder 1 mill. kroner til figurteater
- 7,1 mill. kroner i økning til ordninger under Norsk kulturfond, herunder 4 mill. kroner til dansetiltak
- 20,4 mill. kroner i økning til Den Norske Opera & Ballett, herunder 5,9 mill. kroner til Nasjonalballetten og verdibevarende vedlikehold
- 5,6 mill. kroner i økning til region- og distriktsopera og 1,1 mill. kroner til operavirksomhet i Trondheim Symfoniorkester
- 15,1 mill. kroner i økning til de nasjonale teatrene
- 24,0 mill. kroner i økning til de regionale teatrene
- 3,0 mill. kroner til oppstart av en skuespiller- og danserallianse
- 6,8 mill. kroner i økning til andre teatre og scenekunstiltak

Språk, litteratur og bibliotek: 37,7 mill. kroner

- 21,1 mill. kroner i økning til Nasjonalbiblioteket
- 1,6 mill. kroner i økning til Norsk lyd- og blindeskriftbibliotek
- 1,6 mill. kroner i økning til Språkrådet
- 5,8 mill. kroner i økning til litteraturformål under Norsk kulturfond
- 7,6 mill. kroner i økning til diverse tiltak, herunder 3,0 mill. kroner til inkluderingstiltak, 0,5 mill. kroner til Norsk Litteraturfestival og 0,5 mill. kroner til Nynorsk Pressekontor

Museer og kulturvern: 58,5 mill. kroner

- 48,7 mill. kroner i økning til Det nasjonale museumsnettverket
- 9,8 mill. kroner i økning til diverse tiltak

Arkiv: 24,4 mill. kroner

- 23,4 mill. kroner i økning til Arkivverket, herunder 6,3 mill. kroner knyttet til håndtering av arkivmateriale fra berørte departementer etter 22. juli 2011
- 1,0 mill. kroner i økning til diverse tiltak, herunder 0,5 mill. kroner til Arbeiderbevegelsens Arkiv

Allmenne kulturformål: Her nevnes bl.a.

- 3,0 mill. kroner i økning til Sametinget
- 5,5 mill. kroner som avsetning til inkluderings-tiltak

Nasjonale kulturbygg: Bevilgningsforslag i 2012: 168,5 mill. kroner som foreslås fordelt slik:

- 64,0 mill. kroner til Kilden Teater- og Konsert- hus
- 39,0 mill. kroner til konserthus i Stavanger
- 5,5 mill. kroner til Norsk Bergverksmuseum
- 12,0 mill. kroner til INSPIRA science senter
- 25,0 mill. kroner til Kulturkvartalet i Bodø
- 20,0 mill. kroner til Aust-Agder kulturhistoriske senter
- 1,0 mill. kroner til Haugar Vestfold Museum
- 2,0 mill. kroner til Bergen Kunsthall

De ovenfor nevnte økningene til museer og arkiv omfatter i alt en sum på 10 mill. kroner til forberedelse av Grunnlovsjubileet, herunder:

- 7,4 mill. kroner til inventarprosjekt for Eidsvollbygningen
- 1,6 mill. kroner til istandsetting av Bogstad gård
- 1,0 mill. kroner til Arkivverket for å styrke egne jubileumstiltak og samarbeidstiltak

I tillegg foreslås det bevilget følgende midler til kulturbygg under Fornyings-, administrasjons- og kirkedepartementets budsjett:

- 66,0 mill. kroner til prosjektering av nytt bygg til Nasjonalmuseet for kunst, arkitektur og design
- 120,0 mill. kroner til rehabilitering av Eidsvollbygningen
- 30,0 mill. kroner til Saemien Sijte
- 41,0 mill. kroner til nytt bygg ved Norsk reiselivsmuseum

1.2.2 Medie-, film- og pengespillpolitikken

Regjeringens overordnede målsetting på medieområdet, slik det er nedfelt i Soria Moria-erklæringen, er å sikre ytringsfrihet, rettssikkerhet og et levende demokrati. Statens ansvar på medieområdet ble i 2004 grunnlovsfestet ved innføringen av det såkalte infrastrukturkravet i Grunnlovens § 100, sjettede ledd: *”Det påligger Statens Myndigheter at lægge Forholdene til Rette for en aaben og oplyst offentlig samtale.”*

Med utgangspunkt i dette infrastrukturkravet er hovedmålet for mediepolitikken å opprettholde et mediemangfold som kan sikre befolkningen til-

gang til en mangfoldig og åpen samfunnsdebatt, nyheter og informasjon av høy redaksjonell standard og kulturuttrykk av høy kvalitet og stor bredde. En viktig forutsetning er produksjon av innhold som reflekterer norsk språk, kultur, identitet og norske samfunnsforhold.

Hovedmålet for mediepolitikken er konkretisert i følgende delmål:

- mangfold og kvalitet i norske medier
- en sterk allmennkringkasting
- mangfold i medieeierskap
- styrket norsk filmproduksjon
- likestilling på medieområdet
- modernisering av samfunnet gjennom digitalisering
- redaksjonell uavhengighet i mediene

Mediene har et klart ansvar for selv å ivareta sin demokratiske funksjon. Dette gjelder spesielt i redaksjonelle spørsmål, der staten av prinsipielle grunner ikke skal gripe inn.

Norge er et mangfoldig og flerkulturelt samfunn, og hendelsene 22. juli 2011 har gjort det enda viktigere enn før å være bevisst på hvilket ansvar dette medfører, også på det mediepolitiske området. Alle grupper i samfunnet – inkludert språklige og etniske minoriteter, personer med nedsatt funksjonsevne og barn og unge – skal ha et godt medietilbud. Et godt medietilbud innebærer tilgang til et mangfold av informasjon og synspunkter om politiske og andre samfunnsproblemer. Det innebærer også tilgang til ytringskanaler og debattfora der den enkelte har mulighet for å delta aktivt i den offentlige samfunnsdebatten. Å beskytte barn og unge mot skadelig medieinnhold, er også en viktig oppgave.

Regjeringen vil derfor stimulere til mediemangfold gjennom ulike økonomiske og regulatoriske virkemidler:

- Pressestøtten og merverdiavgiftsfritaket har siden slutten av 60-tallet vært blant de viktigste offentlige bidragene til mediemangfold i Norge. Mediestøtteutvalget har nå foretatt en helhetlig gjennomgang av bruk av økonomiske virkemidler på medieområdet, jf. nærmere omtale under programkategori 08.30. Utvalget avga innstilling 1. januar 2011.
- Lovregler om plassering av ansvar for ytringer (dvs. de reglene som avgjør hvem som kan eller skal rammes av ulike sanksjoner dersom ytringsfrihetens grenser overskrides) legger viktige rammebetingelser for den offentlige samtalen generelt og for medievirksomhet spesielt. Medieansvarsutvalget har nå foretatt en

samlet gjennomgang av disse reglene. Utredningen er på høring med frist 1. januar 2012.

- Konsentrasjon av eierskap kan undergrave det reelle mediemangfoldet ved at kontrollen med hvilken informasjon og hvilke meninger som slipper igjennom disse kanalene, havner på noen få hender. Et mangfoldig eierskap er derfor også et viktig element i et mål om mediemangfold. I mai 2011 ble det nedsatt en ekspertgruppe som har fått i oppdrag å foreta en full gjennomgang av reguleringen av eierskap i mediene, inkludert å vurdere om loven bør utvides med regulering av elektroniske medier og vertikal integrasjon.
- Barn og unge skal sikres ytrings- og informasjonsfrihet, men innenfor en ramme som ivaretar deres sikkerhet mot medieinnhold som kan være skadelig. Film- og videogramkontrollen, kringkastingslovens regler om beskyttelse av barn og Norges deltakelse i EU-programmet Safer Internet er elementer i dette. Departementet har satt i gang en revisjon av film- og videogramloven for å tilpasse reguleringen til den teknologiske utviklingen på medieområdet.

På kringkastingsfeltet er det Regjeringens mål å ha et best mulig allmennkringkastingstilbud i fjernsyn og radio. NRK må sikres som allmennkringkaster. NRKs rolle som formidler av kultur, språk og nasjonal identitet må videreføres. NRKs distriktskontorer skal ha gode utviklingsmuligheter. I lokalradio og lokalfjernsyn bør det være et bredest mulig tilbud, samtidig som disse mediene kan opprettholdes som ytringsmedier også for smale grupper i samfunnet. Det er vesentlig å sikre at hele befolkningen får tilgang til digitale radio- og fjernsynssendinger med et bredt og kvalitativt godt tilbud, samtidig som det også gis tilgang til nye tjenester.

For filmområdet er hovedmålet et mangfold av film- og fjernsynsproduksjoner basert på norsk språk, kultur og samfunnsforhold, som er anerkjent for høy kvalitet, kunstnerisk dristighet og nyskapning, og som utfordrer og når et stort publikum i Norge og internasjonalt. Dette skal nås gjennom styrket produksjon, solid publikumsopplutning, kvalitet, mangfold og filmkultur for alle.

I Kulturloftet II er det slått fast at Regjeringen skal støtte opp om den norske filmsuksessen. Målet er at Norge skal bli ledende i Norden på film, fjernsynsdrama og dokumentar, og at 25 pst. av kinomarkedet skal bestå av norske filmer. Norsk film skal hevde seg internasjonalt. Det skal satses på filmmiljøer i regionene. Videre er det et

mål at kvinner skal inneha minst 40 pst. av nøkkelposisjonene i norsk film.

Det overordnede målet for norsk lotteri- og pengespillpolitikk er å sikre at lotterier og pengespill avholdes i betryggende former under offentlig kontroll, med sikte på å forebygge negative sosiale konsekvenser av lotterier og pengespill. Samtidig skal det legges til rette for at lotterier og pengespill kan være en inntektskilde for samfunnsnyttig og humanitært arbeid, idrett og kultur.

Det overordnede målet innen stiftelsesområdet er å skape trygghet og tillit til stiftelser som organisasjonsform. Stiftelsene er samlet sett en betydelig bidragsyter til formål av ideell, humanitær, kulturell, sosial, utdanningsmessig, økonomisk og annen art.

Det foreslås økninger bl.a. til følgende formål:

- 5,4 mill. kroner til regionale filmsentre
- 3,5 mill. kroner til etablering av innkjøpsordning av norske filmer til bibliotekene
- styrking av rammene til Norsk filminstitutt, hvorav:
 - 5,0 mill. kroner til utvikling av norske data-spill
 - 2,5 mill. kroner til fjernsynsdrama
 - særskilt satsing på regitalenter innen kino-film som også vil være et virkemiddel for å bedre kjønnsbalansen i norsk filmproduksjon – *Nye veier til lange filmer.*

1.2.3 Samfunns- og frivillighetspolitikken

Det frivillige Norge

Regjeringens overordnede målsetting med frivillighetspolitikken er å støtte aktivt opp under utviklingen av et levende sivilsamfunn. Dette er nedfelt i Soria Moria-erklæringene og i St.meld. nr. 39 (2006-2007) *Frivillighet for alle*. Regjeringen fikk tilslutning til en ny og helhetlig frivillighetspolitikk fra Stortinget, jf. Innst. S nr. 104 (2007-2008). Det legges til grunn fire strategier for frivillighetspolitikken:

- bedre rammebetingelser for frivillig sektor
- økt fokus på ressurser til lokal aktivitet og "lavterskelaktivitet"
- økt oppmerksomhet om inkludering og integrering
- styrket kunnskap og forskning

Regjeringen er opptatt av å opprettholde et mangfold av frivillige organisasjoner og sammenslutninger. Det er videre et mål å stimulere til økt delta-

kelse fra grupper som i dag faller utenfor det frivillige organisasjonslivet.

Frivillighetspolitikken skal bidra til å tydeliggjøre frivillig sektor som en selvstendig sektor i samfunnet. Regjeringen understreker betydningen av at sektoren har en stor grad av egenfinansiering slik at frivilligheten kan utvikle seg på egne vilkår.

Tilskudd til frivillige organisasjoner og sammenslutninger sees i sammenheng med sektorpolitiske mål. Det er derfor et sektorpolitisk ansvar for frivillig virksomhet i de enkelte fagdepartementer, mens Kulturdepartementet har et overordnet ansvar.

I Soria Moria II går det fram at regjeringen vil "forenkle og avbyråkratisere samhandlingen mellom det offentlige og frivillig sektor og vri støtten over fra prosjektstøtte til frie midler". Departementet arbeider spesielt med barne- og ungdomsorganisasjonenes utfordringer knyttet til søknad og rapportering om statlige tilskudd. Regjeringens arbeid med forenkling vil fortsette i 2012.

Regjeringen har etablert en tilskuddsordning for kompensasjon av merverdiavgift til frivillige organisasjoner. Formålet med ordningen er å kompensere for kostnader som frivillige organisasjoner har til merverdiavgift ved kjøp av varer og tjenester. Ordningen trådte i kraft i januar 2010. I 2010 mottok nærmere 13 000 organisasjoner og lokale lag kompensasjon gjennom ordningen.

Frivillighetsregisteret ble etablert 1. januar 2009 og skal bidra til økt kunnskap om frivillig sektor, deriblant gi systematisk informasjon om frivillig sektor til bruk i politikktutforming og forskning. Frivillighetsregisteret skal bidra til enklere samhandling mellom det offentlige og frivillige organisasjoner. Per august 2011 er nærmere 24 000 organisasjoner registrert i Frivillighetsregisteret.

Fra 2009 ble det åpnet for at spillere hos Norsk Tipping kan gi fem pst. av spillinnsatsen direkte til en lokal frivillig organisasjon. Lokale organisasjoner som skal kunne motta en slik grasrotandel, må være registrert i Frivillighetsregisteret og i tillegg oppfylle kravene i forskrift om grasrotandel. I 2011 regner man med at lokale lag og foreninger vil motta ca. 275 mill. kroner i støtte gjennom grasrotandelsordningen.

Regjeringen har etablert forskningsprogrammet "Virtuelt senter for forskning på sivilsamfunn og frivillig sektor". Målene er å øke og utvikle kunnskapen om frivillig sektors betydning og rolle i samfunnet, bidra til å videreutvikle en helhetlig frivillighetspolitikk, styrke frivillig sektor gjennom økt forskningsbasert kunnskap og

bygge opp kunnskapsmiljøer. Departementet legger også vekt på formidling av resultatene i forskningsprogrammet.

Kultur og næring

Kulturdepartementet vil sammen med Nærings- og handelsdepartementet og Kommunal- og regionaldepartementet utarbeide en handlingsplan for kultur og næring. Denne skal legges fram i 2012.

Kulturnæringene er vekstnæringer som bidrar direkte til nasjonaløkonomien gjennom sysselsetting og produksjon, og omtrent 4 pst. av landets sysselsatte er ansatt i kulturnæringene. I tillegg kan kulturaktører og kulturnæringer gi bidrag til tradisjonelle næringer. Satsning på kultur og kulturbasert næringsutvikling kan spille en viktig rolle i lokal og regional utvikling og omstilling.

Kulturbudsjettet er viktig for utviklingen av kulturnæringer. Under flere kapitler på Kulturdepartementets budsjett gis det tilskudd til tiltak som bidrar til å understøtte kulturbasert næringsutvikling. Det settes i tillegg av midler til enkelte kulturnæringssatsinger og støtte til tiltak for å bidra til økt samarbeid mellom kulturinstitusjoner og næringsliv.

Nordområdene

Regjeringens nordområdestrategi fastslår at nordområdene er et av regjeringens viktigste strategiske satsingsområder. I Nye byggesteiner i nord, som er neste trinn i nordområde-satsingen, videreutvikles innsatsen. Folk-til-folk-samarbeid har en naturlig plass i denne satsningen og kulturen en sentral rolle.

Departementet har utdypet og konkretisert kulturfeltets rolle og bidrag til regjeringens nordområdestrategi i en handlingsplan for kultur i

nordområdene. Handlingsplanen presenterer en rekke ulike tiltak og aktiviteter i Nord-Norge, i det norsk-russiske kultursamarbeidet og i annet internasjonalt kultursamarbeid i nordområdene.

Tro og livssyn

Statens fremste oppgave i tros- og livssynspolitikken er å styrke og beskytte tros- og livssynsfriheten. I Norge har staten i tillegg en målsetting om å føre en aktivt støttende tros- og livssynspolitikk og fremme tros- og livssynsmessig virksomhet, bl.a. gjennom årlige tilskudd til tros- og livssynssamfunn utenfor Den norske kirke. Videre er det en målsetting for regjeringen å bidra til å fremme dialog og samarbeid mellom tros- og livssynssamfunnene både lokalt og nasjonalt.

Det foreslås økninger bl.a. til følgende formål:

- 2,2 mill. kroner i økning til kultur og næringsprosjekter
- 6,1 mill. kroner i økning til ulike prosjekter innenfor kultur og samfunnsformål.

1.3 Anmodningsvedtak

I denne proposisjonen omtales følgende anmodningsvedtak:

Vedtaket nr. 94 (2010–2011) av 2. desember 2010:

”Stortinget ber regjeringen vurdere muligheten for å opprette en utstilling og et mulig museum som kan gjøre Slottets mange lagrede kulturskatter tilgjengelig for publikum.”

Vedtaket blir omtalt under programkategori 08.20 Kulturformål, kap. 322, post 73.

2 Idrettspolitikken

En hovedutfordring i den statlige idrettspolitikken er å stimulere til økt aktivitet, både innen bredde- og toppidrett. Det er et mål for Kulturdepartementet å legge til rette for at flest mulig kan drive idrett og fysisk aktivitet. Barn (6-12 år) og ungdom (13-19 år) er primære målgrupper i statens idrettspolitik.

De statlige midlene skal først og fremst komme den frivillige, medlemsbaserte idretten til gode samt stimulere til og legge til rette for utøvelse av egenorganisert fysisk aktivitet. De viktigste virkemidlene er tilskudd til anleggsutbygging og tilskudd til aktivitet i idrettslagene. På denne måten vil departementet bidra til å legge til rette for økt aktivitet både innen bredde- og toppidrett.

Departementet ønsker videre å bidra til et etisk og faglig kvalifisert toppidrettsmiljø, slik at toppidretten fortsatt kan være en kulturell identitetskaper i det norske samfunnet.

Departementet er opptatt av økt inkludering og deltakelse, og av å motvirke alle former for diskriminering innenfor idretten. Det er viktig at alle i størst mulig grad gis muligheter til å delta i organisert idrett, uavhengig av bl.a. kjønn, etnisitet, funksjonsevne, seksuell legning eller økonomi. Departementet vil ivareta hensynet til likestilling både gjennom aktivitetstilbud og gjennom tilgjengelighet til og tilrettelegging av anlegg.

Tilgjengelighet til idrettsanlegg er en viktig forutsetning for mulighet til å drive idrett og fysisk aktivitet. Departementet legger stor vekt på å sikre god planlegging og prioritering innenfor anleggssektoren. Anlegg i lokalmiljøet som stimulerer og tilfredsstillende barns behov for fysisk aktivitet i organiserte eller egenorganiserte former, prioriteres. Når det gjelder ungdom, er det et mål å utvikle anlegg som tilfredsstillende ungdommens behov for utfordringer og variasjon. Brukerne må gis mulighet til å medvirke i utformingen av anlegg. Det er av stor verdi at anleggene fungerer som gode sosiale møteplasser i lokalsamfunnene.

Kommunal prioritering er en forutsetning for tilskudd til anlegg fra spillemidlene. Samspillet mellom idrettslag, kommuner og staten er avgjørende for å få til en vellykket anleggsutbygging.

Søknadssummen fra kommunene for 2011 (søknader om tilskudd av spillemidler til idrettsanlegg i kommunene) viser at det er vilje lokalt til å prioritere idrettsanlegg. Søknadsmengden som ligger til grunn for fordelingen har økt vesentlig over flere år. Spillemidler til fordeling har imidlertid ikke økt tilsvarende.

Gjennom egne anleggspolitiske programmer fordeler departementet ekstraordinære tilskudd til anleggsutbygging i pressområder, til kostnadskreven anlegg og til utstyr.

Regjeringen har etablert en rammestyrte ordning for kompensasjon av merverdiavgift ved bygging av idrettsanlegg. Ordningen omfatter alle som oppfyller vilkårene for å motta spillemidler til idrettsanlegg, med unntak av kommuner, fylkeskommuner og kommunale foretak.

Spillemidler til aktivitetsrettede formål blir i første rekke kanalisert gjennom Norges idrettsforbund og olympiske og paralympiske komité (NIF). Medlemstall for 2010 viser at NIF er den største frivillige organisasjonen i Norge. Statens overordnede mål med tilskuddet til NIF er:

- bidra til å opprettholde og utvikle NIF som en frivillig, medlemsbasert organisasjon
- bidra til å opprettholde og utvikle et godt aktivitetstilbud gjennom den organiserte idretten
- bidra til å bevare og sikre NIF som en åpen og inkluderende organisasjon og til at idrettslagene framstår som arenaer for meningsdannelse og verdifulle rammer for sosialt fellesskap

De ovennevnte målene er i første rekke knyttet til virksomheten i idrettslagene. Det er lagene som står for idrettsaktiviteter og som er arena for den frivillige innsatsen innenfor idretten. Det er en forutsetning at de organisasjonsledd som mottar tilskudd, retter sin virksomhet inn mot idrettslagenes behov.

Tildelingen av spillemidler til NIF deles inn i fire rammetilskuddsposter: grunntilskudd til NIF sentralt og regionalt, grunntilskudd til særforbund, tilskudd til aktivitet for barn og ungdom samt tilskudd til toppidrett.

NIF mottar tilskudd til folkehelseprosjekter, både gjennom fordelingen av spillemidler for 2011, samt midler fra Helse- og omsorgsdepartementet. Det overordnede målet for denne satsingen er å bidra til økt fysisk aktivitet i befolkningen gjennom tilrettelagte og tilpassede tilbud samt å nå inaktive grupper.

En annen viktig kanal for fordeling av spillemidler til aktivitetsrettede formål er gjennom ordningen tilskudd til lokale lag og foreninger. Intensjonen med tilskuddsordningen er å støtte opp om og stimulere til økt aktivitet i den lokale medlemsbaserte idretten. Det er lagenes primæraktiviteter som skal støttes. Tilskuddet blir fordelt av idrettsrådet i den enkelte kommune.

Lokale idrettslag mottar også betydelige midler fra grasrotandelen som ble innført i 2009. Grasrotandelen gir et viktig bidrag til lagenes aktivitetstilbud for barn og ungdom.

Det er foretatt en gjennomgang og vurdering av måloppnåelsen for ordningen med tilskudd til inkludering i idrettslag. Gjennomgangen viser god måloppnåelse med hensyn til et betydelig mangfold av tilbud når det gjelder målgrupper, idretter og organisering. I lys av dette vil departementet videreføre tilskuddsordningen.

Departementet har et særlig ansvar for å legge til rette for at grupper med spesielle behov gis et tilbud om idrett og fysisk aktivitet. I den forbindelse støtter departementet NIFs arbeid med integrering av personer med nedsatt funksjonsevne i de enkelte særforbund.

Hoveddelen av departementets tilskudd til forskning på idrettsfeltet er knyttet til fagmiljøer med høy kompetanse. Det gis grunnstøtte til Senter for idrettsskedeforskning ved Norges idrettshøgskole (NIH), til Forskningscenter for trening og prestasjon ved NIH og til Senter for idrettsanlegg og teknologi ved Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet (NTNU). Departementet fordeler også prosjektmidler til annen forskning, utredning og evaluering på idrettsfeltet.

Antidopingarbeid er en sentral oppgave innenfor idrettspolitikken. Den uavhengige stiftelsen Stiftelsen Antidoping Norge har som formål å bekjempe doping ved å fremme en ærlig og dopingfri idrett. Stiftelsen Antidoping Norge mottar spillemidler til sin virksomhet rettet mot dopingbekjempelse innenfor den organiserte idretten.

Gjennom årlige finansielle bidrag til det internasjonale antidopingorganet World Anti-Doping Agency (WADA) medvirker departementet til en styrking av det internasjonale antidopingarbeidet.

Departementet har også generell internasjonal kontakt på idrettsområdet. Norsk innflytelse og gjensidig utvikling ivaretas gjennom flere bilaterale samarbeidsavtaler på idrettsområdet samt gjennom representasjon i internasjonale fora som UNESCO, Europarådet og International Anti-Doping Arrangement (IADA).

Departementet har deltatt aktivt i arbeidet i Europarådets utvidete delavtale for idrett (Enlarged Partial Agreement on Sport - EPAS). Gjennom dette engasjementet drøftes sentrale europeiske idrettspolitiske problemstillinger som idrettens autonomi, manipulering av idrettsresultater, ulovlig spillvirksomhet, korrupsjon og "trafficking" av unge idrettsutøvere. Gjennom EPAS arrangeres også de europeiske idrettsministermøtene.

Regjeringen vil legge fram en melding om idrettspolitikken for Stortinget. Meldingen vil anlegge et bredt perspektiv, dra opp målsettinger og vurdere virkemiddelbruk for en samlet statlig idrettspolitikken de kommende år. Politikken vil ta utgangspunkt i oppdatert kunnskap om norsk idrett og de behov befolkningen har for tilrettelegging for idrett og fysisk aktivitet. I arbeidet med meldingen legges det opp til en bred dialog, med innspill fra sentrale aktører på idrettsfeltet, som idretts- og friluftslivsorganisasjoner samt kommuner og fylkeskommuner.

3 Forslag til kulturbudsjett

Utgifter fordelt på programkategorier

(i 1 000 kr)

Kat.	Betegnelse	Regnskap 2010	Saldert budsjett 2011	Forslag 2012	Pst. endr. 11/12
08.10	Administrasjon	182 823	112 996	115 062	1,8
08.15	Samfunns- og frivillighetsformål	793 977	1 105 350	1 118 332	1,2
08.20	Kulturformål	5 943 702	6 156 633	6 478 860	5,2
08.30	Medieformål	990 844	1 091 559	1 146 598	5,0
	Sum utgifter	7 911 346	8 466 538	8 858 852	4,6

Korrigert for rammeoverføringer til andre departementer og budsjettekniske endringer under Rikskonsertene, til sammen 13,3 mill. kroner, øker rammen med 405,5 mill. kroner eller 4,8 pst.

3.1 Programkategori 08.10 Administrasjon

Programkategorien omfatter departementets administrasjonsutgifter.

Departementet foreslår en bevilgning på i alt 115,1 mill. kroner i 2012. Dette er en økning på 2,1 mill. kroner eller 1,8 pst. sammenliknet med saldert budsjett for 2011.

3.2 Programkategori 08.15 Samfunns- og frivillighetsformål

Programkategorien omfatter tilskudd til tros- og livssynssamfunn, tilskudd til frivillige organisasjoner og frivillighetssentraler m.m. og tilskudd til ulike kultur- og samfunnsprosjekter.

Departementet foreslår en bevilgning på i alt 1 118,3 mill. kroner i 2012. Dette er en økning på 13,0 mill. kroner eller 1,2 pst. sammenliknet med saldert budsjett for 2011.

3.3 Programkategori 08.20 Kulturformål

Programkategorien omfatter bevilgninger til billedkunst, kunsthåndverk, arkitektur, design, kunstnerformål, musikk- og scenekunstformål, språk-, litteratur- og bibliotekformål, museumsformål, kulturvern, arkivformål, kulturbygg samt allmenne kulturformål.

Departementet foreslår en bevilgning på i alt 6 478,9 mill. kroner i 2012. Dette er en økning på 322,2 mill. kroner eller 5,2 pst. sammenliknet med saldert budsjett for 2011.

3.4 Programkategori 08.30 Medieformål

Programkategorien omfatter bevilgninger til filmformål, pressestøtte og midler til drift av statlige virksomheter på film-, medie- og pengespillområdet.

Departementet foreslår en bevilgning på i alt 1 146,6 mill. kroner i 2012. Dette er en økning på 55,0 mill. kroner eller 5,0 pst. sammenliknet med saldert budsjett for 2011.

4 Fordeling av spilleoverskudd utenfor statsbudsjettet

Den nye tippenøkkelen for fordeling av spilleoverskuddet fra Norsk Tipping ble iverksatt fra 2009. Spilleoverskuddet fra 2010 til fordeling i 2011 ble fordelt med 45,5 pst. til idrettsformål og 36,5 pst. til kulturformål. I tillegg ble 18 pst. fordelt til samfunnsnyttige og humanitære organisasjoner som ikke er tilknyttet Norges idrettsforbund og olympiske og paralympiske komité (NIF). Samtlige spillemidler til idrettsformål og samfunnsnyttige og humanitære organisasjoner fordeles av Kongen. Av midlene til kulturformål fordeles 2/3 av Stortinget og 1/3 av Kongen. Av midlene som fordeles av Kongen, skal om lag 40 pst. gå til å realisere Den kulturelle skolesekken over hele landet,

om lag 30 pst. til Frifond og om lag 30 pst. til investeringer og vedlikehold av lokale og regionale kulturelle møteplasser.

4.1 Fordeling av spilleoverskudd til kulturformål

Av spilleoverskuddet i Norsk Tipping AS for 2010 er 416,7 mill. kroner i samsvar med Stortingets vedtak avsatt til kulturformål og fordelt ved kongelig resolusjon 20. mai 2011.

Tabellen nedenfor viser fordelingen i 2011 på de tre hovedområdene:

	(i 1 000 kr)
	2011
Den kulturelle skolesekken:	
- lokale tiltak	162 300
- sentrale prosjektmidler	4 700
Sum	167 000
Kulturbygg:	
- desentralisert ordning for tilskudd til kulturhus	49 700
- regionale møteplasser og formidlingsarenaer for kultur	75 000
Sum	124 700
Frifond	125 000
Totalt	416 700

Den kulturelle skolesekken er et nasjonalt program for kunst og kulturformidling til barn og unge og omfatter alle kunst- og kulturuttrykk: musikk, scenekunst, film, litteratur, kulturarv, visuell kunst eller en kombinasjon av disse.

I 2011 er midlene til Den kulturelle skolesekken fordelt med 122,5 mill. kroner til grunnskole, 39,8 mill. kroner til videregående skole og 4,7 mill. kroner til sentrale tiltak (Rikskonsernene).

På bakgrunn av Stortingets behandling av St.meld. nr. 48 (2002-2003) *Kulturpolitikk fram mot 2014*, er tilskudd til kulturbygg hittil fordelt

med 40 pst. til den desentraliserte ordningen for tilskudd til kulturhus og 60 pst. til ordning for tilskudd til regionale møteplasser og formidlingsarenaer for kultur, jf. Innst. S. nr. 155 (2003-2004).

Det vises også til St.meld. nr. 12 (2006-2007) *Regionale fortrinn - regional framtid*, jf. Innst. S. nr. 166 (2006-2007). Fra 2010 har fylkeskommunene utvidet ansvar for forvaltningen av tilskudd til kulturbygg. Midlene som i 2011 går til ordningen for regionale møteplasser og formidlingsarenaer for kultur blir fordelt til prosjekter som har fått tilsagn før 1. januar 2010. Det gis ikke tilsagn om tilskudd til nye prosjekter under denne ord-

ningen. Etter hvert som de vedtatte tilsagnene til regionale møteplasser og formidlingsarenaer blir fulgt opp, vil tilsvarende midler bli kanalisert inn i den desentraliserte ordningen for kulturhus, slik at fylkeskommunene dermed får det samlede forvaltningsansvaret for spillemidler til kulturbygg.

I 2011 utgjør spillemidler til Frifond til sammen 125 mill. kroner. I tråd med erfaringstall og forslag til fordelingsnøkkel fra de tre paraplyorganisasjonene, fordeles midlene med 71,7 pst. til Landsrådet for Norges barne- og ungdomsorganisasjoner (LNU), 21,3 pst. til Norsk musikkråd og 7 pst. til Norsk teaterråd.

4.2 Fordeling av spilleoverskudd til idrettsformål

Det er for 2011 fordelt totalt 1 558,4 mill. kroner fra Norsk Tipping AS til idrettsformål. I henhold til § 10 i lov om pengespill m.v. skal 45,5 pst. av overskuddet til Norsk Tipping AS gå til idrettsformål. Tabellen nedenfor viser fordelingen av spilleoverskuddet til idrettsformål i 2011, fordelt ved kongelig resolusjon 29. april 2011.

	(i 1 000 kr)
	Tildeling 2011
Idrettsanlegg i kommunene	676 650
Anleggspolitisk program	50 000
Anlegg for friluftsliv i fjellet	9 000
Nasjonalanlegg	27 000
Spesielle anlegg	2 350
Forsknings- og utviklingsarbeid	20 050
Antidopingarbeid	28 750
Fysisk aktivitet og inkludering i idrettslag	10 600
Friluftstiltak for barn og ungdom	12 000
Norges idrettsforbund og olympiske og paralympiske komité	566 000
Tilskudd til lokale lag og foreninger	156 000
Sum	1 558 400

I tillegg til overskuddet fra Norsk Tipping AS i 2011, jf. tabellen over, disponerer Kulturdepartementet i 2011 22,8 mill. kroner av disponible reservefondsmidler til idrettsformål. Av disse midlene er 6,8 mill. kroner avsatt på posten Idrettsanlegg i kommunene, 15 mill. kroner på posten Anleggspolitisk program og 1 mill. kroner på posten Nasjonalanlegg.

4.3 Fordeling av spilleoverskudd til samfunnsnyttige og humanitære organisasjoner

Det er for 2011 fordelt totalt 616,6 mill. kroner til samfunnsnyttige og humanitære organisasjoner som ikke er tilknyttet Norges idrettsforbund og olympiske og paralympiske komité (NIF). Tabellen nedenfor viser fordelingen i 2011.

	(i 1 000 kr)
	Tildeling 2011
Norsk Folkehjelp	16 029
Norges Røde Kors	215 158
Redningsselskapet	132 547
Handikapforbundet	20 345
Kreftforeningen	69 048
Landslaget for hjerte- og lungesyke	11 714
Blindeforbundet	18 495
Flyktningehjelpen	9 864
Redd Barna	11 097
Nasjonalforeningen for folkehelsen	6 782
Fordelt til andre humanitære organisasjoner	105 421
Sum	616 500

5 Samfunnssikkerhet og beredskap

Departementene har ansvar for at statlig sektor som helhet ivaretar et målrettet og effektivt beredskapsarbeid. Kulturdepartementet har ansvar for å ivareta samfunnssikkerhets- og beredskapsarbeidet på egen sektor. Dette innebærer at departementet skal:

- ha oversikt over risiko og sårbarhet i egen sektor
- ha definerte mål for beredskapsarbeidet
- ha planer for krisehåndtering
- øve og evaluere
- sørge for at arbeidet er forankret i organisasjonen
- følge opp beredskapsarbeidet i sektoren

Risiko- og sårbarhetsanalyser, kriseplaner og øvelser er grunnleggende tiltak og virkemidler i arbeidet med samfunnssikkerhet og beredskap. Det skal arbeides systematisk for å vedlikeholde oversikt over risiko, sårbarhet og viktige samfunnsfunksjoner i egen sektor som grunnlag for beredskapsplanlegging og hensiktsmessige øvelser.

Kulturdepartementets beredskapsarbeid er en integrert del av departementets mål- og virksomhetsstyring. Departementet har etablert målstruktur, planer og styringssystemer for beredskapsarbeidet som ledd i arbeidet med å ivareta ovennevnte oppgaver.

6 Kulturdepartementets styring og kontroll av tilskudd

Nytt opplegg for styring, oppfølging og kontroll av tilskudd fra 2011

Kulturdepartementet viser til Prop. 1 S (2010–2011) pkt. 6, side 27-29, der det er redegjort for nytt opplegg for styring, oppfølging og kontroll av departementets tilskudd fra 2011.

Tilskuddsforvaltningen er innrettet innenfor tre styringsnivåer med ulik grad av styringsintensitet. Innenfor styringsnivå 1 og 2 settes det opp mål- og resultatkrav utformet etter tilskuddsmottakerens funksjon og egenart. Innenfor styringsnivå 3 blir det ikke stilt spesifikke mål- og resultatkrav, selv om også disse tilskuddsmottakerne må innrette sin aktivitet innenfor de overordnede statlige målene på området.

Oppfølgingen i 2011

I Prop. 1 S (2010-2011) viste departementet til at det i en rapport fra Senter for statlig økonomistyring (SSØ) ble avdekket svakheter ved to tilskuddsordninger. Kommentaren gjaldt ordningene for bibliotekvederlag og visningsvederlag. Departementet anser at særtrekk ved disse ordningene tilsier at de ikke kan vurderes på linje med ordinære tilskuddsordninger. Begge vederlagsordningene er lovfestet. Midlene i ordningene fordeles av fond som er opprettet av opphavsmannsorganisasjonene. Det er utarbeidet egne retningslinjer for saksbehandlingen, og inngått avtaler mellom staten og opphavsmannsorganisasjonene. Departementet anser at begge disse ordningene blir forvaltet på en tilfredsstillende måte.

Departementet har arbeidet videre med evalueringer av tilskudd. Plan for evalueringene innarbeides årlig i departementets overordnede virksomhetsplan.

Det nye opplegget for styring, oppfølging og kontroll av departementets tilskudd legger til grunn at det foretas kontinuerlig vesentlighets- og risikovurdering av tilskuddene, med tanke på eventuelle justeringer. Departementet har ut fra en samlet vurdering flyttet kap. 315 Frivillighetsformål, post 72 Tilskudd til frivillig virksomhet for barn og unge fra styringsnivå 3 til styringsnivå 2.

Enkelte tilskudd som var ført opp i oversikten på side 29 i Prop. 1 S (2010–2011) blir nå forvaltet av underliggende virksomheter, og er derfor ikke innarbeidet i oversikten over fordeling av tilskudd på ulike styringsnivå nedenfor. Dette gjelder kap. 310 Tilskudd til trossamfunn m.m., post 70 Tilskudd til tros- og livssynssamfunn, som forvaltes av fylkesmennene, og kap. 315 Frivillighetsformål, post 70 Merverdiavgiftskompensasjon til frivillige organisasjoner og post 82 Merverdiavgiftskompensasjon ved bygging av idrettsanlegg under samme kapittel, som forvaltes av Lotteri- og stiftelsestilsynet.

Det videre arbeidet

Det nye opplegget for styring, oppfølging og kontroll av tilskudd har vært gjeldende fra 2011. Dette betyr at man så langt har gjort erfaringer med utvikling av nye rutiner og å tilpasse tilskuddsbrevene til det nye opplegget. Kontroll og oppfølging i tråd med de nye prinsippene vil først skje i 2012 når rapportene fra tilskuddsmottakerne kommer inn.

Departementet vil kontinuerlig vurdere om det er behov for endringer og tilpasninger, og vil føre en tett dialog med tilskuddsmottakerne.

Det vil bli arbeidet videre med evalueringer, og med å utvikle metoder for å gi insentiver til å oppnå gode resultater og å måle effekter av de statlige tilskuddene.

Evalueringer, målstyring og rapportering

Et mål- og resultatstyringssystem på kulturområdet forutsetter at både den kvalitative og kvantitative dimensjonen er ivaretatt. Effekten av den kvalitative dimensjonen kan være vanskelig å måle. Verken i Norge eller internasjonalt har man greid å etablere objektive kriterier for kvalitet som kan tallfestes eller på annen måte gis en entydig beskrivelse. Departementet arbeider imidlertid kontinuerlig med å vurdere hvilke nøkkeltall som kan gi en pekepinn om kvaliteten på tilbudene.

For kulturinstitusjoner som mottar tilskudd gjelder dette f.eks. publikumsoppslutning, ivareta-

kelse av likestilling og mangfoldsperspektiv, omfanget av produksjonen i form av antall forestillinger, konserter og utstillinger, sammensetningen av produksjonen i form av klassiske og samtidige kunstuttrykk. Departementet har videre fokus på institusjonenes økonomiforvaltning og legger vekt på at de skal ha en mest mulig effektiv ressursutnyttelse.

I 2011 er det foretatt en evaluering av tre knutepunktinstitusjoner. Erfaringene herfra vil bli brukt til også å evaluere andre tilskuddsinstitusjoner slik departementet varslet i Prop. 1 S (2009–2010). Det tas sikte på å starte evaluering av utvalgte kulturinstitusjoner i 2012. Institusjonenes utvikling i kvalitativ forstand vil stå sentralt.

Kulturinstitusjonene gjennomfører i varierende grad publikumsundersøkelser. Slike undersøkelser kan gi viktig informasjon og vil være et delgrunnlag for institusjonenes utforming av strategier, planlegging og gjennomføring av tiltak for bl.a. publikumsrekruttering. Undersøkelsene kan også gi viktig informasjon for institusjonenes øko-

nomiske planlegging og styring. Departementet vil oppfordre til at de større kulturinstitusjonene gjennomfører slike undersøkelser med tanke på styrket måloppnåelse kvalitativt og kvantitativt. Relevant informasjon fra publikumsundersøkelser skal inngå i det videre arbeidet med vurdering av institusjonenes måloppnåelse. Det må tas hensyn til at institusjonene er konkurrenter, om enn i varierende grad.

Når det gjelder de mer langsiktige utviklingstendenser, blir disse analysert og formidlet til Stortinget i de ulike meldingene på området. Departementet viser til de senere års meldinger om scenekunst, rytmisk musikk, bibliotek, språk, museum, frivillighet, mediepolitikk m.m.

Fordeling på styringsnivåer

For 2012 er de tilskuddsbevilgningene som departementet forvalter fordelt slik på de ulike styringsnivåene:

Styringsnivåer	Styringsprinsipp
<i>Styringsnivå 1</i>	
Funksjonsdelingsinstitusjoner: – nasjonale institusjoner, post 70 – region-/landsdelsinstitusjoner, post 71 – knutepunktinstitusjoner, post 72 – Nasjonalmuseet, kap. 322, post 73	Omfatter driftstilskudd til funksjonsdelingsinstitusjonene (nasjonale, region/landsdels- og knutepunktinstitusjoner) samt tilskuddsmottakere som mottar betydelige beløp i driftstilskudd. Mål og resultatkrav utformes etter tilskuddsmottakerens funksjon og egenart. Intensitet på kontroll og oppfølging vil variere ut fra risikovurderinger. Der det er hensiktsmessig, vil departementet gjennomføre evalueringer.
<i>Styringsnivå 2</i>	
– kap. 310, post 75 – kap. 314, post 71 – kap. 315, post 72 – kap. 320, post 73 og 82 – kap. 322, post 75 og 78 – kap. 323, post 74 og 78 – kap. 324, post 73 og 78 – kap. 326, post 74, 76 og 78 – kap. 328, post 70 – kap. 334, post 73	Omfatter driftstilskudd til museumsnettverket samt en rekke tilskuddsmottakere der departementet anser det hensiktsmessig å stille mål- og resultatkrav. Gruppen er noe uensartet sammensatt, og målene og kriteriene vil være av varierende karakter ut fra tilskuddsmottakerens funksjon og egenart. Intensitet på kontroll og oppfølging vil variere ut fra risikovurderinger. Der det er hensiktsmessig, vil departementet gjennomføre evalueringer.
<i>Styringsnivå 3</i>	
– kap. 310, post 76 – kap. 314, post 71, 72, 75, 76 og 79 – kap. 315, post 71, 73 og 79 – kap. 320, post 78 og 79 – kap. 322, post 75 og 78 – kap. 323, post 78 – kap. 324, post 78 – kap. 326, post 73, 75 og 78 – kap. 329, post 78 – kap. 334, post 78 og 79 – kap. 335, post 73 – kap. 337, post 70	Omfatter en lang rekke enkelttilskudd som gis på mer generelt grunnlag, ofte med en begrenset størrelse på beløpet. Dessuten institusjoner og organisasjoner som av prinsipielle grunner ikke skal underlegges statlig styring, ut fra hensyn til ytringsfrihet, kunstnerisk frihet, trosfrihet og andre sentrale demokratiske prinsipper. Det vil ikke bli stilt krav til spesifikke mål og resultatkrav på dette nivået. Oppfølging og kontroll vil i utgangspunktet ligge på et lavere nivå. Departementet vil gjennomføre stikkprøver og periodiske mer grundige kontroller. Ved disse vil man bl.a. etterprøve om intensjonene om aktivitet som er presentert i søknaden, er fulgt opp.

7 Oversikt over budsjettforslaget for 2012

Utgifter fordelt på kapitler

					(i 1 000 kr)
Kap.	Betegnelse	Regnskap 2010	Saldert budsjett 2011	Forslag 2012	Pst. endr. 11/12
Administrasjon					
300	Kulturdepartementet	108 248	112 996	115 062	1,8
305	Lotteri- og stiftelsestilsynet	74 575			
	<i>Sum kategori 08.10</i>	<i>182 823</i>	<i>112 996</i>	<i>115 062</i>	<i>1,8</i>
Samfunns- og frivillighetsformål					
310	Tilskudd til trossamfunn m.m.	185 326	210 041	213 156	1,5
314	Kultur og samfunn	34 169	39 964	33 853	-15,3
315	Frivillighetsformål	574 482	855 345	871 323	1,9
	<i>Sum kategori 08.15</i>	<i>793 977</i>	<i>1 105 350</i>	<i>1 118 332</i>	<i>1,2</i>
Kulturformål					
320	Allmenne kulturformål	627 916	786 198	814 641	3,6
321	Kunstnerformål	378 615	390 981	412 005	5,4
322	Billedkunst, kunsthåndverk og offentlig rom	409 749	389 249	401 882	3,2
323	Musikkformål	904 311	963 310	1 018 817	5,8
324	Scenekunstformål	1 521 603	1 632 155	1 717 130	5,2
325	Samordningstiltak for arkiv, bibliotek og museer	145 758			
326	Språk-, litteratur- og bibliotekformål	775 719	805 976	841 245	4,4
328	Museums- og andre kulturvernformål	871 046	888 768	949 015	6,8
329	Arkivformål	308 985	299 996	324 125	8,0
	<i>Sum kategori 08.20</i>	<i>5 943 702</i>	<i>6 156 633</i>	<i>6 478 860</i>	<i>5,2</i>

(i 1 000 kr)

Kap.	Betegnelse	Regnskap 2010	Saldert budsjett 2011	Forslag 2012	Pst. endr. 11/12
Medieformål					
334	Film- og medieformål	639 710	659 387	706 799	7,2
335	Pressestøtte	311 224	320 957	326 908	1,9
337	Kompensasjon for kopiering til privat bruk	39 910	41 147	42 423	3,1
339	Lotteri- og stiftelsestilsynet		70 068	70 468	0,6
	<i>Sum kategori 08.30</i>	<i>990 844</i>	<i>1 091 559</i>	<i>1 146 598</i>	<i>5,0</i>
	Sum utgifter	7 911 346	8 466 538	8 858 852	4,6

Korrigert for rammeoverføringer til andre departementer og budsjettekniske endringer under Rikskonsertene, til sammen 13,3 mill. kroner, øker rammen med 405,5 mill. kroner eller 4,8 pst.

I tillegg til de midlene som foreslås bevilget under Kulturdepartementets budsjett, blir det også foreslått 66 mill. kroner til prosjektering av nytt bygg til Nasjonalmuseet for kunst, arkitektur og design, 120,0 mill. kroner til rehabilitering av Eidsvollbygningen, 41,0 mill. kroner til nytt bygg

for Norsk reiselivsmuseum og 30,0 mill. kroner til Saemien Sijte under Fornyings-, og administrasjons- og kirke departementet.

Det vil også bli fordelt spillemidler til kulturformål og til samfunnsnyttige og humanitære organisasjoner i 2012 utenfor statsbudsjettet. Disse midlene vil, i likhet med spilleoverskuddet til idrettsformål, bli fordelt av Kongen, jf. omtale under kap. 3339, post 01.

Utgifter fordelt på postgrupper

(i 1 000 kr)

Post-gr.	Betegnelse	Regnskap 2010	Saldert budsjett 2011	Forslag 2012	Pst. endr. 11/12
01-01	Driftsutgifter	1 426 389	1 429 974	1 473 052	3,0
21-23	Spesielle driftsutgifter	134 573	98 078	102 566	4,6
30-49	Nybygg, anlegg m.v.	28 430	31 798	34 029	7,0
50-59	Overføringer til andre statsregnskap	913 754	1 021 324	1 087 694	6,5
60-69	Overføringer til kommuner			19 250	
70-89	Overføringer til private	5 408 200	5 885 364	6 142 261	4,4
	Sum under departementet	7 911 346	8 466 538	8 858 852	4,6

Inntekter fordelt på kapitler

					(i 1 000 kr)
Kap.	Betegnelse	Regnskap 2010	Saldert budsjett 2011	Forslag 2012	Pst. endr. 11/12
	Administrasjon				
3300	Kulturdepartementet	1 908	68	70	2,9
3305	Inntekter fra spill, lotterier og stiftelser	890 393			
	<i>Sum kategori 08.10</i>	<i>892 301</i>	<i>68</i>	<i>70</i>	<i>2,9</i>
	Kulturformål				
3320	Allmenne kulturformål	930	1 330	1 371	3,1
3322	Billedkunst, kunsthåndverk og offentlig rom	85	106	109	2,8
3323	Musikkformål	32 805	34 478	29 312	-15,0
3324	Scenekunstformål	29 740	26 809	27 640	3,1
3325	Samordningstiltak for arkiv, bibliotek og museer	55 116			
3326	Språk-, litteratur- og bibliotekformål	11 247	9 046	8 354	-7,6
3329	Arkivformål	26 387	12 805	13 202	3,1
	<i>Sum kategori 08.20</i>	<i>156 310</i>	<i>84 574</i>	<i>79 988</i>	<i>-5,4</i>
	Medieformål				
3334	Film- og medieformål	35 037	33 744	33 310	-1,3
3339	Inntekter fra spill, lotterier og stiftelser		846 145	784 266	-7,3
	<i>Sum kategori 08.30</i>	<i>35 037</i>	<i>879 889</i>	<i>817 576</i>	<i>-7,1</i>
	Skatter og avgifter				
5568	Sektoravgifter under Kulturdepartementet	17 879	57 256	66 465	16,1
	<i>Sum kategori 08.50</i>	<i>17 879</i>	<i>57 256</i>	<i>66 465</i>	<i>16,1</i>
	Sum inntekter	1 101 527	1 021 787	964 099	-5,6

Oversikt over poster med stikkordet "kan overføres", utenom 30–49 poster:

			(i 1 000 kr)	
Kap.	Post	Benevnelse	Overført per 01.01.2011	Forslag 2012
310	75	Tilskudd til private kirkebygg	2 178	
315	74	Frivillighetsregister	2 964	3 329
320	73	Nasjonale kulturbygg	21 259	168 500
320	74	Tilskudd til tiltak under Norsk kulturråd	4 932	218 743
320	75	Kulturprogram	2 076	10 977
321	73	Kunstnerstipend m.m.	2 804	121 811
324	21	Spesielle driftsutgifter	5 010	70 350
329	21	Spesielle driftsutgifter		7 834
334	21	Spesielle driftsutgifter		8 017
334	71	Filmtiltak m.m.	7 021	30 532
334	75	Medieprogram	8 702	24 615
339	21	Spesielle driftsutgifter	105	7 153

Når stipendperioden for enkelte stipendmottakere blir endret bl.a. ved permisjoner, blir bevilgningsbehovet på kap. 321, post 73 redusert i en budsjettermin. Behovet vil øke tilsvarende i senere budsjettermin.

Bevilgningene til kontingenter for departementets deltakelse i EUs kultur- og mediepro-

grammer bygger på anslag og varierer som følge av valutasvingninger.

For de øvrige postene blir det gitt tilskudd til prosjekter og formål som trenger lang planleggings- og gjennomføringstid. Tilskuddene til disse prosjektene blir normalt utbetalt over flere år.

Antall årsverk under Kulturdepartementet per 01.03.2011:

Kap.	Betegnelse	Per 01.03.2011
300	Kulturdepartementet	126
320	Allmenne kulturformål	98
322	Billedkunst, kunsthåndverk og offentlig rom	15
323	Musikkformål	65
324	Scenekunstformål	36
326	Språk-, litteratur- og bibliotekformål	463
329	Arkivformål	260
334	Film- og medieformål	136
339	Lotteri- og stiftelsestilsynet	65
Sum årsverk		1 264

Del II
Budsjettforslag

8 Nærmere omtale av bevilgningsforslaget

Programkategori 08.10 Administrasjon (kap. 300)

Utgifter under programkategori 08.10 fordelt på kapitler

(i 1 000 kr)

Kap.	Betegnelse	Regnskap 2010	Saldert budsjett 2011	Forslag 2012	Pst. endr. 11/12
300	Kulturdepartementet	108 248	112 996	115 062	1,8
305	Lotteri- og stiftelsestilsynet	74 575			
	Sum kategori 08.10	182 823	112 996	115 062	1,8

Utgifter under programkategori 08.10 fordelt på postgrupper

(i 1 000 kr)

Post-gr.	Betegnelse	Regnskap 2010	Saldert budsjett 2011	Forslag 2012	Pst. endr. 11/12
01-01	Driftsutgifter	174 771	109 396	111 350	1,8
21-23	Spesielle driftsutgifter	8 052	3 600	3 712	3,1
	Sum kategori 08.10	182 823	112 996	115 062	1,8

Programkategori 08.10 omfatter Kulturdepartementets administrasjonsutgifter.

Kap. 300 Kulturdepartementet

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2010	Saldert budsjett 2011	Forslag 2012
01	Driftsutgifter	108 248	109 396	111 350
21	Spesielle driftsutgifter		3 600	3 712
	Sum kap. 0300	108 248	112 996	115 062

Budsjettforslag 2012**Post 01 Driftsutgifter**

Departementets hovedoppgaver er knyttet til utvikling og gjennomføring av den statlige politikken på kultur-, medie-, idretts- og frivillighetsfeltet.

Bevilgningen skal dekke departementets egne lønns- og driftsutgifter. Posten er pris- og lønnsjustert.

Posten kan overskrides med inntil samme beløp som departementet får i merinntekter under kap. 3300, post 01 Ymse inntekter, jf. forslag til vedtak II, nr. 1.

Post 21 spesielle driftsutgifter

Bevilgningen skal dekke lønns- og driftsutgifter til utvalg for gjennomgang av tros- og livssynspolitikken samt utvalgets sekretariat.

Rapport 2010

På kulturområdet var de viktigste administrative arbeidsoppgavene:

- oppfølging av kulturløftet med basis i regjeringserklæringen
- løpende forvaltning av statsinstitusjoner og tilskudd til institusjoner og tiltak
- departementet oppnevnte ressursgruppen for bredere mangfold med mandat å gå gjennom 11 større kunst- og kulturinstitusjoners arbeid for å sikre et større kulturelt mangfold repertoarmessig, blant publikum og ansatte
- ordningen med kulturkort for ungdom ble videreført
- behandling av klager over enkeltvedtak fattet av Norsk kulturråd og Utvalget for statens stipend og garantiinntekter for kunstnere
- oppfølging av Løken-utvalgets rapport Forenklet, samordnet og uavhengig. Om behov for endringer i tilskuddsforvaltningen for kunst- og kulturfeltet og tilhørende høringsrunde; herunder et forslag om revidert struktur for tilskudd til prosjekter og tiltak av mer langsiktig karakter som skal sikre økt vekt på kvalitetsvurdering og fleksibilitet kombinert med langsiktighet og forutsigbarhet og som innebærer økt beslutningsmyndighet for Norsk kulturråd som kollegium ble presentert i Prop. 1 S (2010-2011)
- oppfølging av St.meld. nr. 32 (2007-2008) *Bak kulissene*
- oppfølging av St. meld. nr. 10 (2007-2008) *Knutepunkt - Kriterium for knutepunktstatus og vurdering av gjennomføring av knutepunktoppdraget*

dering av gjennomføring av knutepunktoppdraget - evaluering av knutepunktinstitusjonene Molde International Jazz Festival og Olavsfestdagene i Trondheim ble igangsatt

- oppfølging av St. meld. nr. 21 (2007-2008) *Samspill – et løft for rytmisk musikk*
- gjennomgang av Rikskonsertene. Som et ledd i oppfølgingen av rapporten Nye tider – nye takter? En gjennomgang av Rikskonsertene (Direktoratet for forvaltning og IKT - august 2009) ble det igangsatt en prosess for å avklare Rikskonsertenes rolle som produsent og leverandør av offentlige konserter
- oppfølging av forhandlinger om nye overenskomster i orkesterselskapene - Den Norske Opera & Ballett og fire orkestre fikk nye avtaler med de kunstneriske ensemblene
- arbeid med stortingsmelding om visuell kunst
- oppfølging av regjeringens plandokument "arkitektur.nå"
- arbeid med omlegging av ordningen med stipend basert på gjennomført kunstutdanning
- utarbeiding av forslag til fordeling fra Den kulturelle spaserstokken
- igangsetting av utredning av alternative løsninger for bevaring av tilveksten av papirbasert materiale som avleveres til Arkivverket
- arbeid med stortingsmelding om kultur og inkludering
- oppfølging av St. meld. nr. 23 (2008-2009) *Bibliotek. Kunnskapsallmenning, møtestad og kulturarena i ei digital tid*, som ble behandlet i Stortinget juni 2009
- arbeid med etablering av KUDs eksterne FoU-utvalg
- forberedelse av Kulturutredningen 2014
- oppfølging av St.meld. nr. 35 (2007-2008) *Mål og mening. Ein heilskapleg norsk språkpolitikk*, som ble behandlet i Stortinget april 2009
- bibliotekfunksjonen i ABM-utvikling ble fra 1. juli 2010 overført til Nasjonalbiblioteket. Øvrige funksjoner ble innlemmet i Norsk kulturråd fra 1. januar 2011
- arbeid med og oppfølging av St. meld. nr. 49 (2008-2009) *Framtidas museum. Forvaltning, forskning, formidling, fornying*, som ble behandlet i Stortinget våren 2010
- igangsetting av forprosjekt for nybygg på Vestbanen for Nasjonalmuseet for kunst, arkitektur og design
- løpende behandling av byggesaker på kulturfeltet – husleiefinansierte prosjekter, tilskudd til nasjonale kulturbygg og spillemidler til kulturbygg
- oppfølging av museumsreformen

- byggearbeider for det nasjonale pop og rock-senteret Rockheim ferdigstilt, museet åpnet i august 2010
- detaljprosjekteringen av rehabiliteringen av Eidsvollshygningen ble satt i gang

De viktigste administrative arbeidsoppgavene på medieområdet var:

- framleggelse av stortingsproposisjon om endringer i kringkastingsloven og medieeierskapsloven, jf. Prop. 7 L (2010–2011) *Endringer i kringkastingsloven og medieeierskapsloven* og Innst. 207 L (2010-2011)
- arbeid med en stortingsmelding om digital radio, jf. Meld. St. 8 (2010-2011) *Digitalisering av radiomediet*, lagt fram 4.2.2011, og Innst. 329 S (2010-2011)
- arbeid med forslag til tildelingskriterier for tilskudd til regionale filmsentre, forslaget sendt på høring 21.12.2010
- inngåelse av 5-årig avtale med TV2 AS om kommersiell allmennkringkasting
- en referansegruppe ble nedsatt i forbindelse med den pågående revisjonen av åndsverkloven

Departementets viktigste oppgaver på idrettsområdet var:

- forvaltning av overskuddet fra Norsk Tipping AS til idrettsformål
- fordeling av tilskudd til bygging og rehabilitering av idrettsanlegg i kommunene samt oppfølging av departementets anleggspolitiske program
- dialog med Norges idrettsforbund og olympiske og paralympiske komité (NIF) om søknad og rapportering samt om forbundets økonomi
- videreføring av tilskuddsordningen til lokale idrettslags arbeid for barn og ungdom og tilskuddsordningen til inkludering i idrettslag
- arbeid innenfor antidopingfeltet
- forsknings- og utviklingsarbeid
- oppfølging av det elektroniske systemet for idrettsanleggsregistrering
- igangsatt utredning og kvalitetssikring i forbindelse med NIFs søknad om statstilskudd og

- statsgaranti til ungdoms-OL 2016 (Young Olympic Games - YOG 2016) på Lillehammer
- igangsatt arbeid med ny stortingsmelding om idrett
- etablering av en ny rammestyrte ordning for merverdiavgiftskompensasjon ved bygging av idrettsanlegg

De viktigste administrative arbeidsoppgavene på frivillighetsfeltet, tros- og livssynsfeltet og kultur- og samfunnsfeltet var:

- oppfølging av merverdiavgiftskompensasjonsordning til frivillige organisasjoner
- oppfølging av Frivillighetsregisteret og Innsamlingsregisteret
- oppfølging av Frifond
- arbeid med forenklingsprosjekt overfor frivillig sektor
- arbeid med ulike tilskudd og andre løpende saker på frivillighetsfeltet, herunder oppfølging og kontroll av tilskudd til frivilligsentraler.
- behandling av klager over enkeltvedtak fattet av fylkesmennene når det gjelder bl.a. tilskudd til tros- og livssynssamfunn
- arbeid med andre løpende saker på tros- og livssynsområdet
- arbeid med saker i tilknytning til kultur og næring
- arbeid med norsk-russisk handlingsplan for kultursamarbeid i nordområdene
- Regjeringen har oppnevnt et utvalg som skal gjennomgå tros- og livssynspolitikken. Utvalget skal avgi sin innstilling innen utgangen av 2012

De viktigste administrative oppgavene på lotteri- og pengespillområdet var:

- arbeid med forslag om endringer i pengespilloven, jf. Prop. 98 L (2010 – 2011) *Endringer i pengespilloven* (ny revisorordning for Norsk Tipping AS og fordeling av overskudd fra bingoterminaler) og Innst. 428 L (2010-2011)
- forbud mot å oppstille bingoautomater ble iverksatt fra 1. april 2010; forbud mot å formidle betaling for pengespill som ikke har lisens i Norge, ble iverksatt fra 1. juli 2010
- strengere regler for databingo ble vedtatt med virkning fra 1. januar 2011

Kap. 3300 Kulturdepartementet

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2010	Saldert budsjett 2011	Forslag 2012
01	Ymse inntekter	5	68	70
16	Refusjon av foreldrepenger	840		
18	Refusjon av sykepenger	1 063		
	Sum kap. 3300	1 908	68	70

Post 01 Ymse inntekter

Posten gjelder inntekter i forbindelse med seminarer, konferanser m.m., jf. kap. 300, post 01.

Kap. 305 Lotteri- og stiftelsestilsynet

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2010	Saldert budsjett 2011	Forslag 2012
01	Driftsutgifter	66 523		
21	Spesielle driftsutgifter	8 052		
	Sum kap. 0305	74 575		

F.o.m. 2011 er Lotteri- og stiftelsestilsynet flyttet til nytt kap. 339 Lotteri- og stiftelsestilsynet. For nærmere omtale av budsjettforslaget for 2012 og rap-

port for 2010 vises det til kap. 339 under programkategori 08.30 Medieformål.

Kap. 3305 Inntekter fra spill, lotterier og stiftelser

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2010	Saldert budsjett 2011	Forslag 2012
01	Spilleoverskudd fra Norsk Tipping AS	833 400		
02	Gebyr-lotterier	7 252		
03	Refusjon	40 152		
04	Gebyr-stiftelser	333		
07	Inntekter ved oppdrag	8 015		
15	Refusjon arbeidsmarkedstiltak	73		
16	Refusjon av foreldrepenger	694		
17	Refusjon lærlinger	64		
18	Refusjon av sykepenger	410		
	Sum kap. 3305	890 393		

F.o.m. 2011 er inntekter fra spill, lotterier og stiftelser flyttet til nytt kap. 3339 Inntekter fra spill, lotterier og stiftelser. For nærmere omtale av bud-

sjettforslaget for 2012 vises det til kap. 3339 under programkategori 08.30 Medieformål.

Programkategori 08.15 Samfunns- og frivillighetsformål (kap. 310–315)

Utgifter under programkategori 08.15 fordelt på kapitler

		(i 1 000 kr)			
Kap.	Betegnelse	Regnskap 2010	Saldert budsjett 2011	Forslag 2012	Pst. endr. 11/12
310	Tilskudd til trossamfunn m.m.	185 326	210 041	213 156	1,5
314	Kultur og samfunn	34 169	39 964	33 853	-15,3
315	Frivillighetsformål	574 482	855 345	871 323	1,9
	Sum kategori 08.15	793 977	1 105 350	1 118 332	1,2

Utgifter under programkategori 08.15 fordelt på postgrupper

		(i 1 000 kr)			
Post-gr.	Betegnelse	Regnskap 2010	Saldert budsjett 2011	Forslag 2012	Pst. endr. 11/12
70-89	Overføringer til private	793 977	1 105 350	1 118 332	1,2
	Sum kategori 08.15	793 977	1 105 350	1 118 332	1,2

Programkategorien omfatter tilskudd til tros- og livssynssamfunn, tilskudd til kultur og samfunn og tilskudd til frivillige organisasjoner og frivilligsentraler m.m.

Frivillighetsfeltet

I tråd med mål i Soria Moria-erklæringene og i St.meld. nr. 39 (2006-2007) *Frivillighet for alle*, støtter regjeringen aktivt opp om frivillig sektor, et levende sivilsamfunn og tiltak for å bidra til økt deltakelse.

Frivillige organisasjoner har en betydelig rolle i demokratiet og det norske samfunnet. Organisasjonene er møtesteder som fremmer mellommenneskelig tillit, forståelse og bidrar til medlemmenes demokratiske dannelse. Deltakelse i frivillige organisasjoner skaper muligheter for felles opplevelser, vennskap, identitet og tilhørighet. Frivillig

organisasjonsliv er en arena for inkludering og integrering.

Omfanget av frivillig organisering og frivillig innsats i Norge er høyt i internasjonal sammenheng. Det er om lag 90 000 frivillige lag og organisasjoner i Norge. Andelen av befolkningen som utførte frivillig arbeid i 2009 er 48 pst. Den voksne delen av befolkningen utførte nesten 200 millioner timer frivillig arbeid i 2009. Utbredelsen av lokalt foreningsliv og den høye andelen av befolkningen som deltar i frivillig arbeid, viser at frivillige organisasjoner er en stor og viktig del av sivilsamfunnet i Norge.

Tallene viser at Norge har en vital frivillig sektor først og fremst på grunn av det omfattende frivillige arbeidet på kultur- og fritidsfeltet. Over halvparten av ubetalte årsverk skjer på dette feltet. 60 pst. av det betalte arbeidet i frivillig sektor utføres imidlertid innen velferdsfeltet.

Gjennom omfattende frivillig innsats og tjenesteproduksjon yter frivillig sektor betydelige bidrag til samfunnet av økonomisk, menneskelig og samfunnsmessig karakter. Verdiskapningen i de ideelle og frivillige organisasjonene utgjorde 92 mrd. kroner inkludert verdien av den ulønnede arbeidsinnsatsen i 2008. Sysselsettingen er beregnet til 71 500 årsverk og den frivillige innsatsen er omregnet til 114 600 ulønnede årsverk. Medregnet den ulønnede frivillige innsatsen utgjør frivillig sektor 3,6 pst. av BNP viser tall fra satellittregnskapet. Et satellittregnskap som utarbeides av Statistisk sentralbyrå, er et tilleggsregnskap til nasjonalregnskapet der formålet er å belyse en sektor som er dårlig dekket i det ordinære nasjonalregnskapet. Nye tall for satellittregnskapet foreligger ved årsskiftet 2011-2012.

Utviklingen i det lokale organisasjonslivet gir viktig informasjon om samfunnet. Det gir et bilde av hva folk engasjerer seg i og er opptatt av, og hvordan dette endrer seg over tid. Studien *”Organisasjonene i Hordaland 1999-2009”* fra 2011 gir et oversiktsbilde av endringene i det lokale organisasjonslivet i Hordaland de siste 10 årene. Undersøkelsen viser blant annet at de religiøse lagene taper terreng. Det nasjonalt orienterte og samfunnsrettede engasjementet i form av interesseorganisasjoner, politisk orienterte organisasjoner og politiske partier står også svakere enn tidligere, mens lokalsamfunnsorganisering er i framgang. Nye lag og foreninger legger mindre vekt på å være tilknyttet nasjonale organisasjoner. Videre ser orienteringen mot det internasjonale nivået ut til å bli sterkere. Foreninger for internasjonalt vennskap, solidaritet og bistand er eksempler. De fritidsrettede organisasjonene innen idrett, hobby, kunst og kultur viser ikke særlig vekst.

Et utviklingstrekk er en økt grad av formalisering i organisasjonene i form av skrevne vedtekter, årsmeldinger og regnskap. Flere styremøter og færre medlemsmøter er et annet utviklingstrekk. Andelen organisasjoner som er i kontakt med kommunen for å påvirke i politiske saker er stabil. Undersøkelsen viser også at god økonomi og tilgang på lokaler er viktige faktorer for å sikre organisasjonenes stabilitet og overlevelse, og at flere foreninger opplever en romslig økonomi.

Studien *”Fra folkebevegelse til filantropi”* fra 2009 viser den norske befolkningens frivillige engasjement og holdninger til sektoren. De viktigste utviklingstrekkene på individnivå er at andelen av befolkningen som deltar i frivillig arbeid går noe ned, færre legger mye tid ned i frivillig arbeid og det er økende sosiale forskjeller i rekruttering. Videre ser medlemskapene ut til å bli mer passive.

Befolkningsveksten bidrar til at det ikke er nedgang i antall årsverk som utføres. Undersøkelsen viser også at alle lag i befolkningen har en sterk tiltro til frivillig organisasjoner generelt og at Norge fortsatt er det landet i verden som har flest frivillige som andel av befolkningen.

Frivillig arbeid blant de under 50 år har gått ned. Særlig har nedgangen vært stor i gruppene under 34 år med unntak av de yngste mellom 16–18 år, som er like aktive som før. For 10-15 år siden var ungdom mer aktive enn pensjonister, nå er det omvendt.

I 2009 oppga 68 pst. av befolkningen å være medlemmer i en eller flere organisasjoner. Troen på organisasjonssamfunnet blant medlemmene er like sterk som før og oppslutningen om interdemokratiet er sterk blant medlemmene, men de engasjerer seg sjeldnere aktivt og går sjeldnere på møter.

Frivillig innsats kan også i større grad enn tidligere sees på som et selvutviklingsprosjekt. Det er en svakere identifikasjon med enkeltorganisasjoner og mindre vilje til å inngå i mer formaliserte og forpliktende medlemskap. For mange er aktiviteten viktigere enn rammen den foregår innenfor. Det dreier seg om en vekselvirkning mellom folks holdninger, adferd og individuelle ønsker om deltakelse, og det organisasjonene tilbyr. Når folk i økende grad er frivillige i kortere perioder og uten medlemskap, er det også fordi flere organisasjoner tilbyr dette.

En tendens er økende sosiale forskjeller i organisasjonssamfunnet. Deltakelse og medlemskap i frivillige organisasjoner henger sammen med utdanningsnivå og inntekt. 40 pst. av dem som har videregående skole eller universitetsutdanning deltok i frivillig arbeid i 2009, mens for unge menn som ikke har fullført videregående skole var deltakelsen på 12 pst. Unge menn ser ut til å ta en pause ved utgangen av tenårene og kommer så tilbake i 35-årsalderen. Det er imidlertid en klar systematikk i hvilke unge menn som ikke deltar i frivillig arbeid. Det er framfor alt utdanningsnivå som skiller mellom menn som er på innsiden og menn som faller utenfor organisasjonssamfunnet.

Det er også en tendens til at folk i økende grad heller gir penger enn tid. Andelen av husholdningene som gir pengegaver til frivillige organisasjoner i løpet av et år har økt fra 51 pst. i 1997 til 75 pst. i 2009. Beløpet som gis per husstand er, omregnet i 2009-kroner, på samme nivå i 1997 og 2009. Økningen i pengegaver kommer først og fremst frivillige organisasjoner på helse- og sosialfeltet og internasjonale organisasjoner, inkludert

bistand, til gode. Når det gjelder religions- og livs-synsorganisasjoner, øker gjennomsnittsbeløpet som gis, men andelen av husstander som gir går ned.

Innvandrerbefolkningens samfunnsdeltakelse har ofte sammenheng med botid og språkferdigheter. Dette gjelder også i frivillig sektor. Etniske minoriteter er underrepresentert generelt innen sektoren, og på alle nivåer i organisasjonshierarkiet. Det er videre klare forskjeller i hvilke organisasjoner minoritets- og majoritetsbefolkningen deltar i. Innvandrerbefolkningen deltar i mindre grad i frivillig arbeid innen kultur- og fritidssektoren og innen velforeninger, men er mer aktive enn majoritetsbefolkningen innen velferd, utdanning og religiøse organisasjoner (SSB 5/2008).

Funksjonshemmede deltar i stor grad på samme nivå som befolkningen for øvrig, men det er likevel noen forskjeller. Andelen organisasjonsmedlemmer blant funksjonshemmede er like stor som for funksjonsfriske innenfor kulturfeltet. I idretten er andelen frivillige og medlemmer med nedsatt funksjonsevne noe lavere enn for funksjonsfriske. Innen helse, pleie og redningsarbeid har funksjonshemmede en større andel medlemmer enn funksjonsfriske.

Virtuell frivillighet knyttet til sosiale medier på Internett er en ny og voksende arena. Blant ungdom er dette allerede et av de viktigste områdene for frivillighet. Aktiviteten er ofte politisk rettet. Den virtuelle frivilligheten har en annen sosial og demografisk sammensetning enn den øvrige frivilligheten ved at den, i tillegg til å være representert av ungdom, har en overrepresentasjon av trygdede og bosatte i storbyen.

Utfordringer

Regjeringen støtter aktivt opp under utviklingen av et levende sivilsamfunn gjennom et nært samspill med frivillige organisasjoner og ved å støtte og legge til rette for frivillig engasjement. En rekke tiltak av betydning for frivillig sektor er allerede iverksatt eller under utarbeiding.

Regjeringen etablerte en tilskuddsordning for kompensasjon av merverdiavgift til frivillige organisasjoner 1. januar 2010 med en bevilgning på 396 mill. kroner. Tidligere ordning for kompensasjon av merverdiavgift for enkelte tjenester som ble innført i forbindelse med merverdiavgiftsreformen i 2001, ble innlemmet i tilskuddsordningen. Formålet med ordningen er å kompensere for kostnader som frivillige organisasjoner har til merverdiavgift ved kjøp av varer og tjenester basert på årsregnskap ett år tilbake i tid. Rundt

13 000 lag og foreninger mottok kompensasjon fra ordningen i 2010, hvorav flertallet av disse var lokallag.

Ordningen er utarbeidet i samarbeid med frivillig sektor. Søkerne må kunne dokumentere at frivillig innsats er en viktig del av virksomheten det søkes om kompensasjon for. Gratis arbeidsinnsats, medlemskontingent og gaver likestilles når det gjelder kravet til frivillig innsats. Kompensasjon ytes bare i den utstrekning kostnaden eller anskaffelsen skjer til bruk i den frivillige og ikke-fortjenestebaserte delen av organisasjonen.

Fra 2009 ble det iverksatt ny fordelingsnøkkel for spilleoverskuddet fra Norsk Tipping. Den nye tippennøkkelen innebærer at Norsk Tippings overskudd blir fordelt med 45,5 pst. til idrett, 36,5 pst. til kultur og 18 pst. til samfunnsnyttige eller humanitære organisasjoner som ikke er tilknyttet Norges idrettsforbund og olympiske og paralympiske komité (NIF). De organisasjonene som mottok automatinntekter i 2001, får dermed en årlig andel av Norsk Tippings overskudd. Totalt blir 3 425 mill. kroner fordelt til ulike formål via den nye tippennøkkelen i 2011.

Stortinget vedtok i desember 2008 endringer i pengespilloven § 10 som legger til rette for å gi en andel til et lokalt formål ved spill på Norsk Tippings spill. Denne grasrotandelsordningen ble iverksatt 2009. I 2011 regner man med at lokale lag og foreninger vil motta ca. 275 mill. kroner i støtte gjennom grasrotandelsordningen.

Et sentralt formål med etableringen av Frivillighetsregisteret i 2009 er å forbedre og forenkle samhandlingen mellom frivillig virksomhet og offentlige myndigheter. Foreninger, stiftelser og aksjeselskap som er selvstendige rettssubjekter har en rett til å registrere seg under forutsetning av at de driver frivillig virksomhet og at virksomheten ikke er fortjenestebasert. Per august 2011 er nærmere 24 000 organisasjoner registrert i Frivillighetsregisteret. Kulturdepartementet tar sikte på å videreutvikle registeret i dialog med frivillig sektor.

Kulturdepartementet gjennomfører et prosjekt for å forenkle barne- og ungdomsorganisasjonenes samhandling med det offentlige knyttet til tilskuddsordninger. Kulturdepartementet har satt ned en arbeidsgruppe og en referansegruppe hvor representanter fra blant annet Landsrådet for Norges barne- og ungdomsorganisasjoner (LNU) deltar. Prosjektet har gjennomført en kartlegging av tilskuddsordninger der barne- og ungdomsorganisasjoner er blant søkerne. I det videre arbeidet med vurdering og utforming av tiltak, vil berørte departementer bli trukket inn. Et av tilta-

kene som vil bli gjennomført er at Kulturdepartementet vil opprette en nettside som gir oversikt over statlige tilskuddsordninger som barne- og ungdomsorganisasjoner kan søke på.

Frivilligsentralene har gjort det enklere for mange å delta i frivillig arbeid og er viktige møtesteder for frivillig innsats og deltakelse, og gir tilhørighet i nærmiljøet. De har stor bredde i aktiviteter innen kultur-, fritids- og nærmiljøfeltet. Sentralene går nye veier for å engasjere folk til lokal frivillig innsats. En aktiv og inviterende holdning kombinert med konkrete oppgaver knyttet til de frivilliges ønsker og interesser har gitt resultater. Mange sentraler fungerer som møteplass for andre grupper enn de som normalt deltar i frivillige organisasjoner. Frivilligsentralene samarbeider med ulike lag og foreninger, menigheter, offentlige myndigheter og enkeltpersoner.

Frifond er en tilskuddsordning rettet mot barn og unge. Formålet er å stimulere til aktivitet og deltakelse på lokalt nivå. Ordningen bidrar til å styrke de generelle rammebetingelsene for barne- og ungdomsorganisasjoner og er en viktig del av regjeringens satsing på aktivitetsskaping blant barn og unge i frivillige organisasjoner og i frittstående grupper og foreninger, jf. også omtale under pkt. 4.1 og kap. 315, post 72.

Forskning bidrar til økt kunnskap og forståelse av sivilsamfunn og frivillig sektor og er et prioritert område i regjeringens frivillighetspolitikk. Forskningsprogrammet "Virtuelt senter for forskning på sivilsamfunn og frivillig sektor" har styrket kunnskapen om frivillig sektors betydning og rolle i samfunnet. Programmet finansieres av Kulturdepartementet i samarbeid med andre departementer. Innenfor programmet er det gjennomført kartlegginger som viser utviklingen og endringer i sektoren. Det er fortsatt behov for kunnskap om frivillig sektor og sivilsamfunn, særlig om sosiale forskjeller knyttet til deltakelse.

Kultur og samfunn

Kultur og næring

Kulturdepartementet vil sammen med Nærings- og handelsdepartementet og Kommunal- og regionaldepartementet utarbeide en handlingsplan for kultur og næring. Denne skal legges fram i 2012.

Kunst og kultur har stor verdi i seg selv. Samtidig har satsing på kultur betydning for andre samfunnsområder som bl.a. innovasjon, næringsutvikling og arbeidsplasser.

Kulturnæringene er vekstnæringer som bidrar direkte til nasjonaløkonomien gjennom sysselsetting og produksjon, og omtrent 4 pst. av landets

sysselsatte er ansatt i kulturnæringene. I tillegg kan kulturaktører og kulturnæringer gi bidrag til tradisjonelle næringer. Satsning på kultur og kulturbasert næringsutvikling kan spille en viktig rolle i lokal og regional utvikling og omstilling. Kultur og kulturbaserte næringer kan være med å øke kjennskapen til en region og ellers være viktig i merkevarebygging og profilering av regionen, særlig sett i sammenheng med reiseliv. Samspill mellom kultur og næringsliv kan bidra til utvikling og vekst både i kulturlivet og i næringslivet.

Kulturbudsjettet er viktig for utviklingen av kulturnæringer. Under flere kapitler på Kulturdepartementets budsjett gis det tilskudd til tiltak som bidrar til å understøtte kulturbasert næringsutvikling. Det settes i tillegg av midler til enkelte kulturnæringssatsinger og støtte til tiltak for å bidra til økt samarbeid mellom kulturinstitusjoner og næringslivet.

Kultursamarbeid i nordområdene

Regjeringen slår i Soria Moria-erklæringen fast at nordområdene er et av de viktigste strategiske satsningsområdene for Norge. Den overordnede målsettingen for regjeringens nordområdestrategi er å skape bærekraftig vekst og utvikling i nord. Kulturfeltet og kultursamarbeid over grensene er viktig. Regjeringens politikk er en bred nasjonal satsing på bosetting, arbeid, verdiskaping, utdanning, kultur og kontakt over grensene i nord.

Kulturfeltet og kultursamarbeid over grensene er en viktig del av satsningen. Dette er synliggjort gjennom *Mulighetenes landsdel - handlingsplan for kultur i Nordområdene* som Kultur- og kirkedepartementet la fram høsten 2009. Handlingsplanen skal bidra til å sikre og styrke kulturlivet og kulturfeltets bidrag til utvikling i nordområdene. Arbeidet med oppfølging av planen fortsetter i 2012. Dette skjer gjennom bidrag til kulturliv og til kultursamarbeid i de tre nordligste fylkene, gjennom en styrking av det norsk-russiske kultursamarbeidet og gjennom styrking av kultursamarbeidet i andre internasjonale fora med nedslagsfelt i nordområdene.

De tre nordnorske fylkeskommunene har samarbeidet om felles satsing på kultur i flere år. Samarbeidet har vært regulert gjennom en samarbeidsavtale som ble inngått for første gang i 1991. I avtaleperioden 2010 – 2013 er profesjonell musikk, film og visuell kunst satsingsområder.

Den norsk-russiske handlingsplanen for kultursamarbeid i nordområdene som ble signert i 2009 blir nå iverksatt. Det er i tråd med denne

arrangert norsk-russiske kulturdager i Arkhangelsk i 2010 og i Harstad 2011. Gjennom det første treårige samarbeidsprogrammet styrkes kultursamarbeidet særlig innenfor bibliotekfeltet, filmsektoren, musikkfeltet, og når det gjelder barne- og ungdomskultur og urfolkskultur. En norsk-russisk nettbasert informasjonstjeneste blir etablert i løpet av 2011.

Departementet arbeider for et styrket kultursamarbeid i nordområdene også gjennom deltakelse i Den Nordlige Dimensjons Kulturpartnerskap (NDPC) mellom Russland, EU og EØS, som ble signert i november 2010.

Kultur i inkluderende arbeidsliv

Det er en viktig målsetting for regjeringen å gi plass til alle som kan og vil arbeide. Det er et mål å redusere sykefravær, å få flere med redusert arbeidsevne inn i arbeidslivet og å få folk til å være lenger i arbeidslivet. Kultur kan være et godt virkemiddel for å skape et godt arbeidsmiljø og bidra til mindre sykefravær og frafall.

Tros- og livssynssamfunn utenfor Den norske kirke

Tros- og livssynsfriheten er en grunnleggende menneskerettighet. Retten til "fri religionsutøvelse" er nedfelt i Grunnloven. Dette er utdypet i lov om trdomssamfunn og ymist anna, som ble vedtatt i 1969. I henhold til § 1 i denne loven har alle rett til å drive religiøs virksomhet alene eller sammen med andre, og til å etablere trossamfunn når rett og sømmelighet ikke blir krenket. Norge er også forpliktet til å ivareta tros- og livssynsfriheten gjennom Europarådets konvensjon om beskyttelse av menneskerettighetene, FNs konvensjon om økonomiske, sosiale og kulturelle rettigheter og FNs konvensjon om sivile og politiske rettigheter.

Tros- og livssynsfriheten innebærer at den enkelte har rett til å tro det han eller hun vil, til å gi uttrykk for og leve i tråd med sin tro, til å skifte tro, og til å ha et livssyn som innebærer ikke å ha en religiøs tro. Tros- og livssynsfriheten omfatter også en kollektiv rett til å komme sammen om religiøse og livssynsmessige formål, til å delta i ritualer sammen med andre, og til å organisere seg i tros- og livssynssamfunn. Full tros- og livssynsmessig frihet forutsetter også likebehandling av tros- og livssynssamfunnene, og av deres medlemmer. Prinsippet om ikke-diskriminering innebærer at staten ikke kan gjøre offentlige rettig-

heter eller plikter avhengige av bestemte tros- eller livssynsmessige oppfatninger.

Det har blitt et økt kulturelt og religiøst mangfold i det norske samfunnet. Nesten 80 pst. av befolkningen tilhører Den norske kirke, men både antall tros- og livssynssamfunn utenfor Den norske kirke og antall personer som tilhører disse samfunnene, er økende. Det er i tillegg mobilitet av medlemmer mellom ulike tros- og livssynssamfunn.

Statens fremste oppgave i tros- og livssynspolitikken er å styrke og beskytte tros- og livssynsfriheten. I Norge har staten i tillegg en målsetting om å føre en aktivt støttende tros- og livssynspolitikk og aktivt fremme tros- og livssynsmessig virksomhet, bl.a. gjennom årlige tilskudd til tros- og livssynssamfunn utenfor Den norske kirke. Videre er det en målsetting for regjeringen å bidra til dialog og samarbeid mellom tros- og livssynssamfunnene i Norge. Åpenhet og samtale fremmer gjensidig forståelse og respekt for ulikheter og for felles verdier som samfunnet skal bygge på.

Det enkelte departement har sektoransvar for tros- og livssynspolitiske saker på sitt område, mens Kulturdepartementet har særskilt ansvar for tilskudd til tros- og livssynssamfunnene utenfor Den norske kirke og for dialogen med tros- og livssynssamfunnene gjennom blant annet Samarbeidsrådet for tros- og livssynssamfunn, Norges Kristne Råd og Islamsk Råd Norge. Det er økt oppmerksomhet i samfunnet om tros- og livssynsspørsmål. Ut fra behovet for å se saker på dette feltet i sammenheng, har Kulturdepartementet tatt initiativ til interdepartemental kontakt for gjensidig orientering om aktuelle saker/spørsmål.

Livssynssamfunn med mer enn 500 medlemmer og trossamfunn utenfor Den norske kirke kan kreve et årlig tilskudd fra staten og fra kommuner hvor det bor medlemmer av samfunnet, som omtrent tilsvarende de offentlig budsjetterte utgiftene til Den norske kirke justert for medlems-tall. Det gis tilskudd per medlem i samfunnet. Dette sikrer stor grad av økonomisk likebehandling av tros- og livssynssamfunn i Norge.

I 2010 var det om lag 450 000 tilskuddsberettigede medlemmer i tros- og livssynssamfunn utenfor Den norske kirke og mer enn 650 tros- og livssynssamfunn. Av de ca. 450 000 medlemmene i tros- og livssynssamfunnene utenfor Den norske kirke er 55 pst. medlemmer i kristne trossamfunn, 22 pst. i islamske trossamfunn og 18 pst. medlemmer i livssynssamfunn. Den romersk-katolske kirke representerer den største kristne trosretningen utenfor Den norske kirke, med ca. 67 000 medlemmer. Human-Etisk Forbund er det største

livssynssamfunnet, med nesten 82 000 medlemmer i 2010.

Kulturstatistikk fra Statistisk sentralbyrå viser at andelen av befolkningen som har vært på tros- eller livssynsmøte i løpet av et år, er stabil på rundt 40 pst. Med tros- og livssynsmøter menes gudstjenester og møter i regi av tros- og livssynssamfunn, unntatt dåp, konfirmasjon, bryllup og begravelser. Flere kvinner enn menn deltar på slike møter. Barn (9-15 år) og eldre (67-79 år) deltar i større grad enn øvrige aldersgrupper. Personer med innvandrerbakgrunn fra Asia, Afrika, Latin-Amerika og Europa utenom EU/EØS deltar også i større grad enn befolkningen for øvrig.

Forstandere i registrerte trossamfunn har visse lovpålagte gjøremål og kan utføre vigslar etter ekteskapsloven når trossamfunnets vigselstrial har blitt godkjent. Fylkesmennene godkjenner og fører tilsyn med forstandere. Det er et vilkår for å bli godkjent at forstander har tilstrekkelig kjennskap til det norske samfunn og nok kunnskap i norsk språk til å kunne utføre lovpålagte oppgaver. Kulturdepartementet er i ferd med å

utarbeide en veileder for forstandere, med hovedfokus på oppgaver i henhold til lov om trdomssamfunn og ymist anna og ekteskapsloven. Fylkesmennene kan benytte veilederen i forbindelse med godkjenning og opplæring av nye forstandere. Veilederen vil etter planen bli ferdigstilt innen utgangen av 2011.

I tråd med Soria Moria II og som oppfølging av stortingskomiteens innstilling til St.meld. nr. 17 (2007–2008) *Staten og Den norske kirke*, jf. Innst. S. nr. 287 (2007–2008), ble det i 2010 nedsatt et bredt sammensatt offentlig utvalg som skal gjennomgå tros- og livssynspolitikken og fremme forslag som kan bidra til å skape en mer helhetlig politikk på feltet. Utvalget skal avgi sin innstilling innen utgangen av 2012.

Hovedprioriteringer 2012

- 2,2 mill. kroner i økning til kultur og næringsprosjekter
- 6,1 mill. kroner i økning til ulike prosjekter innenfor kultur og samfunnsformål.

Kap. 310 Tilskudd til trossamfunn m.m.

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2010	Saldert budsjett 2011	Forslag 2012
70	Tilskudd til tros- og livssynssamfunn, <i>overslagsbevilgning</i>	171 956	194 236	207 616
75	Tilskudd til private kirkebygg, <i>kan overføres</i>	8 185	10 432	
76	Tilskudd til råd for tro og livssyn	5 185	5 373	5 540
	Sum kap. 0310	185 326	210 041	213 156

Kapitlet omfatter tilskudd til:

- trossamfunn etter lov 13. juni 1969 nr. 25 om trdomssamfunn og ymist anna
- livssynssamfunn etter lov 12. juni 1981 nr. 64 om tilskott til livssynssamfunn
- Norges Kristne Råd
- Samarbeidsrådet for tros- og livssynssamfunn
- Islamsk Råd Norge

Tilskuddet til private kirkebygg foreslås avvirket.

Mål for 2012

Det legges til grunn følgende mål:

1. føre en aktivt støttende tros- og livssynspolitikk og aktivt fremme tros- og livssynsmessig virksomhet
2. fremme dialog og samarbeid mellom tros- og livssynssamfunnene både lokalt og nasjonalt

Budsjettforslag 2012

Post 70 Tilskudd til tros- og livssynssamfunn, overslagsbevilgning

Tilskuddsordningen for tros- og livssynssamfunn utenfor Den norske kirke har hjemmel i lov, jf. lov 13. juni 1969 nr. 25 om trdomssamfunn og ymist anna og lov 12. juni 1981 nr. 64 om tilskott til livssynssamfunn.

Satsene for statlig og kommunalt tilskudd fastsettes på grunnlag av de årlig budsjetterte utgiftene til Den norske kirke etter fradrag for inntekter og visse utgifter, herunder merutgifter som følge av fredede eller vernede kirkebygg og utgifter til kirkegårder, krematorier og gravkapeller. Nettoutgiftsbeløpet deles på antall medlemmer i Den norske kirke. Det framkomne utgiftsbeløpet per medlem av Den norske kirke utgjør satsen for beregning av tilskudd til andre tros- og livssynssamfunn.

Utvandrede medlemmer av Den norske kirke har vært utelatt fra medlemstallet ved fastsettelse av sats for statstilskudd til andre tros- og livssynssamfunn. Lov- og regelverket og likebehandlingshensyn taler for at de inngår når tilskuddssatsen fastsettes. På grunn av feilkilder hefter det imidlertid usikkerhet ved tallet som hentes fra Det sentrale folkeregister. Kulturdepartementet vil arbeide for å få kvalitetssikret tallet med sikte på at medlemmer av Den norske kirke bosatt utenlands skal inngå i fastsettelsen av tilskuddssatsen fra 2013.

Retten til å kreve tilskudd forbeholdes tros- og livssynssamfunn som med sin lære eller virksomhet ikke er i strid med rett og allment akseptert moral i vårt samfunn. Tros- og livssynssamfunnene skal benytte tilskuddene til hhv. religiøse og livssynsmessige formål. Samfunnene skal hvert år sende regnskap til Fylkesmannen. Fylkesmannen rapporterer videre til departementet.

Tros- og livssynssamfunn utenfor Den norske kirke kan ikke kreve tilskudd for personer som tilhører Den norske kirke eller som et annet tros- eller livssynssamfunn er berettiget til tilskudd for. Samtlige tros- og livssynssamfunn må oppgi fødselsnummer for medlemmene det kreves tilskudd for. Krav om innsending av fødselsnummer har hjemmel i lov 13. juni 1969 nr. 25 om trdomssamfunn og ymist anna og lov 12. juni 1981 nr. 64 om tilskott til livssynssamfunn. Brønnøysundregistrenes kontroll av fødselsnummer gir grunnlag for korrekt beregning av tilskuddene. Det kontrolleres bl.a. for dobbeltmedlemskap mellom flere tros- og livssynssamfunn, inkludert Den norske kirke.

Bevilgningen foreslås økt med 13,4 mill. kroner til totalt 207,6 mill. kroner i 2012.

Post 76 Tilskudd til råd for tro og livssyn

Regjeringen ser det som viktig å bidra til dialog og samarbeid mellom tros- og livssynssamfunnene både lokalt og nasjonalt, jf. også omtale under kap. 315, post 79. Tilskuddene til de tre rådene for

tro og livssyn foreslås derfor økt. Tilskuddet til Samarbeidsrådet for tros- og livssynssamfunn foreslås økt med kr 60 000 og blir etter dette 1,9 mill. kroner, inkludert 0,4 mill. kroner til lokale dialogtiltak. Tilskuddet til Norges Kristne Råd foreslås økt med kr 120 000 og blir etter dette om lag 2,3 mill. kroner. Tilskuddet til Islamsk Råd Norge foreslås økt med kr 50 000 og blir etter dette kr 575 000. Det er også satt av midler til drift av Brønnøysundregistrenes system for kontroll av fødselsnummer som legges til grunn for utbetaling av tilskudd til tros- og livssynssamfunn utenfor Den norske kirke, jf. omtale under post 70.

Det foreslås bevilget totalt 5,5 mill. kroner i 2012.

Rapport 2010

Mål 1:

Føre en aktivt støttende tros- og livssynspolitikk og aktivt fremme tros- og livssynsmessig virksomhet

Rapport

I 2010 ble det utbetalt om lag 172 mill. kroner i statlig tilskudd til tros- og livssynssamfunn utenfor Den norske kirke. Satsen som ble brukt for beregning av statstilskuddet var 379 kroner per medlem. Den samlede utbetalingen av statstilskudd i 2010 omfattet rundt 650 tros- og livssynssamfunn og om lag 450 000 medlemmer. I 2009 ble det til sammenligning utbetalt statstilskudd for totalt ca. 430 000 medlemmer i om lag 630 tros- og livssynssamfunn.

Det ble bevilget 10,4 mill. kroner til tilskudd til privateide kirkebygg i 2010, hvorav 0,2 mill. kroner var overført fra 2009. Kulturdepartementet mottok 33 søknader om tilskudd, hvorav 19 oppfylte tilskuddskravene. Det ble til sammen utbetalt 8,2 mill. kroner til trossamfunn som fikk innvilget arealtilskudd i 2010.

Mål 2:

Fremme dialog og samarbeid mellom tros- og livssynssamfunnene både lokalt og nasjonalt

Rapport

Det ble i 2010 utbetalt tilskudd til tre råd for tro og livssyn. Norges Kristne Råd mottok et tilskudd på 2,1 mill. kroner. Tilskuddet til Samarbeidsrådet for tros- og livssynssamfunn var på 1,8 mill. kroner, inkludert en videreføring av 0,4 mill.

kroner til lokale dialogtiltak. Islamsk Råd Norge mottok et tilskudd på 0,5 mill. kroner. De tre rådene bidrar aktivt til dialog og samarbeid mellom tros- og livssynssamfunn i Norge.

Gandhistipendet gikk til prosjektet ”Religiøse fellesskap – Et dokumentasjons- og utstillingsprosjekt ved Perspektivet Museum” om religiøse fellesskap i Tromsø.

Kap. 314 Kultur og samfunn

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2010	Saldert budsjett 2011	Forslag 2012
71	Kultur og næringsprosjekter	5 676	5 852	8 033
72	Kultursamarbeid i nordområdene	8 893	9 279	9 567
75	Kultur i inkluderende arbeidsliv	5 160	5 320	5 485
76	Den kulturelle spaserstokken	14 440	14 888	
79	Ymse kultur og samfunnsformål		4 625	10 768
	Sum kap. 0314	34 169	39 964	33 853

Kapitlet omfatter midler til kultur og næring, videreutvikling av det norsk-russiske kultursamarbeidet og annet internasjonalt kultursamarbeid i nordområdene og fremme av kulturens betydning for å realisere et inkluderende arbeidsliv. Bevilgningen til tilskuddsordningen Den kulturelle spaserstokken er flyttet til kap. 320, post 60.

Mål for 2012

Det legges til grunn følgende mål:

1. styrke og videreutvikle kulturbasert næringsutvikling og bidra til å utvikle kunnskapsgrunnlaget på kultur- og næringsfeltet
2. styrke og videreutvikle kultursamarbeidet med Russland og kultursamarbeid over grensene i nordområdene generelt
3. styrke arbeidet med å bruke kultur for å nå målene i IA-avtalen

Budsjettforslag 2012

Post 71 Kultur og næringsprosjekter

Kulturdepartementet vil sammen med Nærings- og handelsdepartementet og Kommunal- og regionaldepartementet utarbeide en handlingsplan for kultur og næring. Denne skal legges fram i 2012. Det foreslås en økning til kultur og næringsprosjekter på 2,2 mill. kroner slik at total bevilgning er 8 mill. kroner.

Kulturdepartementet vil styrke erfaringsgrunnlaget og kunnskapsutviklingen på kultur og

næringsfeltet gjennom pilotprosjekter. Disse tiltakene og prosjektene kan gi innsikt i de muligheter et godt samspill mellom kultur og næring kan gi. Arts & Business Norway, tidligere Forum for Kultur & Næringsliv, er en kunnskapsformidler og en møteplass for aktører innen kultur- og næringsliv som vil bidra til å gjennomføre tiltak for å utvikle og formidle ny kunnskap om samspillet mellom kultur og næringsliv. Tilskuddet til Arts & Business Norway foreslås videreført med 2,5 mill. kroner i 2012.

Kultur- og næringsfeltet favner bredt, derfor vil også tiltak innenfor andre deler av Kulturdepartementets budsjett ha betydning for kultur og næringsbasert utvikling.

Post 72 Kultursamarbeid i nordområdene

Regjeringen slår i Soria Moria-erklæringen fast at nordområdene er et av de viktigste strategiske satsningsområdene for Norge. Kulturfeltet og kultursamarbeid over grensene er viktig. Med *Mulighetenes landsdel - handlingsplan for kultur i nordområdene* som Kultur- og kirke departementet la fram i september 2009, presenterte departementet en rekke tiltak for en fortsatt utvikling av kulturfeltet i Nord-Norge og for kultursamarbeid over grensene i nordområdene.

Det er utarbeidet en norsk-russisk handlingsplan for kultursamarbeid i nordområdene. I tråd med handlingsplanen er det etablert et treårig samarbeidsprogram som angir områder som vies

særlig oppmerksomhet i programperioden. I den første programperioden (2010-2012) fokuseres det på samarbeid innenfor musikk, film og bibliotek, samt på barn og unges kunst- og kultursamarbeid og urfolks kunst og kultur. Utviklingen av prosjektene skjer i samarbeid med Nordland, Troms og Finnmark fylkeskommuner. Kulturdepartementet foreslår avsetninger på til sammen 2,5 mill. kroner innenfor de fem satsingsområdene. Det skal i henhold til handlingsplanen gjennomføres årlige norsk-russiske kulturdager vekselvis i de to land.

Kulturprogrammet Barentskult har som målsetting å bidra til realisering av større kunst- og kulturprosjekter i norsk og russisk del av Barentsregionen. Programmet skal stimulere gode, nyskapende kunst- og kulturfaglige prosjekter og skal involvere både norske, russiske og andre nasjoners kunstnere. Barentskult finansieres i dag av Barentssekretariatet, de tre nord-norske fylkeskommunene, Utenriksdepartementet og Kulturdepartementet. Kulturdepartementets tilskudd på 3,5 mill. kroner foreslås videreført.

Pikene på Broen er et kunst- og kulturutviklingsselskap som skaper arenaer for samhandling mellom kunst, kultur og næring i Barentsområdet, og samarbeid mellom Norge og Russland står sentralt i virksomheten. Det foreslås en økning i driftstilskuddet med 250 000 kroner slik at total bevilgning i 2012 blir på 1,75 mill. kroner. Samovarteatret arbeider med teater i Barentsområdet og har utviklet et samarbeidsnettverk i regionen. Det foreslås at tilskuddet til virksomheten økes med 200 000 kroner til 1,4 mill. kroner. Det forutsettes at fylkeskommunale og kommunale myndigheter deltar i finansieringen av disse tiltakene.

Den Nordlige Dimensjons Kulturpartnerskap (NDPC) ble etablert i november 2010, og det ble vedtatt en handlingsplan som særlig fokuserer på kreative næringer. Nordisk Ministerråd vil for perioden 2011-2013 være vertskap for NDPCs sekretariat. Det foreslås kr 300 000 for Norges bidrag til NDPC og oppfølging handlingsplanen i 2012.

Det foreslås totalt bevilget 9,6 mill. kroner i 2012 på posten.

Post 75 Kultur i inkluderende arbeidsliv

Det er en viktig målsetting for regjeringen å gi plass til alle som kan og vil arbeide. Det er et mål å redusere sykefravær, å få flere med redusert arbeidsevne inn i arbeidslivet og å få folk til å være lenger i arbeidslivet. Hovedarenaen for arbeidet med inkluderende arbeidsliv (IA) er arbeidsplas-

sen, og hovedaktørene er arbeidsgiver og arbeidstaker. Kultur kan være et godt virkemiddel for å skape et godt arbeidsmiljø og bidra til mindre sykefravær og frafall.

Det foreslås totalt bevilget 5,5 mill. kroner i 2012 på posten.

Post 79 Ymse kultur og samfunnsformål

Bevilgningen skal dekke tilskudd til ymse kultur og samfunnsformål. Under denne posten foreslås det midler til kunst og kultur i Groruddalen for å øke deltakelse innen kunst og kultur blant barn og unge som i dag i liten grad deltar i slike aktiviteter.

Ulike prosjekter samt enkelte utredningsoppgaver m.v. for departementet vil bli dekket over denne posten. Bevilgningen vil bl.a. også dekke arbeidet med å tillettelegge for livssynsnøytrale seremonirom. Det er nødvendig for departementet å kunne disponere midler for å dekke uforutsette behov av særskilt karakter som oppstår i budsjettåret. Bevilgningen foreslås økt med 6,1 mill. kroner til totalt 10,8 mill. kroner i 2012.

Rapport 2010

Mål 1:

Styrke og videreutvikle kulturbasert næringsutvikling lokalt og regionalt og bidra til å utvikle kunnskapsgrunnlaget på kultur- og næringsfeltet

Rapport

Total bevilgning til kultur- og næringsprosjekt var i 2010 på 5,7 mill. kroner.

Gjennom tilskuddet til Forum for Kultur & Næringsliv ble det gitt bidrag til deres arbeid for å styrke kunnskapen på kultur og næringsfeltet og spre informasjon om aktører og aktiviteter på området. Som en del av handlingsplanen for kultur og næring fra 2007, ble det etablert en arbeidsgruppe som presenterte forslag til tiltak for å stimulere til økt innkjøp av samtidskunst i næringslivet som la fram rapporten "Innkjøp av kunst i næringslivet". Denne ble utgangspunkt for prosjektet "Kunst på jobb", et prosjekt under Forum for Kultur & Næringsliv.

Det er gitt tilskudd på 1 mill. kroner til drift av et kulturturnæringsfond i Tromsø for næringsutvikling rettet mot kulturturnæringer i regionen. Dette pilotprosjektet avsluttes i 2011. Det ble gitt tilskudd til tre næringshager, Hermetikken, Tindved og Fabrikken, som arbeider for å fremme kulturturnæringer. Det ble videre gitt tilskudd til VAKN

(Vårt Akademi for Kultur og Næring) i Nordfjord-
eid og enkelte mindre prosjekter.

Som del av oppfølgingen av handlingsplanen for kultur og næring fra 2007 ble det iverksatt en ekstern gjennomgang av hvordan Innovasjon Norge og Norsk kulturråd møter utfordringer kulturnæringene i Norge står overfor. Denne rapporten peker fram på at det er lite samhandling mellom de kulturpolitiske og de næringspolitiske virkemidlene. Rapporten ble slutført våren 2010 og oppfølging av planen er påbegynt.

Mål 2:

Styrke kultursamarbeidet med Russland og kultursamarbeid over grensene i nordområdene generelt

Rapport

Total bevilgning til kultursamarbeid i nordområdene under Kulturdepartementet var på 9 mill. kroner i 2010.

I januar 2009 signerte kulturministrene i Norge og Russland en norsk-russisk handlingsplan for kultursamarbeid i nordområdene. Som en del av denne planen, er det utarbeidet et treårig norsk-russisk samarbeidsprogram der fokusområder er samarbeid innen biblioteksektoren, musikk, film, barne- og ungdomskultur og urfolk-kultur. Fra 2010 gjennomføres årlige kulturdager vekselvis i de to land. I 2010 ble disse arrangert i Russland.

Handlingsplanen *Mulighetenes landsdel – handlingsplan for kultursamarbeid i Nordområdene*, som inneholder en rekke tiltak for fortsatt utvikling av kulturfeltet i Nord-Norge, det norsk-russiske kultursamarbeidet og annet internasjonalt kultursamarbeid med nedslagsfelt i Nordområdene, ble fulgt opp i 2010.

Departementet bidro til kulturprogrammet Barentskult, sammen med Utenriksdepartementet og fylkeskommunene i Nordland, Troms og Finnmark. Departementet ga tilskudd til Pikene på broen og til Samovarteateret i tillegg til å gi støtte til prosjekter under det treårige norsk-russiske samarbeidsprogrammet og til andre samarbeidsprosjekter, hovedsaklig i de tre nord-norske fylkene.

Mål 3:

Styrke arbeidet for å bruke kultur for å bedre helse- og arbeidsevne og inkludering i arbeidslivet

Rapport

Det ble utbetalt 5 mill. kroner til en tilskuddsordning "Kultur i inkluderende arbeidsliv" i 2010. Midlene ble brukt til utprøving av praktiske modeller for kultur i inkluderende arbeidsliv. Formålet var å samle erfaringer med hvordan kultur kan bidra til IA-arbeidets målsetninger om gode arbeidsmiljø, økt nærvær, mindre sykefravær og frafall i arbeidslivet. Dette var en prøveordning med to søknadsfrister. I første søknadsrunden ble det gitt tilskudd til 28 søkere. I andre søknadsrunde gis det tilskudd til 54 søkere. Det ble gitt tilskudd fra kr 40 000 til kr 200 000 til hver aktør. Tiltakene som mottok støtte inneholdt kultur innenfor mange ulike sjangre. Det var fram søknader som inneholdt revy, teater, kunst, opera, kor, musikk, grafikk, fotografi eller lyrikk. Flere bedrifter arrangerte kulturtiltak i lunsjpausen.

Departementet vil motta rapporter innen desember 2011 og vil oppsummere erfaringene fra prøveordningen.

Mål 4:

Gi eldre et bredt og profesjonelt kulturtilbud

Rapport

Tilskuddet til Den kulturelle spaserstokken utgjorde i alt 28,4 mill. kroner i 2010, 14,4 mill. kroner fra Kulturdepartementet og 14 mill. kroner fra Helse- og omsorgsdepartementet. Alle landets kommuner ble invitert til å søke om midler til gjennomføring av Den kulturelle spaserstokken. I alt 281 søknader ble mottatt fra kommuner over hele landet med en samlet søknadssum på vel 54 mill. kroner. Søknadene viste et omfattende engasjement og stor bredde i kulturtiltak for eldre. Det ble gitt tilskudd til 275 kommuner i alle landets fylker til ulike typer arrangementer og tiltak innen ulike kulturområder.

Kap. 315 Frivillighetsformål

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2010	Saldert budsjett 2011	Forslag 2012
70	Merverdiavgiftskompensasjon til frivillige organisasjoner	396 345	608 632	627 500
71	Tilskudd til frivilligsentraler	100 656	107 479	110 811
72	Tilskudd til frivillig virksomhet for barn og unge	44 376	45 752	50 952
73	Tilskudd til sekretariat for frivillige organisasjoners interessepolitiske virksomhet	4 134	4 262	4 394
74	Frivillighetsregister, <i>kan overføres</i>	168	3 229	3 329
75	Tilskudd til inkluderings- og fattigdomstiltak	3 100		
77	Forskning på sivilsamfunn og frivillig sektor	6 654	6 860	7 073
79	Ymse frivillighetsformål	8 729	9 131	5 414
80	Holmenkollen nasjonalanlegg	10 000	10 000	
82	Merverdiavgiftskompensasjon ved bygging av idrettsanlegg	320	60 000	61 850
	Sum kap. 0315	574 482	855 345	871 323

Kapitlet omfatter midler til merverdiavgiftskompensasjon til frivillige organisasjoner, tilskudd til frivilligsentraler, tilskudd til frivillig virksomhet for barn og unge (Frifond), tilskudd til sekretariat for frivillige organisasjoners interessepolitiske virksomhet (Frivillighet Norge), Frivillighetsregisteret, tilskudd til forskning, midler til ymse frivillighetsformål samt merverdiavgiftskompensasjon ved bygging av idrettsanlegg. Det vises for øvrig til omtale under pkt. 4.1.

Mål for 2012

Det legges til grunn følgende mål:

1. bedre rammebetingelser for frivillig sektor
2. økt fokus på ressurser til lokal aktivitet og "lavterskelaktivitet"
3. økt oppmerksomhet om inkludering og integrering
4. styrket kunnskap og forskning

Budsjettforslag 2012**Post 70 Merverdiavgiftskompensasjon til frivillige organisasjoner**

I Prop. 1 S (2009-2010) for Kulturdepartementet, s. 22 heter det: *"Regjeringen har besluttet å innføre*

en ny ordning for momskompensasjon til frivillige organisasjoner. Ordningen trer i kraft 1. januar 2010 og skal trappes opp med en milliard kroner fram til 2014." Bevilgningen til ordningen med merverdiavgiftskompensasjon til frivillige organisasjoner foreslås økt til 627,5 mill. kroner i 2012. Dette er en nominell økning på 18,5 mill. kroner, sammenlignet med saldert budsjett 2011. I lys av budsjett situasjonen er det ikke funnet rom for en større opptrapping av ordningen i 2012.

Forskrift om merverdiavgiftskompensasjon for frivillige organisasjoner ble fastsatt av Kulturdepartementet 7. juni 2010 i medhold av Stortingets budsjettvedtak. Formålet med ordningen er å kompensere for kostnader som frivillige organisasjoner har til merverdiavgift ved kjøp av varer og tjenester.

Målgruppen for ordningen er frivillige organisasjoner som innfrir vilkårene for registrering i Frivillighetsregisteret, jf. frivillighetsregisterloven §§ 3 og 4, avgrenset til:

- a. demokratiske ikke-økonomiske foreninger
- b. tros- og livssynsorganisasjoner som ikke omfattes av punkt a.
- c. alminnelige stiftelser, jf. Stiftelsesloven § 4 tredje ledd, der frivillig innsats utgjør en viktig del av stiftelsens virksomhet. Det er stiftelsens

egenaktivitet som danner grunnlag for vurderingen av om det drives virksomhet som faller inn under ordningen. Utdeling av midler til frivillig virksomhet tilfredsstiller i seg selv ikke kravet til frivillig virksomhet.

For å kunne søke om kompensasjon må søker være registrert i Frivillighetsregisteret. Det gis ikke kompensasjon for merverdiavgiftskostnader i følgende virksomhet:

- a. virksomhet som er organisert av det offentlige, herunder forvaltningsvirksomhet som er delegert til frivillige organisasjoner og virksomhet som er organisert privatrettslig, men som det offentlige står bak
- b. nærings-, yrkes- og arbeidslivsorganisasjoner, fagforeninger, borettslag og partipolitiske organisasjoner.

Tilskuddsordningen skal gi kompensasjon for merverdiavgift etter søknad fra frivillige organisasjoner innenfor den rammen Stortinget har bevilget for det enkelte år. Dersom bevilgningen ikke rekker til full kompensasjon, vil den prosentvise avkortningen være lik for alle innvilgede søknader. Maksimalt kompensasjonsbeløp beregnes av Lotteri- og stiftelsestilsynet etter beregningsmodell fastsatt av departementet.

For nærmere omtale, vises det til Prop. 1 S (2010-2011).

Kulturdepartementet vil fortsatt ha et samarbeid med frivillig sektor i videre oppfølging av ordningen. Kompensasjonsordningen vil bli evaluert i 2012.

Innenfor foreslått bevilgning vil det bli avsatt midler til oppfølging av klager fra 2011, evaluering samt administrasjon av ordningen, jf. kap. 3339 post 02.

Post 71 Tilskudd til frivilligsentraler

Formålet med bevilgningen er å legge til rette for økt deltakelse, lokalt engasjement og å skape gode vilkår for frivillig innsats lokalt. Til sammen finnes det over 370 frivilligsentraler fordelt på nærmere 310 kommuner i hele landet. Frivilligsentralene skal være lokalt forankrede møteplasser, som er åpne og inkluderende for alle som har lyst til å delta innen frivillig virksomhet. Sentralene skal initiere, mobilisere og samordne frivillig aktivitet på lokalt plan. Aktivitetene skal legges opp i tråd med lokale forutsetninger med vekt på tverrfaglig samarbeid med frivillige, lag/foreninger og det offentlige. Frivilligsentralen skal være en støttespiller for å skape gode levende

lokalmiljø og koordinere lokalt engasjement, nærmiljøutvikling og et kulturelt mangfold. Regjeringen vil videreutvikle frivilligsentralene som viktige samhandlingsarenaer for frivillighet lokalt. Det legges spesielt vekt på frivilligsentralenes arbeid for mangfold og inkludering gjennom samarbeid med ulike grupper frivillige, lag/foreninger og det offentlige.

Statstilskuddet skal benyttes til å dekke deler av lønnsutgiftene til daglig leder av frivilligsentralen. Det er en forutsetning at det foreligger minimum 40 pst. lokal finansiering ut over statstilskuddet.

Det foreslås en total bevilgning på posten på 110,8 mill. kroner. Dette vil gi rom for å justere tilskuddsnivået til de eksisterende sentralene med kr 10 000, slik at det maksimale tilskuddet til frivilligsentralene vil være kr 300 000. I tillegg settes det av midler til kompetansebygging, opprettelse av nye sentraler, videreutvikling av sentralene, samt andre prosjekter bl.a. i regi av departementet.

Post 72 Tilskudd til frivillig virksomhet for barn og unge

Formålet med tilskuddsordningen Frifond er å stimulere barn og unges aktivitet og deltakelse lokalt, gjennom frivillige organisasjoner samt frittstående grupper og foreninger som ikke er medlem av noen større organisasjon. Ordningen skal bedre rammebetingelsene for frivillige organisasjoners og gruppers medlemsbaserte virke på lokalt nivå. Tilskuddet skal nå ut til et bredt spekter av organisasjoner, frittstående grupper og foreninger med ulike formål og aktivitetsgrunnlag. Både organisasjonene og de frittstående gruppene og foreningene må arbeide etter demokratiske prinsipper, ha et allmenntilgitt siktemål og arbeide for og med barn og unge under 26 år i lokalmiljøet.

Midlene fordeles til de tre paraplyorganisasjonene Norsk musikkråd, Norsk teaterråd og Landsrådet for Norges barne- og ungdomsorganisasjoner (LNU) med utgangspunkt i erfaringstall fra foregående år. Departementet vil vurdere modellen for fordeling av midler til paraplyorganisasjonene for å sikre en mest mulig hensiktsmessig ansvarsfordeling. I tillegg til midlene over statsbudsjettet vil ordningen tilføres midler fra overskuddet til Norsk Tipping AS, jf. pkt 4.1. Spillemidlene vil bli fordelt mellom paraplyorganisasjonene i samme forhold som midler til ordningen over statsbudsjettet. 70-95 pst. av de totale midlene skal fordeles til lokallag gjennom sentralledd

og 5-30 pst. til lokallag og grupper uten sentralledd.

Det er paraplyorganisasjonenes ansvar å fordele midlene videre, behandle eventuelle klager, samt rapportere til departementet om bruken av midlene på lokalt nivå. Det fastsettes fra statens side ikke detaljerte kriterier for den videre fordelingen av midlene utover de generelle føringene i tilskuddsbrevene. Kontroll og oppfølging av tilskuddsordningen fra statens side vil gjelde paraplyorganisasjonenes forvaltning av midlene. Tilskuddsordningen har tidligere blitt styrket for å stimulere til økt innsats i arbeidet med integrering og inkludering. Det legges til grunn at de tre paraplyorganisasjonene følger opp dette arbeidet i 2012.

Tilskuddet til kulturaktiviteter i regi av landsomfattende barne- og ungdomsorganisasjoner er overført fra kap. 320, post 78. Det foreslås 2,7 mill. kroner til ordningen som forvaltes av Landsrådet for Norges barne- og ungdomsorganisasjoner.

Til sammen foreslås det en bevilgning til frivillig virksomhet for barn og unge på omlag 51 mill. kroner.

Post 73 Tilskudd til sekretariat for frivillige organisasjoners interessepolitiske virksomhet

Frivillige organisasjoners interessepolitiske arbeid, nettverksbygging og erfaringsutveksling er viktige bestanddeler i et demokrati. Tilskuddet gis til Frivillighet Norge, og midlene skal brukes til drift av sekretariatet som skal bistå medlemsorganisasjonene når det gjelder bl.a. myndighetskontakt og organisasjonsdrift.

En forutsetning for bevilgningen er at Frivillighet Norge er bredt sammensatt og at medlemskapet er åpent for alle frivillige organisasjoner som driver frivillig virke på ikke-kommersiell/ikke-offentlig basis i Norge. Tilskuddet inkluderer også midler til utdeling av en årlig frivillighetspris. Bevilgningen foreslås videreført på samme nivå som i 2012 og er på 4,4 mill. kroner.

Post 74 Frivillighetsregister, kan overføres

Foreninger, stiftelser og aksjeselskap som er selvstendige rettssubjekter har en rett til å registrere seg i Frivillighetsregisteret under forutsetning av at de driver frivillig virksomhet og at virksomheten ikke er fortjenestebasert. Formålet med Frivillighetsregisteret er å forbedre og forenkle samhandling mellom frivillig virksomhet og offentlige myndigheter. Frivillighetsregisteret

skal også bidra til å øke kunnskap om frivillig sektor. Ansvar for drift av Frivillighetsregisteret er lagt til Brønnøysundregistrene, jf. Ot.prp. nr. 55 (2006-2007) *Om lov om register av frivillig virksomhet*.

Nødvendig bevilgning til drift av registeret er innarbeidet i Nærings- og handelsdepartementets budsjettforslag for 2012 og dekkes av tilsvarende inntekter, ved gebyr.

Registrering i Frivillighetsregisteret er et krav for deltakelse i grasrotandelordningen, jf. nærmere omtale under kap. 3339, post 01. Videre er registrering i Frivillighetsregisteret et krav for å kunne søke om merverdiavgiftskompensasjon til frivillige organisasjoner, jf. nærmere omtale under post 70. Det er etablert et brukerforum for Frivillighetsregisteret som skal sikre en systematisk dialog mellom Brønnøysundregistrene og representanter fra frivillig virksomhet. Bevilgningen foreslås videreført på samme nivå som i 2011 og er på 3,3 mill. kroner. Bevilgningen skal dekke nødvendig videreutvikling, bl.a. knyttet til merverdiavgiftskompensasjon til frivillige organisasjoner.

Post 77 Forskning på sivilsamfunn og frivillig sektor

Å styrke kunnskap og forskning om frivillig sektor er en av regjeringens hovedstrategier i frivillighetspolitikken. Forskningsprogrammet "Virtuelt senter for forskning på sivilsamfunn og frivillig sektor" må sees i denne sammenheng. Målene for forskningsprogrammet er å øke kunnskapen om frivillig sektors betydning i samfunnet, bidra til å utvikle en helhetlig statlig frivillighetspolitikk og å styrke frivillig sektor gjennom økt forskningsbasert kunnskap. Programmet dekker følgende hovedtemaer; perspektiver på deltakelse, endringsprosesser i frivillig sektor og påvirkningsfaktorer knyttet til finansieringsordninger og andre rammevilkår. Forskningsresultater formidles fortløpende i form av rapporter og konferanser. Bevilgningen på denne posten foreslås videreført på samme nivå som i 2011 og er på 7 mill. kroner. Bevilgningen vil bli benyttet til forskningsprogrammet og eventuell annen forskning.

Post 79 Ymse frivillighetsformål

Bevilgningen skal dekke tilskudd til bl.a. Frikanaalen, satellittregnskap, arbeid med forenkling av tilskudd til frivillig sektor og dialogprosjekt på tros- og livssynsområdet.

Det foreslås et driftstilskudd på 1 mill. kroner i 2012 til Frikanalen. Kulturdepartementet har inngått avtale om investerings- og driftsstøtte til Frikanalen som gir et økonomisk grunnlag for kanalen i oppstartsårene. En forutsetning for støtten er bl.a. at Frikanalen tilstreber å være en reell ytringskanal for samtlige partier og lister i forbindelse med valg.

For å få økt kunnskap om frivillig sektors samfunnsøkonomiske betydning har Statistisk sentralbyrå utarbeidet et satellittregnskap, som et tilleggsregnskap til det ordinære nasjonalregnskapet. Satellittregnskapet inneholder informasjon om frivillig sektors bidrag til BNP, den økonomiske aktiviteten innen sektoren og verdiberegninger av frivillig arbeid og dugnadsinnsats. Det legges til grunn at satellittregnskapet utarbeides jevnlig.

Det foreslås å videreføre midler til dialogprosjekt på tros- og livssynsområdet.

I tillegg er det nødvendig for departementet å kunne disponere midler for å dekke uforutsette behov som måtte oppstå i budsjetterminen. Enkelte utredningsoppgaver m.v. for departementet vil bli dekket over denne posten.

Det foreslås en bevilgning på 5,4 mill. kroner i 2012.

Post 82 Merverdiavgiftskompensasjon ved bygging av idrettsanlegg

Det ble i 2010 opprettet en ny rammestyrte ordning for kompensasjon av merverdiavgift ved bygging av idrettsanlegg.

Ordningen er søknadsbasert, og kompensasjon gis innenfor den rammen Stortinget bevilger for det enkelte år. Bevilgningen dekker også utgifter knyttet til forvaltning av ordningen. Ordningen omfatter søkere som oppfyller vilkårene for å motta spillemidler til idrettsanlegg med unntak av kommuner/fylkeskommuner og kommunale foretak. Det må foreligge en godkjent spillemiddelsøknad før det kan søkes om kompensasjon.

Ordningen gjelder idrettsanlegg hvor byggearbeidene er igangsatt fra og med 1. januar 2010. Anlegget må være ferdigstilt og revisorkontrollert regnskap må foreligge før søknad om kompensasjon sendes. Det kan søkes om kompensasjon for merverdiavgift knyttet til de anleggselementer som er berettiget til tilskudd fra spillemidlene. Ordningen forvaltes av Lotteri- og stiftelsestilsynet, med Lotterinemnda som klageinstans. Bestemmelsene for ordningen fastsettes av Kulturdepartementet.

Bevilgningen foreslås videreført på samme nivå som i 2011.

Rapport 2010

Mål 1:

Bedre rammebetingelser for frivillig sektor

Rapport

Departementet satte i desember 2010 ned et prosjekt som har som mål å komme fram til konkrete forslag som vil forenkle barne- og ungdomsorganisasjonenes samhandling med det offentlige knyttet til statlige tilskuddsordninger og regelverk knyttet til disse.

I januar 2010 innførte regjeringen en ny kompensasjonsordning for merverdiavgift på varer og tjenester for frivillige organisasjoner. Formålet med ordningen er å kompensere for kostnader som frivillige organisasjoner har til merverdiavgift ved kjøp av varer og tjenester basert på årsregnskap ett år tilbake i tid. Søkere kan velge mellom to søknadsmodeller, forenklet og dokumentert. Det stilles krav til registrering i Frivillighetsregisteret. Ordningen forvaltes av Lotteri- og stiftelsestilsynet.

Rundt 13 000 lag og foreninger mottok kompensasjon for merverdiavgift på varer og tjenester i 2010, hvorav 44 pst. gikk til lokale lag. Idrett representerte den største kategorien av tildelte midler med 40 pst., mens internasjonale organisasjoner mottok 13 pst., tros- og livssynsorganisasjoner 10,9 pst., interesseorganisasjoner 8,7 pst. og kultur og kunst 7,7 pst.

Totalt mottok organisasjonene 392 mill. kroner i kompensasjon i 2010. Året før fikk 541 organisasjoner tildelt 189 mill. kroner. Det var således en økning fra 2009 til 2010 på 203 mill. kroner. Tildelingen i 2010 gjaldt kompensasjon basert på regnskapsåret 2009. Avkortningsprosenten var på 65 pst. Dermed mottok organisasjonene 35 pst. av godkjent søknadsbeløp i 2010.

Tilbakemeldingene fra organisasjonene til departementet har i hovedsak vært positive. Frivillighet Norge foretok en elektronisk spørreundersøkelse om ordningen blant de 245 organisasjonene som var medlemmer i Frivillighet Norge. Et flertall av de som svarte i undersøkelsen opplevde søkeprosessen som oversiktlig og lettforståelig. Kulturdepartementet har opprettet et brukerforum tilknyttet ordningen og en referansegruppe med representanter fra frivillig sektor.

Kostnader knyttet til registrering av enheter i Frivillighetsregisteret dekkes fra 2010 av organi-

sasjonene. Innmeldingsavgift for første gangs innmelding er kr 250 per enhet, deretter kr 135 i årsavgift per enhet. Per 31. desember 2010 var det 20 750 enheter registrert i Frivillighetsregisteret. Fra 2010 kan organisasjonene registrere tilknytning mellom lokalt, regionalt og sentralt nivå i Frivillighetsregisteret.

Frivillig sektor har med Frivillighet Norge et eget interessepolitisk organ. Antall medlemsorganisasjoner ved utgangen av 2010 var 258. I 2010 økte medlemstallet med 27 nye organisasjoner. Drøye 10 pst. av medlemmene er ifølge Frivillighet Norge minoritetsorganisasjoner.

I forbindelse med behandlingen av Prop. 125 S (2009-2010) *Tilleggsbevilgninger og omprioriteringer i statsbudsjettet 2010*, bevilget Stortinget 50 mill. kroner til opprettelse av ny ordning for kompensasjon av merverdiavgift ved bygging av idrettsanlegg. For å kunne behandle alle søknadene i denne nye ordningen kvalitativt godt nok, måtte det innhentes supplerende opplysninger fra flere av søkerne. Dette forsinket prosessen slik at det ikke ble utbetalt kompensasjonsmidler i 2010. Midler ble overført fra 2010 til 2011 for utbetaling til tilskuddsmottakere.

Mål 2:

Økt fokus på ressurser til lokal aktivitet og ”lavterskelaktivitet”

Rapport

Statstilskuddet til frivillig virksomhet for barn og unge (Frifond) utgjorde nærmere 44,4 mill. kroner i 2010. I tillegg utgjorde tilskuddet fra spillemidler fra overskuddet til Norsk Tipping 125 mill. kroner. Til sammen var tilskuddet til Frifond på nærmere 169,4 mill. kroner.

Midlene er fordelt til de tre paraplyorganisasjonene Norsk musikkråd, Norsk teaterråd og Landsrådet for Norges barne- og ungdomsorganisasjoner (LNU) etter forslag til prosentvis fordeling fra organisasjonene i lys av erfaringstall fra foregående år. LNU og Norsk musikkråd har fordelt midler til lokal aktivitet gjennom sentralledet til barne- og ungdomsorganisasjoner i ordningen *Frifond organisasjon*. I tillegg har LNU fordelt midler direkte til lokal aktivitet i regi av frittstående grupper gjennom ordningen *Frifond barn og unge*. Norsk musikkråd har fordelt midler direkte til frittstående musikkgrupper gjennom ordningen *Frifond musikk*, og Norsk Teaterråd har fordelt midler til lokale teater- og dansegrupper gjennom ordningen *Frifond teater*.

Tabell 8.1 Fordeling av tilskudd til frivillig virksomhet i 2010:

Paraplyorganisasjoner	(i 1 000 kr)							
	Tilskudd				Viderefordelt til organisasjoner		Viderefordelt til frittstående grupper	
	Pst.	Stats-tilskudd	Spillemidler	Antall org.	Antall lokallag	Beløp	Antall	Beløp
Landsrådet for Norges barne- og ungdomsorg.	69,0	30 619	86 250	106	10 058	104 237	835	11 767
Norsk musikkråd	24,5	10 872	30 625	16	3 364	29 387	1 533	7 946
Norsk teaterråd	6,5	2 884	8 125				481	10 160
Sum	100,0	44 376	125 000	122	13 422	133 624	2 849	28 873

LNU og Norsk musikkråd har til administrasjon av ordningen benyttet 1 pst. av tilskuddet som er viderefordelt til organisasjoner gjennom sentralledet (Frifond organisasjon) og 10 pst. av tilskuddet som er viderefordelt direkte til frittstående grupper (Frifond barn og unge/Frifond musikk). Norsk teaterråd har til administrasjon av ordningen benyttet 10 pst. av tilskuddet som er videre-

fordelt direkte til frittstående grupper (Frifond teater).

Til sammen har 16 271 lag og grupper med barn og unge mottatt tilskudd til kulturaktiviteter på lokalt nivå. 122 sentralledd har mottatt tilskudd til fordeling til lokallag i sin organisasjon, hvorav 106 sentralledd har mottatt tilskudd fra LNU, og 16 sentralledd har mottatt tilskudd fra Norsk musikkråd. Ifølge paraplyorganisasjonenes rap-

port har sentralleddene, i tråd med føringene i tilskuddsbrev, benyttet maksimalt 5 pst. i administrasjon for fordeling av tilskudd til lokallag.

Kulturdepartementet har forvaltningsansvar for det statlige tilskuddet til eksisterende frivilligsentraler og til opprettelse av nye sentraler. I 2010 ble det opprettet 20 nye sentraler. Ved utgangen av året var det 354 frivilligsentraler. 293 kommuner i Norge hadde en eller flere sentraler i tillegg til at det er en sentral i Spania. Maksimalt tilskudd til sentralene var i 2010 på 290 000 kroner. Statstilskuddet skal brukes til å dekke deler av lønnskostnadene til daglig leder. Maksimalt tilskudd forutsetter daglig leder ansatt i 100 pst. stilling og minimum 40 pst. lokal finansiering av driften.

For å legge til rette for videreutvikling av frivilligsentralene ble det gitt tilskudd til kompetanseutvikling gjennom nettverksbygging på lokalt og regionalt nivå, og til planlegging og gjennomføring av til sammen fire regionskonferanser i ulike deler av landet.

Mål 3:

Økt oppmerksomhet om inkludering og integrering

Rapport

For å øke deltakelsen i kulturaktiviteter blant underrepresenterte grupper ble det gitt midler til bydelene i Groruddalen med til sammen 1 mill. kroner, Bydel Søndre Nordstrand med 0,5 mill. kroner og Fjell i Drammen med 0,4 mill. kroner. Videre mottok Det Multi Norske (Det norske teateret) 1,1 mill. kroner og Norsk publikumsutvikling 1 mill. kroner til samme formål.

Kulturdepartementets toårige prosjektstøtte til Frivillighet Norges inkluderingsarbeid utgikk i mars 2010 da prosjektet var gjennomført. Det overordnede målet for prosjektet var å bidra til større etnisk mangfold blant medlemmer og aktive i frivillige organisasjoner og bidra til at flere minoritetsorganisasjoner søker medlemskap i Frivillighet Norge. Frivillighet Norge har bl.a. laget et veiledningshefte for inkludering samt en hospiteringsordning for å stimulere til kontakt, samarbeid og erfaringsutveksling mellom minoritetsorganisasjoner og tradisjonelle norske organisasjo-

ner. Inkluderingsarbeidet videreføres bl.a. med støtte fra Inkluderings- og mangfoldsdirektoratet.

De tre paraplyorganisasjonene som fordeler Frifond-midler har fulgt opp arbeidet med integrering og inkludering i 2010. Resultatene fra dette arbeidet er bl.a. at flere nye minoritets- og diagnoseorganisasjoner har kommet inn under ordningen. Det er også registrert flere søknader til aktiviteter som inkluderer barn og unge med innvandrerbakgrunn som ikke deltar i de etablerte organisasjonene.

Frivilligsentralene har som mål å nå ut til brede lag av befolkningen og ivaretar betydningsfulle oppgaver som en møteplass for personer med ulik sosial bakgrunn. I 2010 ble det gitt et ekstratilskudd til de lokale nettverksgruppene for å styrke det pågående arbeidet med inkludering gjennom samarbeid med lokale frivillige organisasjoner, lag/foreninger og det offentlige.

I 2010 ble det gitt tilskudd til ulike inkluderings- og dialogprosjekter på tros- og livssynsområdet.

Mål 4:

Styrket kunnskap og forskning

Rapport

Forskningsprogrammet "Virtuelt senter for forskning på sivilsamfunn og frivillig sektor" leverte totalt åtte forskningsrapporter i 2010. Senteret arrangerte i tillegg seminarer og brukerkonferanser. Programmet er et spleiselag mellom flere departementer. De samlede økonomiske rammene for programmet var i 2010 omtrent 9 mill. kroner.

Statistisk sentralbyrå (SSB) videreførte arbeidet med et satellittregnskap for frivillig sektor i 2010. Regnskapet bidrar til en tallfesting av verdiskapingen og sysselsettingen i sektoren.

Frikanalen har i 2010 hatt daglige TV-sendinger basert på produksjoner hovedsaklig gjort av frivillige organisasjoner. De har omtrent 40 betalende medlemsorganisasjoner som produserer og sender TV på kanalen, i tillegg til enkeltprodusenter. Kanalen skal bidra til å sikre at samtlige politiske partier som stiller lister til lokale og nasjonale valg skal kunne slippe til på kanalen før valget.

Programkategori 08.20 Kulturformål (kap. 320-329)

Programkategorien omfatter bevilgninger til billedkunst, kunsthåndverk, arkitektur, design, kunstnerformål, musikk- og scenekunstformål, språk-, litteratur- og bibliotekformål, museums- og andre kulturvernformål, arkivformål, kulturbygg og allmenne kulturformål.

Utgifter under programkategori 08.20 fordelt på kapitler

(i 1 000 kr)					
Kap.	Betegnelse	Regnskap 2010	Saldert budsjett 2011	Forslag 2012	Pst. endr. 11/12
320	Allmenne kulturformål	627 916	786 198	814 641	3,6
321	Kunstnerformål	378 615	390 981	412 005	5,4
322	Billedkunst, kunsthåndverk og offentlig rom	409 749	389 249	401 882	3,2
323	Musikkformål	904 311	963 310	1 018 817	5,8
324	Scenekunstformål	1 521 603	1 632 155	1 717 130	5,2
325	Samordningstiltak for arkiv, bibliotek og museer	145 758			
326	Språk-, litteratur- og bibliotekformål	775 719	805 976	841 245	4,4
328	Museums- og andre kulturvernformål	871 046	888 768	949 015	6,8
329	Arkivformål	308 985	299 996	324 125	8,0
	Sum kategori 08.20	5 943 702	6 156 633	6 478 860	5,2

Utgifter under programkategori 08.20 fordelt på postgrupper

(i 1 000 kr)					
Post-gr.	Betegnelse	Regnskap 2010	Saldert budsjett 2011	Forslag 2012	Pst. endr. 11/12
01-01	Driftsutgifter	1 109 139	1 117 640	1 156 705	3,5
21-23	Spesielle driftsutgifter	118 664	80 734	83 684	3,7
30-49	Nybygg, anlegg m.v.	28 430	31 798	34 029	7,0
50-59	Overføringer til andre statsregnskap	547 247	631 963	664 633	5,2
60-69	Overføringer til kommuner			19 250	
70-89	Overføringer til private	4 140 222	4 294 498	4 520 559	5,3
	Sum kategori 08.20	5 943 702	6 156 633	6 478 860	5,2

Departementet foreslår en bevilgning for 2012 på i alt 6 478,9 mill. kroner. Dette er en økning på 322,2 mill. kroner eller 5,2 pst. sammenlignet med saldert budsjett for 2011. Korrigert for rammeoverføringer til andre departementer og budsjettekniske endringer under Rikskonsertene, til sammen 13,3 mill. kroner, øker rammen med 335,5 mill. kroner.

Kulturløftet

Punktene i Kulturløftet, jf. Hovedinnledningen, angir kulturpolitikkenes hovedretning og satsinger. Det viktigste punktet er at 1 pst. av statsbudsjettet skal gå til kulturformål i 2014.

Kulturløftet hever kulturens status som samfunns- og politikkområde. Regjeringen har en visjon om at Norge skal være en ledende kulturnasjon som legger vekt på kultur i alle deler av samfunnslivet. Kunst og kultur har stor verdi i seg selv. Samtidig har satsing på kultur stor betydning for andre samfunnsområder som næringsutvikling og arbeidsplasser, integrering og inkludering, helse, læring og kreativitet.

Tilstandsvurdering – utfordringer og strategier

Tilstandsvurderinger, utfordringer og strategier på kulturområdene er lagt fram i flere meldinger til Stortinget de senere årene. St.meld. nr. 8 (2007–2008) *Kulturell skulesekk for framtida*, St.meld. nr. 10 (2007–2008) *Knutepunkt. Kriterium for knutepunktstatus og vurdering av gjennomføring av knutepunktoppdraget*, St.meld. nr. 21 (2007–2008) *Samspill. Et løft for rytmisk musikk*, St.meld. nr. 32 (2007–2008) *Bak kulissene*, St.meld. nr. 35 (2007–2008) *Mål og mening. Ein heilskapleg norsk språkpolitikk*, St.meld. nr. 23 (2008–2009) *Bibliotek. Kunnskapsallmenning, møtestad og kulturarena i ei digital tid*, St.meld. nr. 24 (2008–2009) *Nasjonale strategi for digital bevaring og formidling av kulturarv*, og St.meld. nr. 49 (2008–2009) *Framtidens museum. Forvaltning, forskning, formidling, fornying* - og Stortingets behandling av meldingene ligger til grunn for departementets arbeid på disse kulturpolitiske fagområdene. Ut over de nevnte stortingsmeldingene er det enkelte saksområder som omtales nærmere i det følgende.

I 2014 er landets Grunnlov 200 år. Dette jubileet skal feires, og Stortingets presidentskap har utpekt en hovedkomité som bl.a. har formulert overordnede målsettinger for jubileet. Komiteen vil også ha ansvar for noen av de sentrale arrangementene i jubileumsåret. For øvrig legges det til

grunn et sektorprinsipp, dvs. at de ulike departementene har ansvar for å fremme jubileet innenfor sine respektive fagområder. Kultursektoren vil ha en viktig rolle å spille i feiringen, og departementet er kjent med at mange virksomheter i ulike deler av sektoren har satt i gang planlegging knyttet til jubileet. Kulturdepartementet har så langt først og fremst arbeidet med ett prosjekt; Eidsvollbygningen skal rehabiliteres og så langt det lar seg gjøre tilbakeføres til slik den framsto i 1814, både med hensyn til eksteriør og interiør. Statsbygg har allerede i flere år arbeidet med å forberede bygningsmessige tiltak; de fysiske arbeidene tar til i oktober i år. Samtidig har Norsk Folkemuseum forberedt et inventarprosjekt som også vil gå over i en gjennomføringsfase i nær framtid. En annen viktig aktør er for øvrig Arkivverket, som forvalter en lang rekke historiske dokumenter med tilknytning til 1814.

Regjeringen har nedsatt et utvalg som skal utrede utviklingen i norsk kulturpolitikk etter 2005 og gi en vurdering av de viktigste utfordringene kulturpolitikken står overfor i årene etter 2014. Kulturutredningen 2014 skal gjennomgå kulturpolitiske mål, virkemidler og tiltak innenfor denne perioden. Arbeidsformer og innretning av tiltak og virkemidler, samt effekten av disse på et bredt spekter av kulturvirksomhet og -konsum, skal vurderes. Juridiske, økonomiske, organisatoriske og informerende virkemidler og tiltak på statlig, regionalt og kommunalt nivå skal utredes.

Utvalget er spesielt bedt om å vurdere relevansen av de nasjonale kulturpolitiske målene sett i lys av samfunnsutviklingen, lokal/regional kontra sentral beslutningsmyndighet samt rolle- og funksjonsdeling mellom kunst- og kulturfaglige og politiske beslutningstakere. De er også bedt særskilt om å vurdere forholdet mellom kulturuttrykk med smalt nedslagsfelt og den brede kulturaktiviteten, kulturpolitikk i en digital tid, kulturpolitikkenes mangfoldsdimensjoner og samspillet mellom kulturpolitikken og andre samfunnsområder.

Utredningen skal legges fram innen utgangen av 2012.

Kulturdepartementet har også oppnevnt et FoU-utvalg som skal gi råd om hvordan forskning og utvikling på best mulig måte kan bidra til politikktutforming og forvaltning på kulturområdet. Kulturdepartementet vil utvikle en FoU-strategi som skal bidra til at utformingen av kulturpolitikken i største mulig grad baseres på kunnskap om hvordan kulturpolitiske tiltak virker.

Utvalget har blitt bedt om å se nærmere på hvilke forskningsområder som peker seg ut som

særlig viktige for utvikling av sektoren og hvilke som peker seg ut som særlig viktige for forståelsen av kulturlivets og frivillig sektors rolle i samsfunnsutviklingen generelt. Det er også bedt om å vurdere hva som vil være de viktigste kunnskapsbehovene for aktører som utformer og forvalter kulturpolitikk i tiden framover, hvilke forskningspolitiske virkemidler som bør prioriteres for å sikre kvalitet og relevans i forskningen på Kulturdepartementets ansvarsområder og på hvilke måter FoU kan brukes som en strategisk ressurs for utvikling av kulturpolitikk.

Utvalget skal samarbeide nært med utvalget som er nedsatt for å vurdere utforming av kulturpolitikken etter 2014.

Det skal leveres en skriftlig rapport til departementet innen utgangen av april 2012.

Fra 2011 er kompetanse og oppgaver på arkiv- og museumsområdet som lå til tidligere ABM-utvikling, overført til Norsk kulturråd. Kulturrådet har etter dette om lag 100 ansatte. I 2011 er det gjennomført en reorganisering, og organisasjonen har nå fire avdelinger for hhv. forvaltning og administrasjon, kunst, kultur og laboratorium. Sekretariatsoppgaver for styret for Fond for lyd og bilde og Utvalget for statens stipend og garantiinntekter er fortsatt lagt til Kulturrådets administrasjon. Det vil bli utarbeidet nytt regelverk for Norsk kulturråd.

Norge ratifiserte i 2007 UNESCOs konvensjon av 17. oktober 2003 om vern av den immaterielle kulturarven. I sin behandling av proposisjonen ba komiteen om "...en grundig utredning av hvordan konvensjonens definisjon av immateriell kulturarv skal forstås i en norsk sammenheng". Regjeringen ble bedt om å komme tilbake med en sak om dette til Stortinget. På bakgrunn av Stortingets behandling bad departementet ABM-utvikling (nå Norsk kulturråd) som fagorgan utrede dette spørsmålet.

Kulturdepartementet mottok i desember 2010 utredningen *Immateriell kulturarv i Norge – en utredning om UNESCOs konvensjon av 17. oktober 2003 om vern av den immaterielle kulturarven fra ABM-utvikling*.

Utredningen redegjør for ulike områder som konvensjonen omfatter; bl.a. muntlige tradisjoner og uttrykk, sosiale skikker og ritualer, tradisjonelt håndverk og ulike typer kunnskap og praksis. Utredningen belyser særlig immateriell kulturarv blant urfolk, minoriteter og marginaliserte grupper. Det foreslås å arbeide videre med disse gruppens immaterielle kulturarv i samarbeid med dem selv, samt at det bør etableres et nasjonalt register over relevant kulturarv.

Arbeidet med å gjennomføre konvensjonen vil bli fulgt opp av Norsk kulturråd i nært samarbeid med departementet. Kulturdepartementet legger til grunn av man i startfasen av gjennomføringen primært bør konsentrere seg om urfolks og minoriteters immaterielle kulturarv. Dette er også i tråd med øvrige relevante konvensjoner Norge har ratifisert.

Stortinget vil jevnlig på egnet måte bli orientert om framdriften i arbeidet med å gjennomføre konvensjonen i Norge.

Departementet arbeider med en stortingsmelding om kultur og inkludering. Siktemålet med meldingen er å legge til rette for at kulturfeltet og frivillig kultursektor oppleves som relevant og åpen for alle mennesker, uavhengig av den enkeltes kulturelle, sosiale, geografiske og annen bakgrunn

Det er viktig at kulturmidlene kommer alle deler av befolkningen til gode. Det er derfor et sentralt mål at kulturelt mangfold blir et selvfølgelig og gjennomgående trekk ved kulturinstitusjonenes virksomhet. Departementet oppnevnte i 2010 en ressursgruppe for større mangfold. På grunnlag av institusjonenes rapportering til departementet og ved direkte kontakt har ressursgruppen vurdert hvordan 11 større institusjoner gjennom sin strategi og praksis ivaretar kulturelt mangfold. Gruppens rapport "Mangfold i kunst og kultur. Syvpunksstrategi for større mangfold mot 2012" (juni 2011) inneholder også forslag om videre oppfølging fra institusjonene og departementet. Departementet vil vurdere dette i forbindelse med arbeidet med stortingsmeldingen om inkludering, deltakelse og mangfold.

Arbeidsdepartementet og Kulturdepartementet har sammen vurdert mulighetene for organisering av en norsk skuespiller- og danserallianse, herunder muligheter og begrensninger i norsk lovverk. Alliansen skal sikre et antall høyt kvalifiserte frilansskuespillere og -dansere inntekt og opparbeidelse av trygderettigheter samt muligheter til å vedlikeholde og utvikle sin kompetanse utenom oppdrag. Det videre arbeidet med utredning og eventuell etablering er overtatt av initiativtakerne Norsk Skuespillerforbund og Norske Dansekunstnere. Det er satt av midler til oppstart av en felles skuespiller- og danserallianse i løpet av andre halvår 2012 i redusert omfang.

Innenfor det kunstnerpolitiske området er det foreslått opprettet 10 nye arbeidsstipend i 2012.

Departementet arbeider med en stortingsmelding om visuell kunst. Dette er den første helhetlige gjennomgangen av feltet i form av en egen melding til Stortinget. Siktemålet med meldingen

er å belyse aktuelle problemstillinger, samt å drøfte hvordan en sikrer et godt tilbud over hele landet og god forvaltning av de ressurser som er stilt til disposisjon til visuell kunst.

I 2009 la regjeringen fram plandokumentet for norsk arkitekturpolitikk, *arkitektur.nå*. Regjeringens visjon er at god arkitektur skal bidra til høy livskvalitet, og gi attraktive, funksjonelle og universelt utformede byggverk og omgivelser. Dokumentet peker på tre hovedutfordringer for arkitekturfeltet:

- bærekraft- og klimautfordringen
- endrings- og transformasjonsutfordringen
- kunnskaps- og innovasjonsutfordringen

Arkitektur.nå er starten på et arbeid som skal følges opp og videreutvikles. Oppfølgingen pågår i regi av de ansvarlige departementer og underliggende institusjoner og etater og drøftes jevnlig i dialog med fagfeltet. Det arrangeres jevnlig oppfølgingssymposier om arkitekturpolitikken, der man vurderer status og legger strategier for videre arbeid innen arkitekturfeltet. Det første oppfølgingssymposiet ble avholdt høsten 2010. Kulturdepartementet er godt i gang med oppfølgingen av relevante tiltak i samarbeid med bl.a. Norsk Form.

En gjennomgang av Rikskonsertene ble anbefalt av Løken-utvalget i 2008, og senere i St. meld. nr. 21 (2007–2008) *Samspill. Et løft for rytmisk musikk*. I meldingen ble det også varslet en vurdering av hvorvidt deler av midlene Rikskonsertene disponerer til offentlig konsertvirksomhet bør inngå i ordninger under Norsk kulturråd. Direktoratet for forvaltning og IKT leverte på oppdrag fra daværende Kultur- og kirke departementet i 2009 rapporten *Nye tider – nye takter? En gjennomgang av Rikskonsertene*. Rapporten og den påfølgende høringsrunden avdekket et behov for avklaring av Rikskonsertenes rolle som produsent og leverandør av offentlige konserter. En slik gjennomgang ble varslet i Prop. 1 S (2010–2011) for Kulturdepartementet, og er gjennomført høsten 2010 og våren 2011 i dialog med Rikskonsertene, Norsk kulturråd og andre sentrale aktører innenfor musikkfeltet.

Det har skjedd vesentlige endringer i forutsetningene for Rikskonsertenes virksomhet siden etableringen i 1968, særlig de siste årene. Antallet profesjonelle musikere har økt kraftig, likeledes antallet konserter, arrangører og musikkfestivaler. Arrangørkompetansen i regionene er som følge av dette blitt styrket, og arrangørmiljøene er under oppbygging over hele landet. Flere aktører har påpekt at deler av Rikskonsertenes offentlige

konserter opererer i et felt som allerede er dekket. Det er på denne bakgrunn igangsatt en prosess for å legge om den offentlige konsertvirksomheten i Rikskonsertene i sin nåværende form, med virkning fra andre halvår 2012, jf. også omtale i Prop. 120 S (2010–2011) *Tilleggsbevilgninger og omprioriteringer i statsbudsjettet 2011*. Deler av midlene til offentlig konsertvirksomhet i Rikskonsertene vil bli overført til tilskuddsordningene for arrangører og musikere under Norsk kulturråd. En styrking av disse ordningene vil bidra til å utvikle og bygge opp arrangørmiljøer i hele landet og til at musikere kan turnere i større deler av landet.

Tilskuddsordningene til arrangører og musikere i Norsk kulturråd skal innrettes slik at de i enda større grad kan sikre god geografisk spredning og nå ut til flere desentraliserte konsertarenaer, spesielt for ungdom. For å få bedre oversikt over resultatene av ordningene, vil det i forbindelse med opprettelsen av en søknadsportal i Norsk kulturråd bli utarbeidet et system for registrering og systematisering av data for antall konserter, publikumstall og geografisk spredning i rapporteringskravene for ordningene.

Deler av midlene som har inngått i Rikskonsertenes offentlige konserter omdisponeres også innenfor Rikskonsertenes virksomhet til å utvikle nye konsertprogram tilpasset mindre steder og andre arenaer, som arbeidsplasser og institusjoner. Den nye konsertvirksomheten i Rikskonsertene vil ha utgangspunkt i skolekonsertordningen, ved at musikere som allerede turnerer gjennom skolekonsertene, også holder kvelds- og arbeidsplasskonserter. Det vil fra høsten 2011 bli igangsatt et prøveprosjekt med kombinasjonsturneer innenfor alle sjangre og i flere landsdeler. Prosjektet vil være et godt utgangspunkt for videre utvikling av kombinasjonsturneer i Rikskonsertene.

Oslo World Music Festival skilles ut av Rikskonsertene fra 1. januar 2012. Departementet vil arbeide for å finne en organisatorisk løsning som sikrer at festivalens egenart og den unike kompetansen festivalen har bygget opp blir videreført. Det er et mål at festivalen utvikles videre som en del av verdensmusikkmiljøet, og det er aktuelt å gå i dialog med andre knutepunktfestivaler for et eventuelt organisatorisk samarbeid.

Departementet har som ledd i oppfølging av St. meld. nr. 10 (2007–2008) *Knutepunkt* og Innst. S. nr. 168 (2007–2008) evaluert knutepunktinstitusjonene Molde International Jazz Festival, Olavsfestdagene og Kortfilmfestivalen i Grimstad. Evalueringene ble gjennomført i løpet av høsten 2010

og våren 2011. Institusjonene selv og de regionale tilskuddsparter har vært trukket inn i arbeidet. Norsk kulturråd har gitt en kunstfaglig vurdering av knutepunktene Molde International Jazz Festival og Olavsfestdagene. Norsk Filminstitutt har gitt en tilsvarende vurdering av Kortfilmfestivalen. Andre festivaler og aktører innenfor samme felt er også konsultert i løpet av prosessen. Departementet har ikke funnet grunnlag for å foreslå endringer i de tre institusjonenes knutepunktstatus på bakgrunn av evalueringen, men vil fortsette dialogen med institusjonene om de utfordringer og mangler som er avdekket.

Departementet vil bl.a. på bakgrunn av disse evalueringene vurdere hvordan videre oppfølging av knutepunktens måloppnåelse best kan gjennomføres.

Erfaring fra evaluering av knutepunktinstitusjonene vil også tjene som delgrunnlag for gjennomføring av evaluering av utvalgte kunstinstitusjoner. I 2012 vil det bli gjennomført en ny pilot med evaluering av scenekunstinstitusjoner. Det vil bl.a. bli lagt vekt på å belyse utviklingen i institusjonenes kvalitet både når det gjelder kunstnerisk produksjon og andre sider ved deres virksomhet.

Departementet har høsten 2010 og våren 2011 utredet mulighetene for å opprette et nytt knutepunkt for countrymusikk, og et slikt knutepunkt ble utlyst med søknadsfrist 1. mai d.å. På bakgrunn av innkomne søknader, møter med representanter for festivalene og tilskuddpartene samt organisasjoner innenfor countryfeltet, foreslår departementet at Norsk Country Treff i Breim tildeles knutepunktstatus fra 2012.

Departementet viderefører satsningen på kor i budsjettet for 2012. Tilskuddene til Det Norske Solistkor, Nordic Voices, Trondheim Voices, Vokal Nord og Kor Vest foreslås styrket. Departementet forutsetter at Norsk kulturråd som et minimum viderefører sin satsing på kortfeltet i 2012. Ulike typer kor vil ha mulighet for å søke om ensemblestøtte.

Departementet vil i budsjettproposisjonen for 2013 komme nærmere tilbake til spørsmålet om ett kor skal ha en spesiell rolle og/eller oppgave. Det tas ikke sikte på å bygge opp nye institusjoner.

Departementet anser at symfoniorkestrene har en viktig oppgave i å bidra til utviklingen av korfeltet i Norge. Departementet mener imidlertid at en eventuell styrking av korvirksomheten i symfoniorkestrene må gjøres innenfor orkestrenes økonomiske rammer. Orkestrene vil ikke ha anledning til å søke om ensemblestøtte.

Kulturdepartementet gir tilskudd til eksport og annen profilering av norsk musikk i utlandet gjennom Music Export Norway AS og stiftelsen MIC Norsk musikkinformasjon. De to organisasjonene har i fellesskap lagt fram en plan for å samordne og styrke dette arbeidet fra 2012. Departementet forventer at disse planene vil bli utviklet videre. Det skal fra 2012 opprettes en ny tilskuddsordning for utenlandsturneer. Departementet vil ta stilling til hvem som skal fordele midlene i tilskuddsordningen bl.a. på bakgrunn av Music Export Norway og MICs videre beslutninger om samarbeid. Midlene til ordningen er overført fra tilskuddsordningen for musikere under Norsk kulturfond, jf. kap 323, post 55.

I 2011 startet departementet arbeidet med en strategi for norsk dansekunst. Etter planen skal strategien være ferdig i 2012, bl.a. etter høring i berørte miljøer. I denne forbindelse er fri dansekunst prioritert budsjettmessig for 2012, jf. kap. 324, post 55. Det legges også opp til å bidra til en nødvendig økning av antallet dansere i Nasjonalballetten. Syv region- og distriktsoperavirksomheter foreslås styrket.

Departementet har videre lagt opp til å styrke driften av teatre og musikk institusjoner som tar i bruk nye hus i 2011/2012 for å dekke økte kostnader til husleie og teknisk drift. Dette gjelder Agder Teater, Kristiansand Symfoniorkester og Opera Sør, Teatret Vårt og Molde International Jazzfestival samt Stavanger Symfoniorkester.

Arkiverket har behov for økt magasinkapasitet. Flere av statsarkivene vil ha brukt opp tilgjengelig magasinkapasitet i løpet av de nærmeste årene. Det er derfor gjennomført en analyse (KS 1) av alternative løsninger for håndtering av arkivmateriale i Arkiverket. Konklusjonen av analysen er at trinnvis utbygging av et sentraldepot vil være både den mest kostnadseffektive og den samfunnsøkonomisk beste løsningen. Det er derfor bestemt at det skal etableres et sentraldepot. Det skal legges til rette for trinnvis utbygging. Dimensjonering av depotet og konkretisering av dets funksjoner skal baseres på samlokalisering med Norsk helsearkiv på Tynset.

Riksrevisjonens undersøkelse (Dokument 3:13, 2009 – 2010) av arbeidet med å sikre og tilgjengeliggjøre arkivene i kommunal sektor er aktivt fulgt opp av Riksarkivaren, og oppfølgingen vil bli ytterligere intensivert. Norsk kulturråd viderefører utviklingsoppgaver på arkivfeltet som tidligere var tillagt ABM-utvikling, bl.a. forvaltningen av tilskuddsordningen for privatarkiver.

Gjennom språkmeldingen som Stortinget sluttet seg til i 2009, er det lagt grunnlag for en mer

offensiv, strategisk språkpolitikk. Hovedmålet er å styrke det norske språket, slik at det til enhver tid nyter den status og har den terminologi som kreves for at det kan fungere som et mest mulig fullverdig språk på alle samfunnsområder. I dette inngår det også som et særskilt mål å styrke nynorsk språk og den nynorske skriftkulturen på bred basis. Språkpolitikken skal ellers fremme det flerspråklige mangfoldet i Norge, det nordiske språkfelleskapet og det fremmedspråklige kompetansebehovet.

Kulturdepartementet har det overordnede språkpolitiske ansvaret, og Språkrådet har fått utvidet ansvar som den sentrale koordinerende instans og pådriver i språkpolitikken. Språkrådets tradisjonelle forvaltnings- og rådgivningsoppgaver innenfor språkdyrking og språkrøkt utgjør et viktig fundament for det mer utadrettede språkstyringsarbeidet.

Departementet vil også vurdere hvordan Språkrådets virksomhet kan forankres i lov, f.eks. i en mer overordnet språkløve slik det ble varslet i språkmeldingen. Departementet tar sikte på å fremme en melding om en helhetlig språkpolitikk i løpet av stortingssesjonen 2012–2013. Meldingen vil bygge på tilstandsrapporter fra Språkrådet.

Det er et viktig kulturpolitisk mål å stimulere til kvalitetsheving og kompetanseutvikling i bibliotekene samt bidra til å styrke bibliotekene som arenaer for leselyst, læring og kulturopplevelser. Nasjonalbiblioteket har siden 2010 hatt et overordnet ansvar for å bidra til å utforme og gjennomføre en nasjonal bibliotekpolitikk og bidra til å utvikle og styrke bibliotekene i Norge som aktive og aktuelle samfunnsinstitusjoner. Nasjonalbiblioteket vil i 2012 arbeide med å realisere målet, bl.a. gjennom systematisk og målrettet bruk av utviklingsmidler.

Kulturdepartementet vil i 2012 legge fram en proposisjon om revisjon av lov 20. desember 1985 nr. 108 om folkebibliotek, som en oppfølging av St.meld. nr. 23 (2008-2009) *Bibliotek*. I meldingen ble det vist til at det er behov for å utvikle robuste og omstillingsdyktige bibliotek, som kan tilby alle innbyggerne bedre bibliotektenester. I arbeidet med revisjonen vil dette bli lagt til grunn.

Nasjonalbiblioteket er mottaksinstitusjon for alle typer pliktavlevert materiale. Det er behov for å revidere lov 9. juni 1989 nr. 32 om avleveringsplikt for allment tilgjengelege dokument (pliktavleveringsloven), bl.a. med sikte på at den er bedre tilpasset den teknologiske utviklingen. Loven må omfatte alle typer medium og tilgjengeliggjøring i

alle former. Kulturdepartementet følger dette opp i nær kontakt med Nasjonalbiblioteket.

Nasjonalbiblioteket startet i 2006 en digitaliseringsstrategi der målet er å digitalisere hele samlingen. Et nytt digitaliseringsbygg i Rana vil stå klart mot slutten av 2011. Det nye bygget skal gi bedre fasiliteter til digitalisering av skriftlig materiale.

En av basisfunksjonene for Nasjonalbiblioteket er oppbevaring og fjernutlån av bøker som andre bibliotek ikke har plass til. Denne virksomheten bidrar til effektiv ressursbruk i det norske biblioteksystemet. Automatlageret som benyttes til formålet er fullt, og må utvides. Nytt automatlager er under planlegging.

Ett eksemplar av alle dokumenter som blir avlevert ifølge lov om avleveringsplikt, blir oppbevart i sikringsmagasin i fjellet i Rana. Kapasiteten i det eksisterende magasinet er oppbrukt. Kapasiteten må derfor utvides. Et nytt fjellmagasin er under planlegging.

Driften av Nasjonalbiblioteket styrkes blant annet slik at institusjonen får dekket et presserende behov for mer plass til digitalisering og tilrettelegging for bruk av samlinger etc. Likeledes får Norsk lyd- og blindeskriftbibliotek bedre rammevilkår for produksjon og formidling av materiale tilrettelagt for synshemmede.

Det nasjonale museumsnettverket er Kulturdepartementets instrument for å oppfylle kulturpolitiske målsettinger på museumsfeltet. Det siste tiåret har vært preget av strukturelle endringer for å få på plass en institusjonsstruktur som gir en kvalifisert tilnærming til både bevaringsfunksjonene, kunnskapsoppbyggingen og formidlingsoppgavene. Å håndtere det brede spekter av krevede faglige oppgaver som moderne museumsvirksomhet innebærer, forutsetter institusjoner av en viss størrelse. Mye er oppnådd, men i enkelte deler av landet er det behov for ytterligere konsolideringer for å skape mer bærekraftige museer.

Ethvert museum har ansvar for å styrke sin faglige profil. Fra statlig side legges det vekt på å styrke samarbeidet mellom institusjonene. De største utfordringene synes å knytte seg til samlingsforvaltningen, herunder bevaringen av de om lag 5 000 kulturhistoriske bygningene som museene forvalter. For å ta vare på disse må museene ha tilgang til håndverkere som mestrer gamle ferdigheter. På en rekke områder har museene behov for at tradisjonelle håndverk holdes i hevd; i mange tilfeller er dette avgjørende både for bevarings- og formidlingsarbeidet.

Hovedprioriteringer 2012

Budsjettforslaget for 2012 innebærer en økning på 322,2 mill. kroner under programkategori 08.20. Korrigert for rammeoverføringer til andre departementer og budsjettekniske endringer under Rikskonsertene, til sammen 13,3 mill. kroner, øker rammen med 335,5 mill. kroner.

Det er lagt inn økninger bl.a. til følgende kulturformål:

Kunstnerpolitikk: 21,0 mill. kroner, herunder

- 6,1 mill. kroner i økning til stipend, 10 nye arbeidsstipend for kunstnere
- 12,6 mill. kroner i økning til vederlagsordninger for kunstnere

Visuell kunst: 15,3 mill. kroner

- 7,5 mill. kroner i økning til diverse institusjoner og formidlingstiltak og ordninger under Norsk kulturfond, herunder 0,5 mill. kroner til Norsk kritikerlag, 1,8 mill. kroner til Bergen Kunsthall og 0,3 mill. kroner til Vestfossen Kunstlaboratorium – i tillegg kommer investeringstilskudd på 2 mill. kroner til Bergen Kunsthall og 1 mill. kroner til Haugar Vestfold Kunstmuseum
- 7,8 mill. kroner i økning til Nasjonalmuseet for kunst, arkitektur og design

Musikk: 62,2 mill. kroner

- 4,7 mill. kroner i økning til arrangørordningen under Norsk kulturfond
- 7,3 mill. kroner i økning til musikerordningen under Norsk kulturfond til turneer innenlands. Ordningen er samtidig redusert med 4 mill. kroner som overføres til ny tilskuddsordning for utenlandsturneer
- 33,2 mill. kroner i økning til orkestrene, herunder 3,7 mill. kroner til nye orkesteravtaler
- 5,4 mill. kroner til knutepunktfestivalene, nytt knutepunkt for countrymusikk er foreslått med et tilskudd på 1,2 mill. kroner
- 11,6 mill. kroner i økning til diverse musikktiltak, herunder 3 mill. kroner til økt korsatsing, 0,9 mill. kroner til Dissimilis, 0,8 mill. kroner til Dokkhuset Scene, 1,2 mill. kroner til Riksscenen, 0,7 mill. kroner til Rådet for folke- og folkemusikk og Bygda Dansar
- bevilgningsforslaget til Rikskonsertene er redusert som følge av omleggingen av offentlige konserter fra 2. halvår 2012.

Scenekunst: 86,0 mill. kroner

- 3,9 mill. kroner i økning til Riksteatret, herunder 1 mill. kroner til figurteater
- 7,1 mill. kroner i økning til ordninger under Norsk kulturfond, herunder 4 mill. kroner til dansetiltak
- 20,4 mill. kroner i økning til Den Norske Opera & Ballett, herunder 5,9 mill. kroner til Nasjonalballetten og verdibevarende vedlikehold
- 5,6 mill. kroner i økning til region- og distriktsopera og 1,1 mill. kroner til operavirksomhet i Trondheim Symfoniorkester
- 15,1 mill. kroner i økning til de nasjonale teatrene
- 24,0 mill. kroner i økning til de regionale teatrene
- 3,0 mill. kroner til oppstart av en skuespiller- og danserallianse
- 6,8 mill. kroner i økning til andre teatre og scenekunstiltak

Språk, litteratur og bibliotek: 37,7 mill. kroner

- 21,1 mill. kroner i økning til Nasjonalbiblioteket
- 1,6 mill. kroner i økning til Norsk lyd- og blindeskriftbibliotek
- 1,6 mill. kroner i økning til Språkrådet
- 5,8 mill. kroner i økning til litteraturformål under Norsk kulturfond
- 7,6 mill. kroner i økning til diverse tiltak, herunder 3,0 mill. kroner til inkluderingstiltak, 0,5 mill. kroner til Norsk Litteraturfestival og 0,5 mill. kroner til Nynorsk Pressekontor

Museer og kulturvern: 58,5 mill. kroner

- 48,7 mill. kroner i økning til Det nasjonale museumsnettverket
- 9,8 mill. kroner i økning til diverse tiltak

Arkivformål: 24,4 mill. kroner

- 23,4 mill. kroner i økning til Arkivverket, herunder 6,3 mill. kroner knyttet til håndtering av arkivmateriale fra berørte departementer etter 22. juli 2011
- 1,0 mill. kroner i økning til diverse tiltak, herunder 0,5 mill. kroner til Arbeiderbevegelsens Arkiv

Allmenne kulturformål: Her nevnes bl.a.

- 3,0 mill. kroner i økning til Sametinget
- 5,5 mill. kroner som avsetning til inkluderings-tiltak

Nasjonale kulturbygg: Bevilgningsforslag i 2012: 168,5 mill. kroner som foreslås fordelt slik:

- 64,0 mill. kroner til Kilden Teater- og Konserthus
- 39,0 mill. kroner til konserthus i Stavanger
- 5,5 mill. kroner til Norsk Bergverksmuseum
- 12,0 mill. kroner til INSPIRA science senter
- 25,0 mill. kroner til Kulturkvartalet i Bodø
- 20,0 mill. kroner til Aust-Agder kulturhistoriske senter
- 1,0 mill. kroner til Haugar Vestfold Museum
- 2,0 mill. kroner til Bergen Kunsthall

De ovenfor nevnte økningene til museer og arkiv omfatter i alt en sum på 10 mill. kroner til forberedelse av Grunnlovsjubileet, herunder:

- 7,4 mill. kroner til inventarprosjekt ved Eidsvollsbbygningen
- 1,6 mill. kroner til istandsetting av Bogstad gård
- 1,0 mill. kroner til Arkiverket for å styrke egne jubileumstiltak og samarbeidstiltak

I tillegg foreslås det bevilget følgende midler til kulturbygg under Fornyings-, administrasjons- og kirkedepartementets budsjett:

- 66,0 mill. kroner til prosjektering av nytt bygg til Nasjonalmuseet for kunst, arkitektur og design
- 120,0 mill. kroner til rehabilitering av Eidsvollsbbygningen
- 30,0 mill. kroner til Saemien Sijte
- 41,0 mill. kroner til nytt bygg ved Norsk reiselivsmuseum

Kulturinstitusjonenes regnskap for 2010 – forhold vedr. pensjon

Det er foretatt endringer i reglene for regnskapsføring av pensjon vedrørende inntektsføring av oppbygde avsetninger til AFP-forpliktelser som tidligere er ført som gjeld i selskapenes balanse.

Regnskapsforskriftene forutsetter at beløpet føres via driftsregnskapet som inntekt, noe som gir et overskudd til styrking av egenkapitalen. For flere institusjoner viser resultatet i 2010 – og egenkapitalen – dermed et høyere nivå enn om regnskapet hadde vært avlagt etter forrige års regnskapsprinsipper. Noen institusjoner har imidlertid for 2010 valgt å beholde den tidligere AFP-avsetningen som gjeld i balansen som avsetning for å møte framtidig merkostnad.

Andre institusjoner, bl.a. museer som nylig har blitt konsolidert, begynte for første gang i 2010 å balanseføre framtidige pensjonsforpliktelser. Dette medførte negativ egenkapital for enkelte

berørte institusjoner. Den finansielle situasjonen i disse institusjonene synes imidlertid ikke tilsvarende svekket.

Forutsetninger for statlig tilskudd

Det er en forutsetning for statlig tilskudd at tilskuddsinstitusjoner har kontinuerlig drift og kan vise til virksomhet i samsvar med de fastsatte målene. Det er videre en forutsetning at institusjonene følger de lover og regler som gjelder for arbeidslivet.

Finansieringen av region-/landsdelsinstitusjonene og knutepunktinstitusjonene, jf. kap. 322, kap. 323, kap. 324, kap. 326 og kap. 328, er delt mellom staten og regionen. Det er en forutsetning for statstilskuddet at regionen bevilger sin andel, jf. forslag til vedtak V, nr. 1, 2 og 3. Vilkårene for statlig tilskudd til drift av disse institusjonene blir fastsatt etter samråd med de regionale bidragsyterne. Ytterlige vilkår for driftstilskudd må godkjennes av departementet.

Institusjonene må sikre at driften er økonomisk forsvarlig, herunder at likviditeten i institusjonene er god, at bygninger og utstyr blir vedlikeholdt, og at det blir avsatt tilstrekkelige midler til fri egenkapital som sikkerhet mot uforutsette kostnads- og inntektssvingninger.

Det vil ikke bli gitt statlig støtte til gjeldssanering. Et eventuelt årsunderskudd må dekkes gjennom overføringer fra fri egenkapital eller over driftsbudsjettet i påfølgende budsjettår. I særskilte tilfeller kan det gis anledning til å dekke inn årsunderskuddet over en lengre tidsperiode enn ett år. Departementet vil i den sammenheng skjerpe kravene til institusjonenes økonomistyring og kontroll.

Institusjonene skal målrette virksomheten og utvikle styringssystemer som sikrer god kunstnerisk, faglig og publikumsmessig måloppnåelse, og som gir god ressursforvaltning. Reduksjon i tilskuddet vil bli vurdert dersom disse kravene ikke ivaretas på en tilfredsstillende måte.

Viktige hensyn som skal ivaretas i institusjonene

Barn og unge

Det er et mål å gi alle barn og unge et kulturtilbud som er likeverdig med det de voksne får. Alle tilskuddsinstitusjonene bør derfor utvikle former og formidlingstiltak særlig rettet mot denne gruppen. Slik vil det tilrettelegges for at barn og unge får opplevelser og kunnskap som kan danne grunnlag for deres egne kreative aktiviteter og kulturforståelse.

Likestilling

Tilskuddsinstitusjonene skal sikre en jevn rekruttering av kvinner og menn. Dette er et viktig siktemål både når det gjelder ledende, kunstneriske, faglige, administrative og tekniske stillinger. Også ved sammensetning av styrever, råd og utvalg må likestillingsperspektivet hensyntas.

Mangfold

Det er en forutsetning at institusjoner som mottar tilskudd skal legge vekt på de perspektiver og utfordringer som knytter seg til kulturelt mang-

fold. Det legges til grunn at institusjoner skal gjenspeile det kulturelle mangfoldet som finnes i det norske samfunnet.

Egeninntekter

Alle tilskuddsmottakere skal utnytte sitt egeninntektspotensiale og må aktivt arbeide for å utvikle sine inntektskilder. Det er derfor viktig at institusjonene sikrer finansieringen av sin virksomhet også gjennom andre bidrag enn det offentlige tilskuddet. Departementet vil følge opp dette i dialog med den enkelte virksomhet.

Kap. 320 Allmenne kulturformål

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2010	Saldert budsjett 2011	Forslag 2012
01	Driftsutgifter, <i>kan nyttes under post 77</i>	61 401	109 722	112 471
21	Forskning og utredning		3 500	5 500
51	Fond for lyd og bilde	28 722	29 612	30 530
52	Norges forskningsråd	4 619	4 762	4 910
53	Sametinget	65 353	67 379	70 379
55	Norsk kulturfond-ettårig prosjekttilskudd, <i>kan nyttes under post 56</i>	43 187	44 526	45 906
56	Norsk kulturfond-flerårig prosjekttilskudd, <i>kan nyttes under post 55</i>		22 167	22 854
60	Den kulturelle spaserstokken og kulturkort for ungdom			19 250
73	Nasjonale kulturbygg, <i>kan overføres</i>	174 816	164 000	168 500
74	Tilskudd til tiltak under Norsk kulturråd, <i>kan overføres</i>	165 894	224 258	218 743
75	Kulturprogram, <i>kan overføres</i>	7 319	10 647	10 977
77	Prosjekt- og utviklingstiltak på museums- og arkivfeltet, <i>kan nyttes under post 01</i>		24 894	35 360
78	Ymse faste tiltak	31 268	30 160	29 714
79	Til disposisjon, <i>kan nyttes under post 01</i>	14 984	19 277	7 283
82	Nobels Fredssenter	25 353	26 139	26 949
84	Pilegrimssatsing	5 000	5 155	5 315
	Sum kap. 0320	627 916	786 198	814 641

Kapitlet omfatter Norsk kulturråd, Norsk kulturfond og Fond for lyd og bilde. Videre omfatter kapitlet bevilgninger til kulturbygg, Nobels Freds-senter, deltakelse i EUs kulturprogram, prosjekter på kulturområdet under Norges forskningsråd, samiske kulturformål, Den kulturelle spaserstokken og kulturkort for ungdom, prosjekt- og utviklingstiltak på museums- og arkivfeltet, pilgrims-satsing, ulike faste tiltak og departementets disposisjonspost for engangstiltak.

Mål for 2012

Det legges til grunn følgende mål:

1. bidra til igangsetting av nyskapende og eksperimentelle prosjekter
2. bidra til å fremme produksjon og formidling av innspillinger i lyd og bilde

3. verne om kulturarven, herunder å styrke arkiv og museum, fremme kunnskaps- og kulturformidling, fremme utvikling av digitalt innhold og tjenester og sikring av samlinger
4. bidra til oppføring av kulturbygg som har en nasjonal oppgave, en landsomfattende funksjon eller en viktig landsdelsfunksjon.

I tillegg til ovennevnte mål, vises det til viktige hensyn – bl.a. tiltak rettet mot barn og unge, ivaretagelse av likestilling og mangfoldsperspektiv – som forutsettes ivaretatt av alle kulturinstitusjoner, jf. omtale under programkategori 08.20 Kulturformål.

Det foreslås bevilget til sammen 540 mill. kroner til Norsk kulturfond fordelt slik:

	(i 1 000 kr)		
	2010	2011	2012
Kap. 320 Allmenne kulturformål	43 187	66 693	68 760
Kap. 322 Billedkunst, kunsthåndverk og offentlige rom	24 579	28 341	29 220
Kap. 323 Musikkformål	126 277	152 844	164 751
Kap. 324 Scenekunstformål	77 419	99 351	106 430
Kap. 326 Språk-, litteratur- og bibliotekformål	149 826	154 871	160 672
Kap. 328 Museums- og andre kulturvernformål	9 522	9 817	10 121
Sum	430 810	511 917	539 954

Fondet har som formål å stimulere skapende virksomhet innenfor litteratur og kunst, verne om kulturarven og formidle kulturgodene til så mange som mulig. I arbeidet med å forvalte Norsk kulturfond legger Norsk kulturråd vekt på å støtte nyskapende kunst og stimulere nye kunstneriske uttrykksformer, nye formidlingsmåter og kulturelt mangfold. Viktige forsøks- og utviklingsprosjekter skal evalueres.

Institusjoner og virksomheter med fast årlig tilskudd skal som hovedregel ikke søke Norsk kulturfond om tilskudd.

Budsjettforslag 2012

Post 01 Driftsutgifter, kan nyttes under post 77

Norsk kulturråd forvalter Norsk kulturfond og har forvaltnings- og rådgivningsoppgaver innenfor hele kulturområdet. Norsk kulturråds administrasjon er også tillagt sekretariatsfunksjonene

for Fond for lyd og bilde og Utvalget for statens stipend og garantiinntekter for kunstnere.

Husleiemidler tilsvarende 1,7 mill. kroner er overført til kap. 326, post 01. Lønnsmidler tilsvarende halvtårsvirkning for fire stillingar er overført fra kap. 323, post 01, jf. omtale under kap. 323, postene 01 og 55.

Det foreslås en økning på 1 mill. kroner til videre utvikling av en felles internettportal for tilskudd fra ulike kilder som Norsk kulturfond, Fond for lyd og bilde og Fond for utøvende kunstnere.

Posten kan overskrides med inntil samme beløp som Norsk kulturråd får i merinntekter under kap. 3320, post 01 Ymse inntekter og regnskapsførte inntekter under kap. 3320, post 03 Refusjon, jf. forslag til vedtak II, nr. 1.

Post 21 Forskning og utredning

Posten omfatter i hovedsak midler til utredninger, kunnskapsopsummeringer og forskning. Kultur-

feltet har i de siste seks årene vært kjennetegnet av økt ressurstilførsel, et økt aktivitetsnivå og større mangfold av kulturuttrykk. Dette, sammen med endringer på andre samfunnsområder, stiller nye krav til kunnskap om kulturfeltet, både som handlingsgrunnlag for aktørene i kulturlivet, for dem som utformer og iverksetter kulturpolitikken, for alle som bruker det store mangfoldet av kulturaktiviteter og for samfunnet ellers. Behovet for kunnskap er stort og spenner bredt, og kunnskap om kulturpolitikkenes konsekvenser i samfunnet er etterspurt i økende grad. Kulturdepartementet har et mål om å etablere et grunnlag for mer systematisk bruk av forskning og utvikling i politikkkutforming. Som et ledd i dette, har det blitt satt ned et eksternt FoU-utvalg som skal gi innspill til en framtidig forskningsstrategi for hele departementet. Utvalget leverer sin utredning innen utgangen av april 2012. Kulturutredningen 2014 er igangsatt, og har som mål å få overordnet kunnskap om effekter av den kulturpolitikken som har vært ført i perioden omfattet av Kulturløftet. Kulturutredningen skal også foreta en vurdering av de viktigste utfordringene som kulturpolitikken står overfor i årene framover. Posten økes med 2 mill. kroner for å understøtte disse utvalgenes arbeid. Det foreslås å sette av 5,5 mill. kroner til formålet i 2012.

Post 51 Fond for lyd og bilde

Fondet skal fremme produksjon og formidling av innspillinger av lyd- og filmopptak og fordeles til beste for rettighetshavere innenfor musikk, scene og film. Tiltak som stimulerer utviklingen av en levende barne- og ungdomskultur og kulturelt mangfold skal vektlegges ved tildelinger fra fondet.

Fond for lyd og bilde er en kollektiv kompensasjon til rettighetshavere for lovlig kopiering av deres verker til privat bruk. Det er avsatt midler til en kompensasjonsordning med individuell fordeling til rettighetshavere som er omtalt under kap. 337 Kompensasjon for kopiering til privat bruk, post 70 Kompensasjon.

Post 52 Norges forskningsråd

Posten omfatter bevilgninger til prosjekter på kulturområdet under Norges forskningsråd. Et femårig kulturforskningsprogram er iverksatt for perioden 2008–2012. Programmets mål er å styrke langsiktig, grunnleggende kulturforskning som kan bidra til kunnskap om hvordan kulturelle fenomener tilskrives verdi og hvordan kulturell

verdi endres, forskyves, overføres og tilegnes. Prosjektene har relevans for både kunstfeltet og for arkiv, bibliotek og museum.

Post 53 Sametinget

Midler til samiske tiltak under Kulturdepartementets budsjett er i hovedsak samlet under post 53 Sametinget. Bevilgningen skal dekke tilskudd til følgende formål: samiske musikkfestivaler, samiske kunstnerstipend og stipendkomitévederlag, utstillingsvederlag til samiske kunstinstitusjoner, Beavvváš Samiske Nasjonalteater, stedsnavntjenesten og oppfølging av samisk språklov, Sameetingets bibliotek og mobilbibliotekjeneste, tidskriftet Nuortanaste og samiske museer.

Bevilgningen under post 53 overføres til og blir disponert av Sametinget. For 2012 foreslår departementet en bevilgning på 70,4 mill. kroner til Sametinget.

I tillegg kommer midler til Riddu Riddu-festivalen under kap. 323, post 72, midler til Samisk bibliografi under kap. 326, post 01, driftsbevilgning til Samisk arkiv under kap. 329, post 01, støtte til samiske filmproduksjoner under kap. 334, post 73 og tilskudd til samiske aviser under kap. 335, post 75.

Post 55 Norsk kulturfond - ettårig prosjekttilskudd, kan nyttes under post 56

Det foreslås en samlet avsetning til allmenne kulturformål under Norsk kulturfond under postene 55 og 56 på 68,8 mill. kroner.

Midlene skal nyttes til tverrfaglige satsinger og til prosjekter innenfor avsetningene til kulturbygg/rom for kunst, forskning og utvikling, barne- og ungdomskultur og andre formål.

Post 56 Norsk kulturfond - flerårig prosjekttilskudd, kan nyttes under post 55

Jf. omtale under post 55.

Under denne posten gis det tilsagn om tilskudd til prosjekter for flere år.

Post 60 Den kulturelle spaserstokken og kulturkort for ungdom

Gjennom Den kulturelle spaserstokken skal eldre få et kulturtilbud som holder høy, profesjonell kulturfaglig kvalitet. Den kulturelle spaserstokken er en oppfølging av St.meld. nr. 25 (2005–2006) *Mestring, muligheter og mening. Framtidas omsorgs-*

utfordringer fremmet av Helse- og omsorgsdepartementet.

Gjennom økt samarbeid mellom kultursektoren og omsorgssektoren skal det legges til rette for og utvikles gode kunst- og kulturprosjekter for eldre innenfor et mangfold av sjangre og uttrykk. Midlene skal nyttes til profesjonell kunst- og kulturformidling av høy kvalitet etter modell fra Den kulturelle skolesekken.

Det er kommunene som har anledning til å søke. Tilskuddet skal ikke komme til erstatning for kommunale tilskudd til eksisterende eller planlagte satsninger eller tiltak som allerede er sikret finansiering. Det stilles krav om rapportering fra kommunen.

I 2012 utgjør tilskuddet til Den kulturelle spaserstokken i alt 29,7 mill. kroner, med hhv. 14,4 mill. kroner fra Helse- og omsorgsdepartementet og 15,3 mill. kroner fra Kulturdepartementet. Av Kulturdepartementets tilskudd skal 1 mill. kroner gå til Norsk Pensjonistforbunds arbeid med kultur og kulturtiltak for å bidra til økt livskvalitet og bedre helse for eldre. Bevilgningen er fra 2012 ompostert fra kap. 314, post 76.

Kulturkort for ungdom skal gi ungdom billigere billetter til et bredt spekter av kulturarrangementer. Formålet er å få ungdom til å benytte seg oftere av kulturtilbudene og å rekruttere nye publikummere. Fylkeskommunene kan søke om midler. Fylkeskommunen skal bidra med en egenandel som er høyere enn statens tilskudd og skal stå for gjennomføringen. En stor andel av de totale midlene skal gå til aktivitet. Det statlige tilskuddet til kulturkort for ungdom er videreført med 3,9 mill. kroner for 2012.

Post 73 Nasjonale kulturbygg, kan overføres

Under denne posten gis det tilskudd til bygninger og lokaler for institusjoner og tiltak som har en nasjonal oppgave, en landsomfattende funksjon eller en viktig landsdelsfunksjon. Prosjektene kan være ombygging av eksisterende bygning og/eller nybygg. Byggeprosjektene skal dekke behov for forsvarlig areal og funksjonalitet og/eller økt sikkerhet. Bygningene skal ha høy arkitektonisk kvalitet.

I behandlingen av søknader om tilskudd blir det krevd redegjørelse for hvordan tiltaket ivare-

tar formålene for budsjettposten, det kulturfaglige grunnlaget for byggeprosjektet, samarbeidet med andre institusjoner som ivaretar formålet og eventuelle aktiviteter ut over hovedformålet.

Søknader om tilskudd skal omfatte bl.a. prosjektmateriale, investeringsbudsjett, finansieringsplan med tilsagn om finansiering, framdriftsplan og likviditetsplan. Nye institusjoner skal i tillegg redegjøre for styring og organisering. Gjennomførings- og fullfinansieringsansvaret skal være dokumentert. Organiseringen av byggherrefunksjonen vurderes i hvert enkelt tilfelle. Søkerne skal også sende inn utgifts- og inntektsbudsjett for framtidig finansiering av driften av institusjonen eller tiltaket, inkludert utgifter til forvaltning, drift og vedlikehold av den nye bygningen.

Tilskuddene vil variere med prosjektenes størrelse og type. Hovedregelen vil være at den maksimale tilskuddsandelen er 1/3 av den delen av prosjektet som er i samsvar med de ovenfor nevnte målene for posten. For prosjekter som har krav på refusjon av merverdiavgift, skal tilskuddsandelen beregnes med utgangspunkt i tilskuddsberettiget prosjektkostnad fratrukket merverdiavgift.

I vurderingen av tilskudd til nye prosjekter vil departementet ta utgangspunkt i følgende prinsipper:

1. prosjektet er forankret blant prioriteringer i meldinger eller proposisjoner som er behandlet av Stortinget
2. prosjektet er tilstrekkelig planlagt, og er realiserbart
3. ansvaret for øvrig finansiering er sikret
4. ansvaret for gjennomføring, fullfinansiering og framtidig drift er dokumentert
5. framtidig finansiering av driften av institusjonen eller tiltaket, inkludert utgifter til forvaltning, drift og vedlikehold av den nye bygningen, er avklart.

Bevilgningsforslag 2012

Kulturdepartementet foreslår for 2012 en bevilgning på 168,5 mill. kroner. I tillegg foreslår departementet en tilsagnsramme på 470,3 mill. kroner utover bevilgningen for 2012, jf. forslag til vedtak III.

(i mill. kroner)

Prosjekter	Vedtaks- år	Samlet tilskudd	Tidligere bevilget	Forslag 2012	Gjenstår til senere år
Kilden Teater- og konserthus for Sørlandet	2005	408,0	155,0	64,0	189,0
Nytt konserthus i Stavanger	2005	250,0	98,0	39,0	113,0
Norsk Bergverksmuseum ¹	2009		12,5	5,5	
INSPIRIA science center	2009	40,0	24,0	12,0	4,0
Kulturkvartalet i Bodø	2009	161,0	35,0	25,0	101,0
Aust-Agder kulturhistoriske senter	2011	86,8	10,0	20,0	56,8
Bergen Kunsthall		6,0		2,0	4,0
Haugar Vestfold Kunstmuseum		3,5		1,0	2,5
Sum		955,3	334,5	168,5	470,3

¹ Tilskuddsrammen er ikke fastsatt.*Kilden Teater- og Konserthus*

Byggeprosjektet gjennomføres av Kilden Teater- og Konserthus for Sørlandet IKS. Arealet for Kilden inkludert verkstedbygg er planlagt til 15 874 kvm. brutto. Bygget vil inneholde lokaler for bl.a. Agder Teater, Kristiansand Symfoniorkester og Opera Sør. Kostnadsrammen er 1 645 mill. kroner i prisnivået juli 2010. Rammen for det statlige tilskuddet er 408,0 mill. kroner. Byggingen vil være ferdig i løpet av 2011. Planen er å åpne Kilden for publikum i 2012. Det foreslås 64 mill. kroner i byggetilskudd i 2012.

Nytt konserthus i Stavanger

Byggeprosjektet gjennomføres av Nytt konsert- og konserthus i Stavanger IKS. Arealet for konserthuset er planlagt til 13 800 kvm. brutto. Det vil inneholde lokaler for bl.a. Stavanger Symfoniorkester. Kostnadsrammen er på 1 225 mill. kroner. Rammen for det statlige tilskuddet er 250,0 mill. kroner. Byggingen er igangsatt og skal etter planen være ferdig våren 2012. Planen er å åpne konserthuset for publikum i september 2012. Det foreslås 39 mill. kroner i tilskudd i 2012.

Norsk Bergverksmuseum

Et nytt bygg på 3 300 kvm. for å ivareta arbeidsmiljøkrav og sikkerhet og for å gi riktige lys- og klimaforhold i bevaringen og formidlingen av gjenstander, foto og arkiver, planlegges av Stats-

bygg. Skisseprosjektet skal etter planen være ferdig høsten 2011. Departementet vil komme tilbake med opplysninger om kostnadsramme, tilskuddsramme og framdriftsplan etter at forprosjektet er behandlet. For 2012 foreslås 5,5 mill. kroner i tilskudd.

INSPIRIA (tidl. Science Center Østfold)

Science Center Østfold Eiendom AS har ansvaret for gjennomføring og fullfinansiering av prosjektet. Kostnadsrammen for vitensenteret og kontorseksjon som skal leies ut er 180,1 mill. kroner. Rammen for det statlige tilskuddet er 40,0 mill. kroner. Vitensenteret INSPIRIA ble åpnet i 2011. Det foreslås 12 mill. kroner i tilskudd i 2012.

Kulturkvartalet i Bodø

Bodø kommune er byggherre for et nytt kulturkvartal med konsert- og teaterhus, visningsrom for billedkunst, blackboks, kultur- og ungdomskafé og bibliotek. De fire første hoveddelene er planlagt til 11 721 kvm. brutto. Konsert- og teaterhuset skal ha lokaler for bl.a. Nordnorsk Opera og Symfoniorkester. Bibliotekdelen skal i sin helhet finansieres av Bodø kommune. Den delen av prosjektet som inngår i beregningsgrunnlaget for statstilskudd har en kostnadsramme på 637,0 mill. kroner i prisnivået april 2010. Rammen for det statlige tilskuddet er 161,0 mill. kroner. Byggestart i august 2011 og ferdigstilling årsskiftet 2013/2014. Planen er å åpne bygget for publikum i

mai 2014. For 2012 foreslås 25 mill. kroner i tilskudd.

Aust-Agder kulturhistoriske senter

Aust-Agder fylkeskommune har planleggings- og gjennomføringsansvaret for et nybygg på ca. 12 000 kvm. brutto for Aust-Agder kulturhistoriske senter. Størstedelen av bygget skal disponeres til magasiner og utstillinger. I tillegg vil det inneholde rom for formidling og andre publikumsfunksjoner, administrasjonslokaler, fagtekniske funksjoner, verksted og rom for driftstekniske funksjoner. Byggestart er høsten 2011 og ferdigstillelse høsten 2013. Prosjektet er budsjettert til 325,5 mill. kroner inkl. mva. og 260,4 mill. kroner ekskl. mva. Kulturdepartementets tilskudd er på 86,8 mill. kroner. For 2012 foreslås 20 mill. kroner i tilskudd.

Haugar Vestfold Kunstmuseum

Vestfold fylkeskommune er byggherre for byggearbeidene på Haugar Vestfold Kunstmuseum. Haugar Vestfold kunstmuseum er en del av Vestfoldmuseene IKS. Prosjektet fullfører tidligere ombygginger, med sikte på å realisere hele 2. etasje til utstillingsvirksomhet, ved å flytte resterende kontorvirksomhet til 3. etasje/loft. Prosjektet omfatter utstyr til sikring, som alarmdetektorer og kamera. Dette vil gjøre Haugar Vestfold kunstmuseum i stand til å ta imot innkjøp og videre deponi av Andy Warhols Munch-serie fra sin samarbeidspartner Sparebankstiftelsen

DnBNOR. Det foreslås 1 mill. kroner i byggetilskudd i 2012.

Bergen Kunsthall

Byggeprosjektet gjennomføres av Bergen Kunsthall, i eget bygg. Prosjektet omfatter ombygging av første og annen etasje samt etablering av en større kjelleretasje, med produksjonslokaler, prosjektrum lager, arkiv med publikumsdel, toaletter og garderobe, backstage for artister, resepsjon, salgsareal for kunst og bokhandel, formidlingsavdeling, rom for residencyprogram og kontorlokaler. Prosjektet skal bedre arbeidsforholdene for de ansatte, utvide den publikumsrettede virksomheten og styrke kunsthallen som produksjonssted. Det foreslås 2 mill. kroner i byggetilskudd for 2012.

Statlige kulturbygg og andre kulturbygg som vil få konsekvenser for driftsbudsjetter

Bygg for statlige kulturinstitusjoner finansieres enten under Fornyings-, administrasjons- og kirkedepartementets kap. 2445 Statsbygg, eller av private utbyggere. Enkelte byggeprosjekter for ikke-statlige institusjoner finansieres også under kap. 2445 Statsbygg eller av private utbyggere. Husleie for slike prosjekter vil måtte dekkes innenfor bevilgningene på de budsjettkapitlene som blir berørt fra det tidspunkt husleien løper. Departementet vil komme tilbake med bevilgningsforslag når dette blir aktuelt.

Følgende byggeprosjekter er igangsatt av Statsbygg for statlige institusjoner:

Prosjekt	Kapittel for driftsbevilgning
Lokaler i Rana for Nasjonalbibliotekets digitalisering	326 Språk-, litteratur- og bibliotekformål
Nytt automatlager og utvidelse av sikringsmagasin i Rana for Nasjonalbiblioteket	326 Språk-,litteratur- og bibliotekformål
Nytt tilbygg og ombygging av lokaler for Statsarkivet i Bergen	329 Arkivformål

Følgende planer og byggeprosjekter er igangsatt for ikke-statlige institusjoner:

Prosjekt	Kapittel og post for framtidig driftstilskudd
Forprosjekt for nye lokaler for Saemien Sijte	320 Allmenne kulturformål, post 53 Sametinget
Forprosjekt for nytt bygg for Nasjonalmuseet for kunst, arkitektur og design	322 Billedkunst, kunsthåndverk og offentlige rom, post 73 Nasjonalmuseet for kunst, arkitektur og design
Bygging av nytt teater- og jazzhus i Molde	323 Musikkformål, post 72 Knutepunktinstitusjoner og 324 Scenekunstformål, post 71 Region-/ landsdelsinstitusjoner
Forprosjekt/tiltaksprogram for å ta igjen vedlikeholdsetterslep og oppgradering av Nationaltheatrets hovedbygning	324 Scenekunstformål, post 70 Nasjonale institusjoner
Detaljprosjekt for restaurering av Eidsvollbygningen	328 Museums- og andre kulturvernformål, post 70 Det nasjonale museumsnettverket
Bygg for Musea i Sogn og Fjordane, avdeling Norsk Reiselivsmuseum	328 Museums- og andre kulturvernformål, post 70 Det nasjonale museumsnettverket

Molde Kulturbygg AS har ansvaret for nytt teater- og jazzhus i Molde. Statsbygg har ansvaret for de andre prosjektene.

Post 74 Tilskudd til tiltak under Norsk kulturråd, kan overføres

Under denne posten gis det tilskudd til allmenne kulturformål, visuell kunst, musikk, scenekunst, litteratur og kulturvern, herunder tilskudd til interesseorganisasjoner, regionale strukturer, mindre institusjoner og til tilskuddsordninger som fordeles av landsomfattende organisasjoner. Det legges opp til at tilskuddene ikke skal være tidsavgrenset, og ha en viss beløpsmessig stabilitet fra år til år. Mottakere av tilskudd under kap. 320, post 74 kan søke Norsk kulturfond om tilskudd til særskilte prosjekter.

Posten er redusert med om lag 17 mill. kroner som følge av at tilskuddet til vedlikehold av Skværriggerne er flyttet til kap. 328, post 78 og at tilskuddsordningen for sikringstiltak for museene er flyttet til kap. 320, post 77. Tilskuddet til Fellesrådet for kunstfagene i skolen blir fra 2012 bevilget under Kunnskapsdepartementets budsjett.

Under denne posten er det lagt inn et tilskudd til Seanse - senter for kunstproduksjon.

Oversikt over tiltak det foreslås midler til for 2012 under denne posten og hvilke beløp det ble avsatt til disse i 2011 følger som trykt vedlegg, jf. vedlegg 1.

Departementet viderefører satsningen på kor med ytterligere 3 mill. kroner i budsjettet for 2012. Midlene fordeles slik:

- Det Norske Solistkor: kr 907 500
- Nordic Voices: kr 532 500
- Trondheim Voices: kr 532 500
- Kor Vest: kr 607 500
- Vokal Nord: kr 420 000

Departementet forutsetter at Norsk kulturråd for 2012 viderefører sin støtte til de kor som får tildelt tilskudd under denne posten i 2011. Korene som får støtte under denne posten vil fortsatt kunne søke ensemblestøtte.

Dansearena Nord får et tilskudd på 0,5 mill. kroner til styrking av produksjon og formidling av dansekunst i Nord-Norge. Tilskuddet kommer i tillegg til de midler som Dansearena Nord allerede har fått tilsagn om fra ordningen for pilotprosjekter for profesjonelle dansemiljøer under Norsk kulturfond.

Tilskuddsordningen til kjøp av musikkinstrumenter for skolekorps foreslås utvidet til også å omfatte barne- og ungdomsorkestre. Departementet forutsetter at avsetningen til ordningen for 2012 settes til 10,5 mill. kroner, hvorav minst 0,5 mill. kroner i 2012 skal gå til kjøp av musikkinstrumenter til barne- og ungdomsorkestre.

Det foreslås også tilskudd til Dokkhuset Scene med 0,8 mill. kroner under forutsetning av regional økonomisk medvirkning.

Tilskuddet til Norsk kritikerlag (kunstkritikk.no) foreslås økt med 0,5 mill. kroner.

Post 75 Kulturprogram, kan overføres

Norge deltar i EUs kulturprogram, Culture Programme 2007-2013.

Programmet fremmer et felleseuropeisk kulturområde gjennom utvikling av samarbeid mellom kunstnere, kulturarbeidere og kulturinstitusjoner og skal stimulere til framvekst av europeisk medborgerskap.

Programmet omfatter hele kulturfeltet. Gjennom norsk deltakelse i EUs kulturprogram får norske aktører anledning til samarbeid med aktører fra alle medlemslandene i EU, EFTA-landene og fra kandidatland til medlemskap i EU.

Norsk kulturråd er kontaktpunkt for EUs kulturprogram med ansvar for informasjon og søknadshjelp til norske kulturaktører. Norge deltar også med en representant i forvaltningskomiteen for programmet.

EØS-/EFTA-landenes finansielle bidrag til EUs kulturprogram fastsettes i henhold til EØS-avtalens artikkel 82. Bidraget skal dekke Norges andel av EØS-/EFTA-landenes bidrag til EUs budsjett for programkostnader for Kulturprogrammet i det fjerde året av programperioden. De årlige utgiftene innenfor rammen av Norges samlede bidrag til programmet vil variere. Det tas forbehold om EUs endelige budsjettvedtak og endringer i utgiftene som følge av valutasvingninger.

Post 77 Prosjekt- og utviklingstiltak på museums- og arkivfeltet, kan nyttes under post 01

Denne posten skal dekke et variert spekter av samarbeids- og prosjekttiltak innenfor museums- og arkivfeltet, sikringstiltak ved museer og tilskudd til privatarkiv. Midlene skal først og fremst brukes til å støtte tiltak i regi av andre aktører, eksempelvis museer i Det nasjonale museumsnettverket, men det kan også gis midler til egeninitierte prosjekter.

Hoveddelen av midlene blir utlyst av Norsk kulturråd. En forutsetning for støtte er at midlene går til prosjekter som er nyskapende og har overføringsverdi til større grupper av institusjoner.

Områder som vil bli særlig prioritert er:

- nye former for samarbeid innenfor museums- og arkivsektoren og på tvers av forvaltningsgrenser
 - kompetanseutviklingsprogrammer for museer og privatarkiv
 - samarbeid mellom arkiv og museer
 - nye metoder og bruk av nye medier
- malt bli oversendt Norsk kulturråd for behand-

- bevaring, herunder kompetanseoppbygging og samarbeidstiltak innenfor sikring og bevaring, ny bruk av digital teknologi i bevaring, tilgjengeliggjøring og formidling av kunnskaps- og opplevelseskilder og utvikling av metoder for bevaring
- tilgjengeliggjøring og formidling av digitalt skapt informasjon
- dokumentasjon og formidling av minoritetskulturer og det multikulturelle samfunn.

Kulturrådet skal gjennom dette følge opp St.meld. nr. 49 (2008-2009) *Framtidas museum*. Midlene til utviklingsprosjekter i museumsfeltet vil i stor grad kanaliseres til et kompetanseutviklingsprogram for museene.

Bevilgningsforslaget omfatter tilskudd til privatarkiv. Tilskudd gis til institusjoner som arbeider med å bevare og gjøre tilgjengelig arkiv fra private bedrifter, organisasjoner og personer. Ordningen skal bidra til en mer helhetlig samfunnsdokumentasjon, der en ser arbeidet med offentlige og private arkiv i sammenheng.

Post 78 Ymse faste tiltak

Posten er redusert med 7,3 mill. kroner som følge av at tilskuddet til kulturkort for ungdom er ompostert til kap. 320, post 60, Landsrådet for norske barne- og ungdomsorganisasjoner (LNU) til kap. 315, post 72 og Ressurs- og kompetansesenter for countrymusikk, Breim til kap. 323, post 72. Jf. omtale under kapittel og post.

Oversikt over tiltak det foreslås tilskudd til for 2012 under denne posten følger som trykt vedlegg, jf. vedlegg 2.

Kulturdepartementet foreslår å sette av 5,5 mill. kroner til inkluderingstiltak på kunst- og kulturområdet. Avsetningen skal ses i sammenheng med den kommende stortingsmeldingen om kultur, inkludering og deltakelse.

Tilskuddet til Scene Finnmark er økt med 0,5 mill. kroner.

Post 79 Til disposisjon, kan nyttes under post 01

Bevilgningene på kulturbudsjettet utenom denne posten er i sin helhet bundet til bestemte mottakere eller tilskuddsordninger. Det er imidlertid nødvendig for departementet å kunne disponere midler for å dekke uforutsette behov av særskilt karakter som oppstår i budsjettåret. Eksterne søknader om enkelttilskudd og prosjektstøtte vil nor-

Post 82 Nobels Fredssenter

Nobels fredssenter skal gjennom dokumentasjon, utstillinger, forelesninger, konferanser og andre aktiviteter for barn og voksne formidle informasjon om Alfred Nobel, Nobels fredspris og fredsprisvinnerne, aktuelle konflikter og internasjonal fredsinnsats. Hoveddelen av driftsutgiftene, utstillinger og fornyelse av disse, særskilte arrangementer og andre aktiviteter forutsettes dekket ved andre inntekter.

Post 84 Pilegrimssatsing

Pilegrimstradisjonen i Norge er en del av vår kulturarv, med røtter tilbake til middelalderen. For å stimulere arbeidet med å fornye og utvikle pilegrimstradisjonen er det fra posten gitt tilskudd til etablering og drift av fem regionale pilegrimskontorer fra 2010. Kontorene er lokalisert til Oslo, Gran, Hamar, Hundorp og Dovre og skal gi informasjon og veiledning om pilegrimsvandring, arrangere fellesvandring og bidra til utvikling av leden og vandringen i sin region. Det vises ellers til omtalen under kap. 1590 Kirkelig administrasjon, post 71 Tilskudd til kirkelige formål vedrørende Nidaros pilegrimsgård, som er en del av pilegrimsatsingen.

Rapport 2010

Mål 1:

Legge til rette for at alle kan få tilgang til og delta i et mangfold av ulike kunst- og kulturtilbud av høy kvalitet

Samiske kulturformål

I 2010 bevilget Kulturdepartementet nær 65,4 mill. kroner til Sametinget til kulturformål, jf. kap. 320, post 53. For mer informasjon vises det til kommende stortingsmelding om Sametingets virksomhet 2010.

Pilegrimssatsing

Tilskudd til pilegrimssatsing over post 84 ble tildelt for første gang i 2010, til Oslo, Hamar, Gran, Sør-Fron og Dovre. I løpet av året ble det etablert et pilegrimskontor på hvert av disse stedene. Oppstartsåret var preget av arbeidet med å finne hensiktsmessige organiseringsformer lokalt, ansette medarbeidere og opprette gode samarbeidsrelasjoner. De rapporteringsordningene som er etablert forteller samtidig om et høyt aktivitetsnivå til å være i et oppstartsår. Dette gjelder særlig lokale vandring.

Mål 2:

Bidra til igangsetting av nyskapende og eksperimentelle prosjekter

Rapport

Norsk kulturfond

Innledning

Norsk kulturfond har som formål å stimulere skapende virksomhet innenfor litteratur og kunst, verne om kulturarven og formidle kulturgodene til så mange som mulig. I arbeidet med å forvalte Norsk kulturfond legger Norsk kulturråd vekt på å støtte nyskapende kunst og stimulere nye kunstneriske uttrykksformer, nye formidlingsmåter og kulturelt mangfold.

Totalt antall søknader til Norsk kulturfond var i 2010 vel 7 500 hvorav om lag 2 830 eller 38 pst. ble innvilget. Fondsavsetningen var tilnærmet 33 pst. av samlet søknadssum. Justert for innkjøpsordningene for litteratur var forholdet mellom tildelinger og søknadssum 24,9 pst.

For 2009 mottok Kulturrådet vel 6 600 søknader hvorav 2 900 eller 44 pst. mottok tilskudd. Fondsavsetningen utgjorde 38 pst. av søknadssum til fondet som helhet. Justert for innkjøpsordningene for litteratur var forholdet mellom tildelinger og søknadssum 27,9 pst. Forholdet mellom søknadssum og tildelinger var 26,8 pst. for 2008.

For 2010 og 2011 er avsetningen til de ulike kunstområdene slik:

Tabell 8.2 Norsk kulturfond – avsetning til de ulike kunstområdene 2010-2011:

	(i 1 000 kr)	
	2010	2011
Kap. 320 Allmenne kulturformål	43 187	66 693
Kap. 322 Billedkunst, kunsthåndverk og offentlige rom	24 579	28 341
Kap. 323 Musikkformål	126 277	152 844
Kap. 324 Scenekunstformål	77 419	99 351
Kap. 326 Språk-, litteratur- og bibliotekformål	149 826	154 871
Kap. 328 Museums- og andre kulturvernformål	9 522	9 817
Sum	430 810	511 917

Avsetningen til musikkformål og scenekunstformål for 2011 omfatter hhv. 22,4 mill. kroner og 15,5 mill. kroner til tiltak som i 2010 var plassert under andre budsjettkapitler og poster.

Allmenne kulturformål

Under kap. 320 Allmenne kulturformål gis det tilskudd til tverrfaglige satsinger, herunder rom for kunst, barne- og ungdomskultur, forskning og utvikling og andre formål. For 2010 og 2011 er fordelingen til de ulike formålene slik:

Tabell 8.3 Kap. 320 Allmenne kulturformål, post 55 Norsk kulturfond - avsetning fordelt til ulike formål i 2010 og 2011:

	(i 1 000 kr)	
	2010	2011
Kulturbygg, rom for kunst	18 185	18 790
Forskning og utvikling, egne initiativer samt formidling	2 248	2 360
Barne- og ungdomskultur	15 780	16 252
Andre formål	6 974	7 124
Diverse nye post 56-tiltak		22 167
Sum	43 187	66 693

Kilde: Norsk kulturråd

Rom for kunst

Norsk kulturråd prioriterte i 2010 produksjons- og formidlingslokaler innenfor billedkunst, scenekunst, musikk, litteratur og tverrkunstneriske områder. Det er gitt tilskudd til faglig utvikling, forprosjekter, bygg, etablering av nye arenaer, ombygging og til oppgradering av eksisterende arenaer. Ved vurdering av prosjektene er det lagt vekt på kunstnerisk og kulturfaglig kvalitet. Videre har lokal/regional forankring, gjennomføringsevne, og hensiktsmessige og nyskapende arkitektoniske løsninger vært tillagt vekt.

Det ble i 2010 søkt om tilskudd til 88 prosjekter hvorav 51 fikk tilskudd. Tilsvarende tall for

2009 var 123 prosjekter og 60 tildelinger. For 2008 ble det søkt om tilskudd til 114 prosjekter og 66 fikk tilskudd. Forholdet mellom tildelinger og søknadssum var 25,6 pst. i 2010 og 22,2 pst. og 13,7 pst. i hhv. 2009 og 2008.

Forskning, utredning og evaluering

Hovedmålet for virksomheten er å produsere og formidle forskningsbasert kunnskap til Norsk kulturråd og til kunst- og kulturfeltet samt å utvikle Kulturrådet som rådgivende organ. Viktige delmål er å bidra til et grundig og reflektert kunnskapsgrunnlag, utvikle relevante begreps- og ana-

lyseverktøy og å gjøre kunnskap om kulturfeltet tilgjengelig for offentligheten.

Alle faste støtteordninger og budsjettavsetninger skal evalueres med jevne mellomrom. Utviklings- og forsøksprosjekter som har mottatt støtte på mer enn 1 mill. kroner evalueres for å gi kunnskap om resultater og erfaringer fra forsøksprosjekter og flerårige programmer der Kulturrådet har bidratt med finansiering. Det er initiert og produsert forskningsbaserte utredninger og evalueringer av ulike typer og format i 2010.

Barne- og ungdomskultur

Målet er å bidra til at alle barn og unge i Norge skal få oppleve nyskapende og engasjerende kunst og kultur av høy kvalitet. Et viktig satsingsområde i 2010 har vært videreføring av den flerårige satsingen "Kunstløftet". Som en del av dette prosjektet gis det støtte til nyskapende kunstproduksjoner for barn og unge og til formidling av slike prosjekter. Fra den øvrige prosjektstøtten gis det i hovedsak tilskudd til prosjekter der barn og unge selv er deltakere.

I 2010 mottok Kulturrådet 421 søknader hvorav 139 fikk tilskudd. Tilsvarende tall for 2009 var 351 søknader og 146 tildelinger. For 2008 ble det mottatt 359 søknader hvorav 170 ble innvilget.

Tildelingene i 2010 utgjorde 20,6 pst. av samlet søknadssum. Tilsvarende tall for 2009 og 2008 var hhv. 26,8 pst. og 28,1 pst.

Andre formål

Avsetningen nyttes til tiltak som faller utenfor eller går på tvers av de etablerte fagområdene billedkunst, litteratur, musikk, scenekunst og kulturvern og til egeninitierte prosjekter og satsingsområder. I 2010 ble 90 søknader behandlet hvorav 38 mottok støtte. Tilsvarende tall for 2009 var

102 søknader hvorav 38 fikk tilskudd. For 2008 ble det gitt tilskudd til 36 prosjekter av totalt 116 søknader. Forholdet mellom tildelinger og søknadssum var 26,1 pst. i 2010. Tilsvarende tall for 2009 og 2008 var hhv. 24,8 pst. og 29,3 pst.

Antall bevilgninger relatert til kulturelt mangfold i kunst- og kulturlivet var 16 for 2010 og 19 for 2009.

Mål 3:

Bidra til å fremme produksjon og formidling av innspillinger i lyd og bilde

Rapport

Fond for lyd og bilde

Bevilgningen til Fond for lyd og bilde for 2010 var på 28,7 mill. kroner, mens midler til fordeling i 2010 har vært 30,9 mill. kroner. Differansen skyldes tilbakeføring av midler fra ikke fullførte prosjekter tidligere år.

Fondet mottok 3 395 søknader i 2010. Avsetningen ble fordelt på 511 prosjekter. Samlet søknadssum var på 280,4 mill. kroner. Det gir en tildelingsprosent på 10,9. I 2009 var tildelingsprosenten 9,9 og antallet tildelinger var 582. Tilsvarende tall for 2008 var 10,6 pst. og 607 tildelinger.

Tilskudd til prosjekter for barn og unge utgjorde 5,1 mill. kroner eller 16,8 pst. av det totale tildelingsbeløpet for 2010. Tilskudd til prosjekter som rettet seg mot kulturelt mangfold utgjorde 3,2 mill. kroner eller 10,4 pst. i 2010.

I 2009 var andelen samlet støtte rettet mot barn og unge og kulturelt mangfold hhv. 12,2 pst. og 10,1 pst. Sammenlignbare tall for 2008 var 19 pst. og 17,4 pst.

Midlene til Fond for lyd og bilde er de siste tre årene fordelt slik:

Tabell 8.4 Fond for lyd og bilde – fordeling av midler 2008-2010:

	(i 1 000 kr)		
	2008	2009	2010
Fonogramproduksjon	6 915	7 197	7 312
Video/film	7 796	7 952	8 237
Musikk	4 373	4 546	4 680
Tekst	1 900	2 017	2 048
Scene	3 285	3 413	3 500
Billedkunst			856
Til disposisjon for styret	4 195	4 045	3 888
Sum	28 464	29 170	30 521

Mål 4:

Bidra til oppføring av kulturbygg som har en nasjonal oppgave, en landsomfattende funksjon eller en viktig landsdelsfunksjon

*Rapport**Nasjonale kulturbygg*

Restaureringen av eiendommen Aulestad ble ferdig til markeringen av Bjørnsonåret 2010. Utstillingene ved Hamsunsenteret på Hamarøy ble ferdigstilt og åpnet for publikum i juni 2010. Rockheim - nasjonalt senter for pop og rock ble åpnet

for publikum i august 2010. Senter for nordlige folk i Kåfjord ble overlevert til brukeren desember 2010 og åpnet i juli 2011. Eksisterende lokaler er utvidet med lokaler til fast museumsutstilling, temporære utstillinger og samisk bibliotek. Byggingen av Kilden teater- og konserthus for Sørlandet, Nytt konserthus i Stavanger og INSPIRIA science center (tidligere Science Center Østfold) pågikk i 2010. Med utgangspunkt i den gjennomførte arkitektkonkurransen ble planleggingen av Kulturkvartalet i Bodø videreført i 2010. Statsbygg har i 2010 avholdt en begrenset plan- og designkonkurranse for tilbygg til Norsk Bergverksmuseum.

Kap. 3320 Allmenne kulturformål

		(i 1 000 kr)		
Post	Betegnelse	Regnskap 2010	Saldert budsjett 2011	Forslag 2012
01	Ymse inntekter	224	1 330	1 371
03	Refusjon	277		
15	Refusjon arbeidsmarkedstiltak	21		
16	Refusjon av foreldrepenger	194		
18	Refusjon av sykepenger	214		
	Sum kap. 3320	930	1 330	1 371

Post 01 Ymse inntekter

Posten gjelder inntekter ved Norsk kulturråd, jf. kap. 320, post 01.

Post 03 Refusjon

Posten gjelder refusjon fra EU i forbindelse med Norsk kulturråds arbeid som kontaktpunkt for EUs kulturprogram, jf. kap. 320, post 01.

Kap. 321 Kunstnerformål

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2010	Saldert budsjett 2011	Forslag 2012
01	Driftsutgifter	15 979	16 969	14 801
72	Stipend basert på gjennomført kunstutdanning, <i>overslagsbevilgning</i>	14 675	15 844	16 335
73	Kunstnerstipend m.m., <i>kan overføres</i>	110 171	115 724	121 811
74	Garantiinntekter, <i>overslagsbevilgning</i>	106 878	107 240	111 226
75	Vederlagsordninger	130 912	135 204	147 832
	Sum kap. 0321	378 615	390 981	412 005

Kapitlet omfatter statsstipend, stipend basert på gjennomført kunstutdanning, stipend og garantiinntekter til kunstnere og vederlag til stipendkomiteene. I tillegg omfatter kapitlet bibliotekvederlag, visningsvederlag, utstillingsstipend og vederlag for framføring av musikk i gudstjenester og seremonier i Den norske kirke og øvrige trosamfunn.

Mål for 2012

Det legges til grunn følgende mål:

1. legge forholdene til rette for at enkeltkunstnere skal kunne bidra til et mangfoldig og nyskapende kunstliv
2. sikre opphavsmenn vederlag for offentlig bruk av åndsverk gjennom de kollektive kulturpolitiske baserte vederlagsordningene

Budsjettforslag 2012**Post 01 Driftsutgifter**

Bevilgningen skal dekke utgiftene til statsstipendiater samt enkelte andre driftsutgifter. Departementet fremmer forslag om nytt statsstipend til Annemor Sundbø og Edvard Hoem.

Bevilgningen er redusert med 2,5 mill. kroner for å tilpasse den til det antall personer som vil motta statsstipend. Midlene er overført til kap. 321, post 73.

Post 72 Stipend basert på gjennomført kunstutdanning, overslagsbevilgning

Bevilgningen under posten går til stipend basert på gjennomført kunstutdanning. Stipendet tildeles

alle studenter som er berettiget til studiefinansiering fra Statens lånekasse for utdanning og som uteksamineres fra de utdanningsinstitusjonene som omfattes av Forskrift om stipend basert på gjennomført kunstutdanning. Stipendet utgjør 26,6 pst. av den årlige basisstøtten som studenter i fulltidsutdanning kan få gjennom Lånekassen, multiplisert med antall år i det normerte studieløpet for den respektive utdanningen. Studenter som tar avkortet utdanningsløp, kan også på nærmere vilkår og etter særskilt søknad, tildeles avkortet stipend.

Statens kunstnerstipend, som er sekretariat for Utvalget for statens stipend og garantiinntekter for kunstnere, administrerer ordningen. Statens kunstnerstipend baserer stipendtildelingen på innsendte opplysninger fra de aktuelle utdanningsinstitusjonene og fra Statens lånekasse for utdanning.

Det er en rekke utfordringer knyttet til ordningen med stipend basert på gjennomført kunstutdanning. Det er mange flere kunstnere som har problemer med overgangen til yrkeslivet enn de som omfattes av gjeldende ordning. Bl.a. er kandidater som har utdanning fra utlandet, ikke inkludert i ordningen selv om de etablerer seg i Norge etter endt utdanning. Det samme gjelder utenlandske statsborgere som er utdannet i Norge og som etter avsluttede studier etablerer seg i Norge. Lovavdelingen har vurdert dette siste slik at det trolig strider mot EØS-avtalen artikkel 31 om etableringsrett, så langt ordningen ikke gir EØS-borgere lik rett til stipend.

Departementet har i 2010 og 2011 hatt flere møter med kunstnerorganisasjonene om alternativer ved en eventuell endring av ordningen, og

organisasjonene er også blitt oppfordret til å komme med skriftlige innspill.

I brev av 4. april 2011 er undervisningsinstitusjonene varslet om at Kulturdepartementet ønsker å gjennomføre endringer i ordningen med stipend basert på gjennomført kunstutdanning. Det er opplyst om at endringene ikke berører studenter som har påbegynt sin utdanning i 2010 eller tidligere. I brevet bes det om at undervisningsinstitusjonene gjør personer som søker opptak ved skolene i 2011 kjent med innholdet i brevet.

Departementet sender i høst ut et forslag til opprettelse av et nytt seks måneders arbeidsstipend for nyutdannede kunstnere og et nytt diversestipend for nyutdannede kunstnere. Som alternativ til et seks måneders arbeidsstipend vurderes imidlertid en utvidelse av ordningen med arbeidsstipend for yngre/nyetablerte kunstnere, øremerket til nyutdannede kunstnere. Det tas sikte på at forskriftsendringer skal tre i kraft våren 2012 med første tildeling av stipend etter ny ordning i 2013. Det foreslås samtidig en utfasing av den nåværende ordningen med stipend basert på gjennomført kunstutdanning.

Det legges opp til at de kunstnergrupper som i dag er prioritert innenfor ordningen med stipend basert på gjennomført kunstutdanning, også skal prioriteres innenfor de nye ordningene. Kunstnere som har tatt kunstutdanning i utlandet, skal kunne søke på de nye stipendene på lik linje med kunstnere som har utdannet seg i Norge.

Post 73 Kunstnerstipend m.m., kan overføres

Bevilgningen under denne posten går til arbeidsstipend, arbeidsstipend for yngre/nyetablerte kunstnere, diversestipend, æresstipend/-lønn, stipend for eldre fortjente kunstnere, samt fire stipend til nordiske forfattere.

266 ordinære arbeidsstipend og 167 arbeidsstipend for yngre/nyetablerte kunstnere videreføres fra 2011. Det foreslås i tillegg opprettet 10 nye arbeidsstipend. Arbeidsstipendets størrelse foreslås økt fra kr 190 000 til kr 196 000.

Stipendkomiteene innstiller antall stipend og stipendbeløp innenfor de rammene som er gitt og de maksimumsbeløpene som departementet har fastsatt for diversestipend.

To æresstipend og én æreslønn á kr 200 000 utbetales i 2012.

Det er regnet med 281 stipend for eldre fortjente kunstnere. Stipendet er på kr 20 000.

Bevilgningen dekker også vederlag til de ulike stipendkomiteene som gir sakkyndig innstilling

om fordeling av midlene til Utvalget for statens stipend og garantiinntekter for kunstnere.

Post 74 Garantiinntekter, overslagsbevilgning

Gjennom garantiinntektsordningen gis kunstnere tilsagn om inntekt fram til pensjonsalder, under forutsetning av at kunstneren opprettholder sin kunstneriske aktivitet. Maksimal garantiinntekt tilsvarer lønnstrinn 1 i statens lønnsregulativ og utbetales til de som ikke har egeninntekt som overstiger fribeløpet. For kunstnere som har hatt høyere egeninntekt, reduseres utbetalingen av garantiinntekten med 65 pst. av den del av egeninntekten som overstiger fribeløpet.

Det vil bli videreført garantiinntekt til 499 kunstnere.

Post 75 Vederlagsordninger

Posten omfatter bibliotekvederlag, visningsvederlag, utstillingsstipend og vederlag for framføring av musikk i gudstjenester og seremonier i Den norske kirke og øvrige trossamfunn.

Bibliotekvederlag

Staten betaler et årlig kollektivt vederlag for utnyttelse av verk som er utgitt her i landet, og som disponeres til utlån i offentlige bibliotek. Ordningen er regulert i lov av 29. mai 1987 nr. 23 om bibliotekvederlag. Bibliotekvederlaget er et kulturpolitisk tiltak som skal stimulere forfattere, komponister, fotografer og billedkunstnere til skapende arbeid. Vederlaget fordeles til godkjente fond som forvaltes av kunstnerorganisasjoner innenfor de områdene loven omfatter. Fondene fordeler vederlaget videre til opphavsmenn, i første rekke som stipend etter søknad. Fondene tildeler midler etter retningslinjer godkjent av departementet. Fordelingen mellom fondene avtales mellom de forhandlingsberettigede kunstnerorganisasjonene. Gjeldende avtale om bibliotekvederlag ble inngått november 2007 for perioden 2008-2011. Ny avtale gjeldende fra 2012 er under forhandling.

Visningsvederlag

Staten betaler årlig et kollektivt vederlag for offentlig visning av norsk og samisk billedkunst, fotografisk kunst og kunsthåndverk i offentlige eller offentlig støttede institusjoners eie. Ordningen er regulert i lov av 28. mai 1993 nr. 52 om

vederlag for visning av billedkunst og kunsthåndverk mv.

Vederlaget fordeles til godkjente fond som forvaltes av opphavsmannsorganisasjoner innenfor de områder loven gjelder. Avtalen om visningsvederlag gjelder for perioden 2008-2010 og kan deretter fornyes automatisk for ett år av gangen inntil den sies opp skriftlig. Avtalen er foreløpig fornyet til og med 2011.

Utstillingsstipend

Norsk kulturråd administrerer ordningen som skal gi billedkunstnere, kunsthåndverkere og fotografer bedre betingelser i deres arbeid med utstillinger og heve kvaliteten og styrke profesjonaliteten i utstillingsvirksomheten i kommuner og fylkeskommuner.

Vederlag for musikk brukt i gudstjenester m.m.

Det inngås årlig avtale mellom Kulturdepartementet og TONO om vederlag for framføring av musikkverk med eller uten tekst, som skjer i Den norske kirke og øvrige trossamfunn. Vederlaget omfatter framføring ved alle gudstjenester og seremonier, jf. bestemmelsene i åndsverkloven om at en rettighetshaver har krav på et vederlag av den ansvarlige når et verk gjøres tilgjengelig for allmennheten. Vederlaget utbetales på grunnlag av en årlig avtale som for 2011 forhandles fram i løpet av høsten samme år.

Rapport 2010

Mål 1:

Legge forholdene til rette for at enkeltkunstnere skal kunne bidra til et mangfoldig og nyskapende kunstliv

Rapport

Statsstipendiater

Ved inngangen til 2010 var det 36 aktive stipendiater i statsstipendiatorordningen. 7 stipendiater gikk ut av ordningen i løpet av året. Én stipendiat hadde permisjon. I tillegg mottok 9 stipendiater over 67 år et fast stipendbeløp i henhold til tidligere ordninger. Stipendiatene avgir årlig rapport om sitt arbeid til departementet.

Stipend basert på gjennomført kunstutdanning

Stipend basert på gjennomført kunstutdanning tildeles uteksaminerte kunststudenter fra en rekke høyere norske kunstutdanningsinstitusjoner. Totalt antall tildelinger i 2010 var 231. Stipendbeløpet var på kr 23 301 multiplisert med antall år i det normerte studieløpet.

Kunststipend og garantiinntekter

256 ordinære arbeidsstipend, hvorav 20 nyopprettede, og 167 arbeidsstipend for yngre/nyetablerte kunstnere ble videreført for 2010. Stipendbeløpet for begge stipendtyper var kr 186 000. I 2010 ble det bevilget om lag 14,4 mill. kroner til diverse stipend.

Det ble videreført garantiinntekter til 503 kunstnere.

Tabell 8.5 Fordeling av stipend- og garantiinntekter i 2009 og 2010 på de ulike kunstnergruppene:

	Antall		Antall		(i 1000 kr)	
	Garanti- inntekter 2009	Garanti- inntekter 2010	Arbeids- stipend ¹ 2009	Arbeids- stipend ¹ 2010	Diverse- stipend 2009	Diverse- stipend 2010
	Billedkunstnere	267	267	105	110	3 017
Kunsthåndverkere	96	96	52	54	1 620	1 620
Skjønnlitterære forfattere	37	37	56	56	1 451	1 451
Barne- og ungdomsbokforfattere	10	10	9	10	528	528
Dramatikere	2	2	9	10	465	465
Oversettere	2	2	6	6	381	381
Faglitterære forfattere	3	3	2	2	82	158
Musikere/sangere/dirigenter	20	20	31	32	1 529	1 529
Komponister	12	12	14	14	383	383
Populærkomponister	1	1	15	17	611	611
Skuespillere og dukkespillere	10	10	20	21	763	763
Sceneinstruktører	2	2	6	6	235	235
Scenografer og kostymetegnere	2	2	5	5	166	166
Teatermedarbeidere					51	51
Dansekunstnere	21	21	26	27	731	731
Kritikerlagene			1	1	97	97
Journalister					58	58
Fotografer	9	9	14	17	418	518
Filmkunstnere	2	2	15	17	527	552
Arkitekter	3	2	1	1	130	65
Interiørarkitekter	2	1			60	60
Diverse andre	2	4	10	11	294	294
Folkekunstnere			6	6	204	204
Sum	503	503	403	423	13 801	14 437

¹ Gjelder både arbeidsstipend og arbeidsstipend for yngre/nyetablerte kunstnere

Mål 2:

Sikre opphavsmenn vederlag for offentlig bruk av åndsverk gjennom de kollektive kulturpolitisk baserte vederlagsordningene

Rapport

Vederlag

I 2010 ble det utbetalt 86,7 mill. kroner i bibliotekvederlag. Gjeldene avtale mellom staten og 23 kunstnerorganisasjoner om bibliotekvederlag for perioden 2008-2011 ble inngått i november 2007 etter mekling hos Riksmeklingsmannen. Avtalen fastsetter et vederlag for 2008 med en årlig økning på 4 pst. i perioden 2009-2011.

I 2010 ble det fordelt 38,6 mill. kroner som visningsvederlag til godkjente fond. Fordelingen av vederlagsmidlene fra fondene foretas av de forhandlingsberettigede organisasjonene.

Det ble overført 1,8 mill. kroner i vederlag til TONO i 2010 for framføring av musikk ved guds-

tenester og seremonier i Den norske kirke og øvrige trossamfunn.

I 2010 ble det også utbetalt i underkant av 4,7 mill. kroner til Norsk filmvederlagsfond for bruk av norske audiovisuelle verk til bibliotekutlån mv. Vederlaget til Norsk filmvederlagsfond utbetales over kap. 334 post 78.

Kap. 322 Billedkunst, kunsthåndverk og offentlig rom

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2010	Saldert budsjett 2011	Forslag 2012
01	Driftsutgifter	14 253	14 493	14 791
50	Kunst i offentlige rom	17 743	18 293	18 860
55	Norsk kulturfond	24 579	28 341	29 220
72	Knutepunktinstitusjoner	5 198	5 359	5 525
73	Nasjonalmuseet for kunst, arkitektur og design	244 824	252 414	260 239
75	Offentlig rom, arkitektur og design	30 268	32 143	33 139
78	Ymse faste tiltak	72 884	38 206	40 108
	Sum kap. 0322	409 749	389 249	401 882

Kapitlet omfatter den statlige virksomheten Kunst i offentlige rom (KORO), stiftelsen Nasjonalmuseet for kunst, arkitektur og design, Norsk Form og knutepunktinstitusjonen Nordnorsk Kunstner-senter. Disse institusjonene har ansvar for formidling av billedkunst, kunsthåndverk og/eller design og arkitektur. Videre omfatter kapitlet avsetning til billedkunst og kunsthåndverk under Norsk kulturfond og en rekke mindre institusjoner og tiltak som formidler billedkunst, kunsthåndverk, arkitektur og design. Innenfor kapitlets område faller også utstillingsvederlag.

Mål for 2012

Det legges til grunn følgende mål:

1. sikre at flest mulig får tilgang til, kunnskap om, forståelse og opplevelse av billedkunst, kunsthåndverk, design og arkitektur av god kvalitet
2. sikre at det samles inn, forskes på og bevares et kvalitativt godt utvalg av objekter innenfor billedkunst, kunsthåndverk, design og arkitektur
3. styrke produksjon, kunstnerisk bredde og nyskaping av kunst i offentlige rom

kroner til nytt byggeprosjekt ved Haugar Vestfold

4. bedre sikrings- og bevaringsforholdene av kunstsamlingene i henhold til nødvendige oppdaterte sikrings- og bevaringsplaner.

I tillegg til ovennevnte mål vises det til viktige hensyn – bl.a. tiltak rettet mot barn og unge, ivaretagelse av likestilling og mangfoldsperspektiv – som forutsettes ivaretatt av alle kulturinstitusjoner, jf. omtale under programkategori 08.20 Kulturformål.

Budsjettforslag 2012

Budsjettforslaget for 2012 innebærer en økning på 15,3 mill. kroner totalt til visuell kunst. Med budsjettforslaget for 2012 vil visuell kunst samlet ha fått en økning på 179,1 mill. kroner i perioden 2006-2012. Den største institusjonen innenfor fagområdet, Nasjonalmuseet for kunst, arkitektur og design, har nå en budsjetttramme på 260,2 mill. kroner. Museet har i perioden 2006-2012 hatt en økning på 90,6 mill. kroner.

Under kap. 320, post 73 er det foreslått samlet 6 mill. kroner til ombyggingen av Bergen Kunsthall, hvorav 2 mill. kroner i 2012, samt 1 mill. Kunstmuseum.

Under kap. 328, post 70 foreslås det en samlet økning på 0,7 mill. kroner i årlig driftstilskudd til styrking av aktiviteten ved Blaafarveværket og 1,5 mill. kroner til Vestfoldmuseene for å styrke samlingsforvaltningen. Det foreslås en samlet økning til Museum Stavanger på 1, 5 mill. kroner til styrking av kunstformidlingen og til ivaretagelse av forvaltningen av Ulstein Kloster.

Post 01 Driftsutgifter

Bevilgningen skal dekke lønns- og driftsutgifter til Kunst i offentlige rom (KORO). KORO er statens fagorgan for kunst i offentlige rom, og planlegging, gjennomføring og kvalitetssikring av kunstprosjekter i offentlige rom er kjernen i virksomheten. KORO arbeider for mangfold og nyskaping i kunstproduksjonen, som når et bredt sammensatt publikum i byer og distrikter over hele landet.

Posten kan overskrides med inntil samme beløp som institusjonen får i merinntekt under kap. 3322, post 01 Ymse inntekter, jf. forslag til vedtak II, nr. 1.

Post 50 Kunst i offentlige rom

Bevilgningen skal benyttes til produksjon av kunst i kommunale og fylkeskommunale bygg, herunder offentlige uterom samt til innkjøpsordningen for leiebygg og eldre statsbygg. Midler til kunstproduksjon i statlige bygg tildeles hovedsakelig av Fornyings-, administrasjons- og kirkedepartementet gjennom Statsbygg og kommer i tillegg til rammen under post 50. I tillegg kommer bl.a. byggeprosjekter som finansieres over Kulturdepartementets budsjett under kap. 320, post 73, der midler til kunstproduksjon blir avsatt som en del av kostnadsrammen.

Departementet fremmer forslag om at KORO får fullmakt til å gi tilsagn om tilskudd til kunstproduksjon for inntil 23 mill. kroner ut over bevilgningen i 2012, jf. forslag til vedtak III.

Post 55 Norsk kulturfond

Postene omfatter midler til ulike tiltak innenfor feltet, bl.a. prosjektstøtte innenfor billedkunst og kunsthåndverk, midler til kunst og ny teknologi, midler til kulturelle endringsprosesser og samtidskunst, utstyrsstøtte i fellesverksteder, kunsthøst og utstillingsstøtte til kunstnere i etableringsfasen.

Bevilgningen foreslås videreført fra 2011.

Post 72 Knutepunktinstitusjoner

Tilskuddet skal dekke driftsutgifter for knutepunktinstitusjonen Nordnorsk Kunstnersenter (NNKS) og Lofoten internasjonale kunsthøst (LIAF). LIAF er siden høsten 2009 en del av NNKS sin virksomhet, men organiseres med egen kunstfaglig virksomhet. Det er en forutsetning for tilskuddet at LIAF arrangeres i henhold til fastlagte planer.

Post 73 Nasjonalmuseet for kunst, arkitektur og design

Nasjonalmuseet skal være landets fremste institusjon for samling, bevaring, dokumentasjon, forskning og formidling av billedkunst, kunsthåndverk, arkitektur og design. Nasjonalmuseets kjerneansvar består i å være en nasjonal kunnskapsbank og en serviceinstitusjon for de visuelle kunstartene i hele landet. Museet skal ta vare på kulturarven innenfor sine fagområder og være en nyskapende møteplass for opplevelse, forståelse og ivaretagelse av de visuelle kunstartene. Museets aktivitet skal rette seg mot et mangfold av målgrupper i hele Norge og i utlandet. Dette innebærer bl.a. at museet skal ha den mest representative samlingen av historiske og samtidige verk innen kunst, arkitektur og design med tilknytning til Norge, i tillegg til å samle sentrale internasjonale verk. Det innebærer også et ansvar for landsdekkende formidlingsprogrammer, for å være en drivende kraft og et kompetansesenter for det nasjonale museumsnettverket, og for å innta en aktiv rolle i de internasjonale museumsnettverkene.

I 2013 er det 150 år siden Edvard Munch ble født. Prosjektet "MUNCH 2013" ble opprettet i 2010 og er et samarbeid mellom Munch-museet (Oslo kommune) og Nasjonalmuseet. MUNCH 2013 skal feire Edvard Munchs verk og betydning, og bidra til å øke kunnskapen om hans kunst nasjonalt og internasjonalt. Nasjonalmuseet mottok 0,75 mill. kroner over kulturbudsjettets kap. 322 i 2010 til forberedelser i forbindelse med jubileet, og midlene er videreført.

Skal Nasjonalmuseets kunne løse sin viktige samfunnsoppgave på en tilfredsstillende måte, må institusjonen ha bedre bygningsmessige rammevilkår enn det som er tilfelle i dag. Derfor ga Kultur- og kirkedepartementet Statsbygg i oppdrag å invitere til en åpen, internasjonal plan- og designkonkurranse våren 2009 med sikte på et nytt, samlet museumsanlegg for Nasjonalmuseet på Vestbanen i Oslo. Målet med konkurransen var å etablere et profilert museumsanlegg av internasjonal

betydning som gir museet fleksible, hensiktsmessige rammevilkår med tanke på sikring, bevaring og formidling av samlingene. Det nye bygget skal ha et arkitektonisk uttrykk som markerer museets posisjon som samfunnsinstitusjon. Med en brutto arealramme på 54 000 kvm. representerer nybygget en økning av det samlede funksjonsarealet med 60 pst. sammenlignet med nåværende situasjon. Konkurransen ble ferdig juryert i april 2010, og juryen rangerte tre vinnere. På grunnlag av en avsluttende konkurranse med forhandlinger ble det i november 2010 avgjort at forslaget "Forum Artis", laget av det tyske arkitektfirmaet Kleihues und Schuwerk, skal være utgangspunkt for Nasjonalmuseets nybygg på Vestbanen. Det var det samme forslaget som konkurransejuryen hadde kåret som nummer én. Statsbygg startet umiddelbart med et forprosjekt, som pågår gjennom hele 2011. Etter planen skal forprosjektet være ferdig våren 2012. Kvalitetssikret forprosjekt skal i neste omgang være grunnlag for behandling av en bindende kostnadsramme for prosjektet i regjering og Storting. Det er avsatt 66 mill. kroner over kap. 2445 på Fornyings-, administrasjons- og kirkedepartementets budsjett til forprosjektet i 2012.

De kongelige samlinger - anmodningsvedtak nr. 94, 2. desember 2010

I forbindelse med Stortingets behandling av Innst. 10 S (2010-2011) fra kontroll- og konstitusjonskomiteen om bevilgninger på statsbudsjettet for 2011, kapitler under Finansdepartementet og Fornyings-, administrasjons- og kirkedepartementet, ble det 2. desember 2010 gjort følgende vedtak:

"Stortinget ber regjeringen vurdere muligheten for å opprette en utstilling og et mulig museum som kan gjøre Slottets mange lagrede kulturskatter tilgjengelig for publikum."

Regjeringen besluttet i 2010 at regjeringens gave til Kongeparet i forbindelse med deres 75-årsdager i 2012 skal være temporære utstillinger basert på de kongelige samlinger. Kulturdepartementet har gitt Nasjonalmuseet for kunst, arkitektur og design i oppdrag å utarbeide utstillingene.

Den kongelige reise

Museet startet opp arbeidet med å bygge opp en prosjektorganisasjon for prosjektet tidlig i 2011; prosjektmedarbeiderne er nå på plass på alle nivåer. Organisasjonen har et tett og godt samar-

beid med medarbeidere i registrerings-, foto- og arkivalieprosjektene på Det kongelige slott. Prosjektet har som overgripende tittel fått navnet *Den kongelige reise*.

Det er planlagt seks utstillinger med forskjellige temaer. Alle utstillingene forholder seg til kongelige reiser – enten metaforisk eller konkret gjennom utvalgte objekter og arkivalie. Det blir arrangert fire større utstillinger i hhv. Oslo og Bergen i 2012, og Trondheim og Tromsø i 2013. Det er også lagt opp til at det skal tilbys to vandretstillinger, en til skolenettverket og en annen til gallerinettverket. Disse utstillingene skal starte høsten 2012 og vandre fram til 2014. Dette betyr at hele landet får muligheter til å se Regjeringens gave til kongeparet. I utstillingen som skal vises gjennom gallerinettverket, *Fluktreisen og hjemkomsten 1940 - 45*, legges det opp til at bl.a. den legendariske bilen A-1 vil vises.

Utstillingen i Oslo vil åpne til HM Kongens fødselsdagsfeiring den 21. februar 2012. Tema for utstillingen er Reiser 1905-2005, og vil inkludere alt fra kroningsvognen brukt i 1906 til objekter brukt av vårt nåværende kongepar i forbindelse med utenlandsreiser og fylkesturer i Norge. Utstillingen i Bergen skal åpne til Festspillene i 2012. Den har som tema folkegaver skjenket det unge kongeparet i 1905 og 1906, og vil bestå av utsøkt kunsthåndverk og billedkunst bl.a. skapt av våre mest fremtredende norske gullsmeder og malere.

Utstillingene i Trondheim og Tromsø finner sted i 2013. I Trondheim vil man hente fram eksempler fra hesteholdet på Slottet, dvs. vogner, slede- og ridetøy, seletøy mm. Dette er en enestående samling som er helt ukjent for allmennheten. I Tromsø vil tema være Sølvbryllupsgaven 1882, dvs. gaven fra det norske folk til Kong Oscar og Dronning Sophie. Gaven består vesentlig av billedkunst, og fikk stor betydning for den videre utviklingen av norsk kunst, bl.a. gjennom etableringen av Høstutstillingen.

Det vil også bli produsert en større, rikt illustrert praktbok som skal presentere samlingene samt gi utfyllende tekster om sentrale gjenstandsgrupper og overgripende temaer.

Finansiering

Det ble i Prop. 120 S (2010–2011) *Tilleggsbevilgninger og omprioriteringer i statsbudsjettet 2011*, foreslått å bevilge 30 mill. kroner til prosjektet i 2011 under statsbudsjettets kap. 322, post 73 Nasjonalmuseet for kunst, arkitektur og design for å finansiere regjeringens gave til Kongeparets

75-årsdager. Stortinget sluttet seg til regjeringens forslag 17. juni 2011, jf. Innst. 420 S (2010–2011).

Post 75 Offentlig rom, arkitektur og design

Midlene under denne posten skal i hovedsak dekke driften av Norsk Form og prosjekter institusjonen har ansvaret for. Midlene skal også gå til oppfølging av *arkitektur.nå*, regjeringens plandokument for den norske arkitekturpolitikken. Norsk Form har en sentral rolle i oppfølgingsarbeidet knyttet til dette plandokumentet, i samråd med Kulturdepartementet og de øvrige 12 departementene som har samarbeidet om dokumentet. Bevilgningen under posten omfatter også tilskudd til stiftelsen ROM for kunst og arkitektur, designtreffet BeyondRisør samt til enkelte andre tiltak og prosjekter innenfor feltet offentlig rom, arkitektur og design.

Stiftelsene Norsk Designråd og Norsk Form er siden 2005 samlokalisert i Norsk Design- og Arkitektursenter (DogA), arena for formidling av og debatt om design, samtidsarkitektur, byplanlegging og byutvikling. Stiftelsene eier aksjeselskapet DogA i fellesskap. Både Norsk Designråd og Norsk Form arbeider med å fremme og styrke design, da fra ulike innfallsvinkler. Norsk Designråd skal fremme bruk av design som et strategisk innovasjonsverktøy for å oppnå større konkurranseevne og lønnsomhet i næringsliv. Norsk Form skal sikre at design har en sentral rolle i samfunnet gjennom bevisstgjøring om design og stimulering til nyskaping, tilgjengelighet og kvalitet. Således vil arbeidet med å fremme næringsrettet design i næringslivet kunne bidra i arbeidet med å styrke design som et verktøy også i samfunnet for øvrig. I Handlingsplanen Kultur og næring fra 2007 ble spørsmålet om et framtidig samarbeid mellom Norsk Designråd og Norsk Form reist. Som en del av oppfølgingen av handlingsplanen, ble det foretatt en ekstern evaluering av Rambøll av samarbeidet mellom Norsk Designråd og Norsk Form på DogA. Rambøllrapporten vurderte bl.a. oppnådde økonomiske og faglige resultater av samarbeidet. I tillegg ble potensialet for fremtidig samarbeid, herunder spørsmålet om sammenslåing av de to institusjonene, vurdert. Gjennom samlokaliseringen i DogA er det tatt ut positive økonomiske synergieffekter gjennom felles resepsjon, sentralbord og andre fellestjenester, samt at det samarbeides om drift og innhold i DogA.

Nærings- og handelsdepartementet og Kulturdepartementet mener det foreligger et potensial for samarbeid mellom Norsk Designråd og Norsk

Form på flere områder, og har startet en prosess med sikte på ytterligere konkretisering av samarbeidet mellom institusjonene. Prosessen vil avklare en eventuell sammenslåing av institusjonene.

Post 78 Ymse faste tiltak

Under denne posten er det ført opp midler til ulike faste tiltak innenfor feltet formidling av billedkunst og kunsthåndverk. Oversikt over tiltak det foreslås midler til for 2012 under denne posten følger som trykt vedlegg, jf. vedlegg 2.

Oversikt over tiltak det foreslås midler til for 2012 under kap. 320, post 74 følger som eget vedlegg 1.

Det er lagt inn følgende økninger i bevilgningsforslaget for 2012:

- Bergen Kunsthall: 1,8 mill. kroner foreslås gitt til drift, hvorav 1,5 mill. kroner som kompensasjon for bortfall av leieinntekter.
- Vestfossen Kunstlaboratorium foreslås gitt en økning på 300 000 kroner til å styrke institusjonen.

Departementet er kjent med at Bergen kommune har dannet det kommunale aksjeselskapet Bergenstriennalen som har mål om å gjennomføre den første samtidskunsttriennalen i Bergen i 2013.

Selskapet er godt i gang med planleggingen av triennalen og har styret og deler av administrasjonen på plass. Det er oppnevnt et internasjonalt kunstnerisk råd som bl.a. skal danne kuratorteamet. På bakgrunn av oppdatert søknad fra Bergenstriennalen vil Kulturdepartementet vurdere å gi tilskudd til gjennomføringen av arrangementet i 2013.

Inngåelse av avtale om forsikringsansvar

Ordningen med statlig forsikringsansvar i forbindelse med større utenlandske utstillinger har stor kulturpolitisk betydning. Ordningen innebærer at Kongen kan inngå avtaler om forsikringsansvar i forbindelse med større utenlandske utstillinger innenfor en totalramme for nye og gamle garantier. Ordningen sparer norske institusjoner for utgifter til forsikringspremie, hvilket innebærer at det kan arrangeres store og interessante utenlandske utstillinger i Norge. Det er stor interesse for ordningen, som gir norske museer og gallerier mulighet til å vise store utenlandske utstillinger av høy kvalitet. Departementet foreslår at rammen for det samlede forsikringsansvaret i 2012 settes

til 4 000 mill. kroner, jf. forslag til vedtak IV. Dette er en videreføring av rammen for 2011.

Norsk kulturråd administrerer ordningen. Forslag om forsikringsansvar på over 10 mill. kroner må avgjøres av Kongen. Forsikringsansvar under 10 mill. kroner avgjøres av Kulturdepartementet.

Utstillingsinstitusjonene har et egenandelsansvar på 200 000 kroner. Departementet har ikke fått krav om utbetaling så lenge ordningen har eksistert.

Rapport 2010

Mål 1:

Sikre at flest mulig får tilgang til, kunnskap om, forståelse og opplevelse av billedkunst, kunsthåndverk, design og arkitektur av god kvalitet

Rapport

Kunst i offentlige rom (KORO)

Kunst i offentlige rom (KORO) er Norges største produsent av kunst i offentlige rom. KORO's formål er å legge til rette for og stimulere til at kunst blir et vesentlig element i offentlige bygg og rom. Gjennom arbeidet innenfor hovedområdene – kunstproduksjon, kunstforvaltning og kunstformidling og som kompetansesenter, skal KORO stimulere til økt interesse for kunst i offentlige rom. Dette skjer bl.a. gjennom forvaltning av tre ulike ordninger som skal sikre at det skapes kunst i statlige bygg, for statsinstitusjoner i leiebygg, i kommunale og fylkeskommunale bygg og i offentlige uterom.

KORO's kunstprosjekt gjennomføres normalt i rom og områder der mange ferdes. Denne lavterskel tilnærmingen til publikum bidrar til at kunst når ut til folk i by og bygd over hele Norge. Valget av de offentlige rom som arena for kunsten ivaretar og oppfyller statens og regjeringens politikk og satsinger på området.

KORO legger stor vekt på formidling av kunnskap og informasjon om kunst i offentlige rom. Ved bruk av trykksaker og lærings- og formidlingsprogrammer overfor utvalgte grupper bidrar KORO til å sikre publikum et stabilt og mangfoldig kunst og kulturtilbud med vekt på kunstnerisk og faglig kvalitet. KORO deltar i utviklingen av internasjonale nettverk innenfor fagfeltet. KORO igangsatte i 2010 arbeidet med å utarbeide ny strategisk kommunikasjonsplan. Planen skal være en del av ny strategisk plan for KORO for perioden 2013-2016.

Norsk kulturfond

På billedkunstområdet er de overordnede målene for Norsk kulturråd å styrke kvaliteten og mangfoldet i samtidskunsten, og å styrke formidlingen slik at den profesjonelle kunsten når et større publikum og får en tydeligere plass i offentligheten.

Samlet avsetning under Norsk kulturfond utgjorde i 2010 24,6 mill. kroner. Avsetningen i 2009 var på 19,8 mill. kroner. Av 1044 søknader i 2010 ble det gitt tilskudd til 304 prosjekter. For 2009 var tallet 754 søknader og 269 tilskudd. Tildelingene i 2010 utgjorde 13,7 pst. av samlet søknadsbeløp, en nedgang fra 2009 da tildelingsprosenten var 18.

Tabell 8.6 Norsk kulturråds fordeling av midler i 2010 og 2011 til ulike formål:

	(i 1 000 kr)	
	2010	2011
Ymse tiltak (tidligere prosjektstøtte BK)	15 621	21 541
Kunst og ny teknologi	2 683	2 600
Kulturelle endringsprosesser og samtidskunst/Mangfoldstiltak	2 477	
Utstyrsstøtte fellesverksteder	1 321	1 300
Utstillingsstøtte – kunstnere i etableringsfasen	1 445	1 400
Kunsthøstivaler	1 032	1 500
Sum	24 579	28 341

Kilde: Norsk kulturråd

Nasjonalmuseet for kunst, arkitektur og design

Nasjonalmuseet for kunst, arkitektur og design er landets fremste institusjon for samling, bevaring, dokumentasjon, forskning og formidling av billedkunst, kunsthåndverk, design og arkitektur. Museet skal sikre at flest mulig får tilgang til, forståelse for og opplevelse av visuell kunst av god kvalitet og målrette arbeidet for bedre dokumentasjon, sikring og bevaring av samlingene. 2010 var det sjuende driftsåret for Nasjonalmuseet.

I Oslo ble det i 2010 vist tre utstillinger innen eldre kunst, fem innen samtidskunst, åtte innen design og kunsthåndverk og fire innen arkitektur. Fem basisutstillinger formidlet samlingene i Oslo.

Det samlede besøkstallet for Nasjonalmuseet i 2010 var 688 685. Antall besøkende gjelder for visningsstedene Nasjonalgalleriet, Museet for Samtidskunst, Kunstindustrimuseet og Arkitektmuseet i Oslo og det landsdekkende formidlingsprogrammet bestående av det nasjonale skolenettverket og det nasjonale gallerinettverket. Det nasjonale gallerinettverket består av kunstforeninger, fylkesgallerier, kunstnersentre, kulturhus og høyskoler.

Visningsstedene i Oslo hadde 573 505 besøkende i 2010 mot 568 657 i 2009, en økning på ca. 5 000. Kunstindustrimuseet og Museet for samtidskunst har i 2010 hatt en økning i besøkstall på hhv. 20 pst. og 13 pst.. Også Nasjonalgalleriet har hatt en økning i besøkstallet i 2010 med 8 000 flere besøkende enn i 2009. Besøkstallet på Nasjonalmuseet - Arkitektur holdt seg relativt stabilt. Nasjonalmuseet avviklet i 2010 Kunsthallen på Tullinløkka i Oslo.

Utover aktiviteten i Oslo turnerte 27 utstillinger innenfor det landsdekkende formidlingspro-

grammet (det nasjonale skolenettverket og det nasjonale gallerinettverket) i 2010 med et samlet antall besøkende på 115 180 mot 116 970 i 2009. 17 utstillinger med et besøksantall på 52 867 turnerte innenfor det nasjonale skolenettverket, en økning på 16 pst. fra 2009. 10 utstillinger med et samlet besøksantall på 62 313 turnerte innenfor det nasjonale gallerinettverket. Antall turnéstopp innenfor det nasjonale gallerinettverket økte i 2010 til 53 mot 39 i 2009.

Fem utstillinger innen arkitekturfeltet, alle finansiert av Utenriksdepartementet, ble tatt til utlandet i 2010. Det ble lånt ut 164 verk fra samlingene, hvorav 95 verk til 20 utstillinger i Norge og 69 verk til 18 utstillinger i utlandet.

I 2010 har Nasjonalmuseet arbeidet med tilgjengeliggjøring av samlingene på Internett via samlingsdatabasen Primus. Som ledd i satsingen på å dokumentere og fotografere museets samlinger digitalt, er 6 070 verk så langt digitalisert.

Nasjonalmuseets nettsted er et av museets viktigste verktøy for ekstern kommunikasjon og åpner for flere muligheter innenfor publikumsarbeid. Museet lanserte i 2010 en ny versjon av nettstedet. Dette har medført økt trafikk og gitt bedre muligheter for integrering av sosiale medier og dialog med publikum. Antall personer som følger museet på Facebook og Twitter øker jevnlig. I 2010 har Nasjonalmuseet styrket sin satsing på kulturelt mangfold gjennom utstillingsprosjekter, formidlingsarrangement og rekrutteringsarbeid.

Ved utgangen av 2010 hadde Nasjonalmuseet 155 ansatte, hvorav 133 fast ansatte og 22 personer i engasjements- og vikarstillinger. Omregnet i årsverk disponerte museet 140 årsverk i 2010 mot 126 årsverk i 2009. Fordelingen mellom kjønnene i 2010 var 67,1 pst. kvinner og 32,9 pst. menn.

Tabell 8.7 Økonomiske nøkkeltall for Nasjonalmuseet for kunst, arkitektur og design i 2010

	Stats- tilskudd (KUD)	Andre inn- tekter	Drifts- kost- nader	Drifts- resultat	Års- resultat	Egen- kapital	Antall års- verk
Nasjonalmuseet	244 824	12 600	273 316	-8 271	-5 875	71 059	140

Kilde: Institusjonens årsrapport/årsmelding og årsregnskap

Tabell 8.8 Antall besøkende i 2008-2010 ved Nasjonalmuseet for kunst, arkitektur og design

	Antall besøkende		
	2008	2009	2010
Nasjonalmuseet	633 224	685 627	688 685

Nordnorsk Kunstnersenter (NNKS)

Nordnorsk Kunstnersenter (NNKS) ble etablert i 1979 og fikk fra 1995 status som knutepunktinstitusjon med ansvar for formidling av billedkunst og kunsthåndverk i Nord-Norge. NNKS er en kunstnerstyrt institusjon eid av Nordnorske bildende kunstnere og Norske kunsthåndverkere Nord-Norge.

Tilskudd til Lofoten Internasjonale kunstfestival (LIAF) overføres gjennom NNKS. LIAF er siden høsten 2009 en egen avdeling under NNKS. NNKS har ansvar for forpliktelser, oppgaver og organisering av "nye LIAF". Fra 2010 er LIAF en del av NNKS' totale regnskap. LIAF er organisert med egen kunstnerisk ledelse, men ligger juridisk og økonomisk under NNKS.

NNKS opplevde en økning i besøkstallet fra 2009 til 2010. 13 228 personer besøkte NNKS' galleri i Svolve. Dette er en økning på nesten 23 pst. fra 2009, da 10 205 besøkte senteret. Økningen skyldes i første rekke flyttingen inn til Svolve sentrum og kveldsåpent i samband med Hurtigrute-anløpene.

NNKS mottar driftsstøtte fra Kulturdepartementet, fylkeskommunene Finnmark, Troms og Nordland og Vågan kommune.

Norsk Form

Stiftelsen Norsk Form er en formidlings- og prosjektinstitusjon og arena for tverrfaglighet, innovasjon, debatt og nettverksbygging for fagfeltene arkitektur, design og by- og stedsutvikling. Norsk Form skal i et bredt samfunnsmessig perspektiv øke forståelsen for arkitektur og design og arbeide for kvalitet og nytenkning i utviklingen av omgivelser og produkter. Norsk Form videreførte i 2010 samarbeid med partnere nasjonalt og internasjonalt, herunder departementer, kommuner, offentlige etater, privat næringsliv, utdanningsinstitusjoner, gallerier og museer i Norge og utlandet, frivillige organisasjoner, norske utenriksstasjoner etc.

Stiftelsen administrerte også i 2010 Utenriksdepartementets tilskuddsordning for presentasjon av norsk design og arkitektur i utlandet.

Mål 2:

Sikre at det samles inn, forskes på og bevares et kvalitativt godt utvalg av objekter innenfor billedkunst, kunsthåndverk, design og arkitektur

Rapport

Resultatene av FoU-aktiviteten i Nasjonalmuseet for kunst, arkitektur og design i 2010 ble formidlet gjennom store utstillinger og publikasjoner innen alle av museets fire samlingsområder. Antall løpende forskningsprosjekter i 2010 var 39 og antallet faglige publiseringer (artikler og foredrag) var 52. Nasjonalmuseet arrangerte seks forskningsseminarer i 2010, med til sammen vel 400 deltakere. Innenfor alle de seks fagfeltene som inngår i Nasjonalmuseets forskningsfelt, er det utarbeidet utkast til fireårige handlingsplaner. Planene skal sammen med delstrategi for FoU styrebehandles i løpet av 2011.

I 2010 gjorde Nasjonalmuseet et samlet innkjøp av 107 verk til en kostnad 9,2 mill. kroner mot 6,7 mill. kroner til innkjøp i 2009. Nasjonalmuseet mottok 27 verk i gave. Arbeidet med å bedre dokumentasjonen av samlingene ble videreført i 2010.

Særskilte satsingsområder i 2010 er kunst og digital teknologi samt forskning og bevaring.

Mål 3:

Styrke produksjon, kunstnerisk bredde og nyskaping av kunst i offentlige rom

*Rapport**Kunst i offentlig rom (KORO)*

Siden etableringen i 1976 har KORO produsert ca. 6 000 kunstprosjekt i statlige bygg over hele landet og i tillegg gitt tilskudd til ca. 700 fylkeskommunale og kommunale bygg og uterom.

Antall stillinger i KORO er i 2010 økt fra 13 til 15. I kunstprosjekter over 1 mill. kroner engasjeres to konsulenter til kunstutvalgene. KORO engasjerte i 2010 147 kunstkonsulenter - hvorav 37 nye kunstkonsulenter. KORO ga i 2010 oppdrag til 113 kunstnere.

I 2010 hadde KORO 264 prosjekter gående. Av disse prosjektene var 80 i statlige bygg, herav 10 prosjekter under innkjøpsordningen for leiebygg/eldre statsbygg. 184 prosjekter var i kommunale og fylkeskommunale bygg og 44 i offentlige uterom. 113 kunstprosjekter var under arbeid per 31.12.2010 og 27 prosjekter ble avsluttet i 2010. Størrelse og omfang på de enkelte prosjektene er økende eller medfører større kompleksitet i saksbehandling og oppfølging. De fleste kunstprosjektene omfatter mer enn ett kunstverk, og antallet varierer mellom 1 – 100 verk per prosjekt. Samlede utbetalinger til kunstprosjekter i regi av insti-

tusjonen var i 2010 38 mill. kroner, uendret fra året før. Utbetalinger til kunstprosjektene kan variere mye fra år til år, avhengig av fasen det konkrete prosjekt befinner seg i.

Aktivitetssøkningen har vært størst innen ordningen for fylkeskommunale og kommunale bygg og ordningen offentlige uterom, med til sammen 52 nye prosjekter. KORO fikk 13 nye oppdrag fra Statsbygg i 2010 med en samlet kunstramme på 31,7 mill. kroner, en vesentlig økning fra 2009.

KORO fikk i 2008 et nytt oppdrag fra Forsvarsbygg organisert i fem regionale grupper der det per 2010 er etablert i alt 10 kunstprosjekter med en ramme på 14,3 mill. kroner. Gjenstående budsjett for statlige kunstprosjekter i arbeid i 2010 var 40,3 mill. kroner.

Det ble i 2010 registrert 18 avsluttede prosjekter under ordningen for statlige bygg, 27 under ordningen for kommunale og fylkeskommunale bygg og 22 prosjekter for kunst i offentlige uterom. Under ordningen for kunst til statlige leiebygg og eldre statsbygg er det i løpet av 2010 pågått arbeid med kunstplaner og gjennomføring av kunstprosjekter innenfor et totalbudsjett på 5 mill. kroner. Ordningen er til nå utlyst annethvert år. Neste utlysning er 2012.

KORO utarbeidet i 2009 en ny standard kunstnerkontrakt som ivaretar både statens og kunstnerens interesser i de offentlige kunstprosjektene. Kontrakten benyttes fra 2010 i alle KORO kunstprosjekter, og foreligger som åpen mal til gratis avbenyttelse også for andre produsenter av kunst – offentlige som private.

Norsk kulturråd

På billedkunstområdet har de overordnede målene for Norsk kulturråd i 2010 vært å styrke kvaliteten og mangfoldet i samtidskunsten, og å styrke formidlingen slik at den profesjonelle kunsten når et større publikum og får en tydeligere plass i offentligheten.

Norsk Form

Stiftelsen Norsk Form hadde fire satsingsområder i 2010:

- Design og samfunn
- Lokalmiljø og offentlig rom
- Innsikt og undervisning
- Profilering og policy.

Blant de viktigste aktivitetene innen satsingsområdet *Design og samfunn* var videreutvikling av prosjektet "Design uten grenser" i samarbeid med

Norad og Fredskorpset, der design brukes til å bedre levekårene i den tredje verden. Under satsingsområdet *Lokalmiljø og offentlig rom* ble det i 2010 satt fokus på oppvekstvilkårene til barn og unge og på eldre i mellomstore norske byer. Våren 2010 ble norske byer invitert til å delta i prosjektet Bylab. Målsettingen med Bylab er bedre byer å vokse opp i og bli gammel i. Prosjektet setter fokus på barn, unge og eldre og arbeider med sosiale og fysiske omgivelser i små og mellomstore norske byer. I arbeidet med Bylab har Norsk Form etablert partnerskap med kommunene Hugesund, Florø, Jessheim, Moelv, Sarpsborg og Kongsberg. Under satsingsområdet *Innsikt og undervisning* ble det lagt vekt på å gi økt kunnskap om arkitektur og design til fagfolk, skoleelever og det allmenne publikum. Det ble arrangert bl.a. utstillinger, verksted for barn og unge, lærerkurs i arkitektur og design. Oppfølging av regjeringens plandokument *arkitektur.nå* sto sentralt under satsingsområdet *Profilering og policy*. Norsk Form arbeidet i 2010 aktivt for å promotere norsk design og arkitektur internasjonalt. Den største satsingen var utstillingen Nasjonale turistveger i den norske paviljongen på Expo Shanghai i Kina. I den sammenheng hadde Norsk Form også ansvaret for et seminar om norsk arkitektur.

Norsk Form arbeider for at kulturelt mangfold skal ivaretas i alle aktiviteter. I 2010 tematiserte utstillingen *Interweavings migrasjon* det flerkulturelle Norge gjennom tekstiler, film og fotografier laget av innvandrerkvinner tilknyttet tekstilverkstedet i bydel Alna og asylmottaket Ytre Arna. Prosjektet *Man Made Community* belyste gjennom bl.a. en utstilling hvordan et hus for hjemløse østafrikanere på Grønland i Oslo kan bli et kulturhus for nabolaget.

Mål 4:

Bedre sikrings- og bevaringsforholdene av kunstsamlingene i henhold til nødvendige oppdaterte sikrings- og bevaringsplaner

Rapport

Kunst i offentlig rom (KORO)

Kunstverkene som KORO produserer i statlige bygg, blir forvaltet gjennom skriftlige avtaler som inngås med brukeretatene og ved registrering i institusjonens database og billedarkiv. I forbindelse med omorganisering og flytting av statlige virksomheter, er det en stor utfordring å følge opp kunstens tilstand og plassering. Forvaltning av

kunsten vil være et prioritert område innenfor ressursene institusjonen disponerer.

Nasjonalmuseet

Nasjonalmuseet har i 2010 revidert sin bevaringsplan 2009 – 2016. Planen er knyttet til flyttingen til nytt museumsbygg på Vestbanetomten og inneholder bl.a. videreutvikling av museets ulike system for bevaring (PRIMUS-Kunst og NILS), utbedring av nåværende magasiner og bemanningsplan. Det er i 2010 utarbeidet en sikringsplan for alle bygg og magasiner som Nasjonalmuseet leier eller eier.

I løpet av 2010 avviklet Nasjonalmuseet to av sine eldre magasinarealer, Ask og Parkveien, med en samlet størrelse på cirka 1 200 m². Ved utgangen av 2010 hadde Nasjonalmuseet dermed et totalt fellesmagasinareal på cirka 7 500 m² fordelt på seks ulike magasiner mot ti i 2008. Omfanget er nå fordelt over fire museumsbygg, samt to eksterne magasinanlegg.

I 2010 ble det arbeidet videre med byggeprosjektet Nasjonalmuseet på Vestbanetomta. Resultatet av fase 2 i den internasjonale arkitektkonkurransen om Nasjonalmuseets nye museumsbygg på Vestbanetomten ble offentliggjort 12. april 2010. Nasjonalmuseet var representert i juryen med styreleder som juryens formann og direktør og en representant for museet som medlemmer. Seks konkurranseprosjekter var med i fase 2, og juryens førstevalg var "Forum Artis", tegnet av det tyske arkitektfirmaet Kleihues + Schuwerk Gesellschaft von Architekten mbH. 15. november ble regjeringens beslutning om at dette prosjektet skulle legges til grunn for realiseringen av Nasjonalmuseets museumsbygg offentliggjort. 30. november ble kontrakten underskrevet mellom arkitekten og Statsbygg. Statsbyggs foreløpige framdriftsplan forutsetter at skisseprosjektet avsluttes sommeren 2011, så følger forprosjektet og deretter stortingsbehandling i 2012/13. Byggestart kan bli i 2014 og innflytting i 2017.

Kap. 3322 Billedkunst, kunsthåndverk og offentlig rom

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2010	Saldert budsjett 2011	Forslag 2012
01	Ymse inntekter	50	106	109
18	Refusjon av sykepenger	35		
	Sum kap. 3322	85	106	109

Post 01 Ymse inntekter

Posten gjelder i hovedsak inntekter knyttet til prosjekter i regi av Kunst i offentlige rom (KORO), jf. kap. 322, post 01.

Kap. 323 Musikkformål

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2010	Saldert budsjett 2011	Forslag 2012
01	Driftsutgifter	161 926	167 445	158 315
55	Norsk kulturfond-ettårig prosjekttilskudd, <i>kan nyttes under post 56</i>	126 277	133 192	144 490
56	Norsk kulturfond-flerårig prosjekttilskudd, <i>kan nyttes under post 55</i>		19 652	20 261
70	Nasjonale institusjoner	221 259	235 018	242 304
71	Region-/landsdelsinstitusjoner	219 154	231 311	257 203
72	Knutepunktinstitusjoner	64 409	66 906	72 854
74	Landsdelsmusikere i Nord-Norge	17 163	17 695	18 244
78	Ymse faste tiltak	94 123	92 091	105 146
	Sum kap. 0323	904 311	963 310	1 018 817

Kapitlet omfatter den statlige virksomheten Rikskonsertene, avsetning til musikk under Norsk kulturfond, tilskudd til to nasjonale symfoniorkestre, fem region-/landsdelsorkestre og tolv festspill/festivaler med status som knutepunktinstitusjoner. Kapitlet omfatter også tilskudd til faste tiltak på musikkområdet. I tillegg bevilges det midler til musikkformål over kap. 320 Allmenne kulturformål, post 74 Tilskudd til tiltak under Norsk kulturråd.

Mål for 2012

Det legges til grunn følgende mål:

1. gjøre musikk av høy kunstnerisk kvalitet tilgjengelig for flest mulig
2. fremme kunstnerisk utvikling og fornyelse

For tilskudd til norsk rytmisk musikk spesielt er målet å legge til rette for og utvikle et mangfold som er anerkjent for høy kvalitet, preget av musikkalsk bredde, mangfold og nyskaping og som når et stort publikum i Norge og internasjonalt - gjennom et godt konserttilbud over hele landet, god tilgang på innspilt musikk av høy kvalitet og styrket kompetanseutvikling og kvalitet.

I tillegg til ovennevnte mål vises det til viktige hensyn – bl.a. tiltak rettet mot barn og unge, ivaretagelse av likestilling og mangfoldsperspektiv – som forutsettes ivaretatt av alle kulturinstitu-

sjoner, jf. omtale under programkategori 08.20 Kulturformål.

Budsjettforslag 2012

Budsjettforslaget for 2012 innebærer en økning på 62,2 mill. kroner totalt til musikkformål. Med budsjettforslaget for 2012 vil musikkformål samlet ha fått en økning på 524,9 mill. kroner i løpet av årene 2006–2012.

Post 01 Driftsutgifter

Bevilgningen skal dekke lønns- og driftsutgifter for Rikskonsertene. Det foreslås en driftsbevilgning til Rikskonsertene i 2012 på 158,3 mill. kroner.

Rikskonsertene har i samarbeid med fylkeskommunene ansvaret for skolekonsertordningen. Alle kommuner får tilbud om skolekonserter for sine grunnskoleelever. Midlene til skolekonserter fra spilloverskuddet fra Norsk Tipping skal erstattes med midler over statsbudsjettet i forbindelse med innføring av Den kulturelle skolesekken til den videregående skolen i tråd med St.meld. nr. 8 (2007–2008) *Kulturell skulesekk for framtida* og Innst. S. nr. 200 (2007–2008). I 2009 ble den første delen av midlene innfasert. For 2012 blir ytterligere 3 mill. kroner innfasert. Det tas sikte på å innfase resten av spilloverskuddet til skolekonserter i 2013.

Det er igangsatt en prosess for å legge om den offentlige konsertvirksomheten i Rikskonsertene i sin nåværende form, jf. programkategoriomtalen. Deler av midlene til offentlig konsertvirksomhet i Rikskonsertene overføres til tilskuddsordningene for arrangører og musikere under Norsk kulturråd. Videre omdisponeres også deler av midlene innenfor Rikskonsertenes virksomhet til å utvikle kombinasjonsturneer med utgangspunkt i skolekonsertordningen, der konsertprogrammet tilpasses mindre steder og andre arenaer som arbeidsplasser og institusjoner. Oslo World Music Festival skilles ut av Rikskonsertene.

Omleggingen av Rikskonsertenes offentlige konsertvirksomhet gjelder fra andre halvår 2012, med unntak for Oslo World Music Festival, som skilles ut fra 1. januar 2012. Helårsvirkning av omleggingen vil bli innarbeidet i budsjettet for 2013.

Budsjettrammen til Rikskonsertene for 2012 er på denne bakgrunn redusert med til sammen 8,75 mill. kroner, hvorav 4,35 mill. kroner overføres til Norsk kulturråd, jf. omtale under kap. 320, post 01 og kap. 323, post 55. Overføringene til Norsk kulturråd inkluderer lønnsmidler til 4 stillinger. 4,4 mill. kroner knyttet til Oslo World Music Festival er overført til kap. 323, post 78, jf. omtale under denne posten. Overføringen til Oslo World Music Festival inkluderer også lønnsmidler til 4 stillinger.

Videre omdisponeres 3,75 mill. kroner knyttet til Rikskonsertenes offentlige konsertvirksomhet til kombinasjonsturneer og nye konsertformer i Rikskonsertene fra andre halvår i 2012, med utgangspunkt i skolekonsertordningen. Omdisponeringen inkluderer lønnsmidler til 6 stillinger.

Som følge av omleggingen vil Rikskonsertene få lavere aktivitet, noe som også får følger for den øvrige driften. Departementet legger derfor til grunn at Rikskonsertene må foreta en nedbemanning av 4 merkantile stillinger ved naturlig avgang i løpet av 2012 og 2013. Det er lagt inn et kutt på 0,6 mill. kroner i forbindelse med slik nedbemanning i 2012.

Som en følge av omleggingen vil Rikskonsertene få en nedgang i inntekter av offentlige konserter på 6,2 mill. kroner, og inntektsrammen under kap. 3323, post 01 er som følge av dette nedjustert. Utgiftsrammen er nedjustert parallelt med inntektsrammen.

Rikskonsertene utfører også internasjonale representasjons-, rådgivnings- og operative oppgaver innen musikkfeltet i samarbeid med Utenriksdepartementet. Det gjennomføres bl.a. programmer i det sørlige Afrika, Palestina, Nepal og India.

Posten kan overskrides med inntil samme beløp som Rikskonsertene får i merinntekter under kap. 3323, post 01 Ymse inntekter, jf. forslag til vedtak II, nr 1.

Post 55 Norsk kulturfond - ettårig prosjekttilskudd, kan nyttes under post 56

Bevilgningen gjelder ulike tilskuddsordninger og avsetninger til musikk under Norsk kulturfond, herunder tilskuddsordning for arrangører, tilskuddsordning for musikere, tilskuddsordning for musikkfestivaler, tilskuddsordning for musikkensemble, kirkemusikk, innkjøpsordning for musikk, andre formål (omfatter prosjektstøtte til musikktiltak, herunder bl.a. musikkdramatikk og bestillingsverk) og enkelttiltak.

Det foreslås en samlet avsetningen til musikkformål under Norsk kulturfond under postene 55 og 56 på 164,8 mill. kroner.

Det er igangsatt en prosess for å legge om den offentlige konsertvirksomheten i Rikskonsertene i sin nåværende form med virkning fra andre halvår 2012, jf. omtale i programkategorien og under kap. 323, post 01. Deler av midlene til offentlig konsertvirksomhet i Rikskonsertene overføres som et ledd i omleggingen til tilskuddsordningene for arrangører og musikere under Norsk kulturråd. Styrking av disse ordningene skal bidra til å utvikle og bygge opp arrangørmiljøer over hele landet og til at musikere kan turnere i større deler av landet. Tilskuddsordningen for arrangører og musikere i Norsk kulturråd skal videre innrettes slik at de i enda større grad kan sikre god geografisk spredning og nå ut til flere desentraliserte konsertarenaer, spesielt for ungdom. For å få bedre oversikt over resultatene av ordningene, forutsetter departementet at Norsk kulturråd utarbeider et system for registrering og systematisering av data for antall konserter, publikumstall og geografisk spredning i rapporteringskravene for ordningene.

Arrangørordningen

Tilskudd fra arrangørordningen skal gå til konsertarrangører innen alle musikksjangre som har et konsertilbud av høy kvalitet, herunder også arrangører som formidler musikk til barn og unge. Arrangørordningen ble styrket med 5 mill. kroner i 2011, herunder 3 mill. kroner som ble omdisponert fra Rikskonsertenes offentlige konsertvirksomhet. Samtidig ble ordningen utvidet fra å omfatte rytmisk musikk til å omfatte alle musikk-

sjangre. For 2012 styrkes ordningen med ytterligere 4,7 mill. kroner.

For å gi en bedre geografisk spredning av tildelingene fra arrangørordningen vil det fra 2012 bli åpnet for å gi tilskudd til enkeltkonserter og festivalarrangementer som ikke kvalifiserer til støtte fra tilskuddsordningen for festivaler. Dermed legges det til rette for flere tildelinger til sjangerområder og deler av landet som har et svakt utbygd arrangørnettverk, og støtte til flere konsertarrangementer for ungdom. Støtte til konsertarrangement uten aldersgrense og uten inntekter fra alkoholsalg skal prioriteres.

Musikerordningen

Gjennom musikerordningen har det til nå vært gitt støtte til musikere innenfor rytmisk musikk. Tilskuddsordningen har som formål å stimulere til økt turnévirsomhet og konsertproduksjon, samt å styrke rammevilkårene for profesjonelle musikere. For 2012 styrkes ordningen med 7,3 mill. kroner. Ordningen utvides fra 2012 til å omfatte alle musikksjangre. For å stimulere til bedre geografisk spredning av konsertene, skal støtte til turneer med konsertvirksomhet på mindre steder prioriteres fra 2012.

Fra 2012 skal tilskudd fra musikerordningen avgrenses til innenlandsturneer. Musikerordningen er derfor redusert med 4 mill. kroner som er avsatt til ny tilskuddsordning for utenlandsturneer jf. omtale under kap. 323, post 78.

Ensemblestøtten

Det forventes at Norsk kulturråd som et minimum viderefører sin satsing på korfeltet ved tildelinger fra ensemblestøtten i 2012. Korene som får støtte under kap. 320, post 74 vil fortsatt kunne søke ensemblestøtte. Orkestre og øvrige institusjoner med fast tilskudd over statsbudsjettet har ikke anledning til å søke ensemblestøtte.

Omlegging av innkjøpsordningen for musikk

Innkjøpsordningen for musikk ble opprettet i 1985, i første omgang som en treårig prøveordning. Formålet med ordningen er å øke kjennskapen til og spredningen av musikk fra Norge, og bidra til å opprettholde en bred produksjon av

norske kvalitetsutgivelser. Det er innenfor avsetningen kjøpt inn musikk i de til enhver tid gjeldende formater (LP-plater og CD-er). Da musikkfilene økte i omfang i andre halvdel av 2000-tallet, var det naturlig å vurdere å inkludere disse i ordningen på samme måte som ved tidligere format-skifte. Etter hvert er det imidlertid blitt klart at en står overfor noe mer enn et enkelt skifte av format. Overgangen fra fysisk til digitalt salg er langt mer vidtrekkende og har konsekvenser for hele forretningsmodellen for produksjon og salg av musikk. Abonnementsbaserte musikktenester ser per i dag ut til å bli den nye forretningsmodellen for distribusjon av musikk – ved siden av annet digitalt salg og salg av fysiske formater.

Det er derfor behov for en omlegging av de statlige virkemidlene rettet mot produksjon og publisering av musikk. Departementet foreslår i samråd med Norsk kulturråd og aktørene innenfor platebransjen, FONO og IFPI, at det igangsettes en prosess for å legge om innkjøpsordningen for musikk til en tilskuddsordning for innspilling/utgivelse av musikk. Formålet for ordningen vil fortsatt være å øke kjennskapen til og spredningen av musikk fra Norge, og å bidra til å opprettholde en bred produksjon av norske kvalitetsutgivelser. Departementet forutsetter at Norsk kulturråd arbeider videre med den konkrete utformingen av den nye ordningen i nær dialog med bransjen.

I Kulturloftet II, punkt 6 heter det bl.a. "Det skal etableres en digital innkjøpsordning som gjør musikk tilgjengelig via bibliotekene." Tilbudet av digitale musikktenester som gjør musikk enkelt tilgjengelig for publikum utvikles stadig og er i kontinuerlig endring. Overgangen til salg av digitale tjenester har konsekvenser for all produksjon og formidling av musikk. Departementet har i samråd med bransjeorganisasjonene, FONO og IFPI, derfor kommet til at det ikke er behov for å igangsette en prøveordning med digital formidling av musikk i bibliotekene nå. Midler som tidligere har vært satt av til dette vil gå inn i den nye tilskuddsordningen for innspilling/utgivelse av musikk. Rammen for ordningen videreføres i 2012 på samme nivå som i 2011.

Post 56 Norsk kulturfond, flerårig prosjekttilskudd, kan nyttes under post 55

Jf. omtale under post 55.

Under denne posten gis det tilsagn om tilskudd til prosjekter for flere år.

Post 70 Nasjonale institusjoner

Bevilgningen under denne posten omfatter tilskudd til Oslo-Filharmonien og Stiftelsen Harmonien i Bergen. Staten dekker hele det offentlige driftstilskuddet til disse to orkestrene.

Fordeling av bevilgningen:

	(i 1 000 kr)	
	2011	2012
Oslo-Filharmonien	128 477	132 460
Stiftelsen Harmonien	106 541	109 844
Sum	235 018	242 304

Post 71 Region-/landsdelsinstitusjoner

Bevilgningen under denne posten gjelder driftstilskudd til de institusjonene som er ført opp i tabellen nedenfor.

Kristiansand Symfoniorkester, Agder Teater og Opera Sør flyttet 1. september 2011 inn i nytt felles teater- og konserthus, Kilden Teater- og konserthus for Sørlandet IKS. Tilskuddet til Kristiansand Symfoniorkester er for 2012 økt med 11,5 mill. kroner til styrking av den kunstneriske aktiviteten og til dekning av økte driftsutgifter i nytt hus, herunder 1,7 mill. kroner til økte kostnader i forbindelse med endringer i overenskomstene, jf. omtale i programkategorien.

Stavanger Symfoniorkester flytter i løpet av 2012 inn i nytt konserthus. Det nye konserthuset gir orkestret bedre rammebetingelser og muligheter for den kunstneriske virksomheten. Orkestret vil få økte kostnader til forvaltning, drift og

vedlikehold i det nye konserthuset, men disse vil bare delvis slå inn i 2012. Tilskuddet til Stavanger Symfoniorkester er for 2012 økt med 5,4 mill. kroner og skal dekke økte driftsutgifter i nytt konserthus og engangsutgifter i forbindelse med flytting.

Tilskuddet til Nordnorsk Opera og Symfoniorkester er økt med 4,3 mill. kroner, herunder 1 mill. kroner til økte kostnader i forbindelse med endringer i overenskomstene, jf. omtale i programkategorien.

Økningen i tilskuddet til Det Norske Blåseensemble inkluderer 1 mill. kroner i økte kostnader i forbindelse med endringer i overenskomstene, jf. omtale i programkategorien.

Tilskuddet til Trondheim Symfoniorkester er økt med 3,1 mill. kroner hvorav 1,1 mill. kroner er øremerket orkestrets opera- og musikkteateraktivitet.

Fordeling av bevilgningen:

	(i 1 000 kr)	
	2011	2012
Trondheim Symfoniorkester	67 273	70 358
Stavanger Symfoniorkester	61 669	67 081
Stiftelsen KSO - Kristiansand Symfoniorkester	42 830	54 356
Nordnorsk Opera og Symfoniorkester	39 449	43 726
Det Norske Blåseensemble anno 1734	20 090	21 682
Sum	231 311	257 203

Post 72 Knutepunktinstitusjoner

Bevilgningen under denne posten omfatter de institusjonene som er ført opp i tabellen nedenfor.

Departementet foreslår at Norsk Country Treff i Breim tildeles knutepunktstatus innenfor countrymusikk fra 2012, jf. programkategoriomtalen. Det foreslås et samlet tilskudd på 1,2 mill. kroner. Beløpet inkluderer tilskuddet som ble tildelt til et ressurs- og kompetansesenter for countrymusikk i Breim for 2011 over kap. 320, post 78.

Stiftelsen Horisont/Mela har som formål å formidle et åpent verdensbilde der grenser mellom alder, kjønn, nasjonaliteter og etnisitet ikke skal virke ekskluderende. Horisont/Mela får en økning på 1,5 mill. kroner bl.a. til styrking driften i forbindelse med innflytting i nye lokaler i Schouskvarartalet og til styrking av festivalen.

Molde International Jazz Festival får en økning på 1,2 mill. kroner til dekning av økt husleie og styrking av driften i forbindelse med innflytting i nytt hus.

Olavsfestdagene får en økning på 0,6 mill. kroner til styrking av driften.

Som ledd i oppfølging av St.meld. nr. 10 (2007–2008) *Knutepunkt* og Innst. S. nr. 168 (2007–2008) har departementet innledet arbeidet med periodiske evalueringer av knutepunktinstitusjoner, jf. programkategoriomtalen. Molde International Jazz Festival og Olavsfestdagene i Trondheim ble evaluert i løpet av høsten 2010 og våren 2011. For Molde International Jazz Festival viser resultatet av evalueringen at festivalen har oppfylt knutepunktoppdraget på en god måte, og departementet finner derfor grunnlag for å videreføre knutepunktstatus for festivalen. Departementet forventer at festivalen har en dialog med andre jazzfestivaler med sikte på å kunne bidra i forbindelse med koordinering og samarbeid. For Olavsfestdagene avdekket evalueringen utilstrekkelig måloppnåelse under enkelte av kriteriene for knutepunkt. Departementet forventer derfor at det arbeides med å rette opp dette i neste fireårsperiode, og vil be om at Olavsfestdagene utarbeider en plan for dette.

Departementet vil i løpet av høsten 2011 og våren 2012 evaluere Festspillene i Nord-Norge og Ultima Oslo Contemporary Music Festival, jf. programkategoriomtalen.

Fordeling av bevilgningen:

	(i 1 000 kr)	
	2011	2012
Festspillene i Bergen	18 120	18 682
Festspillene i Nord-Norge	12 061	12 435
Olavsfestdagene i Trondheim	8 567	9 167
Molde International Jazz Festival	5 391	6 558
Førde Internasjonale Folkemusikkfestival	4 756	4 903
Ultima - Oslo Contemporary Music Festival	4 937	5 090
Festspillene i Elverum	2 128	2 194
Notodden Blues Festival	2 387	2 461
Øyafestivalen	1 808	1 864
Stiftelsen Horisont/Mela	5 155	6 655
Riddu Riddu Festivála	1 596	1 645
Norsk Country Treff		1 200
Sum	66 906	72 854

Post 74 Landsdelsmusikerordningen i Nord-Norge

Landsdelsmusikerordningen i Nord-Norge omfatter Musikk i Nordland, Musikk i Troms, Musikk i Finnmark og Nordnorsk Jazzsenter. Staten dekker 75 pst. og regionen 25 pst. av det offentlige tilskuddet til Landsdelsmusikerordningen i Nord-Norge.

Det er en forutsetning at Landsdelsmusikerordningen samarbeider med Nordnorsk Opera og Symfoniorkester om formidling av symfonisk musikk i landsdelen.

Post 78 Ymse faste tiltak

Under denne posten er det ført opp midler til ulike faste tiltak på musikkområdet.

Oversikt over tiltak det foreslås midler til for 2012 under denne posten følger som trykt vedlegg 2.

Tilskuddet til den kunstneriske og kunstpedagogiske virksomheten ved Dissimilis kultur- og kompetansesenter er økt med 0,9 mill. kroner til 3 mill. kroner.

Riksscenen for nasjonal og internasjonal folke- musikk, joik og folkedans er i drift. Tilskuddet er økt med 1,2 mill. kroner, bl.a. for å dekke økte husleieutgifter. En forutsetning for tilskuddet er at Riksscenen utnytter lokalene gjennom egen og annen egnet virksomhet, og samarbeider med andre aktører.

Tilskuddet til Rådet for folkemusikk og folkedans er økt med 0,7 mill. kroner, bl.a. til fullfinansiering av prosjektet "Bygda dansar" i tre fylker.

Oslo World Music Festival skilles ut av Rikskonsertene fra 1. januar 2012, jf. programkategoriomtalen. Departementet vil arbeide for å finne en organisatorisk løsning som sikrer at festivalens egenart og den unike kompetansen festivalen har bygget opp blir videreført. Det er et mål at festivalen utvikles videre som en del av verdensmusikk- miljøet, og det er aktuelt å gå i dialog med andre knutepunktfestivaler for et eventuelt organisatorisk samarbeid.

Det er satt av 4 mill. kroner til en ny tilskudds- ordning for utenlandsturneer.

Rapport 2010

Resultatrapporten omfatter aktivitets- og økonomiske resultater for de institusjonene som er omfattet av mål- og resultatstyringen, dvs. Rikskonsertene, orkestre med status som nasjonale

institusjoner, region-/landsdelsinstitusjoner og festspill/festivaler med status som knutepunktinstitusjoner. Aktivitetstallene for 2010 er levert av Rikskonsertene og Norsk teater- og orkesterforening på oppdrag fra Kulturdepartementet. I tillegg er det rapportert om tildelinger under Norsk kulturfond.

Mål 1:

Gjøre musikk av høy kunstnerisk kvalitet tilgjengelig for flest mulig

Rapport

Rikskonsertene

I 2010 gjennomførte Rikskonsertene 10 131 konserter fordelt på 242 offentlige konserter, 9 241 skolekonserter og 648 barnehagekonserter. Dette innebærer en økning på 120 konserter i forhold til 2009. Det var en økning på 180 skolekonserter, mens det har vært en reduksjon på 76 innen den offentlige konsertvirksomheten.

Det samlede besøket i 2010 var på 1 294 282 publikummere. Repertoaret omfattet klassisk musikk, jazz, viser, pop, rock, norsk folkemusikk og verdensmusikk. En rekke produksjoner representerte møter mellom flere sjangre.

Rikskonsertenes skolekonsertordning er landsomfattende og involverer om lag 800 musikere på turné hvert år. Kommunene mottar to konserter eller tilsvarende per år til sine grunnskoler. Rikskonsertene har det helhetlige ansvaret for ordningen. På grunnlag av avtaler mellom Rikskonsertene og den enkelte fylkeskommune produseres rundt 60 pst. av konsertene regionalt.

Hele Norge synger, Rikskonsertenes treårige profilprosjekt, ble avsluttet i juni 2010. Gjennom prosjektet er det til sammen avholdt 551 konserter og 100 kommunebesøk fordelt på alle landets fylkeskommuner for 82 883 publikummere. Det har vært deltakelse fra 104 kor med 4 574 sangere og 208 profesjonelle artister/musikere. Arbeidet med å forankre konsertvirksomheten i det lokale og regionale musikklivet fortsetter ut fra de erfaringer en har høstet fra prosjektet.

Formidlingen av offentlige konserter har vært basert på samarbeid med konsertmottakere over hele landet.

Tiltak for barn og unge har et stadig større omfang i Rikskonsertenes internasjonale virksomhet, både i form av utvekslingsprosjekter i samarbeid med Utenriksdepartementet og i ulike nettverk.

Tabell 8.9 Antall konserter per fylke fordelt etter type konserter:¹

Fylke	2008			2009			2010		
	Skole- kons.	Barne- hage- kons.	Off. kons.	Skole- kons.	Barne- hage- kons.	Off. kons.	Skole- kons.	Barne- hage- kons.	Off. kons.
Østfold	451	24	19	433	20	13	473	20	13
Akershus	858		14	820		24	895		26
Oslo	618		43	662		35	748		32
Hedmark	364	20	12	327	20	8	342	20	4
Oppland	307	160	8	339	156	13	310	160	12
Buskerud	486	49	21	454	47	29	499	66	9
Vestfold	334		22	396		20	422		20
Telemark	340	100	16	321	100	19	327	100	10
Aust-Agder	190	60	13	195	78	13	181	70	12
Vest-Agder	373	20	10	399	20	13	374	20	3
Rogaland	913	88	27	840	72	28	902	72	21
Hordaland	1 084		18	1 014		14	1 016		9
Sogn og Fjordane	325	64	11	313	60	7	301	60	4
Møre og Romsdal	537		27	543		27	550		9
Sør-Trøndelag	492		18	450		22	450		26
Nord-Trøndelag	280	60	9	306	59	7	306	60	9
Nordland	590		15	627		14	579		13
Troms	469		19	416		7	371		7
Finnmark	219		12	203		5	190		3
Svalbard				3			5		
Sum	9 230	645	334	9 061	632	318	9 241	648	242

¹Tallene for 2008 og 2009 er oppdatert iht. informasjon fra Rikskonsertene.

Kilde: Rikskonsertene.

Tilskuddsinstitusjonene

I 2010 spilte orkestrene 992 konserter for et publikum på totalt 374 761, jf. tabell 8.10.

Oslo-Filharmonien spilte 197 konserter for et samlet publikum på 82 000, som er en nedgang sammenlignet med publikumsopplutningen for 2009. Nedgangen skyldes at orkestret feiret 90 år i 2009 og markerte dette jubileet med omfattende turnévirkosomhet og høye publikumstill. Publi-

kumsopplutningen i egen konsertsal er i 2010 på samme nivå som de foregående år.

Kristiansand Symfoniorkester satte i 2010 publikumsrekord med et samlet besøk på 50 481 og spilte 248 konserter. Økningen i publikumsbesøket og aktiviteten skyldes at orkestret har utnyttet sine ressurser på en mer effektiv måte.

Alle institusjonene avgir også en utvidet rapport om sin virksomhet til departementet, som inngår i en samlet vurdering av institusjonens måloppnåelse.

Tabell 8.10 Antall konserter og publikum i orkesterselskapene 2008–2010¹:

	Totalt antall konserter			Totalt antall publikum		
	2008	2009	2010	2008	2009	2010
Oslo-Filharmonien	89	185	197	90 000	110 477	82 000
Stiftelsen Harmonien	90	100	96	80 153	87 236	78 018
Trondheim Symfoniorkester	110	99	121	55 145	63 246	64 118
Stavanger Symfoniorkester	126	84	128	68 890	55 908	66 277
Kristiansand Symfoniorkester	172	111	247	32 110	28 220	50 841
Det Norske Blåseensemble	74	65	95	12 340	16 687	13 074
Tromsø Symfoniorkester ²	65	74		12 006	14 323	
Nordnorsk Opera og Symfoniorkester ²		57	108		12 119	20 433
Totalt	726	775	992	350 644	388 216	374 761

¹ Alle orkestrene utsteder både fri- og sponsorbilletter. I 2010 var antall publikum på billetterte arrangement 277 040 og antall publikummere med fri- og sponsorbilletter var 30 686. Publikummere med fri- og sponsorbilletter utgjorde 11 pst. av antall publikum på billetterte arrangement i 2010.

² Nordnorsk Opera og Symfoniorkester ble etablert i 2009. Tromsø Symfoniorkester ble fra 1. oktober 2009 innlemmet som en del av Nordnorsk Opera og Symfoniorkester. For 2009 er det for Tromsø Symfoniorkester rapportert for perioden 1. januar til 30. september, mens det for Nordnorsk Opera og Symfoniorkester er rapportert for perioden 1. oktober til 31. desember.

Kilde: Norsk teater- og orkesterforening.

Festivaler og festspill har i større grad enn orkestrene åpne arrangementer der det bare kan gis anslag over publikumsbesøk. For å gi et mest mulig korrekt bilde av publikumstallet, har departementet i tabell 8.11 for knutepunktinstitusjonene valgt å oppgi samlet publikumstall for arrangementer der det utstedes billetter. Totalt antall publikum på 244 242 for 2010 er inkludert publi-

kum med fribilletter og sponsorbilletter, dvs. billetter som inngår i markedsføring eller er betalt på annet vis.

Festivalene og festspillene hadde til sammen 1 533 arrangementer i 2010. Arrangementene kan omfatte andre sjangre enn musikk, bl.a. teater og dans.

Tabell 8.11 Antall arrangementer og publikum i knutepunktinstitusjonene 2008–2010¹:

	Totalt antall arrangement			Antall publikum på billetterte arrangementer		
	2008	2009	2010	2008	2009	2010
Festspillene i Bergen	327	266	130	32 035	33 813	35 559
Festspillene i Nord-Norge	193	249	311	24 518	34 704	24 999
Olavsfestdagene i Trondheim	291	208	189	48 958	37 347	42 400
Molde Int. Jazz Festival	132	74	75	30 173	34 132	27 812
Førde Int. Folkemusikkfestival	102	97	86	13 000	14 000	14 000
Ultima – Oslo Contemp. Music Festival	128	64	78	14 370	8 240	5 268
Festspillene i Elverum	42	48	48	8 740	7 900	8 500
Notodden Blues Festival	95	95	95	16 668	19 500	15 300
Øyafestivalen ²	260	276	292	62 330	65 264	68 926
Stiftelsen Horisont/Mela ³	127	83	132			
Riddu Ridðu Festivála		82	97		4 385	1 478
Totalt	1 697	1 542	1 533	250 792	259 285	244 242

¹ For enkelte institusjoner kan tallene inkludere formidling i samarbeid med andre kulturaktører.

² Publikum på billetterte arrangementer for Øyafestivalen i 2008 er justert iht. korrigert informasjon fra NTO.

³ Alle arrangementene under Melafestivalen er gratis for publikum. Totalt antall publikum i 2010 og 2009 er stipulert til om lag 300 000. For 2008 var totalt antall publikum stipulert til om lag 350 000.

Kilde: Norsk teater - og orkesterforening.

Mål 2:

Fremme kunstnerisk utvikling og fornyelse

Rapport

Tilskuddsinstitusjonene

De ulike institusjonene på musikkfeltet arbeider kontinuerlig med å utvikle sin kunstneriske egenart og har ulike strategier for videreutvikling og fornyelse. Institusjonene rapporterer årlig om dette og om hvordan de arbeider for å utvikle et allsidig repertoar.

Norsk kulturfond

Norsk kulturråds overordnede strategi på musikkområdet er å gjøre musikk av høy kvalitet i alle sjangre tilgjengelig for nye publikumsgrupper. Musikkscenen i Norge har utviklet et stort mangfold av uttrykk innen ulike sjangre. Økningen i bredde og kvalitet har gitt nye muligheter til å skape og produsere musikk. Formidlingsarenaene for musikk er stadig mer varierte, og det er en

økende interesse for betydningen av programmering og nye formidlingsformer.

I 2010 mottok Norsk kulturråd til sammen 3 162 søknader på musikkområdet hvorav 1 106 mottok tilskudd. Tildelingene utgjorde 26,3 pst. av søknadsbeløpet i 2010. Tilsvarende tall for 2009 var 2 588 søknader og 1010 tilskudd. Tildelingene utgjorde 29,6 pst. av søknadsbeløpet i 2009. Tildelingsprosenten i 2008 og 2007 var hhv. 28 og 26 pst. av søknadsbeløpet.

Det ble i tillegg bevilget prosjektmidler til 75 ulike prosjekter som ikke faller inn under støtteordningene. Ni kor fikk videreført tilskuddet fra Forsøksordningen for kor, som hadde som formål å legge til rette for profesjonalisering/utvikling av utvalgte kor.

Avsetningen til musikk under Norsk kulturfond omfatter flere tilskuddsordninger:

Ordningen for musikkfestivaler har til formål å bidra til at musikkfestivaler på et høyt kunstnerisk og profesjonelt nivå kan opprettholdes og utvikles.

Tilskuddsordningen for musikkensemble har som målsetting å gi grupper og ensemble innen ulike sjangre utviklingsmuligheter og profesjo-

nelle kunstneriske betingelser for produksjon og formidling.

Tilskuddsordningen for kirkemusikk skal bidra til å utvikle kirken som konsert- og kunstarena, samt vitalisere og fornye profesjonelt musikkarbeid og konsertproduksjon i kirken.

Innkjøpsordningen for musikk skal øke kjennskapen til og spredningen av musikk fra Norge, og bidra til å opprettholde en bred produksjon av kvalitetsutgivelser.

Formålet med ordningen for musikere er økt turnévirsomhet og konsertproduksjon samt å styrke rammevilkårene for musikere, særlig innen pop og rock. Målgruppen er profesjonelle utøvere.

Formålet med ordningen for arrangører er å sikre drift og programmering av klubber og scener for rytmisk musikk. Målgruppen er kon-

sertarrangører og scener, inkludert regionale kulturhus med et rytmisk konserttilbud.

I tillegg til disse ordningene opprettet Norsk kulturråd i 2010 en forsøksordning for arrangører innen klassisk musikk og samtidsmusikk. Forsøksordningen har hatt som formål å stimulere og utvikle arrangører innen samtidsmusikk og det klassiske musikkområdet, herunder tidligmusikk og vokalmusikk, med programmering på profesjonelt/høyt nivå. Forsøksordningen er videreført i 2011 ved at arrangørordningen for rytmisk musikk er styrket for å åpnes for alle musikksjangre.

Til den nye forsøksordningen mottok Kulturrådet til sammen 146 søknader, og det ble bevilget tilskudd til 50 arrangører.

Tabell 8.12 Innvilgede søknader fra tilskuddordninger under Norsk kulturfond 2008–2010:

	2008	2009	2010
Musikkkfestivaler	79	96	103
Musikkensembler	100	89	84
Innkjøpte fonogram	189	202	202
Kirkemusikk	66	62	73
Turné- og arrangørstøtte for rock og populærmusikk	184		
Tilskuddsordning for musikere – rytmisk musikk		200	221
Tilskuddsordning arrangører – rytmisk musikk		185	184

Kilde: Norsk kulturråd

Tabell 8.13 Norsk kulturråds fordeling av midler i 2010 og 2011 til ulike formål:

	2010	2011
Tilskuddsordning for musikkkfestivaler	30 562	31 450
Tilskuddsordning for musikkensembler	22 189	20 900
Tilskuddsordning for kirkemusikk	6 562	6 760
Innkjøpsordning for musikk	18 912	19 500
Tilskuddsordning for musikere	12 000	12 370
Tilskuddsordning for arrangører	12 000	17 000
Andre formål	24 052	25 212
Diverse nye post 56-tiltak		19 652
Sum	126 277	152 844

Kilde: Norsk kulturråd

Økonomiske nøkkeltall for tilskuddsinstitusjonene

I 2010 hadde Notodden Blues Festival, Molde International Jazz Festival og Festspillene i Nord-Norge negativt årsresultat. Kun Notodden Blues Festival har negativ egenkapital per 31.12.10, jf. tabell 8.14.

Den bokførte egenkapitalen kan være sammensatt av flere elementer; som aksjekapital, fri egenkapital, ikke-likvid kapital i form av bygningsmasse, pensjonsavsetning o.a. Den oppførte egenkapital er derfor ikke et uttrykk for institusjonenes likviditet. Som følge av pensjonsreformen har flere institusjoner inntektsført tidligere balanseførte AFP-forpliktelser. Det vises også til programkategorien vedrørende konsekvenser av pensjonsreformen for egenkapitalsituasjonen.

Oslo-Filharmonien fikk i 2010 et årsoverskudd på 24,4 mill. kroner. Orkestret opplyser at overskuddet for 2010 hovedsakelig skyldes en endring i føring av pensjonsforpliktelser som har medført en resultatforbedring på 19,9 mill. kroner. Denne endringen har ingen likviditetsmessig effekt for orkestret. Også orkestrets egenkapital, som ved utgangen av 2010 framgår med 22,6 mill. kroner, er tilsvarende påvirket.

Stiftelsen Harmonien fikk i 2010 et årsoverskudd på 9,9 mill. kroner. Årsoverskuddet skyldes også her endring i føring av pensjonsforpliktelser,

som for Stiftelsen Harmoniens del gir en resultatforbedring på 10,2 mill. kroner. Stiftelsens egenkapital, som utgjør 22,3 mill. kroner per 31.12.2010, er tilsvarende påvirket.

Notodden Blues Festival fikk i 2010 et årsoverskudd på 3,5 mill. kroner og hadde per 31.12.2010 en negativ egenkapital på 4,1 mill. kroner. Utbetaling av tilskuddet for 2011 forutsatte derfor at man fant en løsning for videre drift. Festivalen har nå lagt en plan for gjenoppbygging av egenkapitalen og Notodden kommune har garantert for et likviditetslån på 3 mill. kroner til festivalen. Denne løsningen for videre drift i 2011 har gitt grunnlag for utbetaling av det statlige tilskuddet til Notodden Blues Festival de tre første kvartalene i 2011. Departementet har fortsatt situasjonen under særskilt observasjon. Foreløpig prognose for 2011 tyder på at festivalen vil gå med overskudd i år.

Festspillene i Nord-Norge fikk et underskudd på nesten 0,9 mill. kroner hvorav nesten hele underskuddet var forhåndsbudsjettet. Festspillene i Nord-Norge har oppgitt at budsjettavviket bl.a. skyldes bortfall av rett til momsrefusjon for frivillige organisasjoner.

Molde International Jazz Festival fikk et underskudd på 2,3 mill. kroner. Festivalen har oppgitt at avviket skyldes inntektssvikt og merkostnader på grunn av dårlig vær de første dagene.

Tabell 8.14 Økonomiske nøkkeltall for tilskuddsinstitusjonene i 2010:

Institusjon	Statlig driftstilskudd	Reg. driftstilskudd	Andre inntekter	Driftskostnader	Driftsres.	Årsresultat	Egenkap. per 31.12.10	Antall årsverk
Oslo-Filharmonien	117 921		22 812	117 024	23 709	24 383	22 555	125
Stiftelsen Harmonien	103 338		13 012	107 232	9 118	9 934	22 315	115
Trondheim Symfoniorkester ¹	65 250	27 964	7 584	101 058	-260	164	8 171	101
Stavanger Symfoniorkester	59 815	25 635	8 999	92 778	1 671	2 038	9 179	99
Kr.sand Symfoniorkester	38 280	16 406	3 279	57 878	87	265	1 821	66
Nordnorsk Opera og Symfoniorkester	36 323	15 567	4 225	55 011	1 104	1 182	971	45
Det Norske Blåseensemble	19 486	8 351	1 588	29 337	88	105	3 773	32
Festspillene i Bergen	17 575	11 706	20 638	49 426	493	638	4 072	13
Festspillene i Nord-Norge	11 698	5 013	6 252	24 286	-1 323	-890	4 430	7
Molde Int. Jazz Festival	5 229	3 486	18 186	29 308	-2 407	-2 324	4 274	6
Førde Int. Folke-musikkfestival	4 128		5 065	11 605	340	405	1 984	5
Olavsfestdagene i Trondheim	8 309	5 540	13 124	25 778	1 195	1 256	1 831	7
Ultima – Oslo Contemporary Music Festival	4 789	3 193	3 536	11 516	2	44	684	4
Festspillene i Elverum	2 064	1 485	3 062	6 357	255	262	316	2
Notodden Blues Festival	2 315	1 538	11 879	19 217	-3 485	-3 506	-4 090	4
Øyafestivalen	1 754	1 169	46 892	46 522	3 293	2 262	4 605	27
Stiftelsen Horisont/Mela	5 000	3 333	3 725	11 768	290	348	485	4
Riddu Riddu Festivála	1 548	663	3 848	5 822	237	530	1 511	3
Sum	504 822	133 801	197 706	801 923	34 407	37 096	88 887	665

¹ Musikkteater i Trondheim og operasatsningen i Trondheim inngår nå som en del av Trondheim Symfoniorkesters virksomhet. I 2010 fikk musikkteatervirksomheten et statlig tilskudd på 4,5 mill. kroner som er ført som statlig driftstilskudd i tabellen.

Kilde: Institusjonenes årsregnskap 2010 og budsjettøknader for 2012.

Kap. 3323 Musikkformål

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2010	Saldert budsjett 2011	Forslag 2012
01	Ymse inntekter	31 476	34 478	29 312
16	Refusjon av foreldrepenger	604		
18	Refusjon av sykepenger	725		
	Sum kap. 3323	32 805	34 478	29 312

Post 01 Ymse inntekter

Posten gjelder Rikskonsertenes inntekter fra offentlige konserter, skolekonserter, barnehagekonserter og prosjektvirksomhet m.m., kap. 323, post 01.

Som følge av omleggingen av Rikskonsertenes offentlige konsertvirksomhet vil Rikskonsertene få reduserte inntekter av offentlige konserter. Inntektsrammen for 2012 foreslås derfor redusert med 6,2 mill. kroner.

Kap. 324 Scenekunstformål

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2010	Saldert budsjett 2011	Forslag 2012
01	Driftsutgifter	65 936	61 365	63 634
21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	56 358	68 693	70 350
55	Norsk kulturfond-ettårig prosjekttilskudd, <i>kan nyttes under post 56</i>	77 419	83 819	90 417
56	Norsk kulturråd-flerårig prosjekttilskudd, <i>kan nyttes under post 55</i>		15 532	16 013
70	Nasjonale institusjoner	829 208	892 163	927 653
71	Region-/landsdelsinstitusjoner	307 029	327 002	351 014
72	Knutepunktinstitusjoner	3 512	3 621	3 733
73	Region- og distriktsopera	42 924	45 237	50 858
75	Dans	45 803		
78	Ymse faste tiltak	93 414	134 723	143 458
	Sum kap. 0324	1 521 603	1 632 155	1 717 130

Kapitlet omfatter den statlige virksomheten Riksteatret, avsetning til scenekunst under Norsk kulturfond, fire nasjonale institusjoner, 13 region-/landsdelsinstitusjoner, én knutepunktinstitusjon, åtte region- og distriktsoperatiltak og en rekke faste tiltak. Tilskudd til operavirksomheten i Nord-Norge og Trondheim gis gjennom Nordnorsk Opera og Symfoniorkester og Trondheim Symfoniorkester, jf. kap. 323, post 71. I tillegg bevilges det midler til scenekunstformål over kap. 320, post 74.

Mål for 2011

Det legges til grunn følgende mål, jf. St.meld. nr. 32 (2007–2008) *Bak kulissene* og Innst. S. nr. 157 (2008–2009):

1. et profesjonelt tilbud av teater-, opera-, danseforestillinger og andre scenekunstuttrykk over hele landet

2. høy kvalitet gjennom utvikling og fornyelse
3. nå hele befolkningen
4. større mangfold
5. effektiv ressursutnyttelse

I tillegg til ovennevnte mål vises det til forutsetninger for statlig tilskudd og viktige hensyn som forutsettes ivaretatt av alle kulturinstitusjoner, jf. omtale under programkategori 08.20 Kulturformål.

Budsjettforslag 2011

Budsjettforslaget for 2012 innebærer en økning på 86 mill. kroner totalt til scenekunstformål. Med budsjettforslaget for 2012 vil scenekunstformål samlet ha fått en økning på 776,7 mill. kroner i løpet av årene 2006–2012.

Post 01 Driftsutgifter

Riksteatret viser et bredt repertoar med 10–12 oppsetninger årlig på 74 faste spillesteder over hele landet. Repertoaret omfatter teaterforestillinger, herunder figurteater og forestillinger for barn og unge, samt danseforestillinger. Danseforestillingene vises på 25 faste spillesteder. Riksteatrets produksjoner er dels egenproduserte og dels oppsetninger som er produsert i samarbeid med eller innkjøpt fra andre teatre og frie grupper.

Bevilgningen skal dekke utgifter for Riksteatret utenom turnévirkosomheten samt visse fellestiltak.

Bevilgningen til Riksteatret er styrket med 1 mill. kroner til samarbeid med Oslo Nye Teater om fornyelse og videreføring av norsk figurteater, under forutsetning av et tilsvarende bidrag fra Oslo kommune.

Posten kan overskrides med inntil samme beløp som Riksteatret får i merinntekter under kap. 3324, post 01 Ymse inntekter, jf. forslag til vedtak II, nr. 1.

Post 21 Spesielle driftsutgifter, kan overføres

Bevilgningen skal dekke utgifter til Riksteatrets turnévirkosomhet.

Posten kan overskrides med inntil samme beløp som Riksteatret får i merinntekter under kap. 3324, post 02 Billett- og salgsinntekter. Videre kan ubrukte merinntekter regnes med ved utregning av overførbart beløp på posten, jf. forslag til vedtak II, nr. 2.

Post 55 Norsk kulturfond - ettårig prosjekttilskudd, kan nyttes under post 56

Det foreslås en samlet avsetning til scenekunst under Norsk kulturfond under postene 55 og 56 på 106,4 mill. kroner. Avsetningen skal nyttes til ordningene for fri scenekunst – teater og dans, basisfinansiering av frie scenekunstgrupper, scenetekst, formidling av scenekunst, koreografiutvikling og andre scenekunstiltak m.m. Avsetningen er økt med 7,1 mill. kroner.

Det er lagt inn 2 mill. kroner til en ny ordning for arrangører av danseforestillinger, inkl. dansefestivaler. Det er videre lagt inn 1 mill. kroner til styrking av pilotprosjekter som skal bidra til å utvikle profesjonelle danse miljøer rundt om i landet. Ordningen for formidling av scenekunst er styrket med 1 mill. kroner, og det er en forutsetning for styrkingen at den skal komme danseprosjekter til gode.

Post 56 Norsk kulturfond - flerårig prosjekttilskudd, kan nyttes under post 55

Jf. omtale under post 55 over.

Under denne posten gis det tilsagn om tilskudd til prosjekter for flere år.

Post 70 Nasjonale institusjoner

Bevilgningen under denne posten gjelder driftstilskudd til de institusjonene som er ført opp i tabellen nedenfor. Staten dekker hele det offentlige driftstilskuddet til disse institusjonene.

Tilskuddet til Den Norske Opera & Ballett er økt med 20,4 mill. kroner, herunder midler til dekning av utgifter til det langsiktige verdibevarende vedlikeholdet for teaterteknikk og brukerstyr og til ansettelse av fem nye dansere for å styrke driften av Nasjonalballetten. Begge tiltak fases inn over to år.

Departementet tok i 2011 initiativ til en gjennomgåelse av de langsiktige behov for verdibevarende vedlikehold for bygg, teaterteknisk utrustning og brukerstyr ved Den Norske Opera & Ballett, jf. omtale i Prop. 1 S (2010-2011). Det ble nedsatt en arbeidsgruppe med representanter fra Kulturdepartementet, Fornyings- og administrasjonsdepartementet, Statsbygg og Den Norske Opera & Ballett. Arbeidsgruppens konklusjon er at de forpliktelser som knytter seg til periodisk utskiftning og vedlikehold av selve bygget er i prinsippet oppfylt. Når det gjelder de årlige kostnadene til periodisk utskiftning av teaterteknisk utstyr og brukerstyr, mener arbeidsgruppen at dette best løses ved at noe dekkes gjennom årlige avsetninger, mens kostnader til større utskiftninger løses ved kontantfinansiering. Operaen må utarbeide en langsiktig utskiftningsplan for de utskiftingene som skal kontantfinansieres. Planen må jevnlig revurderes og rulleres. Departementet tar arbeidsgruppens rapport til etterretning og foreslår at et årlig avsetningsbehov til periodisk utskiftning av teaterteknisk utstyr og brukerstyr på 8,5 mill. kroner fases inn over to år.

Departementet legger vekt på at Den Norske Opera & Ballett når hele landet både gjennom turneer, ved bruk av ny teknologi og gjennom de ulike samarbeidskonstellasjoner som er etablert. Tilskuddet til Operatoret er teknisk overført til Den Nye Opera.

Tilskuddet til Det Norske Teatret er økt med 7 mill. kroner, bl.a. til videreføring av prosjektet Det Multi Norske.

Fordeling av bevilgningen:

	(i 1 000 kr)	
	2011	2012
Den Nationale Scene	99 618	102 706
Den Norske Opera & Ballett	488 575	508 958
Det Norske Teatret	142 076	149 076
Nationaltheatret	161 894	166 913
Sum	892 163	927 653

Post 71 Region-/landsdelsinstitusjoner

Bevilgningen under denne posten gjelder driftstilskudd til de institusjonene som er ført opp i tabellen nedenfor.

Agder Teater, Kristiansand Symfoniorkester og Opera Sør flyttet 1. september 2011 inn i nytt felles teater- og konserthus, Kilden Teater- og konserthus for Sørlandet IKS. Tilskuddet til Agder Teater er økt med 10,1 mill. kroner til økte driftsutgifter og styrket kunstnerisk aktivitet i nytt hus.

Tilskuddet til Haugesund Teater er økt med 1,1 mill. kroner, bl.a. til styrking av kunstnerisk virksomhet i forbindelse med at Haugesund Teater og Rogaland Teater har inngått en to-årig avtale om samarbeid og kompetanseoverføring.

Tilskuddet til Hordaland Teater er økt med 1 mill. kroner, bl.a. til styrking av den kunstneriske virksomheten.

Teatret Vårt og Molde International Jazz Festival flytter 1. juli 2012 inn i et nytt felles teater- og jazzhus. Tilskuddet til Teatret Vårt er i den forbindelse økt med 3,7 mill. kroner, hvorav 2,6 mill. kroner til økt husleie og teknisk bemanning, samt 0,5 mill. kroner til barne- og figurteatret i Ålesund.

Teater Innlandet er et turnéteater for Oppland og Hedmark. Teatret har behov for bedre lokaler for produksjon av oppsetninger og administrative funksjoner. I Hamar kulturhus som er under bygging, er det planlagt slike særarealer for teatret. Det er også lagt opp til sambruk av bl.a. teatersal. I opplegget for finansieringen av lokalene er det forutsatt 93 mill. kroner til teaterdelen, noe som tilsvarer en husleie på om lag 5 mill. kroner per år. Departementet ser positivt på planene forutsatt at husleieøkningen fordeles mellom tilskuddsparene på vanlig måte.

Fordeling av bevilgningen:

	(i 1 000 kr)	
	2011	2012
Agder Teater	25 397	35 462
Carte Blanche	20 951	21 600
Haugesund Teater	8 931	10 000
Hordaland Teater	9 515	10 515
Hålogaland Teater	42 372	43 686
Nordland Teater	23 102	23 818
Nord-Trøndelag Teater	10 012	10 322
Rogaland Teater	48 346	49 845
Sogn og Fjordane Teater	16 250	16 754
Teater Ibsen	22 450	23 146
Teater Innlandet	19 267	19 864
Teatret Vårt	20 699	24 441
Trøndelag Teater	59 710	61 561
Sum	327 002	351 014

Post 72 Knutepunktinstitusjoner

Bevilgningen under denne posten gjelder driftstilskudd til Peer Gynt-stemnet.

Post 73 Region- og distriktsopera

Bevilgningen under denne posten gjelder driftstilskudd til de operatiltakene som er ført opp i tabellen nedenfor.

Tilskuddet til Opera Sør er økt med 2,1 mill. kroner til økte driftsutgifter og styrket kunstnerisk aktivitet i forbindelse med innflytting i Kilden Teater- og Konserthus for Sørlandet IKS.

Tilskuddet til Opera Nordfjord er økt med 300 000 kroner. Tilskuddet til Opera Østfold, OscarsborgOperaen og Ringsakeroperaen er alle økt med 400 000 kroner. Tilskuddet til Steinvikholm Musikkteater er økt med 0,5 mill. kroner. Tilskuddet til Operatoriet er teknisk overført fra Den Norske Opera & Ballett til Den Nye Opera.

Det er en forutsetning for det statlige driftstilskuddet til operatiltakene at det ordinære offentlige driftstilskuddet fordeles mellom de offentlige tilskuddspartene med 70 pst. på staten og 30 pst. på regionen, jf. forslag til vedtak V, nr. 4.

Fordeling av bevilgningen:

	(i 1 000 kr)	
	2011	2012
Den Nye Opera	14 963	16 065
Opera Nordfjord	2 981	3 281
Opera Sør	4 684	6 803
Opera Østfold	2 562	2 962
Operaen i Kristiansund	12 912	13 312
OscarsborgOperaen	1 031	1 431
Ringsakeroperaen	3 053	3 453
Steinvikholm Musikkteater	3 051	3 551
Sum	45 237	50 858

Post 78 Ymse faste tiltak

Oversikt over tiltak det foreslås midler til for 2012 under denne posten følger som trykt vedlegg 2.

Det er lagt inn en økning av tilskuddet på 0,8 mill. kroner til Akershus Teater, bl.a. til styrket kunstnerisk virksomhet under forutsetning av gjennomføring av samarbeidsprosjekter med Oslo Nye Teater.

Tilskuddet til Brageteatret er økt med 1,2 mill. kroner bl.a. til styrking av den kunstneriske virksomheten.

Det er satt av 3 mill. kroner til oppstart av en skuespiller- og danserallianse i løpet av 2012, jf. omtale i programkategorien.

Rapport 2010

Rapporten omfatter aktivitets-, publikums- og økonomieresultater for de scenekunstinstitusjonene som er omfattet av mål- og resultatstyringen, dvs. Riksteatret, Den Norske Opera & Ballett, Carte Blanche og teatre med status som nasjonale institusjoner og region-/landsdelsinstitusjoner, Peer Gynt-stemnet, samt for Beavvváš Sámi Teáhter, som mottar offentlig tilskudd gjennom Sameetinget av bevilgningen under kap. 320, post 53. Aktivitetstallene for 2010 er levert av Riksteatret og Norsk teater- og orkesterforening på oppdrag fra Kulturdepartementet. I tillegg er det rapportert om tildelinger under Norsk kulturfond.

For den enkelte institusjon kan aktiviteten, publikumsoppslutningen og det økonomiske resultatet variere betydelig fra et år til annet. Institusjonene avgir en utvidet rapport om sin virksomhet til departementet som inngår i en samlet vurdering av institusjonenes måloppnåelse.

Mål 1:

Et profesjonelt tilbud av teater-, opera-, danseforestillinger og andre scenekunstuttrykk over hele landet

Rapport

Riksteatret

Riksteatret spilte 465 forestillinger på turné samt 199 forestillinger/prøveforestillinger i Oslo og 3 forestillinger som gjestespill i Stockholm. Forestillingene var fordelt på 12 produksjoner med et samlet publikum på 162 251. For 2009 var de tilsvarende tallene 515 turnéforestillinger og 134 forestillinger/prøveforestillinger i Oslo fordelt på 12 produksjoner med et samlet publikum på 121 168, i tillegg til 26 andre arrangementer. Åtte oppsetninger var egenproduksjoner, mens fem ble produsert i samarbeid med andre teatre, kunstnstinstitusjoner og frie grupper. Den Nationale Scene var hovedsamarbeidspartner. I 2009 var Hålogaland Teater og Beavvváš Sámi Teáhter hovedsamarbeidspartnere, mens Rogaland Teater var det i 2008.

Tabell 8.15 Antall forestillinger per fylke¹:

Fylke	2008	2009	2010
Østfold	11	13	10
Akershus	13	9	16
Hedmark	22	22	24
Oppland	35	27	28
Buskerud	34	27	28
Vestfold	31	24	36
Telemark	29	26	26
Aust-Agder	25	15	21
Vest-Agder	24	19	23
Rogaland	104	21	31
Hordaland	11	11	18
Sogn og Fjordane	26	23	17
Møre og Romsdal	38	28	31
Sør-Trøndelag	28	29	34
Nord-Trøndelag	33	31	34
Nordland	35	47	46
Troms	26	89	23
Finnmark	16	54	19
Sum	541	515	465

¹ Riksteatret har i stadig økende grad samarbeidsprosjekter med andre teatre, hvor teatret medvirker til forestillinger på ulike måter. De tidligere kategoriene samarbeidsproduksjoner, egenproduksjoner og innkjøpte forestillinger er derfor slått sammen og presentert som én kategori.

Kilde: Riksteatret.

Scenekunstinstitusjonene

Den samlede produksjonsaktiviteten i 2010 var i alt 6 923 forestillinger fordelt på 404 produksjoner, jf. tabell 8.16. Den samlede publikumsoppslutningen var noe høyere enn i 2009. Totalt var det om lag 1 443 000 besøkende, jf. tabell 8.16.

Den Norske Opera & Ballett rapporterer om 413 ulike oppsetninger, forestillinger og konserter og et samlet publikumsbesøk på 275 518 for 2010. Om lag 1,7 millioner mennesker besøkte opera- og ballettoppsetning og en ballettoppsetning, og det ble laget en dokumentar om arbeidet fram mot premi-

eren på denne balletten. En operaoppsetning ble vist på tv og hadde 13 000 seere.

De fleste teatrene har hatt en relativt stabil oppslutning de siste tre årene sett under ett. Riksteatret, Teater Ibsen og Carte Blanche kan vise til en god publikumsutvikling i perioden 2008 til 2010. Hordaland Teater fikk en nedgang i antall oppsetninger og antall publikummere i 2010 som i hovedsak skyldes en produksjon i forbindelse med Ole Bull-jubileet. Nord-Trøndelag Teater viste ingen forestillinger gjennom Den kulturelle skolesekken i 2010, noe som gjenspeiles i nedgang i publikumsbesøket. For Sogn og Fjordane Teater og Trøndelag Teater er årsaken til nedgangen i publikumsoppslutningen i 2010 sammensatt.

Tabell 8.16 Hovedtall for virksomheten ved scenekunstinstitusjonene 2008–2010:

	Totalt antall oppsetninger			Totalt antall forestillinger			Totalt antall publikum		
	2008	2009	2010	2008	2009	2010	2008	2009	2010
Agder Teater	34	58	48	302	238	220	43 461	30 427	40 051
Beaivváš Sámi Teáhter	6	7	9	77	90	87	6 372	12 946	9 070
Carte Blanche	9	20	14	61	101	111	14 697	17 581	20 903
Den Nationale Scene	36	36	35	742	774	699	142 035	130 533	146 050
Den Norske Opera & Ballett	22	21	40	183	367	413	187 333	275 534	275 518
Det Norske Teatret	59	25	31	984	996	947	175 064	187 026	163 684
Haugesund Teater	38	34	35	149	160	161	29 170	12 380	29 086
Hedmark Teater ¹	11	32		206	249		17 762	23 546	
Hordaland Teater	25	16	4	347	219	142	53 668	26 224	16 839
Hålogaland Teater	22	15	14	500	521	399	62 352	63 995	58 064
Nationaltheatret	57	49	53	771	756	707	212 365	183 397	195 004
Nord-Trøndelag Teater	6	5	10	121	88	64	20 078	13 506	5 423
Nordland Teater	25	18	16	277	200	212	25 656	29 137	24 530
Peer Gynt-stemnet ²									
Riksteatret ³	13	12	12	677	675	667	136 897	121 168	162 251
Rogaland Teater	15	17	14	744	607	674	144 253	92 407	122 413
Sogn og Fjordane Teater	10	11	8	186	180	139	17 987	17 526	10 300
Teater Ibsen	9	18	19	134	209	257	16 653	29 856	33 228
Teater Innlandet ¹			17			316			22 978
Teatret Vårt	8	14	15	282	274	301	31 861	29 398	30 684
Trøndelag Teater	23	23	27	485	439	445	108 229	107 343	86 745
Sum ⁴	428	431	421	7 228	7 143	6 961	1 445 893	1 403 930	1 452 821
Sum justert for gjestespill ⁵	405	416	404	7 118	6 997	6 923	1 426 492	1 380 130	1 443 016

¹ Teater Innlandet ble etablert 1.4.2010. Tall for aktivitet og publikumsbesøk for Hedmark Teater til 1.4.2010 og Teater Innlandet fra 1.4.2010 framgår samlet under Teater Innlandet.

² Knutepunktet Peer Gynt-stemnet hadde 97 arrangementer i 2010 for et samlet publikum på 25 049. Tilsvarende tall for 2009 var 53 arrangementer for et samlet publikum på 24 744.

³ Tallene for Riksteatret inkluderer prøvevisninger samt ordinære forestillinger i Oslo og oppsetninger som ble formidlet fra andre teatre/frie grupper.

⁴ Alle institusjonene utsteder både fri- og sponsorbilletter. I 2010 var antall publikum på billetterte arrangement 1 390 907 og antall publikummere med fri- og sponsorbilletter var 156 480. I 2009 var antall publikum på billetterte arrangement 1 391 136 og antall publikummere med fri- og sponsorbilletter var 153 352.

⁵ Når teatrene gjestespiller hos hverandre, rapporterer begge institusjoner om tilknyttede resultater. I 2010 dreide dette seg om til sammen 17 oppsetninger med 38 forestillinger og et publikumstall på 9 805.

Mål 2:

Høy kvalitet gjennom utvikling og fornyelse

*Rapport**Scenekunstinstitusjonene*

Scenekunstinstitusjonene arbeider kontinuerlig med å utvikle sin kunstneriske egenart og har ulike strategier for videre utvikling og fornyelse. Institusjonene rapporterer årlig om dette og om hvordan de arbeider for å utvikle et allsidig repertoar, som bl.a. omfatter uroppføringer, norsk og utenlandsk samtidsdramatikk/opera/musikkteater, og norsk og utenlandsk koreografi.

Norsk kulturfond

Avsetningen under Norsk kulturfond skal nyttes til produksjon og formidling av scenekunst utenfor de faste institusjonene.

Målene for 2010 var økt produksjon og formidling, styrket scenekunst for og blant barn og unge og kulturelt mangfold. I tildelingene ble det også lagt vekt på flerårige prosjekter, sjangerspredning, nyrekruttering og geografisk spredning.

Det ble i 2010 behandlet totalt 1 060 søknader, hvorav 305 eller 29 pst. fikk tilskudd. Forholdet mellom søknadssum og tildelinger var 17,6 pst. For 2009 var antallet 975 søknader og 332 tildelinger. For 2008 mottok Norsk kulturråd 926 søknader, hvorav 293 fikk støtte. Forholdet mellom søknadssum og tildeling i 2009 og 2008 var hhv. 21,4 pst. og 23,2 pst.

I 2010 ble det gitt tilskudd til 46 prosjekter med barn og unge som målgruppe. Tilsvarende tall for 2009 var 54 prosjekter.

Under Mangfoldsåret i 2008 ble det gitt tilskudd til 56 mangfoldsprosjekter. I 2009 mottok Norsk kulturråd færre slike søknader, og 28 prosjekter fikk tilskudd. I 2010 ble det gitt tilskudd til 26 mangfoldsprosjekter.

Avsetningen til scenekunst under Norsk kulturfond omfatter flere tilskuddsordninger:

Tilskuddsordningen for fri scenekunst (teater og dans) har som formål å stimulere og styrke utviklingen av scenekunst utenfor de offentlige institusjonene gjennom støtte til enkeltproduksjoner.

Basisfinansiering av frie scenekunstgrupper er en ordning der etablerte scenekunstgrupper kan få flerårig tilsagn om støtte. I 2010 hadde 5 grupper slikt tilsagn, hvorav 4 innen dans.

Støtteordningene for koreografiutvikling og scenetekst skal bidra til å stimulere til eksperimentering og utforskning i scenekunstheltet gjennom støtte til forprosjekt.

Det gis også tilskudd til formidling/gjestespill og andre scenekunsttiltak. Et pilotprosjekt for profesjonelle dansemiljøer ble etablert i 2010 og fire miljøer mottok støtte.

Med tilskudd fra Norsk kulturfond ble det i 2010 vist 4 182 forestillinger innen scenekunst, hvorav 1 170 var danseforestillinger. Totalt 2 168 forestillinger var for barn og unge. Tilsvarende tall for 2009 var 2 364 forestillinger hvorav 868 var danseforestillinger. 1 798 forestillinger var for barn og unge. Disse forestillingene fikk produksjonstilskudd fra Norsk kulturfond i 2010 og tidligere år.

Tabell 8.17 Innvilgede søknader fra tilskuddsordninger under Norsk kulturfond 2008-2010:

	2008	2009	2010
Tilskuddsordningen for fri scenekunst - teater	54	64	56
Tilskuddsordningen for fri scenekunst - dans	31	47	37
Tilskuddsordningen for ny norsk dramatikk og annen scenetekst	43	61	34
Tilskuddsordningen for gjestespill	57	61	85
Andre formål	21	66	78

Kilde: Norsk kulturråd

Tabell 8.18 Norsk kulturråds fordeling av midler i 2010 og 2011 til ulike formål:

	(i 1000 kr)	
	2010	2011
Tilskuddsordning for fri scenekunst - teater	27 611	27 000
Tilskuddsordningen for fri scenekunst - dans	21 313	24 313
Tilskuddsordningen for basisfinansiering av faste scenekunstgrupper	15 000	18 000
Tilskuddsordningen for scenetekst	1 446	1 446
Tilskuddsordningen for formidling av scenekunst	5 108	5 110
Andre formål	6 941	7 950
Diverse nye post 56-tiltak		15 532
Sum	77 419	99 351

Kilde: Norsk kulturråd

Mål 3:

Nå hele befolkningen

Rapport

Institusjonene arbeider kontinuerlig for å formidle scenekunst til et bredt publikum, jf. tabell 8.16. Institusjonene rapporterer årlig om produksjon og formidling av scenekunsttilbudet til særskilte grupper, herunder barn og unge.

Videre rapporterer institusjonen om sin turnévirksomhet, jf. tabell 8.19. For 2010 rapporteres det om et publikumsbesøk på turnéforestillinger på 275 445 fordelt på 1 873 forestillinger. Rikstea-

ret stod for 24,8 pst. av institusjonenes turnétilbud og 42,6 pst. av publikumsbesøket i 2010, mens de øvrige institusjonene stod for 75,2 pst. av turnéforestillingene og 57,4 pst. av publikumsbesøket på disse forestillingene. Publikumsbesøket og turnéaktiviteten i Norge viser en nedgang sammenlignet med 2008 og 2009. Departementet vil følge dette opp i den videre kontakt med institusjonene, jf. omtale av arbeidet med evalueringer av utvalgte kulturinstitusjoner i hovedinnledningen.

Den Norske Opera & Ballett rapporterer at det i 2010 ble vist 19 forestillinger på turné i Norge for 6 720 publikummere. Det ble vist tre operaforestillinger, åtte ballettforestillinger og åtte konserter.

Tabell 8.19 Scenekunstinstitusjonenes turnévirsomhet i Norge 2008–2010:

	Antall forestillinger			Publikumsbesøk		
	2008	2009	2010	2008	2009	2010
Agder Teater	59	62	67	5 331	7 634	4 868
Beaivváš Sámi Teáhter	22	83	44	948	7 767	2 739
Carte Blanche	22	26	33	6 100	7 289	7 701
Den Nationale Scene	23	43	25	1 665	3 802	1 939
Den Norske Opera & Ballett	19	21	19	4 025	17 071	6 720
Det Norske Teatret	47	29	39	3 839	2 252	5 942
Haugesund Teater	9	1	2	4 854	982	9 274
Hedmark Teater ¹	150	167		12 682	13 507	
Hordaland Teater	6	123	63	19 794	12 500	8 022
Hålogaland Teater	95	224	84	20 100	24 435	14 168
Nationaltheatret	67	30	42	20 733	6 340	4 982
Nord-Trøndelag Teater	102	63	36	17 363	11 342	2 673
Nordland Teater	139	118	119	13 186	15 508	13 097
Riksteatret	541	515	465	111 954	107 022	117 401
Rogaland Teater	191	71	129	27 774	3 201	6 365
Sogn og Fjordane Teater	159	149	127	15 360	15 345	9 300
Teater Ibsen	80	124	171	7 931	16 090	21 737
Teater Innlandet ¹			264			20 648
Teatret Vårt	129	107	138	20 586	17 014	17 559
Trøndelag Teater	41	8	6	3 806	1 406	310
Sum	1 901	1 964	1 873	318 031	290 507	275 445

¹ Teater Innlandet ble etablert 1.4.2010. Tall for aktivitet og publikumsbesøk for Hedmark Teater til 1.4.2010 og Teater Innlandet fra 1.4.2010 framgår samlet under Teater Innlandet.

Kilde: Norsk teater- og orkesterforening.

Mål 4:

Større mangfold

Rapport

Kulturelt mangfold

Institusjonene skal utarbeide langsiktige strategier for å ivareta det kulturelle mangfoldet gjennom sin ordinære virksomhet. Denne dimensjonen skal være forankret i personalprofil, programprofil og publikumsarbeid. Departementet vil følge opp arbeidet med å utvikle strategier i den videre kontakt med institusjonene.

Det vises i denne sammenheng også til det arbeidet som den departementsoppnevnte ressursgruppen for større mangfold har utført, jf. omtale i programkategorien.

Likestilling

Institusjonene rapporterer om strategier og planer for å sikre at kvinner og menn får like muligheter til kunstfaglige, tekniske og administrative posisjoner. Det vises for øvrig til omtale av likestilling for teatrene og Den Norske Opera & Ballett i Del III.

Mål 5:

Effektiv ressursutnyttelse

Rapport

Virksomheten ved Hedmark Teater ble avsluttet 1.3.2010. Alle institusjoner som var i drift ved årsskiftet fikk positivt årsresultat i 2010. Alle institusjoner hadde ved utgangen av 2010 positiv egenkapital, jf. tabell 8.20. Den bokførte egenkapitalen kan være sammensatt av flere elementer; som

aksjekapital, fri egenkapital, ikke-likvid kapital i form av bygningsmasse, pensjonsavsetning o.a. Den oppførte egenkapital er derfor ikke et uttrykk for institusjonenes likviditet. Som følge av pensjonsreformen har flere institusjoner inntektsført tidligere balanseførte AFP-forpliktelser. Dette gjelder bl.a. Den Norske Opera & Ballett, Carte Blanche, Hålogaland Teater og Nordland Teater. Det vises også til programkategorien vedrørende konsekvenser av pensjonsreformen for egenkapitalsituasjonen.

Tabell 8.20 Økonomiske nøkkeltall for scenekunstinstitusjonene i 2010:

Institusjon	(i 1 000 kr)							Antall års- verk
	Statlig drifts- tilskudd	Reg. drifts- tilskudd	Andre inn- tekter	Drifts- kost- nader	Drifts- res.	Års- resultat	Egen- kap. per 31.12.10	
Agder Teater ¹	19 633	8 421	8 553	36 041	566	506	3 130	47
Beaivváš Sámi Teáhter ²		16 407	495	16 360	542	651	1 886	21
Carte Blanche	20 030	8 585	2 020	29 064	1 571	1 802	4 160	32
Den Nationale Scene ³	95 623		31 807	128 154	-724	38	7 101	161
Den Norske Opera & Ballett	440 422		149 115	581 600	7 937	6 905	25 170	625
Det Norske Teatret	137 077		43 273	169 788	10 562	11 644	30 676	180
Haugesund Teater	8 662	3 714	3 178	15 205	349	418	1 067	15
Hedmark Teater (inntil 31.3.2010)	4 672	1 001	1 926	9 223	-1 624	-1 594	730	
Hordaland Teater	9 229	3 980	1 167	13 878	498	528	1 476	9
Hålogaland Teater	41 098	17 613	8 572	61 331	5 952	6 448	20 616	71
Nationaltheatret ⁴	155 590		56 151	205 882	5 859	5 230	27 246	254
Nord-Trøndelag Teater	7 577	5 304	1 419	13 734	566	569	1 769	13
Nordland Teater	22 407	9 603	4 614	33 022	3 602	2 834	7 236	30
Peer Gynt-stemnet ⁵	3 512	2 088	10 260	14 939	921	542	1 839	8
Rogaland Teater	46 893	21 391	25 457	86 925	6 816	7 306	34 713	114
Sogn og Fjordane Teater	15 761	6 755	1 227	21 566	2 177	2 232	2 910	23
Teater Ibsen	20 805	8 916	2 022	31 350	393	511	2 094	31
Teater Innlandet (fra 1.4.2010)	14 016	7 008	5 934	23 020	3 938	4 124	5 124	28
Teatret Vårt	18 331	7 856	4 725	30 886	26	115	4 527	33
Trøndelag Teater	57 915	24 821	17 744	97 634	2 846	3 051	15 746	154
Sum	1 139 253	153 463	379 659	1 619 602	52 773	53 860	199 216	1 849

¹ Agder Teater drev også kulturhuset for Kristiansand kommune. Tallene for Agder Teater gjelder bare teaterdriften så nær som årsresultat, egenkapital og årsverk, hvor kulturhusdriften er inkludert.

² Beaivváš Sámi Teáhter får fast årlig driftstilskudd fra Sametinget og Kautokeino kommune som i 2010 utgjorde hhv 15,6 mill. kroner og 0,8 mill. kroner.

³ Den Nationale Scene fikk i 2010 et ordinært driftstilskudd på kr 96 623 000. Av dette er 1 mill. kroner ikke inntektsført i resultatregnskapet, men avsatt som kortsiktig gjeld i balansen til framtidige kostnader knyttet til å lånefinansiere utbedringsbehov.

⁴ Nationaltheatret fikk i 2010 et ordinært driftstilskudd på kr 155 086 000. Av dette er kr 496 000 ikke inntektsført i resultatregnskapet, men avsatt som kortsiktig gjeld i balansen til framtidige kostnader knyttet til å lånefinansiere utbedringsbehov. Teatret inntektsførte i regnskapet for 2010 ekstratilskuddet på 1 mill. kroner avsatt til framtidige pensjonsforpliktelser som ble tildelt i 2009.

⁵ For Peer Gynt-stemnet er oppførte tall hentet fra prosjektregnskapet for stemnet, bortsett fra egenkapital, som gjelder Peer Gynt AS.

Kilde: Institusjonenes årsregnskap for 2010 og budsjettøknader for 2012.

Kap. 3324 Scenekunstformål

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2010	Saldert budsjett 2011	Forslag 2012
01	Ymse inntekter	196	106	109
02	Billett- og salgsinntekter m.m.	27 194	26 703	27 531
15	Refusjon arbeidsmarkedstiltak	3		
16	Refusjon av foreldrepenger	834		
17	Refusjon lærlinger	24		
18	Refusjon av sykepenger	1 489		
	Sum kap. 3324	29 740	26 809	27 640

Post 01 Ymse inntekter

Posten omfatter ymse inntekter.

Post 02 Billett- og salgsinntekter

Inntektene gjelder salg av billetter og program m.m., jf. kap. 324, post 21.

Kap. 325 Samordningstiltak for arkiv, bibliotek og museer

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2010	Saldert budsjett 2011	Forslag 2012
01	Driftsutgifter, <i>kan nyttes under post 73, kan nyttes under kap. 326 post 01</i>	59 618		
21	Spesielle driftsutgifter	51 385		
73	Prosjekt- og utviklingstiltak, <i>kan nyttes under post 01</i>	34 755		
	Sum kap. 0325	145 758		

ABM-utvikling ble omorganisert i 2010. Bibliotekoppgavene, med unntak av arbeidet med konsortieavtaler, ble overført til Nasjonalbiblioteket fra 1. juli 2010. Konsortieavtaler ble overført til et organ under Kunnskapsdepartementet. Den resterende delen av ABM-utviklings oppgaver ble overført til Norsk kulturråd fra 1. januar 2011.

Rapport 2010

Mål 1:

Bidra til at arkiv, bibliotek og museum blir styrket som aktive og aktuelle samfunnsinstitusjoner

Rapport

Gjennom satsingen på utstillinger under programmet Hot Spot bidro ABM-utvikling til at museer ble mer samfunnsaktuelle og bedre i stand til å delta i den offentlige debatten. Prosjektet BRUDD bidro til kritisk formidling av marginaliserte historier. BRUDD ble evaluert i 2010 og videreføres i 2011. ABM-utvikling arrangerte konferanse om arkivene, bibliotekene og museene som aktive samfunnsaktører med vekt på kritisk refleksjon og skapende samhandling. Det er gjennomført to dagsseminarer om bibliotekplaner.

Mål 2:

Fremme læring, kunnskaps- og kulturformidling

Rapport

Som medarrangør av Arkivdagen 2010 bidro ABM-utvikling til formidling av kunnskap om klima og vær. Gjennom kartleggingen av psykiatriske samlinger, arkiv og museum har ABM-utvikling sammen med Nasjonalt medisinsk museum gitt grunnlag for bedre dokumentasjon og formidling av psykiatriens historie. I prosjektet lesefrø har barnehager fått tilbud om litteratur og leseaktiviteter. I Leseåret 2010 medvirket ABM-utvikling til aktiviteter rettet mot bl.a. arbeidslivet. Sammen med Høgskolen i Oslo har ABM-utvikling stått for utdanning under programmet Museumsformidling. Det er gitt tilskudd til 37 tiltak og prosjekter, av disse 23 i regi av museer, for formidling av kunnskap og kultur.

ABM-utvikling har vært sekretariat for Den kulturelle skolesekken (DKS). I tillegg var ABM-utvikling nasjonal aktør for kulturarv i DKS. I den forbindelse arrangerte organet konferanse om kvalitet, formidling og kulturarvsproduksjoner i DKS.

Flesteparten av fylkesbibliotekene er tildelt midler for å arrangere kurs for folkebibliotekene i forbindelse med Leseåret 2010. Det ble bevilget midler til utvikling av bibliotek som læringsarena for digital kompetanse ved flere bibliotek. Den årlige konferansen for bibliotekledere og bibliotekteiere hadde som hovedtema bibliotek som kunnskapsorganisasjoner i digital utvikling og utfordringer for ledere av bibliotek.

Mål 3:

Fremme utvikling av digitalt innhold og tjenester

Rapport

ABM-utvikling støttet utviklingen av Arkivportalen, som ble åpnet i mai 2010.

DigitaltMuseum ble utviklet med støtte fra ABM-utvikling. Fra juli 2010 kunne publikum legge inn kommentarer til foto og gjenstander. DigitaltMuseum hadde 200 000 besøk i 2010. Tjenesten Digitaltfortalt.no, som ble lansert i 2009, ble videreført. ABM-utvikling arrangerte 14 todagerskurs om digitale fortellinger i 2010. DigitaltMuseum og Digitaltfortalt.no tok i bruk Facebook i formidlingen. ABM-utvikling støttet et pilotprosjekt som skal se på hvordan digitale fellesløsning

ger kan knyttes sammen. På oppdrag fra ABM-utvikling ble det utviklet en gratis teknisk løsning, Sublima, som vil tilby arkiv, bibliotek og museum emneportaler på nett.

ABM-utvikling gjennomførte 10 fagdager med digitalt innhold i 2010. Målet med disse var å styrke samarbeidet med bl.a. Riksarkivet, Norsk kulturråd, universitetsmuseene, Riksantikvaren og Statens kartverk. Videre samarbeidet ABM-utvikling med fylkeskommunene om digitale planer, satsinger og tjenester. Det ble gitt støtte til slik planlegging. ABM-utvikling ga støtte til kompetansesenter for digitalisering i Møre og Romsdal, som ble åpnet i 2010. På ABM-utviklings nettsider ble det publisert 86 artikler om digitale satsinger og god digital praksis.

Mål 4:

Fremme utvikling og sikring av samlinger

Rapport

ABM-utvikling har oppnevnt eller tatt initiativ til etablering av arbeidsgrupper for innsamling i kulturhistoriske museum, nasjonal innsamlingsplan for fotografi og veiledning i fotojuss. Arbeidsgruppene hadde stor aktivitet i 2010, og arbeidsgruppa for nasjonal innsamlingsplan for fotografi leverte rapport fra arbeidet i juni.

ABM-utvikling ga støtte til sikring, digitalisering og tilgjengeliggjøring av privatarkiv. En nasjonal kystkulturkonferanse om vern og dokumentasjon av kystens kulturminner ble gjennomført.

Mål 5:

Fremme samhandling og nytenkning innenfor organisasjons- og nettverksbygging

Rapport

Sammen med Norges Museumsforbund arrangerte ABM-utvikling seminar for museer om målstyring og selvevaluering. ABM-utvikling koordinerte og fulgte opp arbeidet i de nasjonale museumsnettverkene for arbeiderkultur, bergkunst, bergverk, botaniske hager, bygg, drakt og tekstil, fiskeri- og kystkultur, håndverk, herregårder, kulturlandskap, kunst, kvinnehistorie, landbruk, litteratur, luftfart, magasin og bevaring, medisinsk historie, minoriteter og kulturelt mangfold, musikk og musikkinstrumenter, samisk kultur, samtid, sjøfart, skog og teknologi- og industrihistorie, og i de tre abm-nettverkene for fotografi, universell

utforming og lokalhistorie. ABM-utvikling videreførte samarbeidet med Riksantikvaren, Kystverket og Fiskeridepartementet om kystkultur. Disse etatene etablerte et nært samarbeid med museumsnettverkene for fiskeri- og kystkultur og sjøfart. Som resultat av samarbeidet ble det i 2010 bl.a. utgitt tre nye hefter i serien "Fortellinger om kyst-Norge".

ABM-utvikling videreførte den nasjonale koordineringen av fotobevaring og ga støtte til det regi-

onale fotosamarbeidet Oslobilder.no. For å bedre den internasjonale kompetansen og medvirkningen i internasjonal virksomhet arrangerte ABM-utvikling seminar for museum og arkiv.

ABM-utvikling og Nasjonalbiblioteket har til sammen arrangert seks seminarer i 2010, blant annet om modellbibliotek og samarbeidsavtaler. Det er blant annet tildelt utviklingsmidler til vertskommunesamarbeid i Midt-Troms.

Kap. 3325 Samordningstiltak for arkiv, bibliotek og museer

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2010	Saldert budsjett 2011	Forslag 2012
01	Ymse inntekter	2 710		
02	Inntekter ved oppdrag	51 384		
16	Refusjon av foreldrepenger	609		
18	Refusjon av sykepenger	413		
	Sum kap. 3325	55 116		

Det vises til omtale under kap. 325 ovenfor.

Kap. 326 Språk-, litteratur- og bibliotekformål

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2010	Saldert budsjett 2011	Forslag 2012
01	Driftsutgifter, <i>kan nyttes under post 77</i>	450 061	471 384	494 778
21	Spesielle driftsutgifter	10	943	
45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	20 492	23 611	24 154
55	Norsk kulturfond	149 826	154 871	160 672
72	Knutepunktinstitusjoner	2 064	2 128	2 628
73	Noregs Mållag	3 517	3 626	3 738
74	Det Norske Samlaget	13 509	13 928	14 360
75	Norsk Ordbok 2014 og Det Norske Akademis store ordbok	18 645	19 223	19 819
76	Ibsenpris m.m.	4 920	5 073	5 230
77	Prosjekt- og utviklingstiltak, <i>kan nyttes under post 01</i>		12 150	12 527
78	Ymse faste tiltak	112 675	99 039	103 339
	Sum kap. 0326	775 719	805 976	841 245

Kapitlet omfatter de statlige virksomhetene Nasjonalbiblioteket, Norsk lyd- og blindeskriftbibliotek og Språkrådet. Kapitlet omfatter også avsetning til litteratur under Norsk kulturfond og tilskudd til Det Norske Samlaget, Noregs Mållag, Norsk Ordbok 2014 og Det Norske Akademis store ordbok og ymse andre tiltak.

Mål for 2012

Det legges til grunn følgende mål:

1. å sikre det norske språkets posisjon som et fullverdig, samfunnsbærende språk i Norge
2. å sikre og bevare pliktavlevert materiale og andre samlinger, og gjøre samlingene og informasjonen om disse tilgjengelige
3. å produsere og låne ut folkebiblioteklitteratur og studielitteratur i lyd- og blindeskrift
4. å fremme utvikling av digitalt innhold og tjenester
5. å sikre nyskaping, bredde og spredning av norsk fag- og skjønnlitteratur

Fordeling av bevilgningen:

	(i 1 000 kr)	
	2011	2012
Nasjonalbiblioteket	394 717	414 907
Norsk lyd- og blindeskriftbibliotek	47 888	49 497
Språkrådet	28 779	30 374

Nasjonalbiblioteket

Nasjonalbibliotekets virksomhet omfatter oppbygging, bevaring og tilgjengeliggjøring av samlinger innen alle medietyper. Aktiviteten inkluderer bl.a. depotsamling for fjernlån og gjenbruk, arkivsamling, digitalisering av aviser, innsamling, bevaring og formidling av lyd- og bildemedier, restaurering og konservering, digitalisering og utvikling i tilknytning til digitalt bibliotek.

Nasjonalbiblioteket skal også bidra til å utvikle og styrke bibliotekene i Norge som aktive og aktuelle samfunnsinstitusjoner, samt utforme og gjennomføre en nasjonal bibliotekpolitikk for folke- og fagbibliotek. Nasjonalbiblioteket disponerer prosjektmidler for å stimulere til utvikling i norske bibliotek.

Et viktig instrument i Nasjonalbibliotekets arbeid er lov om avleveringsplikt for allment tilgjengelige dokumenter av 9. juni 1989 nr. 32. Formålet med loven er å sikre en medieuavhengig

I tillegg til ovennevnte mål vises det til viktige hensyn som forutsettes ivaretatt av alle kulturinstitusjoner, jf. omtale under programkategori 08.20 Kulturformål.

Budsjettforslag 2012

Budsjettforslaget for 2012 innebærer en økning på 37,7 mill. kroner totalt til språk-, litteratur- og bibliotekformål.

Post 01 Driftsutgifter, kan nyttes under post 77

Bevilgningen skal dekke lønns- og driftsutgifter for Nasjonalbiblioteket, Norsk lyd- og blindeskriftbibliotek og Språkrådet.

Posten kan overskrides med inntil samme beløp som virksomhetene får i merinntekter under kap. 3326, post 01, jf. forslag til vedtak II, nr. 1.

avlevering av dokumenter og annet relevant materiale med allment tilgjengelig informasjon til nasjonale samlinger, slik at vitnemål om norsk kultur og samfunnsliv blir bevart og gjort tilgjengelig som kildemateriale for forskning og dokumentasjon.

Nasjonalbiblioteket er en viktig ressurs på flere områder: som infrastruktur for norsk forskning, bl.a. i rollen som forskningsbibliotek, som kulturpolitisk redskap, som ansvarlig for langtidsbevaring av kulturarv og for markering av forfatterjubileer. Nasjonalbiblioteket har også et språkpolitisk ansvar gjennom oppbygging og drift av en norsk språkbank.

Bevilgningen til Nasjonalbiblioteket inkluderer også midler til oppfølging av St.meld. nr. 23 (2008–2009) *Bibliotek* og St. meld. nr. 24 (2008–2009) *Nasjonal strategi for digital bevaring og formidling av kulturarv*. På grunn av digitaliseringsprogrammet og den digitale avleveringen vil behovet for digital lagringskapasitet i det digitale sik-

ringsmagasinet (DSM) være sterkt økende også i tiden framover.

Det foreslås å øke bevilgningen til Nasjonalbiblioteket med ca. 20,2 mill. kroner i 2012 for å styrke virksomheten.

Norsk lyd- og blindeskriftbibliotek

Norsk lyd- og blindeskriftbibliotek - NLB - produserer og låner ut lyd- og blindeskriftbøker til blinde, svaksynte og andre som har vansker med å lese trykt tekst. NLB produserer i tillegg et variert utvalg tidsskrifter og en daglig utgave av Aftenposten på lyd. I tillegg til allmenn litteratur produserer NLB også studielitteratur for synshemmede studenter ved universiteter, høyskoler og fagskoler. All produksjon og utlån er digitalt basert.

En sterk satsning på utvikling av nye tilbud, produksjonsmåter og distribusjonsformer har de seneste årene gitt NLBs målgruppe et vesentlig bedre bibliotektilbud.

Fordelingen av midler mellom Nasjonalbiblioteket og NLB kan bli noe justert som følge av at Nasjonalbiblioteket utfører oppgaver som ligger under ansvarsområdet til NLB.

Det foreslås å øke bevilgningen til NLB med 1,6 mill. kroner i 2012 for å styrke virksomheten.

Språkrådet

Språkrådet er statens fagorgan i språkspørsmål og skal følge opp den nye strategiske språkpolitikken som Stortinget sluttet seg til gjennom behandlingen av regjeringens språkmelding i april 2009. Hovedoppgaven er å bidra til at det norske språkets status og bruk blir styrket og at norsk fungerer som et fullverdig språk på alle samfunnsområder. Språkstyrkingsarbeidet skal omfatte både norsk språk generelt og den nynorske målformen spesielt.

Språkrådet skal medvirke til at det blir utviklet en parallellspråklig praksis på områder der det også er behov for internasjonal kommunikasjon: «norsk når du kan, engelsk når du må».

Språkrådet fungerer som nasjonalt samordningsorgan for utvikling og tilgjengeliggjøring av norsk fagterminologi. Språkrådet skal bidra til at dataprogrammer og ulike teknologibaserte produkter og tjenester er tilgjengelig på norsk. Tilgang på nynorsk programvare er en særlig utfordring.

Gjennom en egen språktjeneste for statsorganer arbeider Språkrådet med å fremme et klart og forståelig forvaltningsspråk og en jevnere bruks-

fordeling mellom nynorsk og bokmål i statsforvaltningen. Språkrådet har tilsynsoppgaver etter lov om målbruk i offentlig tjeneste og har et generelt ansvar for å verne om den enkeltes rettigheter når det gjelder bruken av språket.

Arbeidet med å styrke norsk språk skal skje som ledd i en helhetlig språkpolitikk som også skal ivareta det nordiske språkfelleskap og det flerspråklige mangfoldet. Språkrådet har derfor fått et utvidet ansvar for andre språk enn norsk, og dette omfatter både tegnspråk og minoritetsspråk.

Språkrådet har forvaltnings- og rådgivningsfunksjoner innenfor språkdyrking og språkrøkt, herunder oppgaver knyttet til den offisielle normeringen av skriftnormalene nynorsk og bokmål. Innføring av nytt rettskrivningssystem for nynorsk vil være en viktig oppgave i 2012.

Det foreslås å øke bevilgningen til Språkrådet med nær 1,6 mill. kroner i 2012 for å styrke virksomheten.

Post 45 Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, kan overføres

Bevilgningen gjelder Nasjonalbibliotekets investeringer. Bevilgningen skal i hovedsak dekke oppgraderinger og utskiftninger av den tekniske infrastrukturen, inkludert digitalt sikringsmagasin.

Post 55 Norsk kulturfond

Målet med Norsk kulturråds støtteordninger til litteraturformål er å sikre et bredest mulig tilbud av nye bøker i bestemte sjangre, av allmenne kulturtidsskrift og nye norske tegneserier. Det gis to former for støtte: enten som innkjøp av bøker under en av de fem innkjøpsordningene for litteratur, eller som produksjonstilskudd. I tillegg kan det gis tilskudd til ulike litteraturprosjekt. Her legges det vekt på litteraturformidling, forsøk på å nå nye lesergrupper og på nye litterære uttrykksformer. Det gis også bidrag til tiltak som skal styrke kontakt mellom norske og minoritetsspråklige litterære miljøer.

Midlene går til innkjøpsordningene for litteratur, til festivaler, produksjonsstøtte og til andre tiltak, jf. programkategoriomtalen. Avsetningen for 2012 foreslås økt med 5,8 mill. kroner til 160,7 mill. kroner.

Post 72 Knutepunktinstitusjoner

Tilskuddet skal dekke driftsutgifter for knutepunktinstitusjonen Norsk litteraturfestival – Sigrid Undset-dagene. Tilskuddet foreslås økt

med 0,5 mill. kroner til 2,6 mill. kroner for 2012. Økningen gir rom for å styrke satsningen på nynorsk litteratur.

Post 73 Noregs Mållag

Bevilgningen under denne posten gjelder driftstilskudd til Noregs Mållag. Tilskuddet går til arbeidet med å styrke nynorsk skriftkultur på alle samfunnsfelt.

Post 74 Det Norske Samlaget

Bevilgningen under denne posten gjelder driftstilskudd til Det Norske Samlaget. Tilskuddet går til arbeidet med å styrke nynorsk språk, litteratur og kultur og skal bidra til et bredere tilbud av bøker utgitt på nynorsk. Tilskuddet omfatter også midler til Allkunne AS til produksjon av artikler om nynorsk kulturhistorie på Internett.

Departementet legger til grunn at Samlaget selv skaper rom for produksjonsstøtte til nynorsk litteratur innenfor sine budsjetter. Samlaget skal derfor ikke kunne søke Norsk kulturråd om midler fra denne avsetningen.

Post 75 Norsk Ordbok 2014 og Det Norske Akademis store ordbok

Bevilgningsforslaget under denne posten er i hovedsak knyttet til det leksikalske dokumentasjonsprosjektet Norsk Ordbok 2014. Prosjektet får tilskudd fra departementet og Universitetet i Oslo og følger en plan for å sikre at verket i tolv bind foreligger i jubileumsåret 2014. Det foreslås et tilskudd på 15,6 mill. kroner til Norsk Ordbok 2014 i 2012.

Posten dekker også tilskudd til arbeidet med ordbokverket Det Norske Akademis store ordbok. Siktemålet er at et digitalt ordboksverk skal bli tilgjengelig for publikum i løpet av 2014. Det foreslås et tilskudd på 4,2 mill. kroner til Det Norske Akademis store ordbok i 2012.

Post 76 Ibsenpris m.m.

Den internasjonale Ibsenprisen er på 2,5 mill. kroner og ble delt ut for tredje gang i 2010. Prisen skal honorere en person, institusjon eller organisasjon som har tilført verdensdramatikken eller teatret nye kunstneriske dimensjoner. Bevilgningen på posten omfatter også midler til stipender til Ibsenprosjekter verden over, tilskudd til Skien internasjonale Ibsenkonferanse og utgifter til administrasjon av prisen mv. Fra 2010 deles Den

internasjonale Ibsenprisen ut annethvert år, jf. Prop. 120 S (2010-2011) og Innst. 420 S (2010-2011). Neste tildeling vil skje i 2012. Det legges opp til at bevilgningen på posten videreføres på samme nivå som tidligere. Midler som frigjøres ved å dele ut prisen annethvert år, skal benyttes til å styrke rammene rundt prisarbeidet. Omleggingen innebærer at informasjonsarbeidet styrkes, at komiteen får økt rom for utredning av kandidater, samt at forberedelser og gjennomføring av utdelingsarrangementene kan styrkes. Målet med omleggingen er å gjøre Den internasjonale Ibsenprisen mer kjent og øke dens betydning nasjonalt og internasjonalt.

Post 77 Prosjekt- og utviklingstiltak, kan nyttes under post 01

Denne posten skal dekke et variert spekter av samarbeids- og prosjekttiltak innenfor bibliotekområdet. Midlene stilles til rådighet for Nasjonalbiblioteket og kan brukes både til egeninitierte prosjekter og til å støtte tiltak i regi av andre aktører.

Hoveddelen av midlene blir utlyst av Nasjonalbiblioteket. En forutsetning for støtte er at midlene går til prosjekter som er nyskapende og har overføringsverdi til større grupper av institusjoner.

Områder som bør prioriteres er formidling i form av kompetanseoppbygging og tiltak som har som mål å inkludere lesesvake og andre grupper som i liten grad benytter seg av bibliotekets tilbud. Nye former for samarbeid både innad i sektoren, på tvers av offentlige etater/forvaltningsgrenser og mellom bibliotek og frivillige organisasjoner, samt samarbeid mellom arkiv, bibliotek og museer bør også prioriteres. Videre bør nye metoder og bruk av nye medier, tilgjengeliggjøring og formidling av kunnskaps- og opplevelseskilder og utvikling av metoder for tilgjengeliggjøring og formidling av digitalt skapt informasjon og formidling av minoritetskulturer og det multikulturelle samfunn vurderes prioritert.

Post 78 Ymse faste tiltak

Oversikt over hvilke tiltak det foreslås midler til i 2012 under denne posten følger som trykt vedlegg, jf. vedlegg 2.

Nynorsk Pressekontor tilbyr nyheter på nynorsk til norsk presse i samarbeid med NTB. Det foreslås å øke tilskuddet med 0,5 mill. kroner for å gi økt synlighet og bruk av nynorsk i norske aviser.

Kulturdepartementet foreslår å sette av 3 mill. kroner til inkluderingstiltak på bibliotek- og litteraturfeltet. Avsetningen skal ses i sammenheng med den kommende stortingsmeldingen om kultur og inkludering.

I St. meld. nr. 23 (2008-2009) *Bibliotek* ble det foreslått at ansvaret for drift og finansiering av bibliotek tjenester i statlige helseinstitusjoner overføres til helsevesenet, noe Stortinget sluttet seg til. Som en konsekvens av dette rammeoverføres tilskuddet på kroner 2 137 000 til Helse- og omsorgsdepartementet, under kap 732, post 72 Basisbevilgning Helse Sør Øst i statsbudsjettet for 2012.

Rapport 2010

Mål 1:

Å sikre det norske språkets posisjon som et fullverdigg, samfunnsbærende språk i Norge

Rapport

Språkrådet la fram rapporten *Språkstatus* 2010 i februar 2010. Dette var den første av de årlige språkpolitiske tilstandsrapportene som er varslet i språkmeldingen, som ledd i etableringen av et permanent språkpolitisk oppfølgingsregime.

I rapporteringsåret er det arbeidet med å rekruttere ny direktør til Språkrådet, og departementet har også oppnevnt nytt styre. I den forbindelse ble styret utvidet fra sju til ni medlemmer. Styret har på sin side oppnevnt nye medlemmer til de fire fagrådene. Disse har til oppgave å sikre at Språkrådet har bred samfunnskontakt i arbeidet sitt.

I tråd med utvidet ansvar for andre språk enn norsk fikk Språkrådet i rapporteringsåret klarsignal til å utlyse en stilling med norsk tegnspråk som arbeidsområde. Departementet har også bedt Språkrådet bygge opp tilpassede rådgivningsfunksjoner i tilknytning til nasjonale minoritetsspråk og nyere innvandrerspråk.

Arbeidet med revisjon av rettskrivningssystemet i nynorsk har pågått gjennom hele rapporteringsåret i regi av en egen komité oppnevnt av Språkrådet. Språkrådets styre har senere sluttet seg til rettskrivningskomiteens forslag. Forslaget til ny rettskrivningsmal for nynorsk er nå vedtatt av departementet.

Det var også i 2010 et problem at de fleste statsorganer fortsatt ikke oppfyller minimumskravene i lov om målbruk i offentlig tjeneste. Språkrådet rapporterer om en viss økning i bruken av nynorsk på nettsider, mens nynorsk i papirtilfang

stagnerer. Bare omkring ett av fire sentrale statsorgan oppfyller de kvantitative minstekravene etter loven. En spørreundersøkelse viser at nesten halvparten av de 114 nynorskkommunene sjelden eller aldri får brev fra staten på nynorsk, til tross for at alle statsorganer har plikt til alltid å bruke nynorsk ved henvendelser til disse kommunene. Undersøkelsen viser at departementene neglisjerer denne bestemmelsen oftere enn andre statsorganer. Språkrådet opplever en sterk økning i antall klager fra enkeltpersoner når det gjelder manglende bruk av nynorsk i det offentlige.

En terminologitjeneste med tre stillinger kom i full virksomhet i Språkrådet i 2010. Det ble arrangert lanseringskonferanse, og det er bl.a. etablert en svartjeneste, en nettside, en termbase for registrering av fagtermer på bokmål og nynorsk, og det er opprettet en gruppe for dataterminologi. Det er også drevet ustrakt rådgivning om termbruk overfor aktører på ulike samfunnsområder.

Departementet har i 2010 gitt tilskudd til prosjekter som har bidratt til oppfølging av språkmeldingen, i alt 2,2 mill. kroner. Disse har gått til et forprosjekt for nynorsk lystlesing (Noregs Mållag), nettavisen Framtida.no (Landssamanslutninga av nynorskkommunar), pilotprosjekt for nettbasert tilgjengeliggjøring på nett av registrerte stedsnavn (Institutt for lingvistiske og nordiske studier ved UiO), oppgradering av oversettelsesprogrammet Nyno og utvikling av Konsekvenssjekk (Nynodata AS), fremme norsk tegnspråk (Norges Døveforbund) og forprosjekt til Språkrådet 2013 (Nynorsk kultursentrum).

Mål 2:

Å sikre og bevare pliktavlevert materiale og andre samlinger, og gjøre samlingene og informasjonen om disse tilgjengelige

Rapport

Nasjonalbiblioteket bidrar til å styrke språklig og kulturell identitet gjennom å sikre og bevare pliktavlevert materiale og andre samlinger, og ved å gjøre samlingene og informasjonen om disse tilgjengelige, bl.a. gjennom utlån fra depotsamlingen og gjennom ulike utstillinger og arrangementer.

For de fleste materialtypene viser pliktavleveringsstatistikken små endringer for 2010 sammenlignet med tidligere år. Omfanget av pliktavlevert materiale er stabilt, med unntak av musikk der det er registrert en nedgang i 2010 på 13 pst. I tillegg har Datatilsynets konsesjonskrav for nedlasting av

.no-domenet ført til at det er et betydelig hull for 2010 på dette området.

I 2010 hadde Nasjonalbiblioteket ansvaret for 100-årsmarkeringen for Bjørnstjerne Bjørnsons død. Markeringen ble, i tillegg til en lansering i Nasjonalbiblioteket i januar, konsentrert rundt tre nasjonale markeringer i Oslo, på Maihaugen/Aulestad og i forbindelse med Bjørnsonfestivalen i Molde. Forfatternettstedet www.bjornstjerne.no ble også lansert som ledd i denne markeringen og fungerte som en sentral kilde til informasjon om Bjørnstjerne Bjørnson, hans forfatterskap og jubileumsarrangementene.

Det ble også etablert et nettsted knyttet til markering av 25-årsjubileet for popgruppen a-ha, og det ble etablert en digital tjeneste i utstillingen med tilgang til alle a-has musikkutgivelser i Nasjonalbibliotekets samling.

Mål 3:

Å produsere og låne ut folkebiblioteklitteratur og studielitteratur i lyd- og blindeskrift

Rapport

Norsk lyd- og blindeskriftbibliotek (NLB) produserer og låner ut allmenn litteratur og studielitteratur i lyd- og blindeskrift. I 2008 oppnådde NLB en samlet produksjonsøkning for lyd- og blindeskriftbøker på 62 pst. i forhold til 2007. Det høye produksjonsomfanget for lydbøker er opprettholdt i 2009 og 2010. Produksjonen av bøker i blindeskrift økte med 20 pst. i 2010. NLB har økt utviklingsaktiviteten vesentlig de seneste årene. Det totale antall lånere økte med 1 463, en økning på 12 pst. fra 2009. Utlånet av folkebiblioteklitteratur i lydbokformat økte i samme periode med 11 pst. og utlånet av folkebiblioteklitteratur i blindeskriftbøker økte med 37 pst.

Utlånet av studielitteratur økte med 12 pst. i 2010. Produksjon av studielitteratur i lydbokformat gikk ned med 14 pst. Nedgangen skyldes lavere etterspørsel fra synshemmede studenter, trolig på grunn av høy produksjon i 2008 og bedre dekning av pensum. 64 pst. av studielitteraturen i lydformat ble produsert med talesyntese, noe som gir redusert produksjonstid. Høsten 2009 lanserte NLB den nye norske talesyntesen Brage. Brage bidrar til bedre kvalitet på talesynteseproduksjoner som studielitteratur, aviser og tidsskrifter.

I samarbeid med Norges blindforbunds trykkeri har NLB i 2010 effektivisert produksjon og distribusjon av bøker i blindeskrift. NLB har ansvar for tilrettelegging før trykking, og Norges

blindeforbunds trykkeri står for trykking og utsendelse. All nyprodusert litteratur for barn og unge er tilgjengelig både som lyd- og blindeskriftbøker. Antall eksemplarer av blindeskriftbøker produseres etter behov. Det er ingen ventelister på nyproduserte blindeskriftbøker.

NLB har i 2010 lagt ned store ressurser i utvikling av ny distribusjonsløsning. I tillegg til CD-distribusjon vil NLB i 2011 tilby nedlasting og direkte avspilling (streaming) av alle lydbøker i samlingen.

I 2010 var det hundre år siden det ble etablert et bibliotek for synshemmede i Norge. Jubileet ble markert ved mottakelse i NLB.

Mål 4:

Å fremme utviklingen av digitalt innhold og tjenester

Rapport

Det har vært en sterk økning av Nasjonalbibliotekets digitale tjenester også i 2010. Det ble totalt digitalisert ca. 213 000 objekter i Nasjonalbibliotekets digitaliseringsprogram i 2010. Det har vært prioritert å digitalisere bøker, aviser, foto, håndskrifter, notemanuskript, radio og lyd- og videoforformat som står i fare for å bli ødelagt. Målsettingen er nådd på viktige områder som bokdigitalisering (12 pst. over målsetting), foto (22 pst. over målsetting), lydbånd i format som står i fare for å bli ødelagt (44 pst. over målsetting), aviser fra mikrofilm (2 pst. over målsetting) og radiomateriale (23 pst. over målsetting). Det ble digitalisert noe færre avishefter enn målsettingen (12 pst. under målsetting). Den primære årsaken er en målefeil, men avviket er også knyttet opp til forsinkelser i selve digitaliseringen.

Digitalisering av historiske aviser ble i 2010 gjort i samarbeid med en rekke aviser og det er også inngått nye digitaliseringsavtaler.

Bokhylla har vært en viktig del av Nasjonalbibliotekets digitale satsing også i 2010. Målet om 50 000 rettighetsbeskyttede bøker i tjenesten ble nådd mot slutten av året. Evalueringen av prosjektet ble startet i 2010 og vil fortsette i 2011.

Forprosjektet med Stortingsarkivet om digitalisering av Stortingsforhandlingene ble avsluttet i 2010, og Nasjonalbiblioteket og Stortingsarkivet skrev under avtalen om å iverksette digitalisering av alle Stortingsforhandlingene. Dette prosjektet vil starte i 2011.

NLB skal være aktiv i utviklingen av tjenester og skal ta i bruk ny teknologi for å bedre tjenes-

tene for målgruppene med behov for tilrettelagte produkter. Vi viser i denne sammenheng til rapport under hovedmål 3, og særlig til omtale av talesyntesen Brage, utvikling av ny distribusjonsløsning og effektiviseringen av produksjon og distribusjon av bøker i blindeskrift.

Mål 5:

Å sikre nyskaping, bredde og spredning av norsk fag- og skjønnlitteratur

Norsk kulturfond

I statsbudsjettet 2010 ble det lagt inn en økning på litteraturområdet med om lag 9,7 mill kroner.

Tabell 8.21 Innkjøpsordningene for litteratur – antall innkjøpte titler i 2008-2010:

	2008	2009	2010
Innkjøpsordningen for skjønnlitteratur – voksne	218	231	219
Innkjøpsordningen for skjønnlitteratur – barn/unge	134	135	138
Innkjøpsordningen for oversatt skjønnlitteratur	93	100	118
Innkjøpsordningen for faglitteratur barn/unge	25	29	25
Innkjøpsordningen for sakprosa	46	66	69

Innkjøpsordningene fikk en økning på til sammen 7,2 mill. kroner. Svingningene i titteltall er en utfordring i budsjetteringen av ordningene. Innkjøpsordningene for skjønnlitteratur for voksne og for barn- og ungdom er ennå under press, og forlagene måtte også i 2010 godta en forskuddsvis avkortning i utbetalingene på 10 pst.

Sakprosaordningen ble etter en evaluering gjort permanent fra 2009 og fikk i 2010 en økning på 2,5 mill. kroner. I 2010 ble det påmeldt i alt 282 titler, hvorav 69 ble innkjøpt. Av 117 titler under ordningen for oversatt skjønnlitteratur ble åtte titler oversatt til norsk fra de største minoritetsspråkene i Norge.

Kulturrådet gjennomførte i 2010 et seminar om kvalitet og vurderingskriterier for alle rådets vurderingsutvalg og ankenemder. Erfaringsutvekslingen følges opp i 2011.

Nasjonallbiblioteket, Norsk faglitterær forfatter- og oversetterforening, Norsk Tidsskriftforening og Kulturrådet startet i 2009 et samarbeid om formidling, «Ikke bare skjønt». Tiltaket presenterer innkjøpt sakprosa og tidsskrifter i folkebibliotekene i seminarer og åpne arrangement. Hittil har 13 fylker hatt besøk, og alle fylker skal være dekket innen en toårsperiode.

Elektroniske bøker og digitale lydbøker utgjør i stigende grad en spesiell utfordring for tilpassning av støtteordningene, særlig innkjøpsordningene. Rådet startet i 2010 et samarbeidsprosjekt med ABM-utvikling (fra 1. juli 2010 Nasjonal-

biblioteket) for å etablere teknisk infrastruktur og modeller for innkjøp og distribusjon av e-bøker til folkebibliotekene. Konferansen «Fra trykt til utrygt?» i Drammen samlet 250 deltakere fra hele litteraturfeltet til diskusjon om e-bøkenes tiltagende betydning, med vekt på bibliotekene.

Innkjøpsordningen for kulturtidsskrift har i 2010 bidratt til at alle folkebibliotek fikk tilsendt alle utgaver av 15 utvalgte kulturtidsskrift. I tillegg ble 48 tidsskrift tildelt produksjonsstøtte. Tre av disse gir et minoritetsperspektiv i tema- og språkvalg.

Kulturrådet etablerte i 2009 en tilskuddsordning for uke- og månedssaviser ut fra den tidligere budsjettposten «Ymse publikasjoner». Ordningen fikk nye retningslinjer og ble revidert i 2010, hovedsakelig innrettet mot ukeavisene. Ti av fjorten søknader ble innvilget. Månedssaviser vurderes heretter sammen med tidsskriftene. Publikasjoner rettet mot eller utgitt av kulturelle minoriteter behandles under programmet Mosaikk, ordningen for støtte til oversettelser fra asiatiske og afrikanske språk.

I 2010 mottok Norsk kulturråd 312 søknader om tilskudd utenfor innkjøpsordningene. Av disse mottok 214 støtte (69 pst.). Tilsvarende tall for 2009 var 289 søknader, hvorav 217 mottok støtte (75 pst.).

Under avsetningen til litteraturfestivaler ble det i 2010 gitt tilskudd til 32 festivaler, mot 23 i 2009.

Tabell 8.22 Norsk kulturråds fordeling av midler i 2009 og 2010 til ulike formål:

	2009	2010
Innkjøpsordningen for ny norsk skjønnlitteratur for voksne	41 860	44 860
Innkjøpsordningen for ny norsk skjønnlitteratur for barn og unge	27 554	28 554
Innkjøpsordningen for oversatt skjønnlitteratur for barn, unge og voksne, inkludert oversetterbonus	12 657	13 157
Innkjøpsordningen for ny norsk faglitteratur for barn og unge	7 675	7 921
Produksjonsstøtte til bildebøker for barn og unge	1 416	1 461
Produksjonsstøtte til klassikere	871	899
Produksjonsstøtte til nynorsk litteratur	2 530	3 030
Produksjonsstøtte til tegneserier	1 865	2 365
Innkjøpsordningen for ny norsk sakprosa	13 930	16 430
Støtte til litteraturfestivaler	1 634	1 884
Støtte til tidsskrift/periodiske publikasjoner	22 656	23 656
E-bøker		1 000
Andre tiltak	4 466	4 609

Kap. 3326 Språk-, litteratur- og bibliotekformål

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2010	Saldert budsjett 2011	Forslag 2012
01	Ymse inntekter	4 878	8 103	8 354
02	Inntekter ved oppdrag	10	943	
15	Refusjon arbeidsmarkedstiltak	63		
16	Refusjon av foreldrepenger	1 192		
18	Refusjon av sykepenger	5 104		
	Sum kap. 3326	11 247	9 046	8 354

Post 01 Ymse inntekter

Posten gjelder inntekter ved Nasjonalbiblioteket, Språkrådet og Norsk lyd- og blindeskriftbibliotek, jf. kap. 326, post 01.

Kap. 328 Museums- og andre kulturvernformål

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2010	Saldert budsjett 2011	Forslag 2012
55	Norsk kulturfond	9 522	9 817	10 121
70	Det nasjonale museumsnettverket	804 879	859 277	908 021
78	Ymse faste tiltak	56 645	19 674	30 873
	Sum kap. 0328	871 046	888 768	949 015

Kapitlet omfatter tilskudd til museer i Det nasjonale museumsnettverket, ymse faste tiltak på museums- og kulturvernområdet, samt midler til prosjektbasert arbeid innen kulturvern.

Det vises også til kap. 320, post 77, der prosjekt- og andre utviklingstiltak på museumsfeltet inngår. En del tiltak til museums- og andre kulturvernformål inngår for øvrig under kap. 320, post 74 Tilskudd til tiltak under Norsk kulturråd.

Budsjettforslaget for 2012 innebærer en samlet økning i årlig driftstilskudd på 48,7 mill. kroner til museene i Det nasjonale museumsnettverket under post 70.

Mål for 2012

Det legges til grunn følgende mål:

1. forvaltning
 - museenes samlinger skal sikres og bevares best mulig for ettertiden og gjøres tilgjengelig for publikum og for forskning, bl.a. gjennom gode sikrings- og bevaringsforhold samt prioritering og koordinering av samlingene
2. forskning
 - forskning og kunnskapsutvikling ved museene er et nødvendig faglig grunnlag for innsamling, dokumentasjon og formidling og skal sikres gjennom økt forskningssamarbeid, både i museumsnettverket og mellom museene og forskningsmiljøer i kunnskapssektoren
3. formidling
 - museene skal nå publikum med kunnskap og opplevelse og være tilgjengelig for alle, bl.a. gjennom målrettet tilrettelegging for ulike grupper og aktuell formidling som fremmer kritisk refleksjon og skapende innsikt

4. fornying

- museene skal være oppdaterte og aktuelle i alle deler av sin virksomhet, være solide institusjoner og ha en aktiv samfunnsrolle gjennom faglig utvikling, nytenking og profesjonalisering og gjennom utvikling av digital forvaltning og formidling

I tillegg til ovennevnte mål vises det til viktige hensyn som forutsettes ivaretatt av alle kulturinstitusjoner, jf. omtale under programkategori 08.20 Kulturformål.

Budsjettforslag 2012**Post 55 Norsk kulturfond**

Under denne posten er det avsatt midler til prosjektbasert arbeid innen kulturvern. Midlene på denne posten forvaltes av Norsk kulturråd.

Post 70 Det nasjonale museumsnettverket

Bevilgningen under denne posten gjelder ordinært driftstilskudd til museer i Det nasjonale museumsnettverket.

St.meld. nr. 49 (2008-2009) *Framtidas museum. Forvaltning, forskning, formidling, fornying* ble behandlet i Stortinget våren 2010.

Meldingens overordnede mål er å styrke museenes faglige profil og utvikle museenes samfunnsrolle. Det har museene selv hovedansvaret for. Fra statlig side vil det bli lagt vekt på tiltak som styrker samarbeid mellom institusjonene. Norsk kulturråd vil ha en aktiv rolle som samordner og pådriver, bl.a. ved å initiere kompetanseprogram, evalueringer og samordning av fellestiltak. Digital samlingsforvaltning og digital formidling vil stå sentralt, og de faglige nettverkene vil være viktige plattformer for samordning og utvikling.

Museene står overfor store utfordringer. Det er stort etterslep innen bygningsvern og samlingsforvaltning, med store behov for bedre magasiner og utbygging av konserveringstjenester.

Det må legges vekt på å se samlingsarbeid og formidling i sammenheng, utstillingsvirksomheten bør være variert, og det må forventes initiativer til forskning og nye prosjekter. Det legges til grunn at museene deltar i utviklingstiltak og at de er aktive deltakere i faglige museumsnettverk. En vital og løpende diskusjon om museenes samfunnsrolle, innhold og relasjon til publikum må forutsettes. Det siste tiårets mange sammenslåinger av museer har skapt behov for også å vektlegge ledelse, økonomi, jus og organisering.

En rekke strukturendringer er avklart og gjennomført. I 2012 vil det være 70 enheter i Det nasjonale museumsnettverket. Det vil imidlertid fortsatt være ønskelig med ytterligere konsolideringer i enkelte fylker og regioner. Følgelig vil departementet se positivt på og legge til rette for at flere enheter i Det nasjonale museumsnettverket finner sammen i konsolideringer også i årene som kommer.

Norsk kulturråd har i 2011, i dialog med nettverksdeltakere og -ansvarlige, gjennomført en vurdering av de faglige museumsnettverkene. Undersøkelsen viser at museene vurderer det som meningsfullt og positivt for museene å delta i nettverksarbeidet. Nettverk basert på faglig fellesskap og felles prosjektbasert arbeid er en verdifull utviklingsarena og faglig møteplass for sektoren, men at det er rom for å videreutvikle og styrke nettverkene. Det pekes på at nettverkene fungerer best ved arbeid med konkrete prosjekter som er godt forankret i felles faglig bakgrunn og i ledelsen i deltakerinstitusjonene. Faglige temaer som er felles for mindre grupper museer har vist seg mest egnet for arbeid i nettverkene.

Ryfylkemuseet har på oppdrag fra Kulturdepartementet i 2010-2011 gjennomført en utredning av bygningsvernet ved museene i Rogaland, *Bygningsvern på musea*. Utredningen omfattet kartlegging og vurdering av bygningene, tilgjengelig kompetanse og andre rammebetingelser for bygningsvernet. Mange av utfordringene som gjelder bygningsvern vil være felles for museer i hele Norge, og funnene fra Rogaland vil kunne ha overføringsverdi for museer i resten av landet. Utredningen etterlyser felles standarder for dokumentasjon av bygningene og arbeidet med bygningsvern, både når det gjelder grunndokumentasjon, tilstandsvurderinger og vedlikehold. Det blir også pekt på at et viktig aspekt ved museenes arbeid med bygningsvern vil være bevaring av

den immaterielle kulturarven som ligger i handlingsbåren kunnskap om håndverk, byggeteknikker, verktøy- og materialbruk.

Departementet forutsetter at alle museer som forvalter kulturhistoriske bygninger også arbeider bevisst med dokumentasjon og videreføring av immateriell kulturarv, inkludert handlingsbåren kunnskap innen bygningsvern og tradisjonelt håndverk. Fellesløsninger og nettverk for å sikre god utnyttelse av ressursene og kompetanseutvikling forutsettes.

Håndverksmiljøene i museumsnettverket har blitt styrket det siste tiåret, og flere fungerer som kompetansemiljøer lokalt og regionalt. Det er også etablert to museumsnettverk som dekker feltet: Byggnettverket særlig rettet mot bygninger og tradisjonskunnskap (der Ryfylkemuseet er ansvarlig) og Håndverksnettverket med en bredere tilnærming til håndverksfagene (Lillehammer Museum er ansvarlig). Nettverkene har stimulert samhandling mellom museene.

I museumsmeldingen er en nasjonal plan for samlingsforvaltning et sentralt tiltak. Dette arbeidet er startet og vil utvikles videre av Norsk kulturråd i samarbeid med museumsnettverket. Alle deler av samlingene, inkludert kulturhistoriske bygninger, vil inngå i arbeidet. Dette er også understreket av stortingskomiteen, jf. Innst. S. nr. 161 (2009-2010).

Norsk kulturråd har i 2011 levert en rapport om museenes samlingsforvaltning til departementet. Kulturrådet peker i rapporten på at det er mangler når det gjelder tilfredsstillende dokumentasjon av samlingene, og at mangel på informasjon om samlingenes type, omfang og tilstand vanskeliggjør koordinert samlingsvirksomhet på tvers av sektoren. Kulturrådet peker videre på behov for tydelige kompetansemiljøer innen magasin og bevaring, bygningsvern, foto og digital samlingsforvaltning, samt behov for felles standarder og verktøy for dokumentasjon og digital forvaltning.

Norsk kulturråd disponerer midler øremerket prosjekt- og andre utviklingstiltak under kap. 320, post 77.

Fylkeskommunene, vertskommuner og kommuner som nyter godt av museenes kompetanse, formidling og andre tjenester, har et grunnleggende delansvar for finansieringen av museene. Forutsetningen vil normalt være at regionen skal dekke minst 40 pst. av det samlede offentlige driftstilskuddet. Det legges opp til nær kontakt mellom staten, fylkeskommunene og de aktuelle kommunene i forvaltning av museene.

Staten ved Kulturdepartementet har ansvaret for Eidsvollbygningen. Hovedbygningen og de to

paviljongene skal bevares og restaureres slik at publikum får inntrykk av hvordan bygningene framsto i 1814. Statsbygg har arbeidet med prosjektet siden 2006. Detaljprosjekteringen pågår, og forventet byggestart er primo oktober 2011. Kulturdepartementets oppdrag til Statsbygg omfatter restaurering til 1814-utseende av hovedbygningens eksteriør og interiør; universell utforming og bedring av publikumsfunksjoner i hovedbygningen; reparasjon og restaurering til 1814-utseende for begge paviljongene; oppgradering av tekniske anlegg i hovedbygningen og paviljongene og istandsetting av parken. I planleggingen har Statsbygg hatt nært samarbeid med Riksantikvaren. Under budsjettproposisjonen til Fornyings-, administrasjons- og kirkedepartementet, kap 2445 Statsbygg er det foreslått 120 mill. kroner til videreføring av prosjektet i 2012. Dette vil sikre at prosjektet kan være ferdig før grunnlovsjubileet i 2014. Prosjektet har en kostnadsramme på 370,2 mill. kroner i prisenivå 2012. Når prosjektet er ferdigstilt, skal Norsk Folkemuseum betale årlig husleie til Statsbygg. Museets ansvar for formidlingen av bygningen innebærer bl.a. å bringe inventaret i Eidsvollsbygningen opp til samme standard som den bygningsmessige tilbakeføringen. Dette er en sentral del av forberedelsene til grunnlovsjubileet i 2014, og det foreslås et tilskudd til inventarprosjektet under kap. 328, post 78.

Av større prosjekt ved enkeltmuseum skal nevnes to som ferdigstilles og åpnes for publikum i 2012:

- Vest-Telemark museums nybygg på Eidsborg vil inneholde publikumsmottak, kafé, utstillingsareal, undervisningsrom, studiesal for arkiv, bibliotek og gjenstandssamling, kontor og møterom. Dette gir museet helt nye muligheter for å ta imot publikum hele året.
- Garborgsenteret på Bryne skal være en formidlingsarena for å fremme interessen for Arne og Hulda Garborg og deres tanker og visjoner. Senteret skal inspirere til samfunnsengasjement, til å lese og til å skape, og skal være en sosial møteplass. Hovedmålgruppen er ungdom og unge voksne. Senteret er en avdeling av Jærmuseet og samlokalisert med biblioteket i Time kommune.

Budsjettøkning i 2012

Utover vanlig prisomregning foreslås realøkninger i tilskuddet til 18 av museene i Det nasjonale museumsnettverket. I likhet med inneværende års budsjett er flere av påplussingene i budsjettfor-

slaget for 2012 knyttet til kystkultur og til samlingsforvaltning, herunder bedre bevaring av museenes om lag 5 000 kulturhistoriske bygninger. Stikkord for andre styrkinger er formidling og konsolidering. De prioriterte økningene knytter i mange tilfeller an til flere av disse stikkordene.

Vestfoldmuseene styrkes for å videreutvikle samlingsforvaltningen; museet har fellesmagasin og framhever behovet for digital forvaltning og tilgjengeliggjøring for å få bedre oversikt over samlingene. Stiklestad Nasjonale Kultursenter styrkes av samme grunn. Østfoldmuseene er også i ferd med å flytte inn i nytt magasin, men økt innsats for å bevare antikvariske bygninger er museets høyeste prioritet; tilskuddet styrkes noe.

Bygningsvern og kystkultur er begrunnelsen for realøkninger i tilskuddene til Museum Vest i Hordaland, Museene i Sør-Trøndelag, Museet Midt i Nord-Trøndelag og Museum Nord i Nordland. Sistnevnte museum har store vedlikeholdsutfordringer bl.a. ved hovedbygningen fra 1815 på væreiergården i Storvågan. Ved Museene i Sør-Trøndelags friluftsmuseum på Sverresborg har 14 kulturhistoriske bygninger omfattende råteskader. Ytterligere seks kommuner i Namdalen med tilhørende mindre museer slutter seg fra 2012 til Museet Midt. Både fylkeskommunen og de berørte kommunene vil bidra med økte tilskudd for å sette Museet Midt i stand til å aksele dette utvidede ansvaret.

Formidling er hovedstikkordet som begrunner realøkninger til Oslo Museum, Akershusmuseet, Blaafarveværket i Modum, Norsk Industriarbeidermuseum på Rjukan, Museum Stavanger, Ryfylkemuseet og Nynorsk kultursentrum.

Oslo Museum har utarbeidet et konsept for formidling av Akerselvas industri- og arbeiderhistorie. Ideen er å utvikle dette som et økomuseum, der elvas miljø og eksisterende bygningsmessige landskap står i sentrum for formidlingen. Tilskuddet til museet styrkes med 2,5 mill. kroner for videre arbeid med dette prosjektet. Det forutsettes at Oslo Museum søker et nært samarbeid med Norsk Teknisk Museum og Bydel Sagene om dette tiltaket, samt involverer andre relevante aktører, slik som Arbeiderbevegelsens arkiv og bibliotek.

Akershusmuseet ønsker å gjøre samlinger og dokumentasjon tilgjengelig digitalt; på den måten kan det være mulig å nå nye målgrupper gjennom sosiale medium. Samtidig tas digital teknologi i bruk i formidlingen til de besøkende på museet.

Blaafarveværket har et formidlingskonsept som omfatter både kunst- og kulturhistorie som har vist seg å være en årvisst suksess.

Norsk Industrierbeidermuseum skal ha ansvaret for å formidle Rjukanbanen. På statlig nivå er bevaringen av Rjukanbanen som teknisk/industrielt kulturminne et ansvar for Riksantikvaren/Miljøverndepartementet. Dette omfatter restaurering, istandsetting og vedlikehold av både spor, bygninger, ferjer, kaier og rullende materiell. Kulturdepartementets økte tilskudd til museet er øremerket museal formidling av dette kulturminnet. Det er en forutsetning at også Telemark fylkeskommune og Tinn kommune medvirker i finansieringen av denne formidlingsfunksjonen.

Museum Stavanger arbeider med å overføre kunstsamlingene til en ny digital plattform. Dette vil gjøre både kunsten og den tilhørende dokumentasjonen lettere tilgjengelig for publikum. Museet forbereder også overtakelse av ansvaret for drift og formidling av Utstein kloster. Departementet forutsetter at de lokale og regionale tilskudd til dette viktige kulturminnet videreføres minst på samme nivå som hittil.

Ryfylkemuseet ønsker å utvikle et bredere engasjement overfor målgruppen barn og unge. Med utgangspunkt i fortellingen "Kvitebjørnen" av den nynorske barnebokforfatteren Rasmus Løland har museet åpnet en svært vellykket interaktiv utstilling. Museet ønsker nå å bygge videre på erfaringene med dette tiltaket.

Nynorsk kultursentrum i Ørsta forbereder et språkår i 2013; prosjektplanen er under utarbeiding og vil bli ferdigstilt ved årsskiftet. Forberedelser og planlegging vil pågå gjennom hele 2012. Likeledes arbeider institusjonen med å bygge opp Olav H. Hauge-senteret i Ulvik.

Det er inngått avtale mellom Bogstad stiftelse og Norsk Folkemuseum som gir museet et mer

helhetlig ansvar for forvaltningen av dette viktige kulturminnet. Tilskuddet til museet styrkes med 1,6 mill. kroner for å styrke bevaringen og formidlingen av Bogstad. Det er viktig at Bogstad framstår i god stand til grunnlovsjubileet i 2014. En rekke møter fant sted på Bogstad i 1814; det var en sentral møteplass for politiske samtaler både før og etter Riksforsamlingen på Eidsvoll.

Norsk Maritimt Museum har i lengre tid hatt en vanskelig driftssituasjon. Departementet legger til grunn at både museumsfaglige og administrative funksjoner best kan bli styrket ved at museet konsolideres med et av de øvrige museene i hovedstaden, der Norsk Teknisk Museum framstår som det mest nærliggende alternativ. Det er gjort innledende sonderinger, men dette er prosesser som vil måtte ta noe tid. For å legge til rette for en snarlig avklaring og gjennomføring fra 2013 foreslås avsatt 2 mill. kroner til dette tiltaket. Disse midlene utbetales ikke som del av det ordinære tilskuddet til Norsk Maritimt Museum, men stilles til disposisjon som ledd i en konkret prosess som bereder grunnen for en bærekraftig museumsenhet fra 2013.

Aust-Agder er ett av de fylkene der konsolideringsarbeidet bør videreføres. Det kan ligge til rette for at dagens struktur med fire separate enheter bør omdannes til én museumsinstitusjon som dekker hele fylket. To av de nåværende enhetene – Aust-Agder kulturhistoriske senter i Arendal og Setesdalsmuseet – er innstilt på å gå inn i en prosess med sikte på sammenslåing. For å legge til rette for dette foreslås en styrking av tilskuddet til begge disse museene med 1,5 mill. kroner; disse midlene vil bli stilt til disposisjon først når det foreligger forpliktende vedtak som bekrefter at en nyorganisering vil bli iverksatt senest fra årsskiftet 2012/2013.

Fordeling av bevilgningen, årsverk og besøkstall:¹

Museum	(1000 kr)			
	Årsverk 2010	Besøk 2010	Bevilget 2011	Forslag 2012
Punkt Ø	14,3	55 995	9 575	9 872
Østfoldmuseene	65,6	103 619	21 931	22 931
Akershusmuseet	106,8	174 433	20 569	22 069
Henie Onstad Kunstsenter	17,6	109 090	9 819	10 123
Norsk Folkemuseum	176,5	423 217	96 706	101 304
Norsk Maritimt Museum	50,5	60 414	1 304	3 344
Norsk Teknisk Museum	51,8	232 917	26 676	27 503
Oslo Museum	39,3	79 888	8 554	11 319
Hedmark fylkesmuseum	146,4	270 053	50 730	52 303
Gudbrandsdalsmusea	13,1	31 034	3 255	3 356
Lillehammer Kunstmuseum	10,9	30 015	7 537	7 771
Lillehammer Museum	82,0	214 392	42 748	44 073
Mjøsmuseet	20,0	20 508	7 015	7 232
Randsfjordmuseene	23,1	16 940	6 340	6 537
Valdresmusea	26,2	32 314	7 887	8 132
Blaafarveværket	39,0	137 382	7 117	7 817
Drammens museum for kunst og kulturhistorie	16,5	38 789	6 619	6 824
Eiker og Lågendalen museum	12,8	45 733	4 637	4 781
Hallingdal museum	10,4	15 220	3 130	3 227
Hringariki	7,6	11 269	1 348	1 390
Kunstnerdalen Kulturmuseum	19,8	50 236	2 352	2 425
Norsk Bergverksmuseum	22,3	67 594	13 730	14 156
Preus museum	10,8	10 872	9 744	10 046
Vestfoldmuseene	60,3	137 815	22 918	24 418
Norsk Industriarbeidermuseum	15,4	40 962	10 080	12 892
Telemark Museum	31,9	103 088	10 680	11 011
Vest-Telemark Museum	19,0	56 327	4 607	4 750
Aust-Agder kulturhistoriske senter	28,9	23 371	6 714	8 422
Grimstad bys museer	7,8	17 092	1 331	1 372
Næs Jernverksmuseum	7,6	10 002	2 059	2 123
Setesdalsmuseet	10,4	12 483	3 485	5 093
Agder naturmuseum og botanisk hage	13,5	92 577	3 375	3 480

	(1000 kr)			
Museum	Årsverk 2010	Besøk 2010	Bevilget 2011	Forslag 2012
Sørlandets Kunstmuseum	13,0	22 473	8 101	8 352
Vest-Agder-museet	50,2	52 805	13 636	14 059
Dalane Folkemuseum	9,8	21 524	3 090	3 186
Haugalandmuseene	16,0	38 800	3 386	3 491
Jærmuseet	56,1	192 278	15 775	16 264
Museum Stavanger	42,3	130 089	14 826	16 326
Ryfylkemuseet	13,6	17 620	4 620	5 220
Baroniet Rosendal	18,4	44 279	1 202	1 239
Bergens Sjøfartsmuseum	14,6	27 144	2 222	2 291
Bymuseet i Bergen	63,5	142 630	14 218	14 659
Hardanger og Voss museum	65,8	40 644	8 522	8 786
Kunstmuseene i Bergen	49,5	189 109	17 780	18 331
Museum Vest	28,9	107 539	5 992	6 592
Museumssenteret i Hordaland	42,1	26 277	9 975	10 284
Norsk Vasskraft- og Industristadmuseum	19,7	10 541	3 134	3 231
Sunnhordland Museum	12,0	15 517	2 659	2 741
Musea i Sogn og Fjordane	50,4	99 036	23 168	23 886
Kulturkvartalet	8,6	17 780	6 209	6 401
Nordmøre museum	33,5	77 981	6 630	6 836
Nynorsk kultursentrum	13,7	16 690	12 268	14 468
Romsdalsmuseet	15,9	69 317	5 804	5 984
Sunnmøre Museum	46,7	80 042	12 149	12 526
Museene i Sør-Trøndelag	175,6	545 537	97 821	102 853
Museet Midt	41,2	74 170	8 228	9 357
Stiklestad Nasjonale Kultursenter	60,5	169 012	19 970	21 460
Helgeland museum	55,8	63 409	14 405	14 852
Museum Nord	57,9	129 353	12 538	14 538
Norsk Luftfartsmuseum	28,5	42 163	11 253	11 602
Nordlandsmuseet	44,5	75 547	13 714	13 108
Midt-Troms Museum	15,2	6 478	3 785	3 902
Nordnorsk Kunstmuseum	7,6	17 278	16 643	17 159
Nord-Troms Museum	9,6	3 962	2 647	2 729
Perspektivet Museum	8,6	23 614	3 011	3 104
Sør-Troms Museum	20,4	40 692	7 968	8 215

(1000 kr)

Museum	Årsverk 2010	Besøk 2010	Bevilget 2011	Forslag 2012
Museene for kystkultur og gjenreisning i Finnmark	18,3	26 517	4 840	4 990
Varanger museum	26,1	27 131	7 878	8 122
Verdensarvsenter for bergkunst - Alta Museum	18,0	47 938	3 079	3 174
Svalbard museum	7,0	27 489	1 559	1 607
Sum	2 457,2	5 486 046	859 277	908 021

¹ Årsverk og besøk fra enheter som i løpet av rapportåret er gått inn i en konsolidert enhet, er i tabellen oppført samlet for den konsoliderte enheten.

Post 78 Ymse faste tiltak

Bevilgningen under denne posten omfatter ymse tiltak på museums- og kulturvernområdet. Oversikt over hvilke tiltak det foreslås midler til i 2012 under denne posten, følger som trykt vedlegg, jf. vedlegg 2.

Departementet har gitt Norsk Folkemuseum i oppdrag å forvalte Eidsvollbygningen og formidle den til publikum. Dette inkluderer ansvaret for inventaret i bygningen, dvs. objekter som møbler, gardiner, kunstverk etc. Av det nåværende inventaret er det bare en del som er autentisk. En viktig og omfattende oppgave for museet fram til grunnlovsjubileet vil være arbeidet med å legge til rette for mest mulig tidsriktig møblering slik at inventaret framstår i like god stand som den nyrehabiliterte bygningen. I prosjektperioden vil alt inventaret være fjernet fra bygningen, og mange autentiske objekt må gjennom omfattende teknisk konservering i perioden fram mot 2014. For å sikre at museet har tilstrekkelige ressurser til å gjennomføre inventarprosjektet og de nødvendige fornyinger av den øvrige formidlingsvirksomheten ved Eidsvoll 1814 på en tilfredsstillende måte i tide til grunnlovsjubileet, foreslås det et tilskudd på 7,4 mill. kroner til dette tiltaket i 2012. Det foreslås videre en tilsagnsfullmakt på til sammen 17,3 mill. kroner for budsjettårene 2013 og 2014 for å sikre forutsigbare rammer for inventarprosjektet, jf. forslag til vedtak III. Det forventes også at Norsk Folkemuseum arbeider med prosjektet innenfor ordinær ramme; museet vil være en sentral aktør ved feiringen av grunnlovsjubileet i 2014.

Rapport 2010

I mars 2010 ble St.meld. nr. 49 (2008–2009) *Framtidens museum. Forvaltning, forskning, formidling, fornying* behandlet i Stortinget. Meldingen gir en bred statusrapport av det nasjonale museumsnettverket når det gjelder faglig aktivitet, økonomi og konsolidering, med endringer i reformperioden 2001–2008. Meldingens overordnede mål er å styrke museenes faglige profil og samfunnsrolle. På denne bakgrunnen er museene bedt om å rapportere på fire overordnede målsettinger.

Mål 1:

Forvaltning

Museenes samlinger skal sikres og bevares best mulig for ettertiden og gjøres tilgjengelig for publikum og for forskning, bl.a. gjennom gode sikrings- og bevaringsforhold samt prioritering og koordinering av samlingene

Rapport

Museene ble bedt om å rapportere på strategier for en aktiv samfunnsrolle. Bildet som tegnes er en økende bevissthet i museene om nødvendigheten av gjennomtenkte relasjoner til publikum og samfunn.

Formidling og kunnskapsutvikling baserer seg på det materielle og immaterielle grunnlaget som samlingene representerer. Dette betinger at samlingene forvaltes på en god og gjennomtenkt måte, med planer for utvikling og oversikt over samlingenes tilstand, omfang og kvalitet. Rapporteringen gir inntrykk av økende grad av bevissthet om en gjennomtenkt og prioritert forvaltning, med utvikling av samlingsplaner bedre integrert med forsknings- og formidlingsarbeidet.

ABM-utviklings arbeidsgruppe for innsamling i kulturhistoriske museer fortsatte arbeidet sitt i 2010. Rapport for arbeidet vil bli lagt fram i 2011.

Ved museene i Kulturdepartementets budsjett var det totalt 3,4 millioner gjenstander, 4 729 kulturhistoriske bygninger og 22 millioner fotogra-

fier. Rapporteringen viser en tilvekst av kunsthistoriske, kulturhistoriske, arkeologiske og naturhistoriske gjenstander på hhv. 1 pst., 0,8 pst., 0,4 pst. og 2 pst. i 2010. Tilveksten av fotografier var på 2 pst.

Tabell 8.23 Andelen gjenstander og fotografier som er registrert digitalt og med foto

	Antall gjenstander totalt	Antall tilfredsstillende registrert i elektronisk format	Tilfredsstillende registrert i elektronisk format i pst.	Antall registrert med digitalt foto	Registrert med digitalt foto i pst.	Tilgjengelig med fotografi på internett
Kunsthist. gjenstander	259 759	55 477	21,4	64 237	24,7	8 547
Kulturhist.gjenstander	2 923 328	1 088 950	37,3	453 797	15,5	190 304
Arkeologiske gjenstander	96 048	48 656	50,7	6 673	6,9	5 366
Naturhist. gjenstander	178 493	112 734	63,2	1 645	0,9	161
Fotografier	22 053 536	1 865 118	8,5	1 119 140	5,1	758 964

Fra 2009 har museene rapportert på antall farkoster (båter, fartøy) i museenes samlinger. I 2010 var det 297 flytende farkoster, mens 1 376 lå på land.

Det var 70 pst. av museene som rapporterte om tiltaksplaner for å komme à jour med registreringen. En stor del av samlingene er ikke tilfredsstillende registrert, jf. tabell 8.23. Dette viser at det gjenstår mye arbeid med å bedre oversikten over samlingene.

Digitalt Museum (DM) er museenes felles publiseringskanal og et naturlig orienteringspunkt for en koordinert innsamlingspraksis. DM er samtidig viktig som grunnleggende formidlingskanal. Forvaltning og formidling forstås i sammenheng, og nytteverdien i å digitalisere og publisere samlingene oppleves som stor. Fra rapporteringsåret 2009 til 2010 økte antall publiserte samlinger fra 17 til 35 – og antallet objekter passerte 800 000.

Om lag 78 pst. av museene oppgir at de har vedtatte planer for sikring. Gjennom tilskuddsordningen til sikringstiltak ved museene, forvaltet av ABM-utvikling, er det i perioden 1984–2010 gitt i overkant av 130 mill. kroner i statlige bevilgninger. I 2010 ble 9,1 mill. kroner fordelt til 26 sikringstiltak ved 22 museer. Tre museer rapporterte om brann eller branntilløp i 2010, mens 10 rapporterte om tyveri eller tyveriforsøk.

Mål 2:

Forskning

Forskning og kunnskapsutvikling ved museene er et nødvendig faglig grunnlag for innsamling, dokumentasjon og formidling, og skal sikres gjennom økt forskningssamarbeid, både i museumsnettverket og mellom museene og forskningsmiljøer i kunnskapssektoren

Rapport

Museene rapporterer om økende satsing på forskning og publisering. Mange har også etablert samarbeid med institusjoner i UH-sektoren og deltar i forskningsprosjekter sammen med andre forskningsmiljøer, de faglige museumsnettverkene eller museer i inn- og utland. Flere ansatte er tilknyttet doktorgradsprogrammer eller har oppnådd doktorgrad, og mange av disse benyttes aktivt i utvikling av forskerkompetansen i institusjonene.

Det er 54 pst. av museene som rapporterte om vedtatte planer for forskning i 2010, mens tallet for innsamlingsplaner var 66 pst. Disse tallene utgjør en tydelig økning sammenliknet med året før. På spørsmål om "antall større publikasjoner" rapporteres det om 260, som er 13 færre enn i 2009.

Samarbeidsprosjektet mellom ABM-utvikling, Riksantikvaren og Norsk kulturråd for økt forståelse for kulturarvens og kulturvernets betydning

for samfunnet ble avsluttet i 2009. Rapporten fra dette prosjektet ligger til grunn for videre oppfølging av arbeidet.

De sju museene som fikk stimuleringsmidler for å utvikle vitenskapelige artikler gjennom pilotprosjektet "Forskning og museum" i 2009, har arbeidet med å gjøre ferdig artiklene for publisering i Tidsskrift for kulturforskning. Prosjektet var et samarbeid mellom ABM-utvikling og Norsk kulturråd. Denne satsingen ble fulgt opp gjennom en utlysning av midler for 2010 og 2011 til forskning om arkiv og museer. Det ble gitt midler til i alt 11 prosjekter, hvorav to omhandler arkiv. Ved denne utlysningen ble det stilt krav om samarbeid med institusjoner i UH-sektoren, og alle prosjektene som fikk tildelt midler har etablert gode samarbeidsrelasjoner med fagmiljøer i denne sektoren. Midlene vil bli brukt i 2011 og 2012. Prosjektene blir fulgt opp av Norsk kulturråd, bl.a. gjennom seminarer.

Mål 3:

Formidling

Museene skal nå publikum med kunnskap og opplevelse og være tilgjengelig for alle, bl.a. gjennom målrettet tilrettelegging for ulike grupper og aktuell formidling som fremmer kritisk refleksjon og skapende innsikt

Rapport

Besøk og formidling

De 82 virksomhetene i Kulturdepartementets budsjett som inngår i museumsstatistikken hadde et samlet besøk på 6,29 mill. personer. Dette er en økning på 2,6 pst. sammenliknet med 2009, da antall besøkende var 6,14 mill. personer. Enkeltbesøk av barn økte med 22 pst., mens gruppebesøk av barn sank med nær 14 pst. Noen av museene må stadig anslå antall besøk av barn, da de ikke registrerer dette fortløpende. Samlet gir besøktallene en vesentlig og stabil økning i museumsbesøket på over 35 pst. fra museumsreformens oppstart i 2001 fram til 2010.

Det er 72 pst. av museene som oppgir å ha vedtatt en generell formidlingsplan. I alt 80 pst. av museene hadde åpent til faste tider hele året. Gjennomsnittlig inngangsbillett var 62 kroner for voksne og 28 kroner for barn for de museene som tok inngangspenger. Økningen i billettprisene er større for barn enn økningen i billettprisene for voksne. Det er 6 pst. av museene som rapporterte om gratis adgang for alle besøkende hele året, mens 80 pst. hadde gratis adgang på enkelt dager

eller deler av året. Sammenliknet med 2009 hadde færre museer gratis adgang hele året, men noe av dette ser ut til å bli kompensert ved at flere museer har gratis enkelt dager eller sesong. Det er 22 pst. av museene som har egen registrering av besøkende etter språk eller nasjonalitet.

Det ble rapportert om 1 286 basisutstillinger. Dette er en økning på 53 sammenliknet med 2009. 74 av basisutstillingene var nye. Tallene for temporære utstillinger var 900; 735 av disse var nye. Det ble produsert 233 vandretstillinger, som totalt ble vist 1 146 steder. Antall temporære utstillinger og vandretstillinger sank noe i forhold til året før, men vandretstillingene ble vist 151 flere steder. Antall kulturhistoriske bygninger økte med 119 til 4 729, og 2 705 av disse var åpne for publikum.

Utlånsaktiviteten mellom museene er på samme nivå som fjoråret, 78 pst. av museene bidro med gjenstander og 68 pst. bidro med fotografier til utstillinger ved andre museer. Videre lånte 65 pst. av museene ut gjenstander og 76 pst. lånte ut fotografier til andre institusjoner enn museer.

Formidling til barn og unge og samarbeid med skolen er en sentral utfordring. Det var 73 pst. av museene som rapporterte om vedtatte planer for formidlingstiltak for barn og unge. Det nasjonale tiltaket Den kulturelle skolesekken (DKS) har gitt en rekke museer muligheten til å utvikle undervisningstilbud i samarbeid med grunnskolen. I rapporteringen om hvor mange som har deltatt i organisert undervisning ved museene, er antall besøk i kategorien "barn og unge" 823 297. Tilsvarende tall for tiltak knyttet til DKS er 347 426, som er en økning på 4 pst. fra året før.

Tilgjengelighet

I museumsstatistikken ble det stilt tre spørsmål om tilgjengelighet: 1. Var museets lokaler tilrettelagt for mennesker med nedsatt funksjonsevne? 2. Var museets formidling tilrettelagt for mennesker med nedsatt funksjonsevne? 3. Fulgte museets hjemmesider WAI-standarden? WAI er Web Accessibility Initiative, et arbeid for å utvikle strategier, veiledning og ressurser for å gjøre nettet tilgjengelig for personer med nedsatt funksjonsevne.

På det første spørsmålet som angår fysisk miljø, svarte 74 pst. ja, mens 52 pst. svarte ja på at de tilrettela formidlingen for denne gruppen. Når det gjelder hjemmesidene, svarte 44 pst. at de fulgte WAI-standarden. Dette er en økning sammenliknet med året før, noe som tyder på at museene arbeider med å legge tilbudet bedre til rette

for brukergrupper som ikke uten videre kan benytte seg av museets tilbud. På museumsfeltet er bevaringshensyn og fredningsbestemmelser en utfordring for fysisk tilrettelegging. Mange av museene benytter og forvalter kulturhistoriske bygninger, herunder fredede bygninger som i liten grad kan endres. Når det gjelder nye bygg og utbedring av eksisterende, tar alle institusjoner kriterier for god universell utforming med i prosjekteringen.

Mål 4:

Fornyning

Museene skal være oppdaterte og aktuelle i alle deler av sin virksomhet, være solide institusjoner og ha en aktiv samfunnsrolle gjennom faglig utvikling, nytenking og profesjonalisering og gjennom utvikling av digital forvaltning og formidling

Rapport

Museene er bedt om å rapportere på strategier for en aktiv samfunnsrolle. Bildet som tegnes er en økende bevissthet i museene om nødvendigheten av gjennomtenkte relasjoner til publikum og samfunn.

ABM-utvikling har prioritert midler til prosjekter som styrker denne utviklingen, bl.a. et flerårig prosjekt for å rekruttere flere med minoritetsbakgrunn til museene. Det har også blitt prioritert prosjektmidler til kartlegging av psykiatrihistoriske arkiv, museer, samlinger og utstillinger. For å bidra til mer aktuelle og reflekterte museer, har ABM-utvikling i samarbeid med vel 10 museer siden 2003 drevet BRUDD, et prosjekt om marginaliserte historier og kritisk formidling. Ved utgangen av 2010 forelå det en erfaringsrapport om BRUDD, som anbefalte en videre satsing.

Faglige museumsnettverk

De faglige museumsnettverkene er plattformer for faglig utvikling i museene, gjennom samarbeid og gjensidig inspirasjon. Nettverkene tar utgangspunkt i sentrale temaer og funksjoner. Innen utgangen av 2010 var det etablert i alt 24 museumsnettverk.

Ifølge rapporteringen fra museene for 2010 deltar alle museene i Kulturdepartementets budsjett i ett eller flere faglige museumsnettverk. På spørsmål om "hvor mange nettverk museet er tilknyttet" er det samlede tallet 304. Hvert museum er dermed i snitt med i 3,7 nettverk. Rapporteringen viser at de nettverkene som etablerer kon-

krete prosjekter, er de som kan vise til best aktivitet gjennom året. Mange av nettverkene er stimulert med prosjektmidler fra ABM-utvikling til større, felles satsinger.

Minoriteter og kulturelt mangfold

Norge har gjennom internasjonale avtaler og konvensjoner påtatt seg forpliktelser overfor den samiske urbefolkningen og de nasjonale minoritetene. Noen museer arbeider kontinuerlig med historien og kulturen til de gamle minoritetsgruppene, andre museer arbeider med nyere minoritetsgrupper og noen få arbeider både med gamle og nye grupper. For museene har dette arbeidet to hovedmål:

- å legge til rette for at minoritetene selv kan bevare, utvikle og uttrykke sine kulturer
- å dokumentere og formidle kunnskaper om minoritetene og det kulturelle mangfoldet til alle

Museenes rapportering for 2010 viser at det er store variasjoner i aktivitet og omfang, men som helhet er det en interessant og positiv utvikling. Flere museer gir uttrykk for at minoritets- og mangfoldsperspektivene gir nye innfallsvinkler til studiet av kultur og samfunn og bidrar til å utvide det museale arbeidsfeltet.

Relativt mange museer har laget strategiplaner som skal integrere mangfoldsdimensjonen i hele museets virksomhet – i programprofil, tilbud og ansettelse. Intern bevisstgjøring og kompetanseutvikling sees som viktig, og flere etterlyser tiltak for kompetanseutvikling på feltet. Museene melder i stor grad om etablering av nye og interessante samarbeidsrelasjoner med ulike minoritetsorganisasjoner og relevante miljøer, der samarbeid og involvering står sentralt. Mange lager spesielle tilbud til ulike minoritetsgrupper bl.a. for å inkludere nye publikumsgrupper. Stadig flere museer satser på digital formidling og flere arrangerer kurs i digitale fortellinger. Vandretutstillinger og immateriell kulturarv er også viktige satsinger på mangfoldsfeltet. Relativt mange av tiltakene gjenspeiler i stor grad museenes tradisjonelle måte å arbeide og tenke på. Dokumentasjon og formidling av "andre kulturer" er fortsatt et tillegg til majoritetskulturen, uten en helhetlig integrering og retningsforandring.

Et viktig bidrag på feltet er det faglige museumsnettverket for minoriteter og kulturelt mangfold, med Oslo Museum som ansvarlig. I nettverket deltar vel 20 museer som arbeider med samisk kultur, nasjonale minoriteter og nyere minoriteter.

Målet med nettverket er å styrke arbeidet med minoriteter og kulturelt mangfold i museene og å ta initiativ til ulike prosjekter.

”Mangfold i museene” er et prosjekt for rekruttering av minoritetspersoner i museene og å heve museenes kompetanse og utvikle perspektivene. I prosjektets andre år, 2010, har sju rekrutter og seks museer deltatt. Prosjektet er todelt, med tre praktiske hospiteringsperioder og tre teoretiske samlinger. Erfaringene fra 2009 og 2010 er så langt alt overveiende positive både for rekruttene og museene.

Nasjonalt samisk museumsnettverk er et annet viktig bidrag på feltet. Alle museer under Sametinget deltar i nettverket samt andre museer som har samisk kultur og historie som sentralt arbeidsfelt. RiddoDuottarMuseat er ansvarlig for nettverket, som rapporterer til Sametinget.

I 2010 ga ABM-utvikling økonomisk støtte til 14 prosjekter på feltet minoriteter og kulturelt mangfold på til sammen vel 3,1 mill. kroner.

Styrking av digitalt innhold og digital formidling

Målsettingen forutsetter at museenes samlinger er tilfredsstillende registrert i elektronisk format og gjøres tilgjengelig på en brukervennlig måte. Digitalt Museum, som er museenes felles publiseringskanal, har ekspandert betydelig i 2010, og vil bli utviklet videre. Digitalt Museum er et viktig grunnlag for digital formidling. Samtidig fortsetter arbeidet med formidling av museenes samlinger som del av en større, nasjonal infrastruktur på abm-feltet, og som plattform for overføring av data til internasjonale søketjenester som Europeana.

Utvikling av informasjonsteknologien gir utfordringer både med hensyn til formidling til publikum som besøker museet, og til publikum som bruker museenes tilbud på internett.

Det er 46 pst. av museene som har vedtatte planer for digital formidling. Alle museene har nå egne hjemmesider. Antall internettutstillinger er synkende, fra 130 i 2008 til 96 i 2010. Totalt antall besøk på museenes hjemmesider ble oppgitt til 7,6 millioner. Dette er en nedgang fra 9,7 millioner i 2009. Tallene må tolkes med forbehold om at det er vanskelig å innhente kvalitetskontrollert webstatistikk.

Kompetanseheving

Et sentralt punkt i videre utvikling av sektoren er styrking av den museumsfaglige kompetansen. Det er 46 pst. av museene som rapporterer om vedtatte planer for utvikling av personalets kom-

petanse. Dette er identisk med foregående rapportår. Det har vært arrangert en rekke kurs og seminarer på disse feltene i regi av Norges Museumsforbund, museumsnettverkene og ABM-utvikling. En vesentlig del av ABM-utviklings prosjektmidler har gått til denne type kompetansehevede tiltak.

I samarbeid mellom Høgskolen i Oslo og ABM-utvikling er det etablert en utdanning i museumsformidling. Målgruppen er ansatte i arkiv, bibliotek, museer og andre institusjoner som driver kulturformidling. Våren 2010 ble det gjennomført kurs med tema samlingsforvaltning, og høsten 2010 var temaet fotobevaring.

ABM-utviklings satsing i Kulturminneåret 2009 var Digitalt fortalt og satsingen er videreført. Ved utgangen av 2010 hadde 220 institusjoner lagt inn fortellinger, og databasen hadde til sammen 1700 fortellinger, av disse var 500 multimediale. Rundt 40 pst. av fortellingene er lagt inn av privatpersoner. Digitalt fortalt hadde ca. 130 000 besøk i 2010, en oppgang på om lag 30 pst. fra året før. Det kom inn 1100 kommentarer til fortellingene. I 2010 er det satset spesielt på skoleprosjekter og denne satsingen videreføres i 2011.

Et viktig element i Digitalt fortalt er å styrke den digitale kompetansen i arkiv og museer, med vekt på medvirkning, digital formidling og bruk av sosiale medier. I 2010 arrangerte ABM-utvikling 15 todagerskurs. Om lag 500 personer har siden starten deltatt på kurs. Fylkeskommunene og de regionale kulturettene er sentrale aktører i satsingen.

Data fra Digitaltfortalt.no er høstet inn i European Local, og et utvalg er levert til Europeana. I 2010 er det inngått et samarbeid med lignende prosjekter i Riksantikvarieämbetet i Sverige og Kulturavsstyrelsen i Danmark for videreutvikling av prosjektet. Digitalt fortalt er blitt presentert på en rekke konferanser både innenlands og utenlands.

På bakgrunn av en rapport om bruk av sosiale og mobile medier i abm-institusjonene fra 2009, ble det i 2010 gjennomført et kurs i bruk av sosiale medier rettet mot ansatte i institusjonene. Kursene ble holdt i ni fylker og rundt 400 personer deltok.

Norsk kulturfond

Norsk kulturråd har i 2010 hatt som mål å stimulere prosjektbasert arbeid med bevaring, dokumentasjon og formidling av materiale som utgjør grunnlaget for økt kunnskap om kultur og leve- sett i Norge. Aktuelle målgrupper har vært kom-

muner, fylkeskommuner, arkiv, bibliotek, lag, organisasjoner og forlag som arbeider med kulturhistorie og kulturvern, samt museum og samlinger som står utenfor det nasjonale museumsnettverket.

Kulturrådet har i 2010 lagt særlig vekt på å støtte dokumentasjon og formidling knyttet til emner som framstår som forsømte. Av slike kan nevnes kultur og levesett langs kysten, vekselspillet mellom menneske og natur og handlingsbåren kunnskap. En generell tendens for både søknadstallene og tildelingene på området i 2010, er at det er langt flere prosjekt som går på dokumentasjon og formidling enn på fysisk sikring/bevaring av kulturhistorisk materiale. I alt 83 prosjekt blant 203 søknader som ble behandlet i 2010 mottok støtte fra Kulturfondets avsetning til kulturvern. Foruten støtten som er gitt enkeltinstitusjoner etter søknad, har Kulturrådet arbeidet videre med tre større egeninitierte prosjekt som bidrar til kunnskapsproduksjon og refleksjon om kulturvernets og kulturarvinstitusjoners samfunnsrolle: "Forskning om museum og arkiv 2010-2011", "Kaff-prosjektet" og "Museale forstyrrelser".

Norsk kulturråds årsrapport for 2010 har videre informasjon om hvordan avsetningen er disponert.

Museer med tilskudd fra Kulturdepartementet

Kulturdepartementets budsjettforslag for 2010 omfattet i alt 73 museer. I tillegg til kap. 328, post 70 Det nasjonale museumsnettverket, ble det gitt tilskudd til Norsk Skogfinsk Museum og Jødisk Museum i Oslo over kap. 328, post 78 og Nasjonal-museet for kunst, arkitektur og design over kap. 322, post 73. Rapporten for 2010 baserer seg på innsendt statistikk og rapporter fra 82 virksomheter på Kulturdepartementets budsjett som har levert museumsstatistikk for 2010. Tall for hele museumssektoren i Norge blir publisert av Statistisk Sentralbyrå (SSB) og Norsk kulturråd.

I løpet av 2010 er en rekke strukturendringer avklart. Konsolidering og etablering av sterkere fagmiljøer over hele landet danner grunnlaget for en vitalisert diskusjon om museenes samfunnsrolle, innhold og relasjon til publikum.

Økonomi

Tabell 8.24 Fordeling av museenes totale driftsinntekter i 2010 på 2,5 mrd. kroner:

Inntektstype	Pst. av totale driftsinntekter
Egeninntekter	26,6
Samlet statlig tilskudd	49,3
Samlet regionalt tilskudd	24,2

Tilskudd fra Kulturdepartementet utgjør 43,5 pst. av totale driftsinntekter. Det offentlige driftstilskuddet viser en liten tendens til at statens andel øker og at kommunenes andel går noe ned. Nivået på egeninntektene økte fra 24,2 pst. i 2009 til 26,6 pst. i 2010, ellers samsvarer tallene med fjorårets.

Tabell 8.25 Fordeling av museenes totale driftskostnader i 2010 på 2,5 mrd. kroner:

Kostnadstype	Pst. av totale driftskostnader
Lønns- og pensjonskostnader	50,2
Drift av lokaler, husleie og vedlikehold	19,5
Varer og tjenester	6,3
Avskrivninger	2,6
Andre driftskostnader	21,4

Museene mottok 33,3 mill. kroner i form av offentlige refusjoner, bl.a. sykepenger. Det er ingen store endringer i fordelingen av kostnadene sammenliknet med året før.

Organisering, personale, likestilling

Av de 82 institusjonene som inngår i museumsstatistikken var 60 stiftelser, 12 aksjeselskap, 9 interkommunale selskap (IKS) og 1 BA-selskap. Dette gir et bilde av en sektor som oppfyller målsettingen om selvstendige institusjoner med lovregulert organisasjonsform.

Totalt var det 1 933 årsverk i faste stillinger ved museene, med en fordeling på 54 pst. kvinner og 46 pst. menn. Antall faste årsverk har økt med 76 det siste året. Totalt antall lønnede årsverk var 2 506, også her med en kvinneandel på 54 pst. I tillegg var det 175 årsverk frivillige, 3 flere enn i 2009.

På ledernivå utgjør andelen kvinner 46 pst. Av de 1078 som sitter i museenes styre, inklusive varamedlemmer, er andelen kvinner 45 pst. Ser vi på styrelederne er derimot andelen kvinner kun 20 pst.

Kap. 329 Arkivformål

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2010	Saldert budsjett 2011	Forslag 2012
01	Driftsutgifter	279 965	276 262	297 915
21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	10 911	7 598	7 834
45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	7 938	8 187	9 875
78	Ymse faste tiltak	10 171	7 949	8 501
	Sum kap. 0329	308 985	299 996	324 125

Kapitlet omfatter de statlige virksomhetene Arkivverket og Norsk lokalhistorisk institutt. Kapitlet omfatter ellers tilskudd til Arbeiderbevegelsens arkiv og bibliotek, stiftelsen Asta og Misjonsarkivet.

Det vises til kap. 320, post 77, der prosjekt- og andre utviklingstiltak på arkivfeltet inngår.

Mål for 2012

Det legges til grunn følgende mål:

1. sørge for at arkiver som har vesentlig kulturell eller forskningsmessig verdi eller som ivaretar administrative, rettslige eller velferdsmessige dokumentasjonsbehov, blir bevart og gjort tilgjengelig
2. bedre tilgangen til arkivmateriale gjennom digitalisering
3. bevare og tilgjengeliggjøre elektronisk arkivmateriale

Fordeling av bevilgningen:

(i 1 000 kr)

	2011	2012
Arkivverket	270 250	291 777
Norsk lokalhistorisk institutt	6 012	6 138

Arkivverket

Med utgangspunkt i rettsstatlige og demokratiske prinsipper, skal offentlige organer dokumentere sine handlingsprosesser, avtaler og vedtak. Offentlige organer har derfor plikt til å ha arkiv som er ordnet, innrettet og bevart slik at dokumentene er informasjonskilder i samtiden og senere. De vik-

4. fremme lokal- og regionalhistorisk arbeid i hele landet

I tillegg til ovennevnte mål vises det til viktige hensyn som forutsettes ivaretatt av alle kulturinstitusjoner, jf. omtale under programkategori 08.20 Kulturformål.

Budsjettforslag 2012

Budsjettforslaget for 2012 innebærer en økning på 24,4 mill. kroner totalt til arkivformål.

Post 01 Driftsutgifter

Posten skal dekke lønns- og driftsutgifter for Arkivverket og Norsk lokalhistorisk institutt.

Posten kan overskrides med inntil samme beløp som Arkivverket får i merinntekter under kap. 3329, post 01, jf. forslag til vedtak II, nr. 1.

tigste oppgavene til Arkivverket er å ta vare på arkivmateriale fra statlige virksomheter, gjøre det tilgjengelig for bruk, føre tilsyn med arkivarbeidet i offentlig sektor og bidra til bevaring av privatarkiv. Arkivverket ledes av Riksarkivaren og består av Riksarkivet, åtte statsarkiv og Samisk arkiv. Riksarkivarens myndighet er hjemlet i arkivloven – lov 4. desember 1992 nr. 126 om arkiv.

Arkivverket oppbevarer til sammen 230 000 hyllemeter arkivmateriale. Her finnes sentrale kilder for så vel norgeshistorien som lokalhistorien og materiale som dokumenterer privatpersoners rettigheter og interesser. Riksarkivet har ansvaret for arkivene etter sentrale statlige myndigheter og nasjonalt viktige privatarkiv etter bedrifter, organisasjoner, institusjoner og enkeltpersoner. Statsarkivene oppbevarer tilsvarende materiale fra regionalt og lokalt nivå. Det er statsarkiv i Oslo, Hamar, Kongsberg, Kristiansand, Stavanger, Bergen, Trondheim og Tromsø. Samisk arkiv holder til i Kautokeino. Arkivverkets nettsted for digitaliserte og søkbare kilder er digitalarkivet.no.

Det tradisjonelle arkivmaterialet på papir krever store oppbevaringsarealer og binder betydelige utgifter til drift; særlig husleie og energi. Materialet er stort sett 25-30 år gammelt når det blir avlevert til Arkivverket. Derfor vil det være økende behov for lagringsplass i lang tid framover. Magasinkapasiteten i Arkivverkets institusjoner er ujevnt fordelt. Når byggeprosjektet for Statsarkivet i Bergen blir ferdig ved utgangen av 2012, vil statsarkivene i Bergen, Trondheim og Tromsø og Samisk arkiv ha tilstrekkelig kapasitet fram til 2022 eller senere. Alle de andre institusjonene vil få behov for mer magasinplass i løpet av de nærmeste 5-6 årene – statsarkivene i Hamar og Kristiansand i 2012, Stavanger i 2014, Kongsberg i 2015 og Riksarkivet og Statsarkivet i Oslo i 2017. Det er derfor gjennomført en analyse av alternative løsninger for håndtering av framtidig avlevering av arkiver til Arkivverket. Analysen og kvalitetssikringen av denne konkluderte at trinnvis utbygging av et sentraldepot vil være både den mest kostnadseffektive og den samfunnsøkonomisk beste løsningen for håndtering av framtidig avlevering til Arkivverket. På dette grunnlaget er det bestemt at det skal etableres et sentraldepot for papirbasert arkivmateriale. Depotet skal bygges ut trinnvis. Dimensjonering av depotet og konkretisering av dets funksjoner skal baseres på samlokalisering med Norsk helsearkiv på Tynset.

Arkivverkets behandling av digitalt arkivmateriale omfatter bl.a. mottak, langtidslagring, tilgjengeliggjøring og formidling. I tillegg har Arkivverket oppgaver rettet mot forvaltningens arkivdanning, bl.a. standardisering av elektroniske systemer med arkivfunksjoner samt veiledning og tilsyn med statlige organer.

Driftsbevilgningene for Arkivverket for 2012 foreslås økt med ca. 21,5 mill. kroner. Økningen omfatter midler til oppbevaring, betjening og ordning av arkivmateriale fra departementer som ble berørt av eksplosjonen i Regjeringskvartalet

22. juli d.å. Den øvrige styrkingen av budsjettet gir rom for økt innsats til behandling og bevaring av digitalt materiale, opptrapping av digitaliseringsvirksomheten, styrket tilsyn med arkivene i kommunal sektor, planlegging av tiltak i grunnlovsjubileet i 2014, planlegging av sentraldepotet på Tynset og tilrettelegging av materiale som skal oppbevares i sentraldepotet.

Riksarkivaren har etablert en interimisorganisasjon for Norsk helsearkiv. Under Helse- og omsorgsdepartementets budsjett, kap. 781 Forsøk og utvikling mv, post 21 Spesielle driftsutgifter, er det foreslått å videreføre 10 mill. kroner for 2012 til interimisorganisasjonens utgifter.

Norsk lokalhistorisk institutt

Norsk lokalhistorisk institutt har som oppgave å fremme arbeid med lokal og regional historie i Norge. Instituttet gir råd og veiledning på alle trinn av arbeidet med by- og bygdebøker og andre lokalhistoriske skrifter. Instituttet er ansvarlig for nettstedet lokalhistorie.no og publiserer kilder og håndbøker, litteratur- og kildeoversikter, spørrelister og andre hjelpemidler for lokalhistorikere.

Post 21 Særskilte driftsutgifter, kan overføres

Bevilgningen under denne posten dekker utgiftene ved Arkivverkets oppdragsvirksomhet. Bevilgningen kan bare benyttes i samme omfang som det kan skaffes inntekter.

Posten kan overskrides med inntil samme beløp som Arkivverket får i merinntekter under kap. 3329, post 02. Videre kan ubrukte merinntekter regnes med ved utregning av overførbart beløp på posten, jf. forslag til vedtak II, nr. 3.

Post 45 Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, kan overføres

Bevilgningen under denne posten går til inventar og utstyrsinvesteringer i Arkivverket. Økningen på posten omfatter midler til innredning og utstyr i de nye lokalene for Statsarkivet i Bergen.

Post 78 Ymse faste tiltak

Posten omfatter driftstilskudd til Arbeiderbevegelsens arkiv og bibliotek, Misjonsarkivet og stiftelsen Asta. Stiftelsen Asta har ansvar for å videreutvikle og distribuere arkivinformasjonsystemet Asta, som en felles nasjonal standard for registrering, distribusjon og framfinning av arkivdata. Stif-

telsens virksomhet omfatter ordning og registrering av arkiver som skal avleveres til Arkivverket og andre depotinstitusjoner. Videre tilbyr stiftelsen Asta en rekke konsulenttjenester innenfor både arkivdanning og depot.

Det foreslås å øke tilskuddet til Arbeiderbevegelsens arkiv og bibliotek med 0,5 mill. kroner. Oversikt over hvilke tiltak det foreslås midler til i 2012 under denne posten framgår av trykt vedlegg, jf. vedlegg 2.

Rapport 2010

2010 var i særlig grad preget av prosesser som skal styrke Arkivverkets infrastruktur for bevaring og tilgjengeliggjøring av både papirbasert og digitalt arkivmateriale.

Mål 1:

Sørge for at arkiver som har vesentlig kulturell eller forskningsmessig verdi, eller som ivaretar administrative, rettslige eller velferdsmessige dokumentasjonsbehov, blir bevart og gjort tilgjengelig

Rapport

Arkivverkets magasiner for oppbevaring og sikring av papirarkiver hadde ved utgangen av 2010 en samlet kapasitet på nærmere 293 000 hyllemeter (hm). Av dette sto 16 pst. ledig og 3,4 pst. var utleid. Arkivverkets bestand av papirarkiver inklusive kart, tegninger og fotografier, var ved utgangen av 2010 på ca. 230 000 hm. Av dette hadde ca. 195 000 hm statlig proveniens og om lag 34 000 hm var privatarkiver. Dette innebærer at privatarkivene utgjør 14,9 pst. av bestanden. I 2010 ble det avlevert 258 privatarkiv. Arkivverket har de siste årene gradvis bygget ut kapasiteten i det digitale sikringsmagasinet for å være i stand til å møte behovet for digital lagringskapasitet som følger av digitaliseringssatsingen og digital avlevering. I 2010 er kapasiteten på det digitale sikringsmagasinet ytterligere utvidet. Lagringsløsningen er fleksibel og skalerbar og gir Arkivverket et godt grunnlag for å utvide kapasiteten i årene som kommer.

Mål 2:

Bedre tilgangen til arkivmateriale gjennom digitalisering

Rapport

Arkivportalen er en felles arkivportal for katalogopplysninger fra alle norske institusjoner som oppbevarer arkivmateriale. Den ble åpnet i mai 2010. Utviklingen har skjedd i regi av stiftelsen Asta i tett samarbeid med bl.a. Arkivverket. Arkivportalen gir nå tilbud om søking etter arkivmateriale fra 25 statlige, kommunale og private arkivinstitusjoner. Til sammen ligger det 2,7 millioner arkivinnførsler fra over 21 000 arkivskapere i portalen. Av disse er 2,55 millioner innførsler fra Arkivverkets kataloger. Fra Arkivportalen ble lansert i mai og ut året 2010 har det til sammen vært 27 618 besøkende i portalen. Arkivportalen er lagt til rette for at innholdet skal fanges opp av generelle søkemotorer. Arkivportalen har tatt over funksjonen til den nasjonale Samkatalogen for privatarkiver, som omfatter opplysninger fra 54 depotinstitusjoner. Det har vært arbeidet med konvertering for de institusjonene som ikke bruker Asta, men som ønsker å publisere disse på Arkivportalen. I Arkivportalen har brukerne siden 1. oktober 2010 kunnet bestille arkivsaker til bruk på lese-salen i Riksarkivet og Statsarkivet i Oslo.

Ved utgangen av 2010 er 161 800 hm av Arkivverkets materiale registrert i elektroniske katalogsystemer. Dette tilsvarer 70,6 pst. av den totale bestanden og er en økning på 14 800 hm fra året før.

Arkivverket satser på systematisk tilgjengeliggjøring av kildemateriale på internett. Etatens mest populære publikumstjeneste er kildenettstedet digitalarkivet.no, der besøkstallet stadig er høyt. Brukerne åpnet 70,5 millioner sider med transkribert materiale og 100,5 millioner sider med skannet materiale – til sammen 171 millioner sider med digitalt materiale. I 2010 har en vesentlig innsats blitt lagt ned i å utarbeide ny programvare for Digitalarkivet. Omleggingen startet 1. desember og vil fortsette gjennom hele 2011 og inn i 2012. Den viktigste nyheten i 2010 var folketellingen 1910, som ble lansert i søkbar form 1. desember. Folketellingen inneholder 2,4 millioner personposter og var omfattet av stor interesse fra første stund. I 2010 har det også blitt åpnet en brukertjeneste for skannet rettergangsmateriale. Denne tjenesten inneholder 1,5 millioner skannede sider med referater fra tingsamlinger på alle nivåer, hovedsakelig fra 1600- og 1700-tallet. En tredje nyhet var lanseringen av 1600-tallets lensregnskap i skannet versjon.

Parallelt med publiseringene digitaliseres nytt arkivmateriale kontinuerlig. I løpet av 2010 er det i Riksarkivet skannet 7,3 millioner dokumentsider.

Samlet har etaten digitalisert ca. 33,8 millioner dokumentsider. Det tilsvarer ca. 2 pst. av den totale bestanden. Ved siden av skanningen fortsatte Arkivverket i 2010 transkribering av kilder, som folketellingene 1875, 1885, 1891 og 1910 og emigrantlister.

På etatens internettsider ble det i løpet av 2010 registrert 2,3 millioner besøk.

Mål 3:

Bevare og tilgjengeliggjøre den elektroniske kulturarven

Rapport

For Arkivverket samlet er det i 2010 foretatt 61 varslede tilsyn med offentlige arkivskapere (mot 49 tilsyn i 2009). Av disse var 47 tilsyn rettet mot statlig sektor (mot 33 tilsyn i 2009) og 14 tilsyn mot kommunal sektor (mot 16 tilsyn i 2009). 43 av tilsynene overfor statlig sektor var rettet mot elektronisk arkivdanning.

Til sammen 97 arkivskapere har fått veiledning innenfor områdene elektronisk arkivdanning og deponering/avlevering av elektroniske arkiv.

Riksarkivet har i 2010 foretatt en ny kartlegging av elektronisk materiale hos departementer, direktorater og tilsyn i den sentrale statsforvaltningen. Kartleggingen har ført til at det i 2010 ble inngått 22 avtaler om deponering/avlevering av elektroniske arkiv, journaler og fagsystem fra statlige organer.

Riksarkivet har fortsatt arbeidet med å utvikle systemer som gjør det mulig å hente ut opplysninger, meldinger og dokumenter fra e-postsystem på en teknologiavhengig form, og slik at dataene forblir dokumentert autentiske og med opprettholdt integritet.

Videreutvikling av den nasjonale forvaltningsstandarden for journalføring, arkivering og avlevering, Noark 5, har fortsatt vært et hovedsatsningsområde i 2010. Noark 5 ble tatt inn i Referanse-katalog for IT-standarder i offentlig sektor i 2009.

I 2010 igangsatte Riksarkivet arbeidet med ekstrahering, indeksering og tilgjengeliggjøring av digitalt skapt materiale fra et privat IT-system.

Et prosjekt for løsninger for langtidsbevaring av digitalt skapt arkivmateriale etter nye internasjonale standarder for integritets- og autentisitetssikring ble sluttført i 2010. Et samarbeidsprosjekt med 4 sentrale kommunale aktører om langtidsbevaring av digitalt skapt arkivmateriale ble igangsatt i 2010. Prosjektet har som hovedmål å definere en omforent bevaringsstruktur for digitale arkivobjekter i statlige og kommunale arkivdepoter.

Mål 4:

Fremme lokal- og regionalhistorisk arbeid i hele landet

Rapport

Norsk lokalhistorisk institutt har utviklet nettstedet lokalhistoriewiki.no i samarbeid med 900 bidragsyttere, både privatpersoner og representanter for kommuner, universiteter og høyskoler. Prosjektet inneholder for tiden nesten 10 000 artikler om lokalhistoriske temaer. Nettstedet hadde i 2010 ca. 100 000 unike brukere. Andre nettsatsninger var lokalhistorie.no og mangfoldigeminne.no.

I 2010 ga Norsk lokalhistorisk institutt råd til forfattere, oppdragsgivere og andre i 50 kommuner. Instituttet gjennomgikk og kommenterte bokprosjekter, var medarrangør for seminarer og arrangerte kurs om lokalhistoriewiki.no.

Kap. 3329 Arkivformål

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2010	Saldert budsjett 2011	Forslag 2012
01	Ymse inntekter	10 287	5 207	5 368
02	Inntekter ved oppdrag	10 911	7 598	7 834
15	Refusjon arbeidsmarkedstiltak	1 674		
16	Refusjon av foreldrepenger	885		
18	Refusjon av sykepenger	2 630		
	Sum kap. 3329	26 387	12 805	13 202

Post 01 Ymse inntekter

Posten gjelder i hovedsak inntekter fra salg av kildepublikasjoner, fotokopier og transkripsjoner av arkivmateriale i Arkivverket, jf. kap. 329, post 01.

Post 02 Inntekter ved oppdrag

Posten gjelder oppdragsinntekter i Arkivverket, jf. kap. 329, post 21.

Programkategori 08.30 Medieformål (kap. 334-339)

Utgifter under programkategori 08.30 fordelt på kapitler

(i 1 000 kr)					
Kap.	Betegnelse	Regnskap 2010	Saldert budsjett 2011	Forslag 2012	Pst. endr. 11/12
334	Film- og medieformål	639 710	659 387	706 799	7,2
335	Pressestøtte	311 224	320 957	326 908	1,9
337	Kompensasjon for kopiering til privat bruk	39 910	41 147	42 423	3,1
339	Lotteri- og stiftelsestilsynet		70 068	70 468	0,6
	Sum kategori 08.30	990 844	1 091 559	1 146 598	5,0

Utgifter under programkategori 08.30 fordelt på postgrupper

(i 1 000 kr)					
Post-gr.	Betegnelse	Regnskap 2010	Saldert budsjett 2011	Forslag 2012	Pst. endr. 11/12
01-01	Driftsutgifter	142 479	202 938	204 997	1,0
21-23	Spesielle driftsutgifter	7 857	13 744	15 170	10,4
50-59	Overføringer til andre statsregnskap	366 507	389 361	423 061	8,7
70-89	Overføringer til private	474 001	485 516	503 370	3,7
	Sum kategori 08.30	990 844	1 091 559	1 146 598	5,0

Programkategorien omfatter statlige virksomheter og tilskuddsordninger m.m. på medieområdet, filmområdet, opphavsrettsområdet og pengespillområdet.

Departementet foreslår en bevilgning for 2012 på totalt 1 146,6 mill. kroner. Dette er en økning på 55 mill. kroner eller 5 pst. sammenliknet med saldert budsjett for 2011. Økningen skyldes forventet lønns- og prisvekst og midler til oppfølging av Kulturløftet.

Regjeringens overordnede målsetting på medieområdet slik det er nedfelt i Soria Moria-erklæringen, er å sikre ytringsfrihet, rettssikkerhet og et levende demokrati. Dette uttrykkes i følgende mål:

- mangfold og kvalitet i norske medier
- en sterk allmennkringkasting
- mangfold i medieeierskap
- redaksjonell uavhengighet
- styrket norsk filmproduksjon
- likestilling på medieområdet
- modernisering av samfunnet gjennom digitalisering

Målene på medieområdet er nærmere utdypet i proposisjonens hovedinnledning.

Det overordnede målet for norsk lotteri- og pengespillpolitikk er å sikre at lotterier og pengespill avholdes i betryggende former under offentlig kontroll med sikte på å forebygge negative

sosiale konsekvenser av lotterier og pengespill, samtidig som det legges til rette for at lotterier og pengespill kan være en inntektskilde for samfunnsnyttig og humanitært arbeid, idrett og kultur.

Det overordnede målet for norsk politikk innen stiftelsesområdet er å skape trygghet og tillit til stiftelser som organisasjonsform. Stiftelsene er samlet sett en betydelig bidragsyter til formål av ideell, humanitær, kulturell, sosial, utdanningsmessig, økonomisk og annen art.

Grunnmuren i kulturpolitikken er sikring av inntektene til kunstnerne. Det er også viktig å sørge for vern av rettighetene til de som investerer i og utvikler åndsverk. Åndsverkloven sikrer opphavsmannen økonomisk utbytte av sine åndsverk og er vår viktigste kulturlov.

Tilstandsvurdering

En mediehverdag i utvikling

Mediebransjen er preget av raske og omfattende endringer, mange av dem med utgangspunkt i teknologiske forhold. Ikke minst har overgangen til digital teknologi preget utviklingen. Digitaliseringsprosessen omfatter hele verdikjeden fra produksjon og distribusjon til mottak og bruk av innhold.

Digital teknologi har gjort det både billigere og enklere å produsere og distribuere medieinnhold. Bl.a. har digitaliseringsprosessen åpnet for at det samme redaksjonelle produktet kan formidles over flere ulike medieplattformer. Digitaliseringsprosessen har åpnet for et økt antall medietilbydere, noe som betyr at både etablerte selskaper og nye aktører har kunnet utvide sine tilbud. Dette skyldes ikke minst utbredelsen av bredbånd, som gir bedre kapasitet og økte muligheter for distribusjon av medieinnhold.

Bredbåndsutviklingen har gjort at Internett i tiltakende grad har blitt en plattform for avanserte medietjenester og audiovisuelt innhold, i tillegg til tekst, grafikk og bilder. Muligheten for å vise levende bilder på nett er tatt i bruk både av ulike typer etablerte mediebedrifter som de tradisjonelle kringkasterne og avishusene, men også av nye aktører som YouTube, og av private personer.

Mange av de tradisjonelle kringkasterne har etablert nettfjernsynsportaler som dels tilbyr direkteavspilling og nedlasting av fjernsynsprogrammer fra hovedkanalene, og dels tilbyr spesialprodusert innhold. Eksempler på dette er NRKs Nett-TV, TV 2 Sumo og TVNorges Maxdome. Forretningsmodellene varierer: NRK tilbyr sitt innhold gratis, mens de to sistnevnte tilbyr sitt inn-

hold mot betaling, enten per program eller som abonnement.

Også flere av de store avishusene tilbyr nettfjernsyn som en del av sitt tilbud. F. eks. har VG lansert nettfjernsynsportalen VGTV, som tilbyr både korte nyhets- og underholdningsklipp, direkteoverføringer og mer fjernsynslignende serier.

Tendensen med å ta i bruk ny teknologi for distribusjon av fjernsyn og video over Internett finner vi også internasjonalt. Tilbydere som Hulu i USA og BBC iPlayer i Storbritannia har begge fått høye seertall. Hulu er et nettsted som tilbyr direkteavspilling av fjernsynsserier og filmer fra flere kjente fjernsynsselskaper. BBC iPlayer er en netttjeneste som i hovedsak tilbyr siste ukes radio- og fjernsynsprogrammer fra BBCs mange ulike kanaler. I England har dessuten de store kringkasterne og tilbyderne av audiovisuelle overførings-tjenester (BBC, ITV, Channel 4, BT og Talk Talk) gått sammen i et forsøk på å distribuere fjernsyn via Internett, under navnet YouView. YouView er basert på en felles standard for overføring av fjernsynssignaler over Internett, såkalt IPTV, der man gjennom en digital dekode kobler fjernsynsapparatet til Internett.

Foruten ulike typer nettfjernsynsportaler, der publikum ser fjernsynslignende innhold fra en datamaskin, er det også kommet på markedet fjernsynsapparater som integrerer funksjonalitet fra tradisjonelt fjernsyn med internettfunksjonalitet. Dette betegnes ofte som "Smart TV" eller "Connected TV". Apparatene åpner for at fjernsynsmottakeren ikke bare kan se tradisjonelt fjernsyn, men også bestille filmer, laste ned applikasjoner og koble seg direkte på nett. Utbredelsen av denne typen apparater er foreløpig beskjeden i Norge, men forventes å øke de neste årene, da mange av dagens nye fjernsynsmodeller har innebygde Smart TV-løsninger.

Foruten fjernsyn er også svært mange radiostasjoner i dag tilgjengelige på nett. Nettradio gjør tilgangen til radiokanalene helt annerledes enn tradisjonell radio, der frekvenser legger store begrensninger på hvilke radiokanaler som kan høres hvor. Dette er imidlertid et område hvor konkurransen foreløpig har vært svakere enn på fjernsynsfeltet, og hvor færre aktører har gått direkte inn som konkurrenter til de tradisjonelle kringkasterne.

Samlet sett har digitaliseringen av produksjon, distribusjon og mottakerutstyr medført betydelige endringer på mediefeltet. Tre endringstrekk er sentrale: For det første har digitalisering åpnet for økt konkurranse i mediemarkedet ved at flere etablerte aktører kan utvide sitt tilbud, og ved at

nye aktører – og publikum selv – kan slippe til på arenaer som tidligere var forbeholdt et mer begrenset antall medieaktører.

For det andre har digitalisering ført til at skillene mellom de ulike mediebransjene har blitt mindre tydelige. Mens mediebransjen tidligere opererte i mer eller mindre avgrensede sektorer med bestemte medietilbud, opererer svært mange av dagens medieselskaper i flere mediebransjer parallelt, f. eks. som tilbydere av både papiravis, nettavis, nettfjernsyn og radio på samme tid.

For det tredje har digitalisering åpnet for større valgfrihet for publikum, som selv kan velge hva, når og hvor de ønsker å konsumere medieinnholdet. F. eks. kan publikum selv laste ned innhold fra Internett, benytte seg av bestillingstjenester eller ta i bruk personlige videoopptakere (PVR). Utvikling av mobile mottakere gjør det også mulig å høre radio, se fjernsyn og lese nettaviser mv. på mobiltelefonen. Digitalisering og ny teknologi har dessuten åpnet for at publikum selv i større grad kan produsere innhold, f. eks. ved å etablere sin egen profil på Facebook, laste opp videoer på YouTube, poste innlegg på egen blogg eller ved å delta i de mange ulike publikumsaktivitetene som de etablerte massemediene inviterer til.

Digitalisering av fjernsyn

Distribusjon av fjernsynssignaler til forbrukerne skjer hovedsakelig på fire måter: via satellitt, kabel, bakkenett eller bredbånd. Snart er samtlige av disse fullt ut digitaliserte.

I 2006 fikk Norges televisjon AS (NTV) konsesjon til å bygge ut og drive et digitalt bakkenett for fjernsyn. Det digitale bakkenettet ble lansert i 2007, og avvikling av analoge fjernsynssignaler ble sluttført ved utgangen av 2009.

Med digitaliseringen av bakkenettet fikk i praksis hele befolkningen tilgang til et stort antall kanaler. Før digitaliseringen var det flere husstander som kun fikk inn NRK1. Frekvensutnyttelsen er kraftig forbedret som følge av digitaliseringen, og flere kringkastere kan dermed nå ut til hele befolkningen. Dette medfører at forbrukerne får et større tilbud av fjernsynskanaler. NRKs tre fjernsynskanaler og alle radiokanalene sendes ukodet, og er fritt tilgjengelige i bakkenettet. Lokalfjernsyn og Frikanalen er også en del av dette tilbudet.

Digital teknologi åpner også for nye funksjoner. Seerne får tilgang til ekstratjenester som elektronisk programguide (EPG) og personlig videoopptaker (PVR), og ny teknologi gir mulighet til å tilby tilrettelagte tjenester for bl.a. syns- og hørselshemmede. Digitaliseringen gjør det også mulig å tilby bedre lyd-, bilde- og signalkvalitet.

Digitalisering av radio

Primærdistribusjonsplattformen for radio er fortsatt FM, men også på radiofronten skjer det en digitaliseringsprosess.

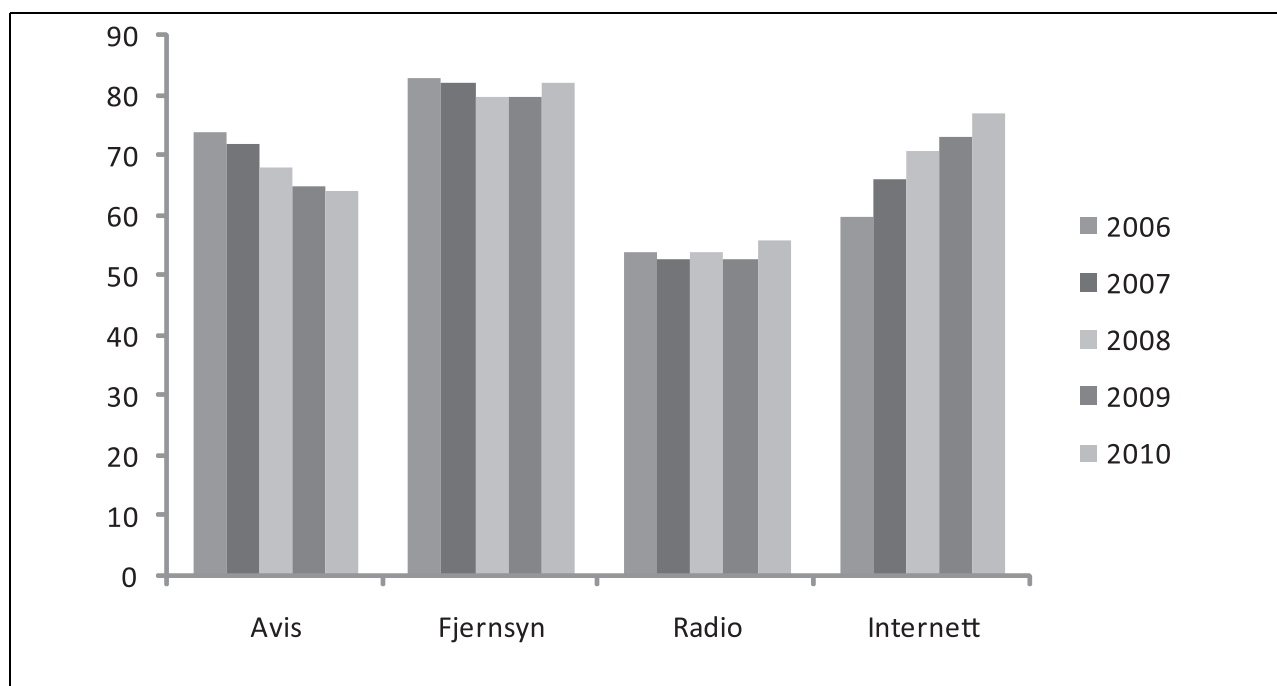
Siden 1995 har det vært digitalradiosendinger via DAB (Digital Audio Broadcasting). NRK tilbyr i dag en rekke nisjekanaler på DAB som ikke er på FM. P4s hovedkanal, Radio Norge, P5, Radio1 og NRJ sendes både på DAB og FM. I tillegg er DAB-kanalene tilgjengelige via det digitale bakkenettet for fjernsyn. Samlet betyr dette at tilnærmet hele befolkningen har tilgang på digital radio via minst én av de nevnte plattformene.

Digitalisering av radio gir digital merverdi i form av integrering av flere medier, mulighet for nye tjenester, mer robust signal og økt kanal-mangfold. I likhet med digitaliseringen av fjernsyn vil digitalisering av radio føre til at kanaltilbudet blir mer likt uavhengig av hvor i landet man bor. Dette gjør seg særlig gjeldende i distriktene, siden kanaltilbudet på FM utenfor de store byene er relativt begrenset.

I februar 2011 ble det lagt fram en stortingsmelding om digital radio. Meldingen la opp til at radio kan bli et heldigitalisert medium, og at FM-sendingene, under visse forutsetninger, kan utvikles i 2017, jf. omtale nedenfor. Ved behandlingen i Stortinget sluttet et bredt flertall seg til hovedfor-slagene i meldingen.

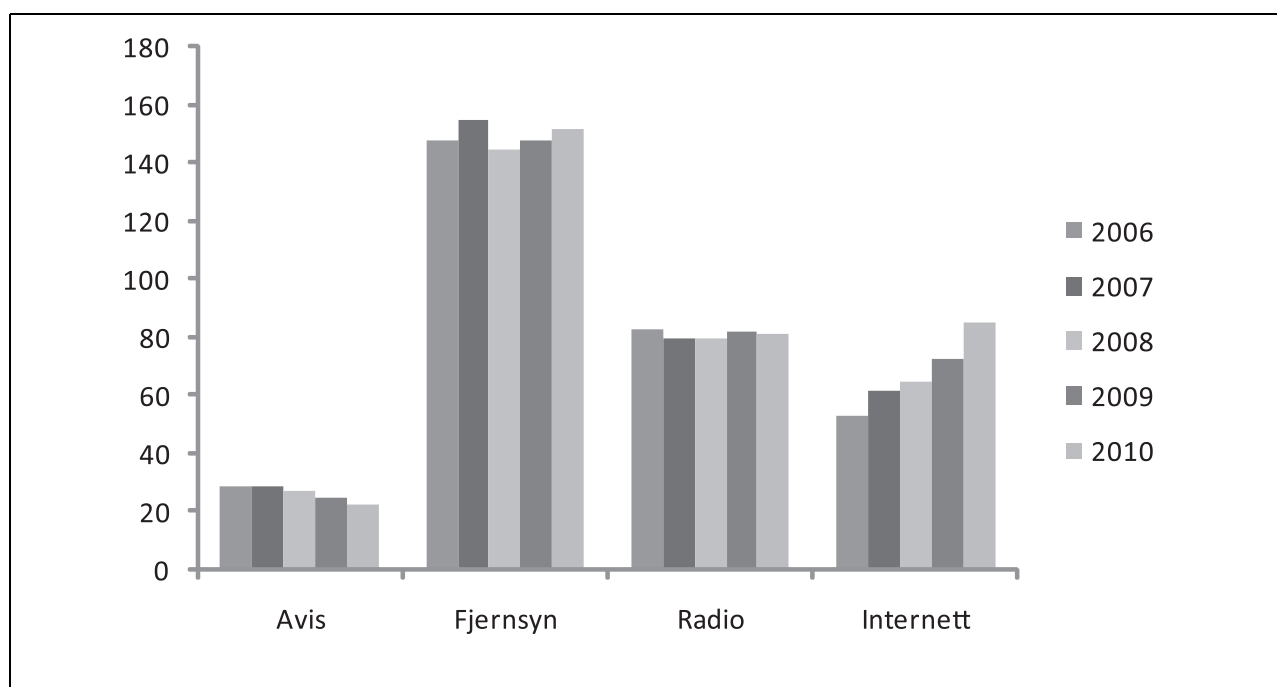
Mediebruk

Framveksten av nye medier og medieplattformer har medført store endringer både i mediemarkedet og i publikums mediebruk. Som omtalt ovenfor er tendensen at medietilbudet øker, ikke minst fordi digital teknologi åpner for publisering på flere plattformer. I stedet for å erstatte de tradisjonelle mediene, ser det ut til at det økte tilbudet fører til økt samlet mediebruk. Figurene 8.1 og 8.2 viser utviklingen i hvilke massemedier som brukes, og hvor mye tid som brukes på de ulike mediene.

Figur 8.1 Andel som har brukt ulike massemedier en gjennomsnittsdag (i pst.)

Kilde: Norsk mediebarometer 2010, SSB

Figur 8.2 Tid brukt på ulike massemedier en gjennomsnittsdag – i minutter.

Kilde: Norsk mediebarometer 2010, SSB

Innenfor de tradisjonelle mediene har mediebruken holdt seg relativt stabil i Norge. I tidsbruk er fjernsyn fremdeles det dominerende massemediet. Ifølge Norsk mediebarometer for 2010 utgjør fjernsynsseing 37 pst. av den totale tiden som brukes på massemedier.

Ifølge TNS Gallups tv-meterundersøkelse for 2010 var 2,7 pst. av all fjernsynsseing i 2010 tidsforsinket, mot 1,9 pst. i 2009. Med tidsforsinket seing menes all fjernsynsseing som ikke er sett i sanntid, men i opptak ved hjelp av personlige videoopptakere (PVR), video- eller dvd-opptaker

(i løpet av 7 dager etter opptak). Om man ser på husstander med PVR isolert, var tilsvarende tall 5,9 pst.

Ifølge tall fra Norsk mediebarometer for 2010 så 82 pst. av befolkningen på fjernsyn en gjennomsnittsdag i 2010. Tall fra TNS Gallups tv-meterundersøkelse viser at nordmenn fortsatt ser mye fjernsyn: i gjennomsnitt 3 timer og 3 minutter hver dag i 2010, mot 2 timer og 44 minutter i 2005.

Dersom vi holder internettbruk utenfor, er radio det mediet vi bruker mest tid på etter fjernsyn. I følge Norsk mediebarometer utgjør radiolytting 19 pst. av den totale tiden som brukes på massemedier. 56 pst. av befolkningen lyttet til radio en gjennomsnittsdag i 2010, og i gjennomsnitt hørte hver nordmann radio i 1 time og 21 minutter.

Avislesingen har hatt en betydelig nedgang i Norge sett over over noe tid. Mens 77 pst. leste avis en gjennomsnittsdag i 2000, var andelen 64 pst. i 2010. I det samme tidsrommet er gjennomsnittlig tid brukt på avislesing daglig redusert med 11 minutter, til 23 minutter. Det er fremdeles flere avislesere blant personer med høy utdanning enn blant dem med lav utdanning. I noen grad øker også avislesing med husholdningsinntekt. Alder ser også ut til å spille en rolle: I 2010 leste 82 pst. i alderen 67-79 år avis, mot 45 pst. i alderen 16-19 år.¹ Det er likevel slik at nordmenn er ivrige avislesere uansett sosial og økonomisk status. Avislesing er også temmelig jevnt fordelt i alle deler av landet.²

Nedgangen i avislesingen rammer både distriktsaviser og løssalgsaviser. Fra 2009 til 2010 gikk det samlede avisopplaget ned med 88 000 (3,3 pst.), og 2010 var det ellefte året på rad med nedgang. Det er løssalgsavisene som går mest tilbake: VG og Dagbladet hadde en samlet nedgang i 2010 på 9,8 pst. VG, Dagbladet og Aftenposten Aften stod til sammen for nesten halvparten av den samlede nedgangen. De fleste fådagereavisene har klart seg mye bedre og hadde nesten samme opplag i 2010 som i 2009.³

¹ Norsk mediebarometer 2010, SSB.

² Norsk mediebarometer 2010, SSB

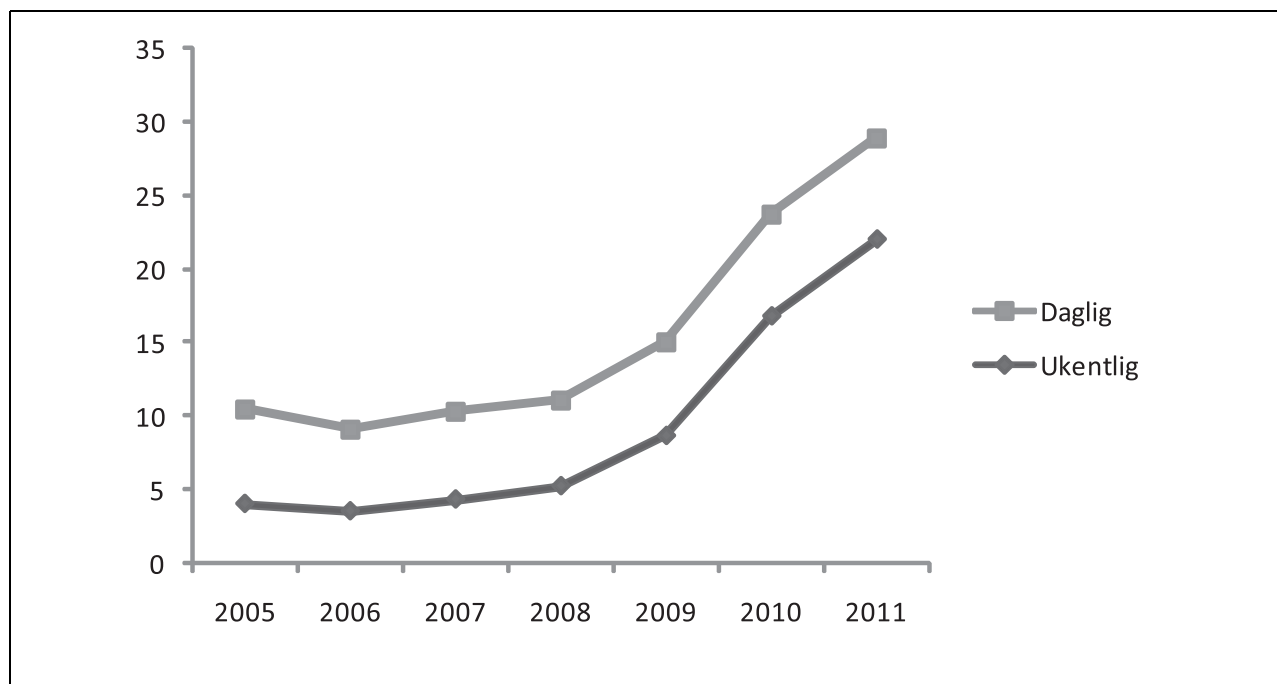
Internett har lenge vist den største endringen i mediebruk. 77 pst. av befolkningen i alderen 9-79 år brukte Internett en gjennomsnittsdag i 2010, og tidsbruken utgjorde 85 minutter per dag. Det høye tallet skyldes ikke minst god tilgang til Internett: Ifølge SSB hadde 90 pst. av husholdningene tilgang i 2010. Det har vært en betydelig økning i tilknytning til Internett via bredbånd i husholdningene siden 2000-tallet, selv om utviklingen det siste året ser ut til å ha flatet noe ut. Fra 2009 til 2010 økte andelen fra 82 pst. til 84 pst.

Utbredelsen av Internett, ny kommunikasjons-teknologi og nye dele- og publiseringsverktøy har forenklet brukernes mulighet til selv å delta og uttrykke seg. Dette reflekteres i framveksten av sosiale medier, det vil si medier som muliggjør brukerskapt innhold og innholdsdeling i sosiale nettverk. Tall fra TNS Gallup viser at 44 pst. av befolkningen besøker nettsiden Facebook hver dag, og hele 80 pst. av nordmenn mellom 15 og 29 år besøker Facebook daglig. Nærmere 300 000 personer hadde i 2010 egen blogg på Internett.

Også bruk av mobilt medieinnhold har økt de siste årene, jf. figur 8.3. Dette har sammenheng med at salget av såkalte smarttelefoner de siste årene har eksplodert. I følge TNS Gallup var om lag halvparten av alle mobiltelefoner i 2010 smarttelefoner.⁴ Dette er mobiltelefoner tilrettelagt for bruk av mobilt Internett, med stor skjerm, rask prosessor og rask dataoverføring. Tilbudet av såkalte "apps" – nedlastbare applikasjoner til smarttelefoner – er i stadig vekst. Siden 2008 har andelen mennesker som ukentlig bruker mobiltelefon til mediebruk økt fra 11 til 29 pst. Det siste året har vi også sett en utvikling av digitale lesebrett. En undersøkelse gjennomført av Respons Analyse viste at 5 pst. av befolkningen hadde skaffet seg et digitalt lesebrett innen utgangen av 2010.

³ Sigurd Høst (2011) Avisåret 2010. Høgskulen i Volda: Møreforskning.

⁴ TNS Gallup (2011) Bruk av mobilt medieinnhold Q2 2011. Oslo: TNS Gallup.

Figur 8.3 Bruk av mobilt medieinnhold, 2005 til 2011 (i pst.)

Kilde: TNS Gallup (2011) Bruk av mobilt medieinnhold Q2 2011. Oslo: TNS Gallup.

De ulike mediene brukes relativt likt i de ulike landsdelene, ifølge SSBs levekårs- og livsstilsundersøkelse for 2009.⁵ Andelen som bruker fjernsyn, Internett og trykte aviser er høy i alle deler av landet. Bruken av Internett er jevnt over noe større i de store byene enn i distriktene. Likevel øker bruk av Internett over hele landet, mens lesing av papiraviser går ned.

SSBs undersøkelse viser også at fjernsyn og Internett er de mediene som har høyest brukerdandel en gjennomsnittsdag både blant befolkningen i Norge totalt sett, blant personer med innvandrerbakgrunn fra Asia/Afrika m.fl. og blant innvandrere fra EU m.fl. Personer med bakgrunn fra Asia/Afrika m.fl. er den gruppen som i minst grad bruker radio og papiraviser.

Mangfold i norske medier

Tilgangen til massemedier og andre informasjonskilder og ytringskanaler har, som gjennomgangene over viser, aldri vært større. Dette skyldes primært digitaliseringen og bredbåndsutbyggingen.

Det utgis fortsatt svært mange aviser i Norge. Antall utgiversteder har økt jevnt gjennom hele perioden siden pressestøtten ble innført. I 1969

kom det ut avis på 123 steder i landet. I 1990 hadde tallet økt til 154, og i 2010 ble det utgitt avis på 186 forskjellige steder.

Papiravisene har fortsatt en sterk posisjon i publikumsmarkedet, selv om 2010 er det ellefte året på rad med opplagsnedgang. Opplaget falt i 2010 med 3,3 pst. sammenliknet med 2009. Samlet nedgang siden 1998 er 19 pst. For syvende år på rad var det løssalgsavisene som gikk mest tilbake.⁶ De største eieraktørene innenfor trykt presse i 2010 var som tidligere Schibsted (30,1 pst.), A-pressen (17,5 pst.), Edda Media (10,1 pst.) og Polaris media (9,3 pst.).

Ved utgangen av 2010 hadde publikum tilgang til 19 norske fjernsynskanaler, i tillegg til NRKs 12 regionale sendinger samt 12 lokale kanaler. De største aktørene på fjernsynsmarkedet er NRK, med 41 pst. av seertiden i 2010, og TV 2 som hadde 23 pst. av seertiden.

Radiotilbudet besto ved utgangen av 2010 av 13 riksdekkende radiokanaler, NRKs 16 distriktsendinger samt 248 lokalradioer og en rekke nettradiokanaler. Også på radio er NRK klart største aktør med en andel på 66 pst. av lyttertiden i 2010. Deretter kommer Modern Times Group (bl.a. P4) med 22 pst. av lyttertiden. P4 hadde 21 pst. av lyttertiden, mens Radio Norge hadde

⁵ Samfunnsspeilet 5-6/2009: Forskjeller Norge rundt. Sosiale indikatorer 2009.

⁶ Kilde: "Avisåret 2010", Sigurd Høst, Høgskulen i Volda / Møreforskning Volda

10 pst. av lyttertiden. De største lokalradiokanalerne – Storbyradioen, P5 og Metro Storby – hadde alle om lag 1 pst. av daglig lyttertid.

VG.no er fremdeles den største norske nettavisen, med en daglig dekning (dvs. andel av befolkningen som leste avisen i løpet av en dag) på 38,3 pst. av befolkningen i 2010. På de neste plassene følger Dagbladet.no med 24,9 pst. og Aftenposten med 15 pst. Største rene nettavis (dvs. avis uten papirutgave) er Nettavisen, som hadde en daglig dekning på 9,9 pst.⁷

Samlet sett er NRK det mediehuset som har bredest daglig dekning (dvs. andel av befolkningen som har benyttet seg av én eller flere av mediehusets mediekkanaler). I fjerde kvartal 2010 hadde NRK en daglig dekning (inkl. fjernsyn, radio, Internett, tekst-tv og mobiltelefoni) på 85 pst. av befolkningen. Til sammenlikning hadde TV 2 en samlet daglig dekning på 68 pst. VGs papirutgave, nettutgave og mobiltelefonitilbud hadde en daglig dekning på 50 pst. av befolkningen, mens Dagbladets tjenester hadde en dekning på 31 pst.⁸

Økonomisk utvikling i presse og kringkasting

Mediebransjen har vært preget av turbulens de siste årene. Dette skyldes både store konjunktursvingninger og strukturelle endringer. Dersom man ser bort fra NRK, som finansieres gjennom kringkastingsavgiften, er annonsene mediebedriftenes viktigste inntektskilde. Samlet sett utgjør annonseinntektene om lag halvparten av inntektene. Mediebransjen har derfor blitt sterkt preget av det siste tiårets oppturer og nedturer i økonomien.

Parallelt med konjunktursvingningene har de tradisjonelle mediene fått merke konkurransen fra nye medier. Overgangen til digitale plattformer har særlig vært utfordrende for mange papiraviser, som har mistet et stort antall lesere til nettpublikasjoner. I tillegg har strukturen i annonsemarkedet blitt endret. Bl.a. har den elektroniske markedsplassen FINN.no kapret betydelige markedsandeler fra rubrikkannonser. Søkemotorer på nettet er en annen sterk konkurrent til mediene. Blant søkemotorene er Google den dominerende aktøren i markedet. Sosiale medier som Facebook er også i ferd med å etablere effektive markedsføringskanaler. Den økte konkurransen om rekla-

meinntektene representerer en stor utfordring for de tradisjonelle medieaktørene.

Tross dyptgripende strukturendringer er det konjunktursvingningene de seneste årene som har betydd mest for mediebransjens samlede økonomi. I perioden fra 2004 til 2008 genererte bransjen rekordstore overskudd. Samlet sett hadde medievirksomhetene over 6 mrd. kroner i driftsoverskudd i denne perioden. 2009 var et utfordrende år for bransjen og initierte store kostnadskutt. I 2010 var mediebransjen igjen på vei oppover, og de store mediekonsernene viser nå solide resultater. Veksten skyldes både innsparingsprogrammene, men også ny vekst i annonsemarkedet. Når det gjelder sistnevnte er det særlig fjernsyns- og nettreklame som viser en positiv utvikling, men også dagspressen opplever en klar forbedring fra 2009.⁹

Dersom vi ser på de ulike mediesektorene hver for seg, er utviklingen noe ulik. For avisbransjen som helhet steg driftsoverskuddet markant fra 2009. Mens driftsoverskuddet i 2009 var på 291 mill. kroner, var driftsoverskuddet i 2010 steget til 1,1 mrd. kroner. Det bedre resultatet skyldes i all hovedsak at bransjen har kompensert for opplagsfall med høyere priser og kostnadskutt, samtidig som avisenes annonseinntekter også økte noe fra et ellers lavt nivå i 2009.

For aviser som mottar produksjonsstøtte, ble økonomien vesentlig styrket fra 2009 til 2010. Samlede inntekter fra annonsering og abonnement økte med om lag 3 pst., eller nesten 33 mill. kroner i løpet av året. Samtidig sank løssalgsinntektene med 12,1 pst., eller nær 16 mill. kroner. Driftskostnadene ble redusert med nesten 44 mill. kroner.¹⁰

I 2010 har Medietilsynet for første gang samlet inn opplysninger om avishusenes digitale inntekter¹¹. Samlet sett hadde avisene 926 mill. kroner i inntekter fra annonsering i digitale medier og 13,3 mill. kroner i inntekter fra salg av elektroniske aviser, pdf-utgaver og liknende. De støtteberettigede avisene rapporterte om vel 41 mill. kroner i inntekter fra digital annonsering og 3,8 mill. kroner i digitale opplagsinntekter. Samlet utgjorde de digitale inntektene dermed om lag 45 mill. kroner, det vil si i underkant av 3 pst. av de totale inntektene på 1,7 mrd. kroner.

Når det gjelder kringkastingsbransjen, er NRK økonomisk sett den dominerende aktøren i

⁷ Kilde: MedieNorge, Forbruker & Media 2010 (TNS Gallup)

⁸ [1] Kilde: MedieNorge, Forbruker & Media 2010 (TNS Gallup)

⁹ Institutet för Reklam och Mediestatistik (IRM), statistikk over reklameomsetning.

¹⁰ Medietilsynet (2011) Økonomisk utvikling i pressen 2010.

¹¹ 201 aviser svarte på spørsmål om digitale inntekter.

Norge, med om lag halvparten av den totale omsetningen i bransjen. Blant de private kringkasterne går det et skille mellom nasjonale og lokale kringkasterne. De nasjonale kringkasterne preges av få og store aktører. Størstedelen av deres inntekter kommer fra reklame.

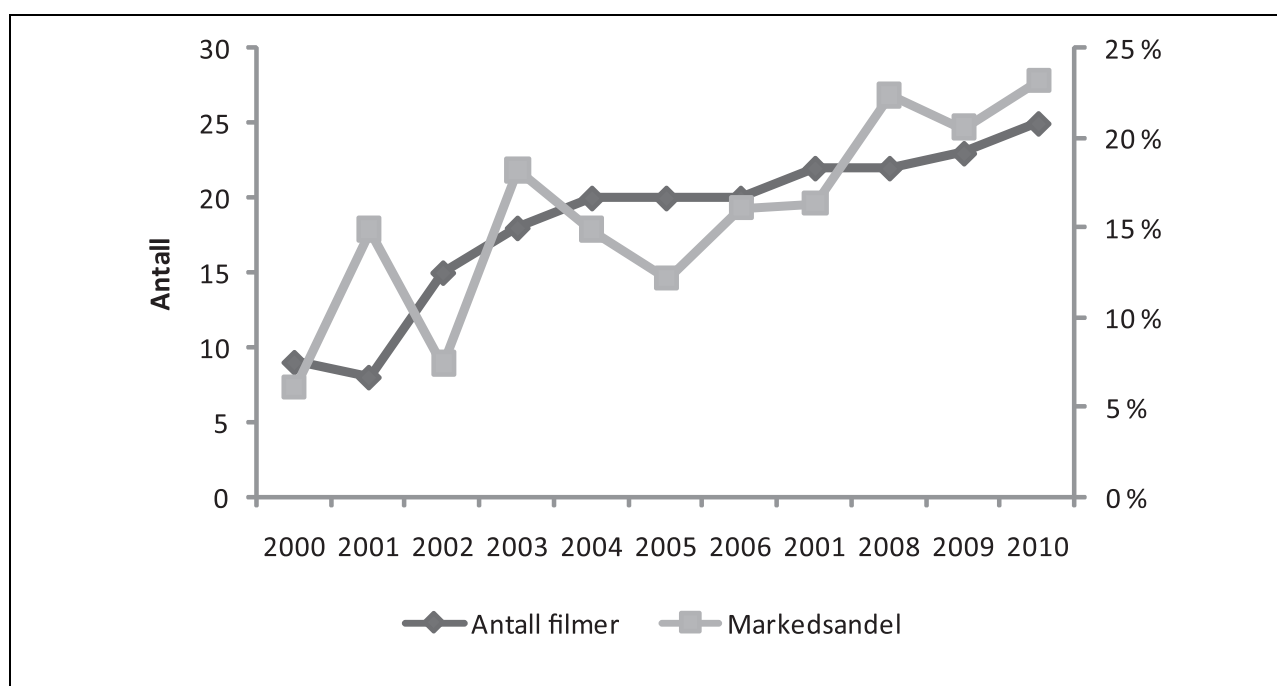
For lokalradioene var 2010, i likhet med 2009, et spesielt år. Økonomien var i stor grad preget av overgangen til nye konsesjonsperioder med nye rammevilkår for driften. Mye tyder på at de kommersielle radioenes reklameinntekter samlet sett har en sunn utvikling. Samtidig har kostnadene i mange tilfeller vært økende, på grunn av flere nyetableringer, og den totale lønnsomheten har derfor vært svak. Samlet sett viste lokalradiobransjen et driftsunderskudd på 47 mill. kroner i 2010. Resultatet er 45 mill. kroner svakere enn året før.¹²

For lokalfernysyn ser situasjonen verre ut. Fra 2008 til 2010 har lokalfernysynsbransjen krympet

kraftig. Omsetningen har falt fra 240 mill. kroner i 2008 til 33,5 mill. kroner i 2010. Samtidig er antall stasjoner med sendinger redusert fra vel 20 i 2008 til sju ved utgangen av 2010. Halvparten av stasjonene i drift har nye eiere. Bransjen har i mange år vært preget av svak driftsøkonomi og lav lønnsomhet. Lønnsomheten ble kraftig forbedret fra året før, men driftsmarginen er likevel på minus 12,5 pst. i 2010. Fire konsesjonærer gikk med underskudd, og kun to med overskudd i 2010.

Norsk film og kino

2010 var et godt år for norsk film på kino, med et samlet besøk på over 2,5 millioner publikummere, og en markedsandel på 23,2 pst. Dette er omtrent like mange publikummere som i 2009 og den høyeste markedsandelen som er målt noensinne. Økningen i markedsandel er ledd i en langsiktig trend, slik figur 8.4 viser.

Figur 8.4 Oversikt over norske filmer (antall) og markedsandelen (i pst.) for norske filmer i perioden 2000-2010.

Kilde: Film & Kino

Figur 8.4 viser videre en jevn økning i produksjonsvolum. Dette har sammenheng med den sterke økningen i filmbevilgningene etter filmreformen i 2001. Etter omleggingen av støttesystemet fra 1. januar 2010 produseres stadig flere lav-

budsjettfilmer uten produksjonsstøtte, men som likevel har rett til etterhåndstilskudd.

Deltakelse på internasjonale filmfestivaler kan brukes som en indikator for kvaliteten på norsk film. Norske filmer deltar og vinner priser på en rekke festivaler, men når ikke helt opp i de mest

¹² Medietilsynet (2011) Økonomisk utvikling i lokalkringkasting.

prestisjefylte filmfestivalene. Norge var imidlertid representert på filmfestivalen i Berlin i både 2010 og 2011. Filmen *En ganske snill mann* deltok i hovedprogrammet i 2010 og ble tildelt publikumsprisen. I 2011 deltok hele seks norske filmer i Berlin, og ungdomsfilmen *Keeper'n til Liverpool* vant prisen for beste barnefilm. I 2011 deltok også langfilmen *Oslo 31. august* og kortfilmen *Kjottstår* ved den prestisjetunge filmfestivalen i Cannes.

Norsk filmbransje er inne i en vital og kreativ fase. Dette viser seg bl.a. i at viljen til private investeringer har blitt større. Andelen egenkapital i norsk filmproduksjon har økt fra en tredjedel av samlet budsjett i 2002 til om lag halvparten av budsjettet de senere årene. En annen tendens til sterkere privat satsing er antallet filmer som produseres uten forhåndsstøtte. Disse satser på å oppnå et høyt salg på kino, dvd, fjernsyn osv., slik at de vil gå i balanse basert på markedsinntekter og etterhåndstilskudd. Resultatene så langt tyder på at de fleste av disse produksjonene vil gå med tap, og antallet slike filmer vil sannsynligvis synke i årene framover.

Kino er det kulturtilbudet som flest benytter seg av. 7 av 10 går på kino i løpet av et år, og gjennomsnittlig antall kinobesøk per kinogjenger i året er 3,5. Besøket på norske kinoer i 2010 tippet så vidt over 11 millioner - 13,2 pst. ned fra året før. Blant befolkningen i de større byene var andelen som gikk på kino de siste 12 månedene på 80 pst. i 2010, mot 58 pst. i spredtbygde strøk. Kvinner går litt mer på kino enn menn, og personer med høy utdanning og inntekt går mer på kino enn andre. Film og kino er et relativt rimelig kulturtilbud, og barn og unge utgjør en stor del av publikummet. Tall fra SSBs Mediebarometer viser at barn og unge opp til 24 år ser mest film på kino. Både det totale besøket og frekvensen er høyest i denne aldersgruppen.

Norske barne- og ungdomsfilmer er populære blant publikum. I 2010 hadde så mye som 9 norske barne- og ungdomsfilmer kinopremiere, og dette er flere enn noen gang tidligere. Barne- og ungdomsfilmene står for 36 pst. av norske kinopremierer i 2010 og hele 43 pst. av besøket.

Organisasjonen Film & Kino har i flere år organisert skolekinotur i samarbeid med fylkeskommunene. Tiltaket sikrer barn gode filmopplevelser som de trolig ikke ville ha oppsøkt selv. Dette gjelder særlig barn som bor på steder uten kino og barn med innvandrerbakgrunn.

Digitalisering av kino

Digitaliseringen av alle norske kinoer ble gjennomført i perioden 1. juli 2010 til 1. juli 2011. Til sammen 185 kinoer med 410 kinosaler kan nå vise digital film. Målet med digitaliseringen er å bedre tilgangen på film over hele landet, og at kinoene kan vise alternativt innhold, slik som operaforestillinger og sportsarrangementer. Med digitaliseringen har de små og mellomstore kinoene fått tilgang til et langt større utvalg av filmer enn tidligere. Det er oftere premierer og filmene kommer generelt raskere ut til kinoene. De små og mellomstore kinoene melder om stor besøksvekst etter omleggingen.

Deler av utgiftene til digitaliseringen dekkes gjennom Norsk kino- og filmfond, som finansieres av den statlige avgiften på film og videogram. Fondet administreres av Film & Kino. Distributørene vil ha betydelige besparelser på produksjon av kopier, og vil derfor bidra til investeringene gjennom en avgift for bruk av det digitale utstyret – en såkalt Virtual Print Fee (VPF). Resten av investeringene dekkes av kinoene selv.

Norske dataspill

Det norske markedet domineres av importerte spill – hovedsakelig fra USA, Japan og enkelte europeiske land. Siden 2004 har det derfor blitt gitt tilskudd til utvikling av norske dataspill. Fra 2010 har det også vært mulig å søke om støtte til lansering av interaktive produksjoner. Synlighet i markedet har vært spillprodusentenes største utfordring, og med tilskudd til lansering har de mulighet til å nå høyere salgstill enn tidligere. Dette kan generere høyere inntekter som kan brukes til utvikling av nye prosjekter.

Det er svært dyrt å utvikle tradisjonelle spill med internasjonalt potensial for pc eller konsoller som Playstation 3 og Xbox. Det siste året har markedet begynt å flytte seg mot spill for maskiner basert på Apples operativsystemer – spesielt iPad og iPhone. Utviklingskostnadene for disse plattformene er ikke så høye. Dette senker den økonomiske terskelen for å komme inn på markedet, noe som er særlig relevant for den norske spillbransjen som preges av små produsenter. Søknadene til Norsk filminstituttstilskuddsordning for dataspill viser tydelig at den norske bransjen nå satser på spill for Apple OS og smarttelefoner.

Salget av dataspill falt med nesten 20 pst. fra 2008 til 2009, etter å ha vært økende i flere år. Norsk Spill- og Multimedia Leverandørforening (NSM) melder imidlertid om at salget økte igjen

med 13 pst. fra 2009 til 2010. Svingninger i salget er sterkt knyttet til lansering av nye konsoller og spillplattformer. Tallene fra NSM fanger foreløpig ikke opp spill solgt over Internett eller eksempelvis Apple eller Galaxy OS.

Tall fra Norsk Mediebarometer viser at data-spill fremdeles er mest populært blant unge gutter. 58 pst. av gutter i aldersgruppen 9-15 år hadde spilt dataspill en gjennomsnittsdag i 2010, om lag det samme som i 2009. Blant jenter i samme aldersgruppe var tallet 30 pst., en nedgang fra 42 pst. året før. Blant befolkningen totalt var andelen som hadde benyttet dataspill 15 pst., hvorav 18 pst. var menn og 11 pst. var kvinner. Heller ikke disse tallene reflekterer eventuelle endringer som resultat av overgang til spilling på mobile plattformer.

Lotteri og pengespill

Norsk Tippings overskudd blir fordelt med 45,5 pst. til idrett og 36,5 pst. til kultur. 18 pst. fordeles til samfunnsnyttige og humanitære organisasjoner som ikke er tilknyttet Norges idrettsforbund og olympiske og paralympiske komité (NIF). Totalt blir 3,4 mrd. kroner fordelt til formålene via tippeskjelen i 2011. I tillegg mottok lokale lag og foreninger 264 mill. kroner i støtte gjennom grasrotordningen. Grasrotordningen innebærer at spillere som deltar i Norsk Tippings pengespill kan bestemme at 5 pst. av deres spillinnsats skal gå direkte til et lokalt lag eller en lokal forening som de ønsker å støtte.

Regelverket for bingo er i ferd med å bli endret. Bingoautomater ble forbudt fra 1. april 2010, visse innstramminger i databingo ble vedtatt fra 1. januar 2011, og ytterligere endringer vil tre i kraft fra 1. januar 2012. Samtidig har Norsk Tipping iverksatt sitt spilltilbud på bingoterminaler.

I henvendelsene til *Hjelpelinjen for spilleavhengige* er fortsatt poker det spillet som omtales oftest. Poker som pengespill er ikke tillatt i Norge. De fleste henvendelsene om dette spillet er fra personer som spiller det via internettsidene til utenlandske pengespilloperatører. Lotteritilsynet har anslått at nordmenns kjøp av pengespill i utlandet via Internett var om lag 5 mrd. kroner i 2010.

Gjennomføringen av forbudet mot betalingsformidling for pengespill som ikke har norsk tillatelse har gått som planlagt. En foreløpig kartlegging av virkningene tyder på at forbudet i noen grad har medvirket til redusert spill og færre problemer knyttet til pengespill på Internett. Virknin-

gene av forbudet er omtrent som forutsatt før forbudet ble vedtatt.

Internasjonale forpliktelser

Internasjonalt regelverk, avtaler og støtteordninger legger viktige rammevilkår for mediepolitikken. Dette gjelder tradisjonelle områder som kringkastingspolitikk, filmpolitikk og opphavsrett, men også nye informasjonstjenester. Mest sentral er EØS-avtalen, som har som formål å sikre like konkurransevilkår for og fri flyt av bl.a. medietjenester over landegrensene innen EØS-området. Dermed legger EØS-avtalen føringer for nasjonal lovgivning og myndighetsutøvelse på feltet og setter flere skranker for utformingen av nasjonale tilskuddsordninger. EU har også ulike støtteordninger som Norge deltar i. Disse har som formål å styrke bl.a. europeisk språk og kultur. EØS-avtalen gir samtidig hvert land stor grad av frihet til å bevare og utvikle mediepolitikken i samsvar med egne tradisjoner og verdier.

Et endringsdirektiv til EØS-avtalens fjernsynsdirektiv ble vedtatt i desember 2007. Departementet gjennomførte i 2009 og 2010 høringer av forslag til gjennomføring av direktivet i norsk rett. Departementet følger nå opp høringene ved å utarbeide en lovproposisjon. Direktivet opprettholdes som et minimumsdirektiv og utvides til å omfatte alle audiovisuelle medietjenester, uavhengig av hvordan og på hvilke plattformer de distribueres. Direktivet er foreløpig ikke innlemmet i EØS-avtalen. Det har sammenheng med at det forhandles med EU om tilpasninger til endringsdirektivet for å beholde et unntak for Norge. Unntaket gir Norge adgang til å pålegge kabelselskaper å stoppe alkoholreklame i fjernsynssendinger som er særskilt rettet mot norske seere. EU har ikke gitt noen signaler om at Norge kan beholde unntaket. Ingen EU-land har et slikt unntak, heller ikke Sveits i sine avtaler med EU. Saken gjelder kun alkoholreklame som videresendes i norske kabelnett. Norge kan uansett ikke begrense alkoholreklame som formidles via satellitt, bakkenettet eller Internett.

Pengespillområdet er ikke regulert i EØS-avtalen eller annen sekundær lovgivning, men er spesifikt unntatt fra virkeområdet i e-handelsdirektivet, fjernsynsdirektivet og tjenstedirektivet. Pengespill defineres som en tjeneste i EØS-rettslig forstand og omfattes i utgangspunktet av reglene for det indre markedet. EF-domstolen har gjennom sin rettspraksis gitt medlemslandene en vid skjønnsmargin til å fastsette egne restriktive lover, slik at pengespillvirksomhet kan reguleres

på nasjonalt nivå i henhold til nasjonale kulturelle, moralske og religiøse tradisjoner. EU-kommisjonen publiserte i mai 2011 en grønnbok om "online gambling".

EØS-avtalens statsstøtteregler forbyr som hovedregel offentlig støtte til næringsvirksomhet. Formålet med reglene er å sikre at markedsaktørene stilles overfor forutsigbare og like konkurranse- og rammevilkår i hele EØS-området. Deres legitime hensyn rettfærdiggjør støtte, kan EFTAs overvåkningsorgan (ESA) godkjenne støtten. ESA har godkjent flere norske støtteordninger på medieområdet. Tilskudd til audiovisuelle produksjoner godkjennes i henhold til kriteriene i EU-kommisjonens Cinema Communication fra 2001. Denne gjelder ut 2012, og Kommisjonen forbereder en ny kommunikasjon som bl.a. skal ta høyde for tilskudd til distribusjon, regional filmstøtte, digitalisering og ulike nasjonale incentivordninger. Norge er involvert i arbeidet via EFTA.

Arbeidet med forslagene i EU-kommisjonens meddelelse om en digital agenda for Europa¹³ fortsetter. Det er varslet en rekke tiltak innenfor mediepolitikken. Det er nå fremmet forslag om et direktiv om såkalte "hitteverk" (orphan works¹⁴). Det vil også komme et direktivforslag om kollektiv forvaltning av rettigheter på opphavsrettsområdet. I tillegg har Kommisjonen nylig kommet med en felles strategi¹⁵ om et felles marked for immaterielle rettigheter (opphavsrett samt patent, design, varemerker mv.) og det indre marked. Kommisjonen har også varslet en anbefaling om digitalisering av kinoer.

Også andre internasjonale organisasjoner gir rammebetingelser for nasjonal regulering på medieområdet. Dette gjelder først og fremst FNs opphavsrettsorganisasjon WIPO, Verdens handelsorganisasjon WTO, Europarådet og UNESCO. For å beholde det politiske handlingsrommet, er det langvarig norsk praksis at kultur- og audiovisuelle tjenester ikke liberaliseres i WTO eller bilaterale handelsavtaler. Dersom handelsavtaler forhandles etter såkalte "negative bindingslister", dvs. at alle tjenester er liberalisert dersom ikke annet er positivt uttrykt, er det norsk posisjon at bl.a. audiovisuelle tjenester skal unntas fra avtalene.

Norge deltar i tiltak i regi av Nordisk Ministerråd for å fremme nordisk språk og kultur. UNESCO-konvensjonen om kulturelt mangfold fra 2005, som er ratifisert av 110 land i tillegg til EU, omfatter også medieområdet.

Pengespilltjenester er i utgangspunktet tatt inn i WTOs GATS-avtale (General Agreement on Trade in Services) under kategorien "Recreational, cultural and sportic services". Norge har imidlertid ikke forpliktet seg på dette feltet, og er derfor ikke forpliktet med hensyn til utveksling av pengespilltjenester. De fleste EU-land har forpliktet seg gjennom denne kategorien under GATS, men reservert seg spesifikt fra å inngå samarbeid knyttet til pengespilltjenester.

Norge deltar i EUs medieprogram MEDIA 2007 (2007-2013) for fremme av den europeiske audiovisuelle industrien. EU-kommisjonen forbereder et nytt MEDIA-program fra 2014. Dette vil inngå i en større satsing innen kultur og medier som har fått overskriften Creative Europe. Et forslag til program vil ventelig bli presentert høsten 2011.

EU har vedtatt å etablere et nytt audiovisuelt samarbeidsprogram: MEDIA Mundus. Målet er å styrke de kulturelle og kommersielle båndene mellom den europeiske filmindustrien og filmskaperne i ikke-europeiske land. Programmet løper fra 2011-2013 og har et budsjett på 15 mill. euro. Norge er invitert til å delta gjennom EØS-avtalen, og sluttet seg til programmet i juli 2011. MEDIA Mundus vil sannsynligvis inngå i det nye MEDIA-programmet fra 2014.

Norge deltar også i EU-programmet Sikrere Internett (2009-2013) som har som mål å fremme sikker bruk av Internett og annen kommunikasjonsteknologi blant barn og unge. Programmet skal også motvirke ulovlig og skadelig innhold. For å nå målet legger programmet særlig vekt på praktisk informasjon til barn, foreldre, omsorgspersoner og lærere.

Gjennom Europarådet er Norge medlem av Det Europeiske Audiovisuelle Observatoriet samt filmstøtteordningen EURIMAGES som gir tilskudd til europeiske samproduksjoner. Norge har også tiltrådt Europarådets konvensjon om samproduksjon av film. Norske samproduksjoner under konvensjonen godkjennes av Norsk film-institutt.

Nordisk Film- og TV-fond ligger under Nordisk Ministerråd og gir tilskudd til film og fjernsynsproduksjoner av høy kvalitet. Norge bidrar til fondet via Kulturdepartementet, NRK og TV 2. Siden 2006 har Ministerrådet også hatt en tilskuddsordning for dataspill – Nordisk dataspill-

¹³ [1] COM (2010) 245 Communication from the Commission to the European Parliament, the Council, the European Economic and Social Committee and the Committee of the Regions: A Digital Agenda for Europe

¹⁴ http://ec.europa.eu/internal_market/copyright/orphan_works_en.htm

¹⁵ http://ec.europa.eu/internal_market/copyright/docs/ipr_strategy/COM_2011_287_en.pdf

program. Programmet løper til 2012 og skal stimulere til produksjon av flere dataspill for barn og unge, basert på nordisk språk og kultur. Et nytt fireårig dataspillprogram vil settes i gang fra 2012. Budsjett for dette vedtas i november 2011.

Utfordringer og strategier

I det følgende beskrives de viktigste satsingsområdene på medie-, film-, opphavsretts- og penge-spillområdet i 2012.

Medieområdet

Mediestøtte

Mediestøtteutvalget, som la fram sin rapport 16. desember 2010, slo fast at den etablerte mediebransjen nå møter press fra ulikt hold, og at støttetiltak derfor er nødvendig for at befolkningen også i framtiden skal være sikret bred tilgang til nyheter og samfunnsdebatt av høy kvalitet og redaksjonell standard. Papiravisenes posisjon utfordres ved at nye aktører har begynt å formidle de samme produktene, men med gratis innhold og vesentlig lavere annonsepriser. I tillegg har mange år med gratistilbud gjort at villigheten til å betale for nyhetsinnhold på nett er lav. Kringkastingbransjen er også preget av substitutter, først og fremst radio- og fjernsynslignende tjenester på nett, i tillegg til økt nyetablering i bransjen som følge av digitaliseringen. I nettmarkedet er utfordringene bl.a. høy konkurranse pga. lav etableringskostnad, stadig nye substitutter, lav lojalitet fra kunder og stor markedsrett hos leverandører av betalingsløsninger.

Mediestøtteutvalget var delt når det gjelder den konkrete utformingen av den framtidige mediestøtten. Et samlet utvalg var likevel enig i at fritaket for merverdiavgift har vært viktig for å opprettholde en differensiert pressestruktur, og at dagens sterke skille i merverdiavgiftssats mellom papiravisene og tilsvarende digitale tjenester, er uheldig. Videre var utvalget enig i at produksjonstilskuddet har vært viktig for å gi målrettet støtte til økonomisk vanskeligstilte aviser, men at det er behov for å gjøre fordelingen av støtte mer plattformuavhengig enn dagens papiravisbaserte system. Høringen underbygger også disse hovedkonklusjonene. Regjeringen ønsker å videreføre målsettingen om et betydelig statlig bidrag til mediemangfold. I statsbudsjettet for 2013 vil Kulturdepartementet legge fram en skisse til en mer medieuavhengig produksjonsstøtte. Departementet vil komme tilbake til spørsmålet om hvordan

det statlige bidraget til mediemangfold for øvrig bør innrettes.

Medieansvar

Kulturdepartementet oppnevnte i 2009 et utvalg som fikk i oppdrag å foreta en samlet gjennomgang av reglene om plassering av ansvar for ytringer. Med dette menes reglene som avgjør hvem som kan eller skal rammes av ulike sanksjoner dersom ytringsfrihetens grenser overskrides. Medieansvarsutvalgets utredning, som ble avgitt 15. juni 2011, tar bl.a. opp flere spørsmål som har blitt særlig aktualisert etter angrepene på Norge 22. juli. Dette gjelder f. eks. spørsmålet om ansvaret for brukerskapt innhold (inkl. anonyme debattinnlegg på nett), både i redigerte medier og i medier uten en sentral redaktørfunksjon. Departementet har lagt til grunn at en balansert vurdering av disse spørsmålene vil kreve en viss avstand til angrepene, og har utsatt høringsfristen til 1. januar 2012.

Medieeierskap

I mai 2011 ble det nedsatt en ekspertgruppe som skal foreta en full gjennomgang av reguleringen av eierskap i mediene. Medieeierskapsloven er i dag basert på en inndeling av mediebransjen i tre separate markeder (dagspresse, radio og fjernsyn), mens elektroniske medier ikke er direkte regulert av loven. Situasjonen i dag er at de tradisjonelle mediemarkedene møtes og glir over i hverandre på elektroniske plattformer som Internett og mobiltelefon. Hovedformålet med gjennomgangen er derfor å tilpasse regelverket til dagens medievirkelighet, jf. de endringene som har skjedd innenfor teknologi, mediebruk og mediemarked. Ekspertgruppen skal avlevere sin utredning innen 31. mars 2012.

Kringkasting

Digitalisering av kringkasting og integrering av tradisjonelt kringkastingsinnhold i nye medieplattformer innebærer at flere aktører kan tilby audiovisuelt innhold til publikum direkte og på forespørsel. Økningen i medietilbud og tilgjengelighet innebærer ingen automatisk garanti for mediemangfold. Kommersielle aktører i et uregulert kringkastingsmarked vil primært tilby programmer som baserer seg på lønnsomhetskriterier. Det er derfor viktig å fortsatt sikre NRK som en avgiftsfinansiert, reklamefri allmennkringkaster.

Fra 2010 distribueres samtlige av NRKs fjernsynskanaler digitalt, og alle husstander kan motta hele NRKs fjernsynstilbud. NRKs programproduksjon er lagt om og er nå digitalisert i alle ledd. Endringene gjør det mulig å bruke NRKs samlede ressurser mer effektivt for å publisere innholdet på flere plattformer. NRK vil i 2012 videreføre satsingene på alle plattformene og videreutvikle innhold og tjenester til publikum.

I 2010 ble det satt i gang en ordning med forhåndsgodkjenning av NRKs nye netjtjenester. Forhåndsgodkjenningsprosedyren innebærer en parallell prosess med offentlige høringer samt vurderinger av tjenestens kulturpolitiske og konkurransepolitiske virkninger, gjennomført både av Medietilsynet og Konkurransetilsynet. Medietilsynet skal deretter gi en rådgivende samlet vurdering til Kulturdepartementet. Kongen i statsråd fatter endelig vedtak i slike saker.

NRK bør ikke være alene om å tilby allmennkringkasting. Staten ønsker å stimulere til økt mediemangfold ved at kommersielle kringkaster tilbyr norskspråklige programmer som ikke utelukkende baserer seg på lønnsomhetskriterier. I 2010 inngikk departementet en avtale med TV 2 som formidlingspliktig allmennkringkaster for femårsperioden 1. januar 2011 til 31. desember 2015. Avtalens formål er å videreføre eksistensen av en kommersiell, riksdekkende kringkaster med visse allmennkringkastingsforpliktelser. Avtalen sikrer bl.a. at TV 2s hovedkanal skal sende daglige egenproduserte nyhetssendinger, ukentlige norskspråklige programmer for barn og jevnlig norskspråklige programmer for unge. Avtalen sikrer dessuten opprettholdelse av et redaksjonelt fjernsynsmiljø i Bergen.

Kulturdepartementet nedsatte i 2009 en partsammensatt arbeidsgruppe for å utrede behovet for ulike tiltak som kan tilrettelegge for og sikre økt valgfrihet og mangfold for fjernsynsseerne. Arbeidsgruppen har bl.a. vurdert om myndighetene bør pålegge tilbydere av betalingsfjernsyn salg av enkeltkanaler. Arbeidsgruppen avga rapport i februar 2011. Arbeidsgruppen anbefalte ikke pålegg om salg av enkeltkanaler. Dette ble begrunnet med at seerne i stor grad uttrykker tilfredshet med dagens løsning, at den teknologiske utviklingen vil gi ytterligere mangfold på sikt, og at regulering vil være utfordrende. Saken har vært gjenstand for høring.

Det har skjedd en betydelig utvikling internasjonalt når det gjelder digitalisering av radiomediet. I Norge er store deler av det eksisterende FM-nettet i ferd med å nå slutten av sin levetid, og en videreføring av FM-nettet utover 2014 vil inne-

bære betydelige investeringer i vedlikehold og oppgradering. Med dette som bakgrunn framla departementet i februar 2011 Meld. St. 8 (2010-2011) *Digitalisering av radiomediet*. Meldingen la opp til at også radio før eller siden vil bli et heldigitalisert medium, og at FM-sendingene kan bli avvirket i 2017. Det stilles flere krav før en avvikling av FM-nettet kan skje i 2017. Bl.a. må hele befolkningen ha tilgang til et digitalt radiotilbud, og NRKs kanaler må ha befolkningsdekning tilsvarende dagens P1-dekning på FM. Også kommersielle kanaler skal ha minst 90 pst. befolkningsdekning digitalt. Om disse kravene ikke blir tilfredstilt, vil FM-avviklingen bli utsatt til 2019. De fleste lokalradioer vil kunne fortsette på FM-nettet etter 2017, om de skulle ønske det.

I stortingsbehandlingen fikk meldingen bred tilslutning fra alle partier bortsett fra Fremskrittspartiet. Den brede politiske oppslutningen gjør at Norge får en av de mest offensive digitaliseringsstrategiene på radiofeltet i verden.

Filmområdet

I St.meld. nr. 22 (2006-2007) *Veiviseren* ble det lagt opp til en offensiv satsing på norsk film i tråd med Soria Moria-erklæringen og Kulturløftet. De fleste av tiltakene i meldingen er gjennomført. Kulturløftet II bekrefter og viderefører satsingen på norsk film.

Siden regjeringsskiftet høsten 2005 er budsjettammen på kap. 334 økt med 260,6 mill. kroner, hvorav økningen til produksjon (postene 50 og 51) alene utgjør 183,4 mill. kroner. Satsingen på film- og medieformål øker med 47,4 mill. kroner i 2012. Økningen gir bl.a. rom for å styrke utvikling av dataspill og produksjon av fjernsynsdrama, styrke regionale filmsentre og særskilt satsing på regitalenter innen kinofilm – som også skal bidra til økt kvinneandel i norsk filmproduksjon.

Regjeringen foreslår å bevilge 3,5 mill. kroner til etablering av en innkjøps- og utlånsordning for norske filmer i bibliotekene. Muligheten til å låne norske filmer på biblioteket, slik man i dag kan låne bøker, vil gjøre norske filmer enda mer tilgjengelige for alle. Dette gjelder særlig tilgangen til kortfilmer og dokumentarfilmer som normalt ikke settes opp på kino. Bibliotekene har en sentral stilling i lokalmiljøet og er en viktig kulturformidler til alle grupper. Film distribueres i stadig høyere grad digitalt, og en ny innkjøpsordning vil måtte ta høyde for dette.

Regjeringen legger prinsippet om universell utforming til grunn for politikken på filmområdet.

Det er derfor ønskelig at alle norske kinofilmer skal vises med tekst for hørselshemmede. Departementet har sendt på høring et forslag til endring av *forskrift om tilskudd til audiovisuelle produksjoner*, der det foreslås at det stilles som vilkår for tilskudd til kinofilmer at de skal vises med tekst for hørselshemmede. Målet er å gjennomføre endringen fra 1. januar 2012.

Den sterke økningen i tilskudd til regionale filmtiltak har ført til økt aktivitet over hele landet. Opprettelsen av filmsentre har skjedd etter lokalt initiativ, i tråd med St. meld. nr. 22 (2006-2007) *Veiviseren*. Det er gjennomført et arbeid med å etablere egne kriterier for fordeling av tilskudd til regionale filmsentre, samt se på regionenes rolle i filmpolitikken. Et utkast til kriterier har vært gjenstand for høring. På bakgrunn av høringen foreslår departementet nye tildelingskriterier. Dette innebærer i hovedsak at midlene beregnes etter vektet folketall i fylkene og aktivitet. Det vises for øvrig til omtale under kap. 334, post 73.

Regjeringens målsetting om at kvinner skal inneha minst 40 pst. av nøkkelposisjonene i norsk film er nådd for kortfilm, dokumentarfilm og fjernsynsdrama, men ikke for kinofilm. Norsk filminstitutt (NFI) arbeider aktivt for å øke kvinneandelen i filmproduksjonen, bl.a. gjennom tiltak som kurs, nettverksbyggende seminarer og filmrekrutteringsstipend. NFI praktiserer moderat kjønnskvoltering konsekvent i alle tilskuddsordninger. Videre har NFI stilt midler til rådighet for bransjen til etablering av mentorordninger innenfor nøkkelrollene regi, forfatter og produsent. Det vil i 2012 bli opprettet et talentprogram med tilskudd til regitalenter innen kinofilm – *Nye veier til lange filmer*. Denne satsingen vil også være et virkemiddel for å stimulere til rekruttering av flere kvinnelige filmskapere. Det vil bli praktisert moderat kjønnskvoltering i ordningen. Kulturdepartementet vil be NFI vurdere å sette i gang et talentprogram i samarbeid med de regionale filmsentrene. Departementet vil understreke bransjens ansvar for å ta i bruk mulighetene og tiltakene staten legger til rette for, slik at målet kan nås. Det er nødvendig å bedre produsentenes rapportering av hva som gjøres for å oppnå en jevnere kjønnsbalanse.

Kortfilmfestivalen i Grimstad har vært gjenstand for evaluering i forbindelse med en større evaluering av departementets knutepunktinstitusjoner, jf. nærmere omtale under programkategori 08.20. I forbindelse med evalueringen ble det også åpnet for søknader fra andre filmfestivaler, og departementet mottok søknad fra Tromsø Internasjonale Filmfestival, Bergen Internasjonale

Filmfestival, Den norske filmfestivalen i Hauge-sund og Fredrikstad Animation Festival. Resultatet av evalueringen ble at knutepunktavtalen med Kortfilmfestivalen forlenges med fire år. Evalueringen har imidlertid avdekket utilstrekkelig måloppnåelse fra festivalen under enkelte av kriteriene for knutepunkt. Departementet forventer at det arbeides med å rette opp dette i neste periode, og vil be om at Kortfilmfestivalen utarbeider en plan for dette.

Gjennomgang av regelverk

Den teknologiske utviklingen på filmområdet, inkl. digitaliseringen av kinoene og utviklingen av ulike former for elektronisk formidling av levende bilder, krever en gjennomgang og tilpasning av regelverket for beskyttelse av barn mot skadelig medieinnhold. I tillegg er det utfordringer knyttet til innkreving av avgiften på elektronisk omsetning av videogram. Departementet har derfor satt i gang en revisjon av film- og videogramloven, som i dag bl.a. regulerer filmsensuren og kontrollsystemet for omsetning av videogram. Det pågår også en gjennomgang av kringkastingslovens bestemmelser om beskyttelse av barn, i forbindelse med gjennomføringen av direktivet om audiovisuelle medietjenester. Konvergensen gjør det i større grad enn før nødvendig å se regelverket på området i sammenheng.

Dataspill

I St.meld. nr. 14 (2007-2008) *Dataspill* slår Regjeringen fast at dataspill er en del av Kulturløftet. Dataspill gir arbeids- og utviklingsmuligheter til en rekke yrkesgrupper innen teknologi, kunst og kultur og er et selvstendig kulturuttrykk. Det er viktig å sikre at særlig barn og unge får tilgang til spill av høy kvalitet basert på norsk språk og kultur. Markedet domineres av utenlandske titler, men den norske spillbransjen er i positiv utvikling. Norskutviklede spill topper salgslistene og vinner priser på internasjonale arenaer. Regjeringen ønsker å støtte denne positive utviklingen, og øker tilskuddene til dataspill med 5 mill. kroner i 2012. Målet er at tilskuddene til utvikling av dataspill skal dobles fra 2011-nivået innen 2013.

I statsbudsjettet for 2011 ble det vedtatt å etablere en innkjøpsordning for dataspill i bibliotekene. Tradisjonelle innkjøpsordninger er basert på innkjøp av fysiske eksemplarer. Dataspill distribueres i stadig høyere grad digitalt og via mobile plattformer, og en ny innkjøpsordning vil måtte ta høyde for dette. Departementet utvikler ordnin-

gen i dialog med Nasjonalbiblioteket, som vil utrede ulike modeller i løpet av høsten 2011.

Opphavsrettsområdet

Åndsverkloven skal balansere ulike sett av hensyn. På den ene siden skal den verne opphavsmannens grunnleggende behov for å kunne leve av sitt arbeid. På den andre siden skal loven fremme samfunnets interesse i tilgang til kultur: ved privat bruk, i undervisningen og på biblioteket. Det er samtidig i samfunnets interesse at skapende innsats vernes. Samfunnet etterspør stadig nye kulturuttrykk: bøker, filmer, fjernsynsserier, teater, musikk osv. En aktiv kulturpolitikk kombinert med opphavsretten sikrer et variert kulturtilbud. Å opprettholde denne balansen, er en viktig oppgave for Regjeringen.

Åndsverkloven er teknologinøytral og gjelder også på Internett. Det er likevel klart at digitalisering og distribusjon i nettverk har gitt opphavsretten nye utfordringer som må løses. Opphavsretten krenkes i stort omfang på Internett, og effektiv håndheving har vist seg vanskelig.

Etter at spørsmål knyttet til ulovlig bruk av åndsverk ble gjennomgått i en referansegruppe og under et høringsmøte i 2010, ble det arbeidet videre med et lovforslag om å styrke håndheving av opphavsretten på Internett. I mai 2011 ble et forslag til endringer i åndsverkloven sendt på høring.¹⁶ Det er tre hovedelementer i forslaget. Det foreslås for det første regler som klargjør at rettighetshaverne skal kunne registrere IP-adresser som er benyttet til opphavsrettskrenkelser. Datatilsynet kan føre tilsyn med de som benytter seg av adgangen. For det andre foreslås det forenklede regler i åndsverkloven om hvordan rettighetshaverne gjennom domstolene kan få utlevert informasjon om hvilket internettabonnement som kan knyttes til den ulovlige virksomheten. For det tredje foreslås det regler om at en domstol eller forvaltningsmyndighet skal kunne pålegge internettilbydere å hindre tilgangen til nettsted der det i stort omfang finnes materiale som åpenbart krenker opphavsretten. Forslagene styrker muligheten for håndheving overfor dem som krenker opphavsretten i stor utstrekning og de som legger til rette for dette. Samtidig tas det hensyn til personvern, rettssikkerhet, informasjons- og ytringsfrihet.

¹⁶ <http://www.regjeringen.no/nb/dep/kud/dok/hoeringer/hoeringsdok/2011/horing--endringer-i-andsverkloven--til.html?id=643799>

Høringsfristen var 30. september 2011. Departementet tar sikte på å fremme forslag til endringer i åndsverkloven for Stortinget i 2012.

Lovforslaget er en del av en større revisjon av åndsverkloven. Det øvrige revisjonsarbeidet med åndsverkloven fortsetter i 2012. Loven skal gjenomgås og gjøres lettere tilgjengelig for alle brukere. Både språkbruk og oppbyggingen av loven skal vurderes på nytt. Det skal også vurderes enkelte endringer av regelverket på bakgrunn av utviklingen siden den siste større revisjonen i 2005.

Regjeringen vil ved revisjonen av åndsverkloven gå gjennom hvordan opphavsretten og kunstneres inntekter og rettigheter best kan sikres i møte med økende digital spredning av kunst og kultur.

Pengespillområdet

Den største utfordringen på pengespillområdet i 2012 vil være å fortsette arbeidet med å vitalisere Norsk Tippings spillformidling med nye forsvarlige spilltilbud, samt å følge opp de nye og mer forsvarlige reglene for spill i bingo lokaler.

En rekke land i Europa har fokus på spilleavhengighet på grunn av økende forekomst av slike problemer, bl.a. når det gjelder spill på Internett. Samtidig har Storbritannia og flere mindre jurisdiksjoner i Europa gjennomført liberale regelverk for slik spillformidling. Departementet vil fortsette samarbeidet med de andre nordiske landene og med spillemyndigheter i andre land, om å følge opp den videre utviklingen av EU-retten på dette området.

Hovedprioriteringer 2012

Budsjettforslaget for 2012 inneholder følgende hovedprioriteringer under kap. 334:

- 5,4 mill. kroner til regionale filmsentre
- 3,5 mill. kroner til etablering av innkjøpsordning av norske filmer til bibliotekene
- styrking av rammene til Norsk filminstitutt hvorav:
 - 5,0 mill. kroner til utvikling av norske data-spill
 - 2,5 mill. kroner til fjernsynsdrama
 - særskilt satsing på regitalenter innen kino-film som også vil være et virkemiddel for å bedre kjønnsbalansen i norsk filmproduksjon. – *Nye veier til lange filmer.*

Kap. 334 Film- og medieformål

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2010	Saldert budsjett 2011	Forslag 2012
01	Driftsutgifter	142 479	138 838	141 682
21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	7 857	7 776	8 017
50	Filmfondet, <i>kan nyttes under post 71</i>	366 507	389 361	412 931
51	Audiovisuelle produksjoner			10 130
71	Filmtiltak m.m., <i>kan overføres, kan nyttes under post 50</i>	27 187	26 898	30 532
73	Regional filmsatsing	42 293	46 307	51 743
75	Medieprogram, <i>kan overføres</i>	21 094	23 875	24 615
78	Ymse faste tiltak	23 680	25 183	25 964
79	Til disposisjon	8 613	1 149	1 185
	Sum kap. 0334	639 710	659 387	706 799

Kapitlet omfatter driftstilskudd til de statlige virksomhetene Medietilsynet og Norsk filminstitutt. Kapitlet omfatter også tilskudd til filmproduksjon, regional filmsatsing, kontingent for å delta i internasjonale programmer og andre tiltak på film- og medieområdet.

Mål for 2012

Regjeringen har gjennom Kulturløftet forpliktet seg til å følge opp den norske filmsuksessen de senere årene. Målene for filmområdet ble gjennomgått i St.meld. nr. 22 (2006-2007) *Veiviseren*. Stortinget sluttet seg til disse gjennom behandlingen av Innst. S. nr. 277 (2006-2007).

Målsettingen er et mangfold av film- og fjernsynsproduksjoner basert på norsk språk, kultur og samfunnsforhold, som er anerkjent for høy kvalitet, kunstnerisk dristighet og nyskapning, og som utfordrer og når et stort publikum i Norge og internasjonalt.

I Kulturløftet II er det et mål at Norge skal bli ledende i Norden på film, fjernsynsdrama og dokumentar, og at 25 pst. av kinomarkedet skal bestå av norske filmer. Norsk film skal hevde seg internasjonalt. Videre skal det satses på filmmiljøer i regionene. Og kvinner skal inneha minst 40 pst. av nøkkelposisjonene i norsk film.

Det legges til grunn følgende mål på filmområdet:

- et bredt filmtilbud i fjernsyn, biblioteker og

1. styrket produksjon
 - gjennomsnittlig minst 25 langfilmer i året, av dette 5 dokumentarer og 5 barne- og ungdomsfilmer
 - et sterkt produksjonsmiljø, med økt talentutvikling, profesjonalitet og kontinuitet i alle deler av produksjonen
 - en økonomisk solid bransje gjennom effektive og målrettede tilskuddsordninger, økte private investeringer og økte markedsinntekter
2. solid publikumsoppslutning
 - minst 3 millioner besøkende på norske filmer, tilsvarende 25 pst. av kinomarkedet
 - 15 pst. norsk andel av dvd-markedet og klikkefilmmarkedet
 - økt eksport av norske audiovisuelle produksjoner
3. kvalitet og mangfold
 - et mangfold i uttrykksform, produksjonskostnad og målgrupper, basert på sterke filmmiljøer i alle landsdeler
 - minst 40 pst. kvinner/menn i nøkkelposisjonene i norsk film
 - norske kort- og langfilmer, dokumentarer og fjernsynsdrama skal konkurrere om viktige internasjonale priser
4. filmkultur for alle
 - sikre den norske filmarven og gjøre den tilgjengelig på alle plattformer
 - digitale kinoer i hele landet

- en sterk posisjon blant barn og unge som filmpublikum og filmskapere, både i skole og fritid

I St.meld. nr.14 (2007-2008) *Dataspill* ble dataspill som medium gjenstand for en større gjennomgang. Følgende mål ble fastsatt for statens satsing på dataspill:

- gode norske dataspill i ulike sjangre basert på norsk språk og innhold
- en livskraftig norsk spillprodusentbransje
- kompetanse, innovasjon og teknologiutvikling
- trygg bruk av dataspill

Målene er ikke tidsavgrensede og må således ses på som langsiktige mål. For flere av målene vurderes resultatene som gjennomsnitt over flere år.

Budsjettforslag 2012

Økningen på kap. 334 utgjør i 2012 47,4 mill. kroner. Økningene er nærmere omtalt under de enkelte postene nedenfor.

Post 01 Driftsutgifter

Bevilgningen skal dekke lønns- og driftsmidler til Medietilsynet og Norsk filminstitutt.

Bevilgningen finansierer nasjonale eksperter til EØS-avtalens programmer MEDIA 2007, Media Mundus og Safer Internet 2009-2013.

Enkelte utredningsoppgaver mv. kan også bli dekket over denne posten. Posten er justert for pris- og lønnsøkning.

Posten kan overskrides med inntil samme beløp som virksomhetene får i merinntekter under kap. 3334, post 01, jf. forslag til vedtak II, nr. 1.

Post 21 Spesielle driftsutgifter, kan overføres

Bevilgningen under denne posten omfatter oppdragsvirksomhet ved Norsk filminstitutt. Bevilgningen kan bare nyttes i samme omfang som det kan skaffes oppdragsinntekter.

Posten kan overskrides med inntil samme beløp som virksomhetene får i merinntekter under kap. 3334, post 02. Videre kan ubrukte merinntekter regnes med ved utregning av overførbart beløp på posten, jf. forslag til vedtak II, nr. 3.

Post 50 Filmfondet, kan nyttes under post 71

Norsk filminstitutt forvalter de statlige tilskuddsordningene til audiovisuelle produksjoner i henhold til gjeldende forskrifter.

Det foreslås en bevilgning på 412,9 mill. kroner, en økning på 23,6 mill. kroner sammenliknet med saldert budsjett for 2011. Økningen på posten gir rom for en særskilt satsing på regitalenter innen kinofilm – *Nye veier til lange filmer*. Denne satsingen vil også være et virkemiddel for å bedre kjønnsbalansen innen norsk filmproduksjon, da det vil bli praktisert moderat kjønnskvoteering i ordningen, jf. omtale under programkategori 08.30. Økningen på posten skal i tillegg nyttes til å øke tilskuddene til utvikling av dataspill med minst 5 mill. kroner. Målet er å doble tilskuddene til utvikling av dataspill fra 2011-nivå innen 2013. Økningen gjør det videre mulig å gjennomføre løftet om dobling av tilskuddene til fjernsynsdrama. Med dette er tilskuddene økt fra 16 mill. kroner i 2010 til 32 mill. kroner i 2012.

I tråd med forslagene i St.meld. nr. 22 (2006-2007) *Veiviseren* skal departementet fastsette hovedfordelingen av midler mellom de ulike ordningene etter forslag fra styret i Norsk filminstitutt. Fordelingen fastsettes i de årlige tildelingsbrevene til Norsk filminstitutt.

Post 51 Audiovisuelle produksjoner

3. desember 2010 ble det inngått en ny avtale mellom Kulturdepartementet og TV 2 AS. I avtalen er det fastsatt at TV 2 AS skal betale et årlig vederlag til de tilskuddsordninger for audiovisuelle produksjoner som forvaltes av Norsk filminstitutt, jf. nærmere omtale under kap. 5568, post 72.

Post 71 Filmtiltak m.m., kan overføres, kan nyttes under post 50

Bevilgningsforslaget under posten omfatter tilskudd til:

- manuskriptutvikling – midlene forvaltes av Norsk filminstitutt
- lokalkringkastingsformål – midlene forvaltes av Medietilsynet
- innkjøpsordning for dataspill til bibliotek

Posten er økt med 3,5 mill. kroner til etablering av en innkjøpsordning for norsk film i bibliotekene, jf. nærmere omtale under programkategori 08.30.

Posten er ytterligere økt med 0,8 mill. kroner til filmhuset Tvibit i Tromsø. Tilskuddet skal bidra til prosjektet Filmveksthuset – et treårig pilotpro-

sjekt som skal skape en regional modell for ungdom som vil lage film. Det forutsettes at prosjektet har nasjonal overføringsverdi.

Posten er redusert med 1,5 mill. kroner som følge av at bl.a. arbeidet i Medieansvarsutvalget og Mediestøtteutvalget er avsluttet.

Bevilgningen kan også nyttes til utredningsoppgaver og liknende innenfor film- og medieområdet.

Post 73 Regional filmsatsing

Bevilgningen omfatter tilskudd til ulike regionale filmtiltak.

Den regionale filmsatsingen er en del av den samlede nasjonale filmpolitikken. Kulturløftet II slår fast at det skal satses på filmmiljøer i regionene.

De regionale filmsentrene skal benytte de statlige tilskuddene til produksjon av kortfilm og dokumentarfilm, kompetansehevede tiltak lokalt og tiltak for barn og unge. Et regionalt filmsenter må ha et etablert filmmiljø i regionen og lokal/regional politisk oppslutning.

Alle fylker i landet, unntatt Oslo, er fra og med 2012 tilknyttet et regionalt filmsenter. Viken filmsenter ble etablert i 2011, og skal dekke fylkene Vestfold, Buskerud, Østfold og Akershus. Et viktig prinsipp i den regionale filmpolitikken er at de regionale filmsentrene skal bygge opp talenter regionalt, utvikle en regional bransje, samt øke interessen for filmkultur lokalt. En betingelse for å tildele Viken filmsenter midler er derfor at hovedkontor/koordineringsfunksjon legges utenfor Oslo- og Akershus-området. Sørnorsk filmsenter har i 2011 utvidet sin virksomhet til også å omfatte Telemark fylke, i tillegg til Agder-fylkene.

Det er gjennomført et arbeid med å etablere egne kriterier for fordeling av tilskudd til regionale filmsentre, samt se på regionenes rolle i filmpolitikken. Et utkast til kriterier har vært gjenstand for høring. På bakgrunn av høringen foreslår departementet at det fastsettes nye tildelingskriterier. Det foreslås at midlene til de regionale filmsentrene fordeles ut fra to hovedkriterier:

vektet folketallfordeling og aktivitet. 60 pst. av midlene fordeles ut fra folketallet i de fylkene som deltar i det enkelte filmsenter. Dette vil gi forutsigbarhet og bidra til jevnere fordeling mellom fylkene. Ut fra lavt folketall og store avstander får imidlertid de tre nordnorske fylkene folketallet vektet med 2. Fylkene i det sentrale østlandsområdet får lavere uttelling for folketall, og får folketallet vektet med 0,5. I 2012 vil det nystartede Viken filmsenter kun få beregnet tilskudd ut fra folketall, vektet med 0,5.

40 pst. av midlene til sentrene fordeles på bakgrunn av aktivitet. Det viktigste kriteriet her er bransjens størrelse ut fra antall foretak og sysselsatte innen filmproduksjon, basert på tall fra SSB. 86 pst. av de 40 pst. som tildeles på bakgrunn av aktivitet er beregnet ut fra bransjens størrelse. De siste 14 pst. er beregnet på bakgrunn av aktivitet innen følgende prioriterte områder: talentutvikling, barn og unge og likestilling.

Det foreslås at de nye kriteriene legges til grunn for fordelingen fra og med statsbudsjettet for 2012. For at ingen av filmsentrene skal få redusert sin bevilgning som følge av de nye fordelingskriteriene, vil det i en overgangsperiode kun være økningen i bevilgningen som fordeles etter den nye modellen.

I St.meld. nr. 22 (2006-2007) *Veiviseren* ble det innført en fireårig prøveordning med statlige tilskudd til regionale filmfond. Det er en forutsetning for de statlige tilskuddene til regionale fond at regionene bidrar med minst like mye lokale/regionale fondsmidler, slik at de totale tilskuddene til norsk filmproduksjon øker. Det pågår en evaluering av ordningen som skal være gjennomført innen utgangen av 2011. En eventuell endring i kriteriene for fordeling av midler til regionale filmfond vil bli vurdert etter at evalueringen er gjennomført.

De statlige tilskuddene til regionale filmsentre og filmfond skal ikke nyttes til drift.

Regjeringen foreslår at bevilgningen på posten økes med 5,4 mill. kroner, og at midlene på posten fordeles slik det framgår av tabell 8.26.

Tabell 8.26 Fordeling av midlene til regional filmsatsing i 2012:

	(i 1000 kr)
	2012
Filmsentre	
Nordnorsk filmsenter	8 217
Vestnorsk filmsenter	8 267
Midtnorsk filmsenter	4 750
Østnorsk filmsenter	3 872
Filmkraft Rogaland filmsenter	4 757
Sørnorsk filmsenter	4 517
Viken filmsenter	4 100
Internasjonalt samisk filmsenter (ISF)	2 763
Sum	41 243
Filmfond	
Film3	2 500
FUZZ	2 500
Midtnorsk filmfond	1 000
Filmkraft Rogaland filmfond	2 000
FilmCamp	2 500
Sum	10 500
Totalt	51 743

Tildelingen til Internasjonalt samisk filmsenter (ISF) er foretatt på særskilt grunnlag, og ikke ut fra de nye kriteriene. For øvrig vil Regjeringen understreke at Internasjonalt samisk filmsenter har nasjonal status, i den forstand at målgruppen for senterets virksomhet er samiske filmskapere i hele landet (og Norden). Dette har vært premisset siden oppstarten i 2009. Selv om ISF får stats-tilskudd over post 73, innebærer dette ikke at senteret betegnes som et regionalt filmsenter.

Post 75 Medieprogram, kan overføres

Bevilgningen dekker kontingenten til norsk deltakelse i EØS-avtalens Medieprogram MEDIA 2007. Programmet skal stimulere til utvikling av den europeiske audiovisuelle industrien.

Bevilgningen dekker videre kontingenten for norsk deltakelse i det nye programmet MEDIA Mundus. Programmet skal stimulere til samarbeid mellom europeisk audiovisuell industri og filmskapere i ikke-europeiske land. En norsk del-

takelse i programmet er et ledd i internasjonaliseringen av norsk filmbransje.

Bevilgningen dekker også Norges deltakelse i programmet Safer Internet 2009-2013 som skal legge til rette for tryggere bruk av Internett, spesielt for barn. Programmet skal også bidra til å motvirke ulovlig og skadelig innhold.

Det tas forbehold om EUs endelige budsjettvedtak og endringer i utgiftene som følge av valutasingninger.

Post 78 Ymse faste tiltak

Denne posten dekker ulike faste tiltak innenfor film- og medieområdet, bl.a. medlemskap i internasjonale programmer. I tillegg dekker posten diverse utviklings- og forsøksiltak innenfor området. Enkelte utredningsoppgaver for departementet samt honorarer mv. på feltet, kan også bli dekket over denne posten.

Oversikt over hvilke tiltak det foreslås midler til i 2012 under denne posten følger som trykt vedlegg, jf. vedlegg 2.

Post 79 Til disposisjon

Under denne posten disponerer departementet midler til å dekke uforutsette behov av særskilt karakter som oppstår i budsjettåret.

Rapport 2010

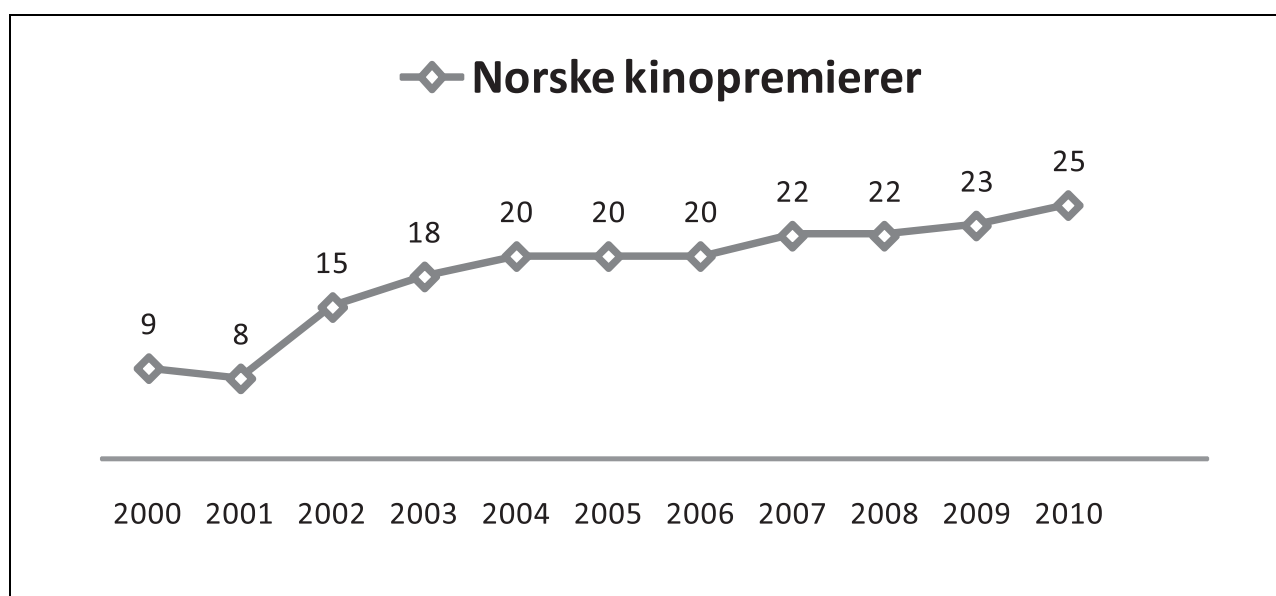
I det følgende rapporteres det på måloppnåelse på filmområdet.

Mål 1:

Styrket produksjon

Rapport

I 2010 hadde 25 norske langfilmer premiere. Av disse var 9 barne- og ungdomsfilmer og 3 dokumentarfilmer for kino. Målet om 25 filmer i året ble nådd i 2010. Målet om 5 barne- og ungdomsfilmer ble også nådd i 2010, mens målet om 5 kinodokumentarer ennå ikke er helt nådd. Målene er gjennomsnittsmål over flere år, og måloppnåelsen må følges over tid. For årene 2005-2010 har i gjennomsnitt 4,3 norske dokumentarfilmer hatt premiere på kino.

Figur 8.5 Antall kinofilm premierer - siste ti år

Norsk filminstitutt (NFI) gir tilskudd til utvikling og produksjon av kinofilm, kortfilm, dokumentar, fjernsyns-drama og interaktive produksjoner/spill. NFI gir også tilskudd direkte til produksjonsselskapene for utvikling av en "pakke" med kino- eller dokumentarfilmer. Tilskuddene går til uavhengige produksjonsselskaper.

NFI har etablert talentprogrammer for produksjon av kortfilm og dokumentarfilm under vignetten "Nye veier". I tillegg er det satt av midler til stipender til etablerte regissører innenfor langfilm. Disse tilskuddene gir nye og etablerte talenter mulighet til kunstnerisk fordypning.

Mål 2:

Solid publikumsoppslutning

Rapport

Norske filmer ble i 2010 sett av over 2,5 mill. tilskuere på kino. Dette er en svak tilbakegang fra 2009 (-1,9 pst), men likevel bra tatt i betraktning den generelle nedgangen i kinobesøket i 2010. Norske filmer sto i 2010 for 23,2 pst. av det totale kinopublikummet og oppnådde dermed den høyeste målte markedsandelen for norsk film noensinne. Publikumsoppslutningen ligger noe unna målet om 3 millioner tilskuere, men er nær målet om 25 pst. markedsandel.

På dvd-markedet anslås norsk markedsandel til om lag 7,4 pst. Dette er en økning fra 5 pst. markedsandel i 2009, men det er fortsatt langt til målet om 15 pst. Det knytter seg stor usikkerhet til tallene for dvd-omsetning, og årsaken til den lave markedsandelen er vanskelige å avdekke. På

grunn av manglende tilgang til data, foreligger ikke tall for klikkefilm.

Når det gjelder målet om at eksporten av norsk film skal doubles innen 2010, tok filmmeldingen utgangspunkt i samlet eksportverdi av kinofilm i 2005, som utgjorde om lag 16 mill. kroner. En undersøkelse som Norsk filminstitutt har fått gjennomført anslår eksportverdien for 2009 til 22,5 mill. kroner. Dette er en betydelig nedgang fra 2008, da eksportverdien ble beregnet til 30,5 mill. kroner. Norsk filmeksport er dermed tilbake på 2007-nivå, men er likevel langt høyere enn gjennomsnittet for perioden 2002-2009. Nedgangen må sees i lys av resesjonen på verdens finansmarkeder i 2009. Tall for 2010 vil først foreligge i 2012, ettersom man trenger en viss tid etter premiere for å få oversikt over salgstall i utlandet.

Mål 3:

Kvalitet og mangfold

Rapport

Målet om variasjon i uttrykksform og målgrupper defineres dels som variasjon i sjanger og dels som variasjon i produksjonsbudsjett og tilskudd.

Blant filmene som hadde premiere i 2010 var en overvekt kategorisert som drama og komedie. Øvrige filmer var ganske jevnt fordelt mellom kategoriene dokumentar og skrekk/action.

De totale produksjonskostnadene for norsk film har økt de senere årene. Gjennomsnittlig budsjett per film har gått opp med 30 pst. fra 2009 til 2010. Over halvparten av premierefilmene i 2010 ble produsert med et budsjett på mellom 20 og 35 mill. kroner.

Det er et mål å ha sterke filmmiljøer i hele landet. Den sterke økningen i tilskuddene til regionale filmtiltak, har ført til økt aktivitet i mange regioner. Dette gjelder kinofilm, dokumentarfilm, kortfilm og interaktive produksjoner. 19 av de 35 premierefilmene i 2010 er produsert av produksjonsselskap i Oslo og Akershus. Geografisk spredning i innspillingssted viser en større representasjon utenfor Oslo og Akershus, jf. tabell 8.27.

Tabell 8.27 Antall kinofilmer spilt inn i de ulike områdene, premierer i 2009 og 2010.

Innspillingssteder	2009	2010
Oslo og Akershus	7	7
Vestlandet	5	4
Østlandet	7	6
Sørlandet		1
Midt-Norge	1	
Nord-Norge	2	1
Utlandet		3
Annet ¹		3

¹ To animasjonsfilmer og én film som er spilt inn i studio.

Det er videre et mål å ha minimum 40 pst. kvinner i nøkkelposisjonene manus, regi og produsent i filmer som får tilskudd fra Norsk filminstitutt.

Målet er nådd for dokumentarfilm og kortfilm, jf. tabell 8.28.

Tabell 8.28 Kvinneandel i alle tildelinger – 2008, 2009 og 2010 (i pst.)

Kvinneandel tildelinger	2008	2009	2010
Kinofilm	32	26	27
Kortfilm	39	47	42
Dokumentarfilm	44	44	45

For kinofilm er tallene fremdeles for lave. Spesielt skjev er kjønnsfordelingen i filmer som får tilskudd etter markedsvurdering. I denne ordningen er kvinneandelen bare 12 pst. blant søkerne, og 15 pst. på tildelingsnivå. Utfordringen med kjønnsbalanse i filmproduksjonen er nærmere omtalt under programkategori 08.30 Medieformål.

Når det gjelder internasjonale priser er konkurransen fremdeles hard. I alt har norske kinofilmer vunnet 36 priser ved internasjonale festivaler i 2010, men norske filmer nådde ikke opp i konkurransen på de største festivalene. Norske filmer har blitt vist i hovedkonkurransen og vunnet priser på prioriterte festivaler: *En ganske snill mann* i Berlin, *Limbo* i Montreal og *Hjem til jul* i San Sebastian. 21 norske kortfilmer vant 80 priser ved internasjonale festivaler i 2010, og tilsvarende vant 6 dokumentarfilmer 14 priser ved internasjonale festivaler.

Mål 4:

Filmkultur for alle

Rapport

Norsk filminstitutt (NFI) har et ansvar for formidling av den norske filmarven. I 2010 utga NFI 9 filmer på dvd – totalt salg av disse var 9 453 eksemplarer. I tillegg var 793 (i hovedsak norske) filmer tilgjengelige som klikkefilm via filmarkivet.no og filmrommet.no. I 2010 ble det lagt inn 97 nye filmer i disse tjenestene, av disse 15 spillefilmer, 22 dokumentarfilmer og 60 kortfilmer.

Cinematket ved Norsk filminstitutt arrangerer åpne publikumsvisninger av klassisk film samt samarbeid med eksterne partnere. Cinematket samarbeider også med cinematekene i Bergen, Trondheim og Tromsø samt de digitale cinematekene i Kristiansand, Lillehammer og Stavanger.

Organisasjonen Film & Kino koordinerer en felles digitalisering av så godt som alle norske kinoer. Utskifting av teknisk utstyr startet i juni 2010, og digitaliseringen av kinoene er gjennomført sommeren 2011. Digitalisering av kinoene er nærmere omtalt under programkategori 08.30 Medieformål.

Film & Kino har hovedansvaret for tiltak rettet mot barn og unge, og utarbeidet sammen med NFI i 2010 en handlingsplan for filmsatsing rettet mot denne målgruppen. Handlingsplanen skal gjennomføres i samarbeid med NFI og de regionale filmvirksomhetene innen utgangen av 2011, og deretter videreutvikles og videreføres. NFI har

hovedansvaret for å øke kjennskapen til den norske filmkulturen blant barn og unge gjennom skole- og folkebibliotekene, og for å støtte opp om barn og unges egenproduksjon på fritiden. Veiledningsarbeidet skjer i samarbeid med de regionale filmsentrene.

Dataspill

Spillmarkedet har endret seg betydelig de siste årene. Mange spill utvikles og selges digitalt gjennom nettbutikker knyttet til mobile plattformer eller nettbutikker på Internett, samt gjennom utvikleres egne nettsider. Det utvikles færre påkostede spill, og få spill for fysisk distribusjon – som var den mest vanlige distribusjonsformen for kun et par år tilbake.

Totalt fikk 22 spillprosjekter tilskudd fra Norsk filminstitutt i 2010. Av disse fikk 16 utviklingsstøtte og 6 lanseringsstøtte. Av de 16 med utviklingstilskudd er kun 2 av titlene planlagt utgitt i fysisk kopi, mens resten er spill for distribusjon på Internett.

De store titlene som er utgitt i 2010 har ligget høyt på salgslistene i lengre perioder. Lanseringstilskudd som ble innført fra 2010, har gjort at produsentene har kunnet lansere bredere. Dette har trolig bidratt til å styrke salget. Økte salgstall for norskutviklede spill viser at det er et sterkt ønske om norske spill blant det norske publikummet.

Det er et bredt spekter i både sjanger, budsjett og plattform blant prosjektene som har mottatt utviklingstilskudd.

Spillbransjen er fremdeles en relativt ny bransje. I tillegg til enkelte større aktører, er det mange mindre selskap med svak økonomi. De fleste av de etablerte selskapene er organisert i Produsentforeningen. Bransjen består av anslagsvis 40-50 selskaper med om lag 200 ansatte til sammen. Antall selskaper har økt, mens antall ansatte har avtatt. Nedgangen i antall ansatte skyldes i hovedsak at spillproduksjonsselskapet Funcom har flyttet store deler av sin virksomhet ut av Norge.

NFI gir reisestøtte til spillbransjen i forbindelse med ulike konferanser og salgsmesser. Dette bidrar til å heve bransjens kompetanse og bygge nettverk både i Norge og i utlandet.

Flere læresteder satser på utdanning innen spillutvikling, bl.a. Norges Informasjonsteknologiske høgskole (NITH), Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet (NTNU), Høgskolen i Hedmark og Høgskolen på Gjøvik.

Medietilsynet skal bevisstgjøre barn, unge og foreldre om bruk av dataspill. Tilsynet gir råd og

gjennomfører informasjonskampanjer for å gjøre foreldre oppmerksomme på alders- og innholdsmerking av dataspill.

For fjerde gang siden 2003 gjennomførte Medietilsynet i 2010 en undersøkelse blant barn og unge i alderen 9 til 16 år ("Barn og digitale medier 2010"). Et av hovedfunnene viser en stor økning i antall 12-åringer som spiller dataspill med 18-årsgrense. På bakgrunn av dette gjennomførte Medietilsynet, i samarbeid med Norsk Multimedia leverandørforening og International Software Federation of Europe, en ny landsdekkende bran-

sjekampanje for alders- og innholdsmerking av dataspill høsten 2010. Informasjonsbrosjyrer om aldersgrenser og foreldreveiledning ble distribuert til alle spillbutikker i Norge.

I 2010 presenterte også Medietilsynet nettportalen "Dataspill i skolen". Portalen er en videreutvikling av Games in Schools, en håndbok for lærere om dataspill, som ble finansiert av ISFE og drives av European Schoolnet. "Dataspill i skolen" skal bidra til å gi lærere en pedagogisk forståelse for bruk av dataspill.

Kap. 3334 Film- og medieformål

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2010	Saldert budsjett 2011	Forslag 2012
01	Ymse inntekter	8 181	10 468	9 793
02	Inntekter ved oppdrag	7 857	7 776	8 017
16	Refusjon av foreldrepenger	1 185		
18	Refusjon av sykepenger	2 087		
70	Gebyr	15 727	15 500	15 500
	Sum kap. 3334	35 037	33 744	33 310

Post 01 Ymse inntekter

Posten gjelder inntekter fra salg og distribusjon av film, video og dvd, inntekter fra Cinemateket og Filmmuseet samt inntekter knyttet til mediedesken i MEDIA 2007. I tillegg omfatter posten inntekter fra egenandeler for kurs og diverse andre inntekter ved Norsk filminstitutt samt Medietilsynets inntekter knyttet til SAFT-prosjektet.

Norsk filminstitutt har som oppdrag å formidle den norske filmarven gjennom ulike kanaler. De siste årene har det vært en generell nedgang i dvd-salget, både når det gjelder omsetning og tallet på solgte eksemplarer. Dette har også rammet Norsk filminstitutts salg av filmarven på dvd. På bakgrunn av dette er inntektene under kap. 3334, post 01, redusert med 0,7 mill. kroner.

Post 02 Inntekter ved oppdrag

Posten gjelder inntekter fra oppdragsvirksomheten ved Norsk filminstitutt, jf. kap. 334, post 21.

Post 70 Gebyr

Inntektene under denne posten omfatter følgende:

- gebyr for registrering og merking av videogram, som fastsettes årlig av Stortinget, jf. § 10 i lov om film og videogram
- gebyr for forhåndskontroll av kinofilm, som fastsettes av Kulturdepartementet, jf. § 4 i lov om film og videogram

Det foreslås at gebyret for merking og registrering av videogram settes til kr 0,60 per videogram i 2011, jf. forslag til vedtak VI, nr. 1. Samlet inntektsanslag under kap. 3334, post 70 blir etter dette 15,5 mill. kroner.

Avgift til Norsk kino- og filmfond

Norsk kino- og filmfond mottar avgifter fra kino- og videobransjen, jf. lov om film og videogram § 3. Stortinget fastsetter satsene for registrering av video som skal omsettes i næring.

I 2010 utgjorde inntektene fra avgiften 81,6 mill. kroner, hvorav 22,7 mill. kroner kom fra

kinoene og 58,9 mill. kroner fra video- og dvd-omsetning.

Avgiften foreslås videreført på samme nivå som i 2011, med kr 3,50 per videogram, jf. forslag til vedtak VI, nr. 2.

Kap. 335 Pressestøtte

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2010	Saldert budsjett 2011	Forslag 2012
71	Produksjonstilskudd	272 899	281 374	287 944
73	Anvendt medieforskning og etterutdanning	13 418	13 924	12 924
75	Tilskudd til samiske aviser	22 319	23 011	23 367
76	Tilskudd til minoritetsspråklige publikasjoner	789	793	818
77	Distribusjonstilskudd til avisene i Finnmark	1 799	1 855	1 855
	Sum kap. 0335	311 224	320 957	326 908

Kapitlet omfatter midler til produksjonstilskudd til dagsaviser, medieforskning og etterutdanning, støtte til samiske aviser, støtte til minoritetsspråklige publikasjoner og distribusjonstilskudd til avisene i Finnmark.

Mål for 2012

Pressestøtten er et sentralt virkemiddel for å oppnå målene på medieområdet, jf. omtale i hovedinnledningens pkt. 1.2.2.

Det legges til grunn følgende mål:

1. Produksjonstilskuddet skal bidra til å opprettholde et mangfold av avisutgivelser i hele landet og stimulere til lokal aviskonkurranse
2. Tilskuddet til samiske aviser og samiskspråklige avissider skal legge til rette for demokratisk debatt, meningsdanning og språkutvikling i det samiske samfunnet
3. Tilskuddet til minoritetsspråklige publikasjoner skal bidra til framvekst av publikasjoner for språklige minoriteter, og til utvikling av redaksjonell kvalitet i disse publikasjonene
4. Tilskuddet til anvendt medieforskning og etterutdanning skal legge til rette for økt kunnskap om og kvalitet i norske medier

Av hensyn til pressens redaksjonelle frihet bør staten i minst mulig grad gripe aktivt inn i pressemønsteret. Det er derfor ikke fastsatt resultatmål på disse områdene.

tillegg bør rådet prioritere forskning på medie-

Budsjettforslag 2012

Post 71 Produksjonstilskudd

Produksjonstilskudd til avisene er, i tillegg til fritak for merverdiavgift, det viktigste virkemiddelet for å opprettholde mangfoldet i avisutgivelser, både geografisk og når det gjelder innhold og verdiforankring.

Produksjonstilskuddet forvaltes av Medietilsynet. Tildeling skjer etter forskrift om produksjonstilskudd til dagsaviser, som er fastsatt av Kulturdepartementet. Forskriften fastsetter kriterier for fordeling av tilskudd til nummertoaaviser med opplag under 80 000 og nummerénaviser og aleneaviser med opplag under 6 000.

Posten foreslås økt med 6,6 mill. kroner sammenliknet med 2011.

Post 73 Anvendt medieforskning og etterutdanning

Bevilgningen på denne posten går til Rådet for anvendt medieforskning, tilskudd til etterutdanning i mediebransjen via Institutt for journalistikk og tilskudd til særskilte prosjekter i regi av Mediebedriftenes Landsforbund og Landslaget for lokalaviser.

Rådet for anvendt medieforskning fremmer forslag til fordeling av midlene til forskning. Medietilsynet fordeler midlene. Departementet forutsetter at Rådet for anvendt medieforskning fortsatt fokuserer på barn og unges mediebruk. I bruk blant personer med innvandrerbakgrunn.

Regjeringen har satt ned et utvalg som skal levere en rapport om forsknings- og utviklingsarbeid innenfor kulturfeltet i løpet av våren 2012. Rapporten skal danne grunnlag for en forskningsstrategi for kulturfeltet. Departementet vil i denne sammenheng også gjennomgå tiltakene innenfor anvendt medieforskning og etterutdanning som finansieres over post 73, og vurdere om midlene bør inngå i en større forskningsstrategi innenfor departementets ansvarsområder.

Posten er redusert med 1 mill. kroner sammenliknet med 2011.

Post 75 Tilskudd til samiske aviser

To samiske dagsaviser, Ávvir og Ságat, mottok produksjonstilskudd i 2010. I tillegg mottok Lokalavisa Nord-Salten og Snåsningen tilskudd til produksjon av avissider på hhv. lulesamisk og sørsamisk.

Posten foreslås økt med 0,36 mill. kroner sammenliknet med 2011.

Post 76 Tilskudd til minoritetsspråklige publikasjoner

Posten omfatter bevilgninger til tilskudd til minoritetsspråklige publikasjoner, regulert i forskrift fastsatt av Kulturdepartementet. Midlene fordeles av Medietilsynet i tråd med forskriften.

To publikasjoner på bosnisk og én publikasjon på kinesisk mottok til sammen 748 000 kroner i 2010. I 2010 ble det gjennomført opplæringstiltak overfor minoritetsspråklige miljøer for å stimulere til etablering av publikasjoner. Opplæringen skjer ved Institutt for journalistikk.

Posten foreslås økt med kr 25 000 sammenliknet med 2011.

Post 77 Distribusjonstilskudd til avisene i Finnmark

Bevilgningen omfatter det særskilte distribusjonstilskuddet til avisene i Finnmark. Bevilgningen foreslås videreført på samme nominelle nivå som 2011.

Rapport 2010

Mål 1:

Produksjonstilskuddet skal bidra til å opprettholde et mangfold av avisutgivelser i hele landet og stimulere til lokal avis konkurranse

Rapport

Ved utgangen av 2010 ble det utgitt 226 aviser i Norge, én mer enn i 2010. Avisene ble utgitt på 186 forskjellige steder. 5 steder har konkurrerende dagsaviser. 8 steder hadde konkurranse mellom en dagsavis og en betalt fådagersavis, og 6 steder hadde 2 konkurrerende fådagersaviser.¹⁷

Avisenes samlede opplag er anslått til 2,6 millioner i 2010. Det er en nedgang på 88 000 (3,3 pst.) sammenliknet med 2009. 2010 er dermed det ellefte året på rad med opplagsnedgang, og samlet nedgang siden 1998 er 19 pst.

Medietilsynet gjennomfører årlige undersøkelser av den økonomiske situasjonen i dagspressen. Tallene for 2010 omfatter 213 av landets om lag 240 aviser. I alt 138 aviser mottok produksjonstilskudd i 2010. Disse avisene hadde et samlet underskudd før støtte på 179 mill. kroner i 2010, en betydelig forbedring fra 2009. Etter støtte utgjorde overskuddet 93,8 mill. kroner, en forbedring på 92,9 mill. kroner fra 2009. Økonomien i disse avisene er dermed blitt vesentlig styrket, noe som i hovedsak skyldes en reduksjon av driftskostnadene med nesten 44 mill. kroner.

Mål 2:

Tilskuddet til samiske aviser og samiskspråklige avissider skal legge til rette for demokratisk debatt, meningsdanning og språkutvikling i det samiske samfunnet

Rapport

To samiske dagsaviser, Ávvir og Ságat, mottok hhv. 12,5 og 9,1 mill. kroner i produksjonstilskudd i 2010. I tillegg mottok Lokalavisa Nord-Salten kr 446 400 og Snåsningen kr 260 400 til produksjon av avissider på hhv. lulesamisk og sørsamisk.

Mål 3:

Tilskuddet til minoritetsspråklige publikasjoner skal bidra til framvekst av publikasjoner for språklige minoriteter, og til utvikling av redaksjonell kvalitet i disse publikasjonene

Rapport

To publikasjoner på bosnisk og én publikasjon på kinesisk mottok til sammen kr 748 000 i 2010. I tillegg mottok den franske publikasjonen Le Norvégien kr 20 000 i minstetilskudd.

¹⁷ Kilde: "Avisåret 2009", Sigurd Høst, Høgskulen i Volda, Møreforskning Volda.

Mål 4:

Tilskuddet til anvendt medieforskning og etterutdanning skal legge til rette for økt kunnskap om og kvalitet i norske medier

Rapport

Rådet for anvendt medieforskning (RAM) tildelte 2,9 mill. kroner til 13 forskningsprosjekt og 5 masterstipender i 2010. Forskning om mediebruk blant barn og unge og personer med innvanderbakgrunn ble prioritert.

Bevilgningen til etterutdanning for mediebransjen utgjorde 9,6 mill. kroner. Mediebedriftenes landsforening, Landslaget for lokalaviser og Institutt for journalistikk (IJ) mottok midler.

Kringkasting

Mål for 2012

Målet på kringkastingområdet er å opprettholde et sterkt allmennkringkastingstilbud. NRK må derfor sikres stabile og forutsigbare rammevilkår.

Forslag til kringkastingavgift for 2012

Kringkastingavgiften foreslås økt med kr 95 til kr 2 389 ekskl. merverdiavgift, jf. forslag til vedtak

VI, nr. 3. Dette utgjør kr 2 580 inkl. merverdiavgift (8 pst.). Forslaget innebærer en økning på 4,1 pst.

Siden 1998 er det lagt til grunn at kringkastingavgiften bør økes tilsvarende forventet pris- og lønnsvekst. Eventuelle økninger utover dette må vurderes og begrunnes særskilt. NRK legger til grunn at prognoser for pris- og lønnsvekst i 2012 vil øke utgiftssiden med 141 mill. kroner. I tillegg vil økningen i kringkastingavgiften for 2012 dekke NRKs økte kostnader til sportsrettigheter, videreutbygging av DAB-nettet og oppgradering av kontribusjonsnettet som gjør det mulig å overføre sendinger i HD-kvalitet fra distriktskontorene til NRKs sendesentral. Økningen vil også dekke avsetning til ny AFP-ordning. NRK legger i tillegg opp til effektiviseringer og innsparinger.

Det er et grunnleggende prinsipp at kringkastingavgiften ikke skal finansiere aktiviteter som faller utenfor NRKs samfunnsoppdrag. Dette prinsippet er nedfelt i kringkastingloven. Den første linjen i tabell 8.29 viser NRKs bruttokostnader ved å produsere allmennkringkastingstilbudet. Nettokostnadene framkommer ved at eventuelle andre inntekter enn kringkastingavgiften trekkes fra bruttokostnadene. Inntekter fra kringkastingavgiften skal tilsvare NRKs nettokostnader. Eventuelle avvik vil forekomme dersom NRKs kostnader over- eller undervurderes, eller hvis antall avgiftsbetalere varierer fra år til år.

Tabell 8.29 Tall for NRK AS i perioden 2005-2012:¹

År	(i mill.kr)							
	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Brutto kostnader allmennkringkasting	3 618	3 801	4 092	4 341	4 497	4 713	4 773	4 994
Andre inntekter fra allmennkringkastingoppdrag	-56	-77	-66	-60	-53	-42	-46	-33
Kommersielle inntekter	-115	-144	-127	-122	-103	-138	-64	-65
Utbytte fra datterselskaper								
Netto kostnader allmennkringkasting	3 446	3 579	3 899	4 158	4 340	4 533	4 663	4 895
Kringkastingavgift ²	3 455	3 581	3 739	4 078	4 325	4 573	4 670	4 898
Overskudd/underskudd	9	2	-160	-80	-15	40	7	3
Resultat i pst. av brutto kostnader	0,3	0,1	(3,9)	(1,8)	0,1	0,8	0,1	0

¹ Tallene for 2011 og 2012 er budsjetterte tall

² Inntekter fra kringkastingavgiften og tilleggavgifter, inkasso m.v.

Rapport 2010

For 2010 var Regjeringens mål å beholde NRK som reklamefri allmennkringkaster finansiert via kringkastingsavgiften, samt å videreføre NRKs rolle som formidler av kultur, språk og nasjonal

identitet. Det var også et mål å gi NRKs distriktskontorer gode utviklingsmuligheter.

NRK AS hadde i 2010 totalt om lag 4,5 mrd. kroner i inntekter fra kringkastingsavgiften. For- delingen framgår av tabell 8.30.

Tabell 8.30 NRKs inntekter i 2010:

	(i mill.kr)	
	NRK AS	Konsern
Inntekter fra kringkastingsavgiften	4 573	4 573
Annen driftsinntekt	200	289
Totalt	4 773	4 862

Antall betalere av kringkastingsavgiften viser en økning på 28 000 fra desember 2009 til desember 2010, og antallet var ved utgangen av 2010 på 1,9 millioner. NRK legger til grunn at snaut 10 pst. av husstandene ikke betaler kringkastingsavgift, selv om de er avgiftspliktige.

Regnskapet for NRK AS (morselskapet) viser et overskudd i 2010 på 41 mill. kroner, og konsernet fikk et overskudd på 14 mill. kroner.

Medietilsynet har ansvar for å føre tilsyn med om NRK etterlever allmennkringkastingsforpliktelsene. Tilsynet utarbeider hvert år en allmennkringkastingsrapport. Denne rapporten danner grunnlaget for generalforsamlingens vurdering av om NRK oppfylder allmennkringkastingsoppdraget.

Medietilsynet konkluderte i allmennkringkastingsrapporten for 2010 med at NRK i det store og hele oppfylder sitt allmennkringkastingsoppdrag. I positiv retning framheves NRKs satsing på program som bidrar til kunnskap, innsikt og læring, bl.a. tiltak som har styrket nyhetsdekningen på radio- og fjernsyn, et eget nyhetstilbud til barn, den internasjonale dekningen og formidlingen av kultur. Det ble videre vist til at NRK gjennom samspill mellom program og nett, samt eget innhold for nett, ivaretar det utvidede oppdraget på nye

medieplattformer. Tilsynet hadde merknader til NRKs oppfyllelse av oppdraget når det gjelder:

- tilbudet på samisk i helgene som er marginalt og problematisk med tanke på kravet om daglige sendinger
- at kravene til nynorskandel ikke er innfridd

Allmennkringkastingsrapporten for 2010 ble behandlet på NRKs generalforsamling i 2011. Kulturministeren ga, som NRKs generalforsamling, uttrykk for generell tilfredshet med NRKs etterlevelse av allmennkringkastingsforpliktelsene. Statsråden noterte seg imidlertid merknadene som gjelder NRKs programtilbud og forventer at dette blir fulgt opp av NRK på en tilfredsstillende måte.

NRK styrket sin posisjon som allmennkringkaster i 2010. 74 pst. oppgir at de får god valuta for kringkastingsavgiften, og 9 av 10 nordmenn gir uttrykk for at NRK oppfylder rollen som allmennkringkaster. Nesten 85 pst. av befolkningen brukte ett av NRKs tilbud daglig¹⁸. Både NRKs fjernsyns- og radiokanaler økte sine totale markedsandeler i 2010. Fjernsynskanalenene hadde en andel på 41 pst. av seingen, mens radiokanalenes samlede andel av total radiolytting var 66 pst.

¹⁸ Kilde: TNS Gallup Forbruker&Media

Kap. 337 Kompensasjon for kopiering til privat bruk

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2010	Saldert budsjett 2011	Forslag 2012
70	Kompensasjon	39 910	41 147	42 423
	Sum kap. 0337	39 910	41 147	42 423

Mål for 2012

Åndsverkloven gir adgang til å kopiere åndsverk til privat bruk. Etter loven § 12 skal opphavsmennene gis en rimelig kompensasjon gjennom årlige bevilgninger over statsbudsjettet. Bevilgningen over kap. 337 skal gi kompensasjon til rettighetshavere for privat kopiering av lydopptak og film.

Budsjettforslag 2012**Post 70 Kompensasjon**

Posten gjelder kompensasjonsordning for kopiering av åndsverk til privat bruk. Ordningen skal gi individuell kompensasjon til rettighetshaverne for lovlig kopiering til privat bruk. Kompensasjonsordningen her må ses i sammenheng med kompensasjonsordningen til kollektive formål gjennom Fond for lyd og bilde på kap. 320 post 51. Det er disse to bevilgningene som samlet utgjør kompensasjon til rettighetshaverne for den privatbrukskopieringen som er tillatt etter åndsverkloven.

Posten videreføres på samme nivå som i 2011, justert for forventet prisstigning.

Rapport 2010

Kompensasjonsordningen ble innført i 2005. Fordelingen skjer som et tilskudd til rettighetshaverorganisasjonen Norwaco. Norwaco representerer 34 organisasjoner for rettighetshavere. De 34 medlemsorganisasjonene omfatter om lag 37 000 individuelle rettighetshavere, dvs. opphavsmenn, utøvende kunstnere og produsenter. Norwaco fordele tilskuddet til sine medlemsorganisasjoner etter en avtalt fordelingsnøkkel. Medlemsorganisasjonene fordeler deretter midlene videre til sine enkelte medlemmer. Beløpet fordeles også til rettighetshavere innen EØS-området i henhold til utvekslingsavtaler.

Norwaco innhenter statistikk og opplysninger som er relevante for fordelingen mellom rettighetshavergrupper. Det gjøres en årlig undersøkelse over omfanget av kopiering av åndsverk til privat bruk. Denne undersøkelsen legges til grunn for fordelingen av privatkopieringsvederlaget.

Kap. 339 Lotteri- og stiftelsestilsynet

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2010	Saldert budsjett 2011	Forslag 2012
01	Driftsutgifter		64 100	63 315
21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>		5 968	7 153
	Sum kap. 0339		70 068	70 468

Kapitlet omfatter den statlige virksomheten Lotteri- og stiftelsestilsynet, jf. omtalen under programkategoriinnledningen.

Mål for 2012

Det legges til grunn følgende mål for Lotteri- og stiftelsestilsynets virksomhet:

1. Forsvarlig lotteri- og pengespilltilbud i Norge
2. Forsvarlig fordeling av inntekter fra lotterier og pengespill
3. Lovlig forvaltning av stiftelser
4. Forvaltning av ordningene for merverdiavgifts-kompensasjon, som gjelder for frivillige organisasjoner og bygging av idrettsanlegg

Budsjettforslag 2012

Post 01 Driftsutgifter

Bevilgningen under denne posten skal dekke lønns- og driftsutgiftene for Lotteri- og stiftelsestilsynet. Bevilgningen skal også dekke tilsynets utgifter til kjøp av tjenester hos Brønnøysundregistrene, til drift av Hjelpelinjen, Lotterinemnda og utredningstjenester i regi av departementet m.m.

Utgiftene til lotterirelaterte oppgaver skal i sin helhet dekkes ved refusjon og gebyrer som pålegges driftsledet i spill- og lotterimarkedet, jf. kap. 3339, post 02 og kap. 5568, post 73. Arbeidsoppgaver etter stiftelsesloven skal dekkes fullt ut av avgifter og gebyrer etter stiftelsesloven, herunder en forholdsmessig andel av Lotteri- og stiftelsestilsynets felleskostnader, jf. kap. 3339, post 04 og kap. 5568, post 71.

Posten kan overskrides med inntil samme beløp som Lotteri- og stiftelsestilsynet får i merinntekter under kap. 5568, post 73, jf. forslag til vedtak II, nr. 1.

Post 21 Spesielle driftsutgifter, kan overføres

Bevilgningen under denne posten dekker utgiftene ved Lotteri- og stiftelsestilsynets oppdragsvirksomhet, herunder tilsynets administrasjon av merverdiavgiftskompensasjonen til frivillige organisasjoner, jf. omtale under kap. 315, post 70, og merverdiavgiftskompensasjon ved bygging av idrettsanlegg, jf. omtale under kap. 315, post 82.

Bevilgningen er økt med 1,2 mill. kroner til dette arbeidet. Bevilgningen kan bare nyttes i samme omfang som det kan skaffes inntekter. Posten kan overskrides med inntil samme beløp som tilsynet får i merinntekter under kap. 3339, post 07. Videre kan ubrukte merinntekter regnes

med ved utregning av overførbart beløp på posten, jf. forslag til vedtak II, nr. 3.

Rapport 2010

Mål 1:

Sikre et forsvarlig lotteri- og pengespilltilbud i Norge

Rapport

Lotteritilsynet har ført løpende tilsyn med pengespillvirksomheten i Norsk Tipping og Norsk Rikstoto, og drevet kontrollvirksomhet overfor lotterier. Tilsynet har også utarbeidet forslag til endringer til deler av lotteriregelverket. Flere omfattende saker om utenlandske aktører som tilbyr pengespill ulovlig i Norge har vært fulgt opp. Tilsynet har også håndhevet det nye regelverket knyttet til forbud mot formidling av betaling til pengespill uten norsk tillatelse.

Mål 2:

Sikre en forsvarlig fordeling av inntekter fra lotteri og pengespill

Rapport

Tilsynet har ført tilsyn med at lag og foreninger får sin rettmessige andel av lotterinntektene, og har fordelt deler av overskuddet fra Norsk Tippings spillvirksomhet etter gjeldende regler.

Mål 3:

Sikre lovlig forvaltning av stiftelser

Rapport

Stiftelsestilsynet har åpnet deler av stiftelsesregisteret for publikum og fortsatt utviklingen av forvaltnings- og tilsynsarbeidet. Registeret vil bli et verktøy for å framskaffe statistikk og informasjon om de registrerte stiftelsene. Saksbehandlingstid og saksrestanser for forvaltningssaker etter stiftelsesloven ble redusert i 2010, sammenliknet med 2009.

Kap. 3339 Inntekter fra spill, lotterier og stiftelser

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2010	Saldert budsjett 2011	Forslag 2012
01	Spilleoverskudd fra Norsk Tipping AS		833 333	770 133
02	Gebyr – lotterier		6 606	6 720
04	Gebyr – stiftelser		238	260
07	Inntekter ved oppdrag		5 968	7 153
	Sum kap. 3339		846 145	784 266

Post 01 Spilleoverskudd fra Norsk Tipping AS

Spilleoverskuddet fra Norsk Tipping fordeles med 45,5 pst. til idrettsformål, 36,5 pst. til kulturformål og 18 pst. til samfunnsnyttige og humanitære organisasjoner. Samtlige spillemidler til idrettsformål og samfunnsnyttige og humanitære organisasjoner fordeles av Kongen. Av midlene til kulturformål fordeles 2/3 av Stortinget og 1/3 av Kongen.

Midler til idrettsformål, samfunnsnyttige og humanitære organisasjoner og kulturformål utenfor statsbudsjettet fordeles ved kongelig resolusjon etter at det enkelte års spilleoverskudd er fastsatt av Norsk Tippings generalforsamling. Den resterende delen av spilleoverskuddet til kulturformål blir inntektsført i statsbudsjettet etter at Norsk Tipping AS' regnskap for foregående spilleår er godkjent i generalforsamlingen. Utgifter til kulturformål blir på samme måte som for andre statsutgifter, bevilget over statsbudsjettet. Det er ikke direkte sammenheng mellom utgiftene til kulturformål og størrelsen på de årlige spilleoverskuddene fra Norsk Tipping AS.

I tillegg til det ordinære spilleoverskuddet, legger departementet opp til å tilføre midler fra Norsk Tippings investeringsfond og udisponerte midler fra tidligere overskudd. Samlet overskudd til fordeling via tippenøkkelen blir dermed om lag 3,2 mrd. kroner i 2012. Dette vil gi en fordeling på om lag 1,4 mrd. kroner til idrettsformål, 1,2 mrd. kroner til kulturformål og 570 mill. kroner til samfunnsnyttige og humanitære organisasjoner, utenom idrettsorganisasjoner.

I 2012 antas at lokale lag og foreninger i tillegg vil motta om lag 275 mill. kroner i støtte gjennom grasrotordningen.

Kulturdepartementet foreslår å avsette inntil 0,5 pst. av spilleoverskuddet for 2011 til fordeling i 2012 til forskning, informasjon, forebygging og behandling av spilleavhengighet. Fordeling av de avsatte midlene mellom ulike tiltak vil bli fastsatt av Kongen, jf. pengespilloven § 10 annet ledd.

Post 02 Gebyr – lotterier

Posten gjelder inntekter fra gebyrer for bl.a. behandling av søknader om godkjenning og autorisasjon av aktører i lotterimarkedet, jf. kap. 339, post 01. Posten foreslås videreført på samme nivå som for 2011, justert for prisstigning.

Post 04 Gebyr – stiftelser

Posten gjelder registreringsgebyret som stiftelser må innbetale ved første gangs registrering i stiftelsesregisteret, jf. § 3 i forskrift 21. desember 2004 nr. 1793 om stiftelsesloven. Årsavgiften for stiftelser blir inntektsført under kap. 5568, post 71. Gebyrinntektene skal, sammen med årsavgiften for stiftelser, dekke kostnader ved drift av Lotteri- og stiftelsestilsynets virksomhet etter stiftelsesloven, herunder driften av stiftelsesregisteret. Posten foreslås økt med forventet prisstigning.

Post 07 Inntekter ved oppdrag

Bevilgningen gjelder inntekter knyttet til oppdragsvirksomheten til Lotteri- og stiftelsestilsynet. Lotteri- og stiftelsestilsynet har påtatt seg forvaltningen av den nye ordningen for merverdiavgiftskompensasjon for frivillige organisasjoner og den nye ordningen for merverdiavgiftskompensasjon ved bygging av idrettsanlegg. Posten foreslås økt med 1,2 mill. kroner, jf. omtale under kap. 339, post 21.

Kap. 5568 Sektoravgifter under Kulturdepartementet

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2010	Saldert budsjett 2011	Forslag 2012
71	Årsavgift – stiftelser	17 879	18 404	19 784
72	Vederlag TV 2			10 130
73	Refusjon – Norsk Rikstoto og Norsk Tipping AS		38 852	36 551
	Sum kap. 5568	17 879	57 256	66 465

Kapitlet omfatter årsavgift fra stiftelser og det inntektsuavhengige vederlaget fra TV 2.

Budsjettforslag 2012**Post 71 Årsavgift – stiftelser**

Posten gjelder den årlige avgiften alle stiftelser registrert i stiftelsesregisteret må betale i henhold til § 4 i forskrift 21. desember 2004 nr. 1793 om stiftelsesloven. Det forventes at årsavgiften for stiftelser vil utgjøre om lag 19,8 mill. kroner i 2012. Dette er en økning på 1,4 mill. kroner sammenliknet med 2011. Økningen skyldes forventet prisøkning.

Post 72 Vederlag TV 2

3. desember 2010 ble det inngått en ny avtale mellom Kulturdepartementet og TV 2 AS. I avtalen er

det fastsatt at TV 2 AS skal betale et årlig vederlag til de tilskuddsordninger for audiovisuelle produksjoner som forvaltes av Norsk filminstitutt. TV 2 AS skal f.o.m. 2011 innbetale et vederlag til staten på 10 mill. kroner innen 1. juli hvert år. Beløpet skal indeksreguleres. Beløpet for 2012 er anslått til 10,1 mill. kroner.

Post 73 Refusjoner – pengespill

Posten gjelder refusjoner for utgiftene ved kontroll av spillene til Norsk Rikstoto og Norsk Tipping AS. Det forventes at inntektene fra refusjoner i 2011 vil utgjøre om lag 35,9 mill. kroner. Dette er en nedgang fra 38,8 mill. kroner i 2011.

Reduksjonen skyldes endret ressursbehov knyttet til det kontrollarbeid m.m. som Lotteri-tilsynet utfører.

Del III
Andre saker

9 Fornyelse-, organisasjons- og strukturendringer i statsforvaltningen

Fra 1. januar 2011 er arkiv- og museumsoppgaver som lå til tidligere ABM-utvikling, lagt til Norsk kulturråd, jf. Meld. St. 20 (2009-2010) *Omorganisering av ABM-utvikling*. Omlag 40 årsverk er overført til Kulturrådet. Med dette er det faglig og organisatorisk lagt til rette for å utvikle et sterkt fagmiljø og å styrke forvaltning og rådgivning innenfor hele kulturområdet. Norsk kulturråds administrasjon har etter dette om lag 100 årsverk, fordelt på forvaltnings- og sekretariatsoppgaver for Norsk kulturråd og Fond for lyd og bilde samt for Utvalget for statens stipend og garantiinntekter. Kulturdepartementet vil gjennomgå regelverket for Kulturrådet. Det gjeldende regelverket stammer i all hovedsak fra etableringen av rådet i 1965 og avspeiler i mindre grad virksomheten slik den er i dag.

Kulturdepartementet har igangsatt en prosess for å legge om den offentlige konsertvirksomheten i Rikskonsertene i sin nåværende form, med virkning fra andre halvår 2012. Kulturdepartementet legger opp til at deler av midlene til offentlig konsertvirksomhet i Rikskonsertene i stedet skal inngå i tilskuddsordningene under Norsk kulturråd for musikere og arrangører. Det legges også opp til at en del av de midlene som i dag går til Rikskonsertenes offentlige konserter, skal omdisponeres innenfor Rikskonsertenes virksomhet, bl.a. til konserter på mindre steder og andre arenaer. Målet for omleggingen er bl.a. å sikre bedre ressursutnyttelse og et bedre konserttilbud over hele landet.

Stortinget vedtok 14. juni 2010 å oppheve den kommunale konsesjonsordningen for videoomsetning. Lovendringene trådte i kraft fra 1. januar 2011. Endringene innebærer i praksis at "videogram" – inkl. dvd, Blu-ray eller video formidlet over Internett – vil kunne omsettes (selges eller leies ut) uten kommunal tillatelse, jf. Prop. 102 L (2009-2010) og Innst. 274 L (2009-2010).

Som oppfølging av St.meld. nr. 22 (2006-2007) *Veiviseren* ble det fastsatt nye forskrifter for tilskudd til filmformål. Forskriftene trådte i kraft 1. januar 2010.

Regjeringen fremmet i oktober 2010 et lovfor- slag for Stortinget med forslag om å gi Medietil-

synet økt uavhengighet fra Kulturdepartementet, jf. Prop. 7 L (2010-2011). Lovforslaget innebærer følgende:

- Kulturdepartementet skal ikke lenger behandle klager over Medietilsynets vedtak etter kringkastingsloven (med unntak av tilsyn med riksdekkende konsesjoner).
- Klager skal behandles av en uavhengig klagenemnd.
- Departementets adgang til å instruere Medietilsynet i enkeltsaker og omgjøre vedtak avskjæres.
- For å sikre legitim demokratisk kontroll med tilsynsmyndigheten, skal Kongen i statsråd kunne omgjøre tilsynets eller klagenemndas vedtak i saker av prinsipiell eller stor samfunns- messig betydning.

Stortinget sluttet seg til forslaget, og lovendringen trådte i kraft fra 1. juli 2011. Det norske tilsynssystemet er med dette organisert på en måte som er i samsvar med det som er vanlig ellers i Europa.

Etableringen av et frivillighetsregister må sees i sammenheng med den betydningen frivillige organisasjoner har i det norske samfunnet. Et sentralt formål med etableringen av registeret er å forbedre og forenkle samhandlingen mellom frivillig virksomhet og offentlige myndigheter.

Regjeringen har et klart mål om å forenkle samhandlingen mellom det offentlige og frivillig sektor. I Soria Moria II heter det: "Regjeringen vil forenkle og avbyråkratisere samhandlingen mellom det offentlige og frivillig sektor og vri støtten over fra prosjektstøtte til frie midler." St.meld. nr. 39 (2006-2007) *Frivillighet for alle* skisserer strukturer og rammevilkår som vil inngå i forenklingsarbeidet overfor frivillig sektor. Kulturdepartementet har satt i gang et prosjekt som har som mål å komme fram til konkrete forslag som vil forenkle barne- og ungdomsorganisasjonenes samhandling med det offentlige knyttet til tilskuddsordninger. Departementet har satt ned en arbeidsgruppe hvor representanter fra Landsrådet for Norges barne- og ungdomsorganisasjoner (LNU) deltar.

10 Likestilling

Likestillingsloven pålegger offentlige myndigheter en målrettet og planmessig pådriverrolle for likestilling på alle samfunnsområder. Alle departementer har et selvstendig ansvar for å fremme likestilling som en integrert del av politikken på sine fagområder.

Nedenfor følger likestillingsvurdering for de enkelte områdene under departementets ansvarsområde.

Kjønns- og likestillingsperspektivet i budsjettet

Kulturområdet

Kulturdepartementet har siden 2006 endret rapporteringsrutinene for å få bedre oversikt over likestillingsdimensjonen når det gjelder aktiviteten i kulturinstitusjoner og fordeling av stipend og andre støtteordninger. Nedenfor følger oversikt over hovedtallene.

Underliggende virksomheter på kulturområdet

De underliggende virksomhetene på kulturområdet rapporterte følgende tall for 2010 (tall i parentes gjelder 2009):

Virksomhet	Kvinner	Totalt		Lederstillinger		Øvrige stillinger	
		Menn	Kvinner	Menn	Kvinner	Menn	Menn
Norsk kulturråd	63 (61)	37 (39)	78 (69)	22 (31)	59 (57)	41 (43)	
Rikskonsertene	54 (50)	46 (50)	58 (45)	42 (55)	51 (51)	49 (49)	
Riksteatret	49 (46)	51 (54)	50 (70)	50 (30)	50 (45)	50 (55)	
Kunst i offentlige rom – KORO	73 (77)	27 (23)	50 (50)	50 (50)	77 (82)	23 (18)	
Nasjonalt bibliotek	56 (58)	44 (42)	59 (59)	41 (41)	54 (58)	46 (42)	
Norsk lokalhistorisk institutt	50 (40)	50 (60)		100 (100)	47 (44)	53 (56)	
Norsk lyd- og blindeskriftbibliotek	58 (61)	42 (39)	40 (25)	60 (75)	61 (64)	39 (36)	
Språkrådet	61 (50)	39 (50)	33 (25)	67 (75)	63 (54)	37 (46)	
ABM-utvikling	61 (61)	39 (39)	17 (29)	83 (71)	67 (65)	33 (35)	
Arkivverket	51 (52)	49 (48)	38 (31)	62 (69)	52 (54)	48 (46)	

Kilde: Virksomhetenes årsrapporter for 2010.

Garantiinntekter og kunstnerstipend

Det ble i juli 2007 gjort endringer i forskriften om statens stipend og garantiinntekter for kunstnere. De tidligere stipendene reise-/studiestipend, vikarstipend, etableringsstipend og materialstipend ble slått sammen til et diversestipend med et videre formål. Diversestipend kan bl.a. omfatte støtte til etablering, reiser, studier, fordypning, materialer, utstyr, markedsføring, konsulentbistand osv.

I hht. forskrift om statens stipend- og garantiinntekter skal det ved tildeling bare legges vekt på kunstnerisk aktivitet og kvalitet. Det skal ikke tas hensyn til kjønn, medlemskap i kunstnerorganisasjoner eller religiøs eller politisk oppfatning. For alle typer stipend og tildelt garantiinntekt utenom utdanningsstipend og stipend for eldre fortjente kunstnere, er det en relativt lik fordeling mellom menn og kvinner.

Fordelingen av stipend og garantiinntekter som er tildelt for 2010 under kap. 321 viser følgende kjønnsprofil (tall i parentes gjelder 2009):

Stipend	Antall tildelte	Kvinner (i pst.)	Menn (i pst.)
Arbeidsstipend	127	50 (50)	50 (50)
Arbeidsstipend yngre kunstnere	90	56 (56)	44 (44)
Diversestipend	444	53 (52)	47 (48)
Utdanningsstipend	231	72 (69)	28 (31)
Stipend eldre fortjente kunstnere	23	52 (22)	48 (78)
Garantiinntekt	35	51 (52)	49 (48)
Totalt	950	57 (56)	43 (44)

Kilde: Statens kunstnerstipends årsmelding for 2010.

Fordelingen av nye stipend og garantiinntekter i 2010, viser følgende kjønnsprofil (tall i parentes gjelder 2009):

Stipend	Beløp (i kroner)	Kvinner (i pst.)	Menn (i pst.)
Arbeidsstipend	23 622 000	50 (50)	50 (50)
Arbeidsstipend yngre kunstnere	16 740 000	56 (56)	44 (44)
Diversestipend	14 437 000	53 (53)	47 (47)
Utdanningsstipend	14 190 309	73 (70)	27 (30)
Stipend eldre fortjente kunstnere	410 000	49 (22)	51 (78)
Garantiinntekt	3 600 151	50 (51)	50 (49)
Totalt	72 999 460	56 (56)	44 (44)

Kilde: Statens kunstnerstipends årsmelding for 2010.

Innkjøpsordningene i Norsk kulturråd

Kulturrådets innkjøpsordninger for litteratur kan gjøres rede for i et likestillingsperspektiv. Opplysningene under viser prosentandel kvinnelige og mannlige forfattere representert i innkjøpte titler i Kulturrådets innkjøpsordninger for skjønnlitteratur og sakprosa i perioden 2008-2010:

År	Skjønnlitteratur for voksne		Skjønnlitteratur for barn/unge		Fagbøker for barn/unge		Sakprosa for voksne	
	Kvinner	Menn	Kvinner	Menn	Kvinner	Menn	Kvinner	Menn
2008	33	67	52	48	52	48	18	82
2009	31	69	59	41	41	59	25	75
2010	30,6	69	52	48	40	60	31	69

Kilde: Norsk kulturråds årsrapport for 2010.

Fond for lyd og bilde

Fond for lyd og bilde er en kollektiv kompensasjon til rettighetshavere for den lovlige kopiering av deres verker som skjer til privat bruk. Styremedlemmene utenom styreleder oppnevnes etter innstilling fra opphavsrettsorganisasjonene. Utvalgsmedlemmer oppnevnes av fondets styre etter forslag fra organisasjonene.

Kjønnsfordeling i fagutvalgene for 2010 (tall i parentes gjelder 2009):

	Antall			(i pst.)	
	I alt	Kvinner	Menn	Kvinner	Menn
Fonogramproduksjon	8	4	4	50 (37)	50 (63)
Musikk	8	3	5	37 (50)	63 (50)
Scene	8	5	3	63 (75)	38 (25)
Tekst	6	4	2	67 (33)	33 (67)
Video/film	6	3	3	50 (67)	50 (33)
Sum	36	19	17	53 (53)	47 (47)

Kilde: Fond for lyd og bilde.

Kunst i offentlige rom – KORO

Kjernen i KOROs virksomhet er å skape kunst ved å gjennomføre utsmykkingsprosjekter i statlige bygg og virksomheter. KORO gir også tilskudd til og kvalitetssikrer utsmykkingsprosjekter hvor kommune eller fylkeskommune er tilskuddspart.

I KOROs virksomhet kan likestillingsperspektivet belyses ved å se på kjønnsfordelingen blant kunstneriske konsulenter og kunstnere. KORO hadde i 2010 264 aktive prosjekter. Kjønnsfordelingen blant kunstneriske konsulenter i perioden 2008-2010 var som følger:

År	Antall	Kvinner (i pst.)	Menn (i pst.)
2008	132	73	27
2009	145	72	28
2010	147	69	31

Kilde: KOROs årsrapport for 2010.

Tabellen viser at det er en klar overvekt av kvinnelige kunstneriske konsulenter som brukes i KOROs utsmykkingsprosjekter. Dette skyldes at det tradisjonelt har vært en større interesse blant kvinner for dette fagfeltet. KORO opplever imidlertid en generell økende interesse for fagfeltet både blant kvinner og menn. KORO arbeider aktivt med faglig skoling av sine kunstkonsulenter.

Blant de kunstnere som i 2008-2010 mottok utbetaling i statlige prosjekter, var fordelingen på antall kunstnere og utbetalt beløp slik:

År	Antall	Kvinner (i pst.)	Menn (i pst.)	Beløp (i 1000 kr)	Kvinner (i pst.)	Menn (i pst.)
2008	118	51	49	16 047	54	46
2009	118	50	50	11 182	45	55
2010	113	56	44	13 900	54	46

Kilde: KOROs årsrapport for 2010.

Antall utbetalinger til kvinner er økt fra 45 pst. i 2009 til 54 pst. i 2010.

Når det gjelder utbetaling av beløp, viser tabellen at fordelingen mellom kvinner og menn varierer. De kunstneriske utsmykkingsprosjektene KORO gjennomfører, varierer i omfang og størrelse, og dette kan gi utslag på fordelingen av utbetalte beløp.

Teatrene og Den Norske Opera

Likestilling mellom kvinner og menn og like muligheter til å oppnå ulike posisjoner og arbeidsoppgaver er et viktig mål også innenfor kunstområdet. Som oppfølging av St. meld. nr. 32 (2007 – 2008) *Bak kulissene* skal scenekunstinstitusjonene fra 2010 bl.a. utvikle og rapportere om strategier og gjennomførte tiltak for å sikre at kvinner og menn får like muligheter til kunstfaglige, tekniske og administrative posisjoner.

Departementet mottar rapport fra scenekunstinstitusjonene på kap. 324, post 01, 70 og 71 om hvordan årsverk fordeler seg på kjønn i ulike stillingskategorier. For 2010 viser 1935 rapporterte årsverk følgende mønster (tall i parentes gjelder 2009):

	Antall	Kvinner (i pst.)	Menn (i pst.)
Samlede årsverk 2010	1 935	49 (49)	51 (51)
Teatersjef/operasjef/ballettsjef	18	38 (44)	62 (56)
Adm. leder	17	65 (61)	35 (39)
Kunstnerisk personale	719,6	45 (44)	55 (56)
Administrativt og teknisk personale	1 180	52 (52)	48 (48)

Kilde: Institusjonenes rapportering til KUD for 2010.

Andelen kvinner i de kunstneriske lederstillingene teatersjefer/operasjef/ballettsjef er fra 2009 til 2010 gått fra 44 pst. til 38 pst. Fordi det her er snakk om bare 18 stillinger, som i tillegg er åremålsstillinger, vil kjønnsfordelingen lett kunne variere fra ett år til et annet. Innenfor de øvrige rapporteringskategoriene er forholdet mellom kvinner og menn relativt stabile med en overvekt av kvinner som administrative ledere.

Styresammensetningen for de samme scenekunstinstitusjonene samt Peer Gynt-stemnet, som har status som knutepunktinstitusjon på scenekunstkapitlet, viser følgende kjønnsfordeling i 2010 (tall i parentes gjelder 2009):

	Kvinner	Menn
Styreleder	53 (55)	47 (45)
Styremedlemmer	44 (41)	56 (59)
Varamedlemmer	60 (61)	40 (39)

Kilde: Institusjonenes rapportering til KUD for 2010.

Orkestrene m.m.

Når det gjelder orkestrene og Det Norske Blåseensemble under kap. 323, post 70 og 71, er det for 2010 rapportert inn i alt 572 årsverk som viser følgende kjønnsprofil (tall i parentes gjelder 2009):

	Antall	Kvinner (i pst.)	Menn (i pst.)
Samlede årsverk 2010	572	40 (41)	60 (59)
Daglig leder	7	14 (14)	86 (86)
Sjefsdirigent	7		100 (100)
Musikere	479	40 (41)	60 (59)
Kunstnerisk administrativt personale	11	36 (40)	64 (60)
Administrativt personale	68	43 (43)	57 (57)

Kilde: Institusjonenes rapportering til KUD for 2010.

Menn er i klart flertall i ulike posisjoner innenfor musikkfeltet. Dette er mest uttalt for sjefsdirigenter og daglig ledere. Departementet har bidratt finansielt til et program for rekruttering av kvinner til ledende stillinger innen scenekunst, musikk, film og TV. Programmet er evaluert som vellykket.

Styresammensetningen i 2010 for de samme institusjonene samt knutepunktinstitusjonene som fikk støtte over kap. 323, post 72, viser følgende tall i prosent (tall i parentes gjelder 2009):

	Kvinner	Menn
Styreleder	44 (33)	56 (67)
Styremedlemmer	49 (49)	51 (51)
Varamedlemmer	48 (54)	52 (46)

Kilde: Institusjonenes rapportering til KUD for 2010.

Museene

De museer som får tilskudd over kap. 328, post 70 samt Nasjonalmuseet for kunst, arkitektur og design rapporterer om kjønnsfordelingen blant årsverk fordelt på ulike stillingskategorier. For 2010 viser 2 382 fordelte årsverk følgende mønster (tall i parentes gjelder 2009):

Stillingskategori	Antall	Kvinner (i pst.)	Menn (i pst.)
Samlede årsverk 2010	2 382	54 (54)	46 (46)
Daglig leder ¹	94	47 (44)	53 (56)
Vitenskaplig/faglig personale	1 242	61 (62)	39 (38)
Administrativt personale	459	75 (78)	25 (22)
Teknisk personale	588	24 (27)	76 (73)

¹ Noen museer fører opp flere daglige ledere. Derfor er antallet større enn antallet institusjoner i det nasjonale nettverket.

Kilde: Institusjonenes rapportering til KUD for 2010.

Tabellen viser at kjønnsfordelingen er ganske god samlet sett, med en liten overvekt av kvinner. Stillingene som daglig leder er også relativt jevnt fordelt mellom kjønnene. Kategoriene "vitenskaplig/faglig personale" og "administrativt personale" domineres imidlertid av kvinner, mens kategorien "teknisk per-

sonale” domineres av menn. Den samlede kjønnsfordelingen har vært stabil siden departementet innførte rapporteringen (2006). I perioden 2006-2010 har derimot prosentandelen årsverk utført av kvinner i kategorien daglig leder økt fra 37 til 47 pst.

De samme museenes styrer viser for 2010 følgende kjønnsprofil (tall i parentes gjelder 2009):

	(i pst.)	
	Kvinner	Menn
Styreleder	21 (18)	79 (82)
Styremedlemmer	45 (43)	55 (57)
Varamedlemmer	51 (53)	49 (47)

Kilde: Institusjonenes rapportering til KUD for 2010.

Tabellen viser stor overvekt av menn i styreledervervene på museumsfeltet, selv om overvekten har minket noe fra 2009. Styremedlemmer og varamedlemmer har en relativt jevn fordeling, selv om menn er i flertall som styremedlemmer og kvinner er i flertall som varamedlemmer. Antallet styrer og styremedlemmer i sektoren som helhet har gått ned de siste årene pga. museumsreformen.

Blant de museene som stiller ut og erverver kunst, får departementet oversikt over hvordan kvinnelige og mannlige kunstnere er representert i utstillinger og nyervervelse. Tall i parentes gjelder 2009:

Kunstnere representert i:	(i pst.)	
	Kvinner	Menn
Faste utstillinger	21 (21)	79 (79)
Temporære utstillinger	42 (41)	58 (59)
Innkjøp/gaver	36 (35)	64 (65)

Kilde: Institusjonenes rapportering til KUD for 2010.

Tabellen viser at mannlige kunstnere er vesentlig mer representert i faste utstillinger enn kvinnelige kunstnere. Kjønnsfordelingen er jevnere når det gjelder temporære utstillinger, mens innkjøp og gaver også domineres av mannlige kunstnere. Fordelingen er tilnærmet lik som i 2009.

Medieområdet

Underliggende virksomheter på medieområdet

Virksomhetene rapporterte følgende tall for 2010:

Virksomhet	(i pst.)					
	Totalt		Lederstillinger		Øvrige stillinger	
	Kvinner	Menn	Kvinner	Menn	Kvinner	Menn
Norsk filminstitutt	50	50	75	25	47	53
Medietilsynet	60	40	40	60	58	42
Lotteri- og stiftelsestilsynet	52	48	33	67	54	46

Totaltallene for virksomhetene viser at minst halvparten av de ansatte er kvinner. I Norsk filminstitutt dominerer kvinnene på ledernivå.

Filmbransjen

Regjeringen har i St.meld. nr. 22 (2006-2007) *Vei-viseren* satt som mål at kvinneandelen i nøkkelposisjoner (manuskript, regi og produsent) skal være minst 40 pst. innen utgangen av 2010. Dette gjelder produksjon av både kinofilm, kortfilm og dokumentarfilm. Begrunnelsen er et rettferdighetsprinsipp om like muligheter for kvinner og

menn, og at en bedre kjønnsbalanse i norsk filmproduksjon vil øke mangfoldet og bidra til at norsk film blir ytterligere forbedret. Stortinget har ved behandlingen av meldingen sluttet seg til dette, jf. Innst. S. nr. 277 (2006-2007).

Målet er nådd for kortfilm og dokumentarfilm, men ikke for kinofilm. Andelen kvinner i nøkkellroller i filmproduksjoner med tilskudd fra Norsk filminstitutt i 2010 var:

	Manusforfatter	Regissør	Produsent	Totalt (i pst.)
Kinofilmer	27	24	31	27
Dokumentarfilmer	45	48	43	45
Kortfilmer	43	43	40	42

Tabellen viser en relativt god kjønnsfordeling når det gjelder kortfilm og dokumentarfilm. Menn er fremdeles dominerende i nøkkelposisjoner innen kinofilm. I 2010 gikk ca. 27 pst. av samlet tildeling for året til kinofilmer med kvinner i nøkkelposisjoner, mens tallene for dokumentarfilm og kortfilm var hhv. 45 pst. og 42 pst.

Norsk filminstitutt arbeider aktivt for å øke andelen kvinner blant norske filmskapere, bl.a. gjennom tiltak som kurs, nettverksbyggende seminarer og filmrekrutteringsstipend. Instituttet praktiserer moderat kjønnskvoltering konsekvent i alle tilskuddsordninger. Filmforskriftene som trådte i kraft f.o.m. 2010 legger vekt på at tildelingene over tid skal bidra til å oppnå målet om likestilling i filmbransjen.

For bl.a. å stimulere til rekruttering av flere kvinnelige filmskapere, vil det i 2012 bli opprettet et talentprogram med tilskudd til regitalenter innen kinofilm, jf. omtale under programkategori 08.30.

Idrettsområdet

Kulturdepartementet støtter opp om likestillingsarbeidet innenfor idretten. Sentrale verdier for norsk idrett er frivillighet, demokrati, lojalitet og likeverd. Likestilling mellom kjønnene er spesielt ivaretatt i lov for Norges idrettsforbund og olympiske og paralympiske komité (NIF). I § 2-4 Kjønnsfordeling heter det bl.a.:

”Ved valg/oppnevning av representanter til årsmøte/ting, samt medlemmer til styre, råd og utvalg mv. i NIF og NIFs organisasjonsledd skal det velges personer fra begge kjønn.”

Likestilling i idretten omfattes også av punkt 2.4 Inkludering i ”Idrettsglede for alle, Idrettspolitisk dokument 2011-2015”.

NIF har i flere sammenhenger vektlagt arbeidet med likestilling innenfor idrettsorganisasjonen. Dette har gitt seg uttrykk både i form av prioritering av aktiviteter for jenter og kvinner og gjennom arbeid for en jevnere kjønnsfordeling blant trenere og tillitsvalgte. En rekke særforbund arbeider aktivt for å aktivisere jenter og kvinner innenfor sine idretter.

Undersøkelser viser at barn og ungdom med innvandrerbakgrunn, spesielt jenter, i mindre grad er medlemmer av idrettslag enn gjennomsnittet i befolkningen for øvrig. Inkludering av innvandrerjenter i idretten prioriteres gjennom departementets ordning med tilskudd til inkludering i idrettslag.

Begge kjønn benytter alle typer idrettsanlegg. Det er anleggseier, i første rekke kommunene, som fordeler trenings- og brukstid.

Idrettsmeldingen som legges fram for Stortinget, vil omhandle generell likestilling på idrettsområdet, bl.a. ved å belyse hvordan inkludering og aktivisering av nye grupper vil kunne sikre en åpen og inkluderende idrett.

Frivillighetsområdet

Forskningsresultat om kjønnsforskjeller i deltakelse i det frivillige organisasjonsliv er omtalt under programkategori 08.15 Samfunns- og frivillighetsformål.

Arbeidet med likestilling i departementet

Målsetting

Det er et mål for Kulturdepartementet å opprettholde en god kjønnsbalanse i de ulike stillingskategoriene. Kulturdepartementet legger også vekt på å utjevne lønnsforskjeller mellom kjønnene.

Kjønnsfordeling lønn

Tabellen nedenfor viser stillinger og brutto månedslønn fordelt på kjønn:

	Fast tilsatte	Kjønnsfordeling (i prosent)		Lønn (i kroner)	
		Menn	Kvinner	Menn	Kvinner
Totalt i virksomheten	131	38	62	48 446	42 933
Toppleidelse (dep.råd, eksp.sjef og kommunikasjonssjef)	8	38	62	81 193	80 322
Mellomleder (avd.direktør)	17	59	41	54 843	49 975
Underdirektør	10	40	60	47 100	46 886
Seniorrådgiver	43	47	53	43 599	41 367
Rådgiver	30	33	67	39 113	37 433
Seniorkonsulent	2		100		37 029
Førstekonsulent	13	8	92	33 083	33 283
Konsulent	2		100		32 254
Andre (byråsjef, spesialrådgiver, direktør, utredn.leder m.m)	6	33	67	72 854	47 083

Det var i 2010 130 fast tilsatte i departementet, og kvinneandelen var på 62 pst.

Fordelingen av mannlige og kvinnelige ansatte varierer imidlertid mellom de ulike avdelingene og stillingskategoriene.

Flere kvinner er de siste årene rekruttert inn i topplederstillinger, og kjønnsfordelingen på dette nivå er nå relativt jevn. Departementet hadde i 2010 åtte toppleidere, hvorav fem kvinner - en departementsråd, tre ekspedisjonssjefer og en kommunikasjonssjef. Det var tre mannlige ekspedisjonssjefer. Kvinneandelen blant mellomlederne var på 41 pst.

De to største gruppene av medarbeidere er seniorrådgivere og rådgivere. Blant seniorrådgivere var andelen kvinner i 2010 53 pst. Mange kvinnelige rådgivere har den senere tiden fått opprykk til seniorrådgivere. Blant rådgiverne var kvinneandelen på 67 pst.

Stillingsgruppene seniorkonsulent, førstekonsulent og konsulent er kvinnedominerte.

Det er i hovedsak i stillingsgruppene mellomleder og seniorrådgiver det finnes forskjeller i den

gjennomsnittlige månedsførtjenesten mellom kvinner og menn.

Deltid

Det var i 2010 tilsatt seks kvinner i deltidsstillinger. En hadde 90 pst. stilling, tre hadde 80 pst., og to hadde 50 pst. stilling. Fire kvinner arbeidet i redusert stilling for en periode.

Det var tilsatt en mann i 80 pst. deltidsstilling. En mann arbeidet i redusert stilling for en periode.

Midlertidig tilsetning

Det var tilsatt seks kvinner i midlertidige stillinger. Dette utgjorde en andel på 7 pst. av de kvinnelige tilsatte.

Det var tilsatt seks menn i midlertidige stillinger. Dette utgjorde en andel på 12 pst. av de mannlige tilsatte.

Legemeldt sykefravær

I 2010 fordelte det legemeldte sykefraværet seg med 5 pst. for kvinner og 2,2 pst. for menn.

Tiltak for å fremme likestilling

Departementet har satt i gang tre sentrale tiltak for å oppnå bedre kjønnsbalanse i ulike stillingskategorier og dermed bidra til å utjevne lønnsforskjeller mellom kjønnene.

Det er påvist lønnsforskjeller mellom mannlige og kvinnelige tilsatte i to stillingsgrupper. Det lokale forhandlingssystemet blir brukt bevisst for

å utjevne lønnsforskjeller mellom kvinner og menn.

Et annet tiltak for bedre likestilling i departementet vil være målrettet rekruttering. I ledergruppene er kvinneandelen relativt høy. Dette vil utgjøre et godt rekrutteringsgrunnlag for framtidige toppledere i departementet.

Et tredje tiltak vil være å skape bedre interne avansementsmuligheter for å jevne ut lønnsforskjellene mellom kjønnene. Viktige virkemidler vil være å gi kvinnelige ansatte kvalifiserende arbeidsoppgaver og tilbud om etterutdanning.

Departementet har påbegynt eller planlagt følgende tiltak:

Tiltak	Status	Bakgrunn	Målsetting	Målgruppe	Forankring	Ansvarlig for gjennomføring	Resultater
Kartlegge likelønns-situasjonen	Påbegynt	Første kartlegging viste lønnsforskjell på 11 pst. i menns favør totalt i departementet	Finne årsaker til lønnsforskjeller	Kvinner	Adm.- og økonomiavdelingen	Personal- og org.-seksjonen	Lønnsforskjellen mellom kvinner og menn er redusert med 13 pst fra 2010 til 2011
Kartlegge kjønnsbalansen ved rekruttering	Påbegynt	Enkelte stillingsgrupper og avdelinger har skjev fordeling i antallet kvinner og menn.	Tilsette personer fra underrepresentert kjønn i den enkelte stillingsgruppe og/eller avdeling	Kvinner og menn	Topp- ledelsen	Avdelings- ledelsen	Langsiktig målsetting. Har ført til jevnere kjønnsbalanse i toppledelse og blant mellomledere
Avansementsmuligheter	Planlagt	Det er overrepresentasjon av kvinner i de laveste stillingskategoriene	Øke kvinners muligheter for å avansere i stillingskategori via etterutdanning og nye oppgaver	Kvinner	Topp- ledelsen	Personal- og org.-seksjonen	Langsiktig målsetting. Vil ta noe tid å se hvordan tiltaket fungerer
Rekruttere personer med nedsatt funksjonsevne	Påbegynt	Det er mulig å rekruttere flere personer med nedsatt funksjonsevne	Tilsette flere personer med nedsatt funksjonsevne	Personer med nedsatt funksjonsevne			Langsiktig målsetting. Andelen tilsatte med nedsatt funksjonsevne har økt noe
Rekruttere personer med ikke-vestlig bakgrunn	Påbegynt	Det er mulig å rekruttere flere personer med ikke-vestlig bakgrunn	Tilsette flere personer med ikke-vestlig bakgrunn	Personer med ikke-vestlig bakgrunn			Langsiktig målsetting. Andelen tilsatte med ikke-vestlig bakgrunn har økt noe

11 Systematiske brukerundersøkelser

Statlige virksomheter med ansvar for publikumsrettede tjenester skal videreutvikle tjenestene bl.a. med sikte på bedre kvalitet, utforming, tilgjengelighet og brukermedvirkning, jf. omtalen under kap. 11 Fornyelse og utvikling av offentlig sektor i Soria Moria-erklæringen av 13. oktober 2005. Statlige virksomheter med ansvar for publikumsrettede tjenester skal gjennomføre systematiske brukerundersøkelser som ledd i ovennevnte arbeid.

Alle underliggende virksomheter på kulturområdet som har ansvar for publikumsrettede tjenester, gjennomfører brukerundersøkelser i større eller mindre grad. Hyppigheten avhenger av hvor ressurskrevende det er for virksomheten å gjennomføre undersøkelsene.

Statlige virksomheter med ansvar for publikumsrettede tjenester skal videreutvikle tjenestene bl.a. med sikte på bedre kvalitet, utforming, tilgjengelighet og brukermedvirkning, jf. omtalen under kap. 11 Fornyelse og utvikling av offentlig sektor i Soria Moria-erklæringen av 13. oktober 2005. Statlige virksomheter med ansvar for publikumsrettede tjenester skal gjennomføre systematiske brukerundersøkelser som ledd i ovennevnte arbeid.

Alle underliggende virksomheter på kulturområdet som har ansvar for publikumsrettede tjenester, gjennomfører brukerundersøkelser i større eller mindre grad. Hyppigheten avhenger av hvor ressurskrevende det er for virksomheten å gjennomføre undersøkelsene.

Rikskonsertene gjennomførte en ny omdømmeundersøkelse på slutten av 2009 der resultatene forelå på nyåret 2010. Omdømmeundersøkelsen tok utgangspunkt i en sammenligning av resultatene fra samme undersøkelse fra 2006. I tillegg ble det i 2010 gjennomført en publikumsundersøkelse. Alle utøvere som er på offentlig turne med Rikskonsertene, får anledning til å gi tilbakemeldinger/evaluering både av Rikskonsertene og arrangørens tilrettelegging og gjennomføring av turne og konsert (reiseopplegg, markedsføring, valg av konsertlokale tekniske forhold m.m.). Dette skjer enten gjennom egne evalueringsmøter og/eller skriftlige tilbakemeldinger.

Publikum gir Riksteatret tilbakemeldinger via epost, via Facebook og andre sosiale medier, samt verbal kontakt i tilknytning til forestillingene. I tillegg har Riksteatret noen mer systematiske brukerkanaler:

- Publikummere på visninger i Nydalen får via Riksteatrets web tilsendt spørsmål i etterkant om hvorvidt de likte stykket, og eventuelt hvorfor / hvorfor ikke.
- Nye publikummere på visninger i Nydalen får i tillegg spørsmål om hvordan de opplevde kvelden; hvordan de ble mottatt, hva de syntes om informasjonen de fikk i forkant av forestillingen, fasilitetene etc.

Som et ledd i arbeidet med å tilrettelegge tjenestene for publikum gjennomfører Nasjonalbiblioteket brukerundersøkelser med to års intervall. Det planlegges en ny undersøkelse i 2011. I 2010 er det gjennomført mindre, nettbaserte undersøkelser i forbindelse med evaluering av bokhylla.no.

Norsk lokalhistorisk institutt gjennomfører brukerundersøkelser hvert fjerde år, og innhenter da informasjon fra de fleste kommunene i Norge. Neste undersøkelse gjelder for 2010 og vil gjennomføres i 2011.

I samarbeid med Sentio Research Norge gjennomførte Norsk lyd- og blindeskriftbibliotek (NLB) høsten 2008 en brukerundersøkelse rettet mot lydbokutlånerne. 500 av NLBs aktive lydbokutlånerne ble intervjuet. Hensikten med undersøkelsen var å kartlegge lånernes bruksmønster, samt å måle tilfredsheten med de ulike tilbudene. Undersøkelsen viser stor grad av tilfredshet med NLBs tilbud. De eldste lånerne er mest fornøyd med tilbudet.

NLB skal gjennomføre en ny, bredt anlagt brukerundersøkelse i 2012.

Vinteren 2009-2010 ble det gjennomført en abonnementsundersøkelse for Språknytt, Språkrådets blad for alle språkinteresserte. Om lag en tredjedel av alle som mottar Språknytt svarte på undersøkelsen. Undersøkelsen viste bl.a. at abonnenter i alle aldersgrupper er mest interessert i å lese om rettskriving, nyheter fra Språkrådet, etymologi og språk i media og kulturlivet. Lærere

er den største enkeltstående kategorien blant abonnentene. Flertallet av lærerne i undersøkelsen har brukt tekster fra Språknytt i undervisninga flere ganger. Når lærerne holdes utenfor, er det blant lesere mellom 30 og 65 år om lag like

mange abonnenter i ulike typer privat virksomhet som i offentlig.

Resultatene av brukerundersøkelsene er viktige for virksomhetene, da de får verdifull informasjon om sine brukere og kan gjennomføre tiltak på bakgrunn av disse.

12 Miljøomtale

Beskrivelse og mål

Kulturdepartementets miljøarbeid og virkemidler omfatter følgende felter:

- museene
- tilskudd til idrettsanlegg og bygninger for kultur og idrett
- estetisk kvalitet i omgivelsene

Mange museer forvalter kulturminner i form av bygninger og anlegg, og flere kulturminner er organisert som museer. Museenes gjenstandsbaserte bevarings- og formidlingsarbeid bidrar til å spre kunnskap om og opplevelse av sammenhenger og endringer i de natur- og kulturbaserte miljøer som omgir oss. Over Kulturdepartementets budsjett gis det nå driftstilskudd direkte til vel 70 museer i det nasjonale museumsnettverket. Under Norsk kulturfond gir Norsk kulturråds fagutvalg for kulturvern tilskudd til prosjektbasert arbeid innen kulturvern.

Fra Kulturdepartementets del av statsbudsjettet blir det bevilget investeringstilskudd til kulturbygg for institusjoner og tiltak som har en nasjonal oppgave, en landsomfattende funksjon eller en viktig landsdelsfunksjon. Midlene gis til nybygg, ombygging og modernisering. Byggeprosjektene skal dekke behovet for forsvarlig areal, økt funksjonalitet, og/eller økt sikkerhet. Bygningene skal ha høy arkitektonisk kvalitet. For å oppnå høy arkitektonisk kvalitet må prosjektene ha visuelle kvaliteter, være funksjonelle og universelt utformet og ta hensyn til omgivelsene. De av byggeprosjektene som gjennomføres av Statsbygg må tilfredsstillende Statsbyggs krav til miljødokumentasjon.

Fra overskuddet fra statlige spill blir det gitt tilskudd til kulturhus og andre bygg for kulturvirksomhet. Midlene forvaltes av fylkeskommunene. I retningslinjene for forvaltningen av midlene stiller departementet krav om at prosjektene som mottar tilskudd må gis en god estetisk utforming i samsvar med bygningenes funksjon og etter regler gitt i plan- og bygningsloven.

I forbindelse med søknad om tilskudd fra spillemidlene til anlegg for idrett og fysisk aktivitet

skal det gjennomføres en idrettsfunksjonell forhåndsgodkjenning av planer for idrettsanlegget. Departementet utfører slik forhåndsgodkjenning av større idrettsanlegg. I tillegg til det idrettsfunksjonelle skal estetiske og miljømessige forhold vektlegges. De temaer som søkeren skal redegjøre for er miljøstyring, materialvalg, energi, avfall, transport og naturinngrep.

Rapport 2010

Statsbygg hadde i 2010 ansvar for følgende byggeprosjekter som ble finansiert med tilskudd fra Kulturdepartementet: Østsamisk museum, Norsk Bergverksmuseum og Senter for nordlige folk (tidligere Ája Samisk Senter). Maihaugen sto for istandsettingen av den kulturhistoriske hovedbygningen på Aulestad, Karoline og Bjørnstjerne Bjørnsons hjem.

Departementet har i 2010 behandlet 229 søknader om idrettsfunksjonell forhåndsgodkjenning av større idrettsanlegg hvor miljømessige forhold har blitt vurdert.

For bruk i planarbeidet for etablering av idrettsanlegg brukes det to veiledere:

- ”Miljøhensyn ved bygging og rehabilitering av idrettsbygg”
- ”Miljøriktige idrettsbygg”

Disse veilederne retter seg mot byggherrer, bl.a. kommuner og idrettslag, deres rådgivere og entreprenører som skal planlegge, prosjektere og gjennomføre bygging eller rehabilitering av idrettsbygg.

Prosjekt Hvit Vinter er Skiidrettens engasjement i miljø- og klimaspørsmål. Kulturdepartementet støtter prosjektet med kr 100 000 per år i fire år – fra og med 2008 til og med 2011.

Kunst i Offentlige rom – KORO har mål, policy og tiltak for miljøledelse. KORO innarbeidet miljøhensyn og miljøkrav i kunstprosjekter som institusjonen har ansvar for, bl.a. krav om begrensnings av miljøbelastninger, reduksjon i bruk av helse- og miljøskadelige stoffer, miljøbevisst materialbruk, og krav om å motvirke tap eller skade på verneverdige kulturminner. KORO har også lagt vekt på

miljøvennlig drift av egne lokaler. KOROS ansvar for oppfølging av "Grønn stat", miljøledelse i staten er fulgt opp i 2010, bl.a. ved utarbeidelse av plan for konkrete tiltak innenfor egen virksomhet og i kunstprosjekter som KORO har ansvaret for.

De siste årene har interessen for og innsatsen på feltene arkitektur og design økt betraktelig. Høsten 2009 ble regjeringens arkitekturplan arkitektur.nå lansert – som det første politiske dokument fra regjeringen på arkitekturfeltet i Norge. Dokumentet understreker behovet for en ny, helhetlig arkitekturpolitikk. Det favner bredt med utgangspunkt i en bred definisjon av arkitekturbegrepet – de menneskeskapte omgivelser i vid forstand. 13 departementer har samarbeidet om dokumentet og deltar i oppfølgingen av en rekke tiltak på følgende seks innsatsområder:

- miljø- og energivennlige løsninger skal prege arkitekturen
- byer og tettsteder skal utvikles med arkitektur av god kvalitet
- staten skal ivareta kulturmiljø og bygningsarv
- kunnskap, kompetanse og formidling skal løfte arkitekturen
- staten skal være et forbilde
- norsk arkitektur skal være synlig internasjonalt

Visjonen for den statlige arkitekturpolitikken er at god arkitektur skal bidra til høy livskvalitet, og gi attraktive, funksjonelle og universelt utformede byggverk og omgivelser. Arkitekturen skal bidra til velferd, bærekraft og verdiskaping. Et siktemål med dokumentet er å bidra til god koordinering og samarbeid på tvers av forvaltningsgrenser og effektivisere og styrke den samlede innsatsen på arkitekturfeltet.

Kulturdepartementet leder og koordinerer arbeidet med arkitekturpolitikken, der de enkelte

departementer og deres underliggende etater er ansvarlige for oppfølgingen av tiltak. Blant Kulturdepartementets institusjoner er det Norsk Form som har en sentral rolle i oppfølgingen av relevante tiltak innenfor arkitekturfeltet. Norsk Form skal bl.a. styrke arbeidet med by- og stedsutvikling og utforming og bruk av det offentlige rom. Det er et mål å bidra til at kommunenes kompetanse heves på disse områder – spesielt med tanke på barn, unge og eldre. Arbeidsfeltet ble i 2010 samordnet i form av et byutviklingsprogram kalt BYlab. BYlab inngår i regjeringens arkitekturplan arkitektur.nå.

Handlingsplan for miljø- og samfunnsansvar i offentlige anskaffelser

Kulturdepartementet har som mål å gjennomføre sine oppgaver med så liten negativ miljøpåvirkning som mulig. Miljøhensyn skal ivaretas i planlegging og gjennomføring av alle innkjøps-, drifts- og produksjonsaktiviteter. Miljøledelse ble innført som en del av det løpende lederansvaret i 2003. Dette innebærer bl.a. at ledere og medarbeidere i departementet forplikter seg til å ta miljøhensyn i sitt daglige virke.

Departementet har i senere tid hatt økt fokus på bevisstgjøring og forståelse for god miljøledelse. Som et tiltak har departementet tilbudt kompetanseheving for enkelte tilsatte som arbeider med innkjøp. Kulturdepartementet bruker de etablerte returordningene som er etablert i regjeringsskvartalet og foretar avrop på rammeavtaler fra leverandører som er godkjente miljøbedrifter.

Fra og med 2010 deltar Kulturdepartementet i et nyetablert forum som har som mål å bidra til en mer miljøvennlig drift i departementsfelleskapet.

Kulturdepartementet

t i l r å r :

1. I Prop. 1 S om statsbudsjettet for år 2012 føres opp de summene som er nevnt i et framlagt forslag:

a. Sum utgifter under kap. 300–339	kr	8 858 852 000
b. Sum inntekter under kap. 3300–3339, 5568	kr	964 099 000

Forslag

til vedtak om bevilgning for budsjettåret 2012, kapitlene 300–339, 3300–3339, 5568

I

Utgifter:

Kap.	Post	Kroner	Kroner
Administrasjon			
300	Kulturdepartementet		
	01 Driftsutgifter	111 350 000	
	21 Spesielle driftsutgifter	3 712 000	115 062 000
	Sum Administrasjon		115 062 000
Samfunns- og frivillighetsformål			
310	Tilskudd til trossamfunn m.m.		
	70 Tilskudd til tros- og livssynssamfunn, <i>overslagsbevilgning</i>	207 616 000	
	76 Tilskudd til råd for tro og livssyn	5 540 000	213 156 000
314	Kultur og samfunn		
	71 Kultur og næringsprosjekter	8 033 000	
	72 Kultursamarbeid i nordområdene	9 567 000	
	75 Kultur i inkluderende arbeidsliv	5 485 000	
	79 Ymse kultur og samfunnsformål	10 768 000	33 853 000
315	Frivillighetsformål		
	70 Merverdiavgiftskompensasjon til frivillige organisasjoner	627 500 000	
	71 Tilskudd til frivilligsentraler	110 811 000	
	72 Tilskudd til frivillig virksomhet for barn og unge	50 952 000	
	73 Tilskudd til sekretariat for frivillige organisasjoners interessepolitiske virksomhet	4 394 000	
	74 Frivillighetsregister, <i>kan overføres</i>	3 329 000	
	77 Forskning på sivilsamfunn og frivillig sektor	7 073 000	
	79 Ymse frivillighetsformål	5 414 000	

Kap.	Post	Kroner	Kroner
	82		
	Merverdiavgiftskompensasjon ved bygging av idrettsanlegg	61 850 000	871 323 000
	Sum Samfunns- og frivillighetsformål		1 118 332 000
	Kulturformål		
320	Allmenne kulturformål		
	01	Driftsutgifter, <i>kan nyttes under post 77</i>	112 471 000
	21	Forskning og utredning	5 500 000
	51	Fond for lyd og bilde	30 530 000
	52	Norges forskningsråd	4 910 000
	53	Sametinget	70 379 000
	55	Norsk kulturfond-ettårig prosjekttilskudd, <i>kan nyttes under post 56</i>	45 906 000
	56	Norsk kulturfond-flerårig prosjekttilskudd, <i>kan nyttes under post 55</i>	22 854 000
	60	Den kulturelle spaserstokken og kulturkort for ungdom	19 250 000
	73	Nasjonale kulturbygg, <i>kan overføres</i>	168 500 000
	74	Tilskudd til tiltak under Norsk kulturråd, <i>kan overføres</i>	218 743 000
	75	Kulturprogram, <i>kan overføres</i>	10 977 000
	77	Prosjekt- og utviklingstiltak på museums- og arkivfeltet, <i>kan nyttes under post 01</i>	35 360 000
	78	Ymse faste tiltak	29 714 000
	79	Til disposisjon, <i>kan nyttes under post 01</i>	7 283 000
	82	Nobels Fredssenter	26 949 000
	84	Pilegrimssatsing	5 315 000
			814 641 000
321	Kunstnerformål		
	01	Driftsutgifter	14 801 000
	72	Stipend basert på gjennomført kunstutdanning, <i>overslagsbevilgning</i>	16 335 000
	73	Kunstnerstipend m.m., <i>kan overføres</i>	121 811 000
	74	Garantiinntekter, <i>overslagsbevilgning</i>	111 226 000
	75	Vederlagsordninger	147 832 000
			412 005 000
322	Billedkunst, kunsthåndverk og offentlig rom		
	01	Driftsutgifter	14 791 000
	50	Kunst i offentlige rom	18 860 000

Kap.	Post	Kroner	Kroner	
	55	Norsk kulturfond	29 220 000	
	72	Knutepunktinstitusjoner	5 525 000	
	73	Nasjonalmuseet for kunst, arkitektur og design	260 239 000	
	75	Offentlig rom, arkitektur og design	33 139 000	
	78	Ymse faste tiltak	40 108 000	401 882 000
323		Musikkformål		
	01	Driftsutgifter	158 315 000	
	55	Norsk kulturfond-ettårig prosjektilskudd, <i>kan nyttes under post 56</i>	144 490 000	
	56	Norsk kulturfond-flerårig prosjektilskudd, <i>kan nyttes under post 55</i>	20 261 000	
	70	Nasjonale institusjoner	242 304 000	
	71	Region-/landsdelsinstitusjoner	257 203 000	
	72	Knutepunktinstitusjoner	72 854 000	
	74	Landsdelsmusikere i Nord-Norge	18 244 000	
	78	Ymse faste tiltak	105 146 000	1 018 817 000
324		Scenekunstformål		
	01	Driftsutgifter	63 634 000	
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	70 350 000	
	55	Norsk kulturfond-ettårig prosjektilskudd, <i>kan nyttes under post 56</i>	90 417 000	
	56	Norsk kulturråd-flerårig prosjektilskudd, <i>kan nyttes under post 55</i>	16 013 000	
	70	Nasjonale institusjoner	927 653 000	
	71	Region-/landsdelsinstitusjoner	351 014 000	
	72	Knutepunktinstitusjoner	3 733 000	
	73	Region- og distriktsopera	50 858 000	
	78	Ymse faste tiltak	143 458 000	1 717 130 000
326		Språk-, litteratur- og bibliotekformål		
	01	Driftsutgifter, <i>kan nyttes under post 77</i>	494 778 000	
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	24 154 000	
	55	Norsk kulturfond	160 672 000	
	72	Knutepunktinstitusjoner	2 628 000	
	73	Noregs Mållag	3 738 000	
	74	Det Norske Samlaget	14 360 000	

Kap.	Post	Kroner	Kroner	
	75	Norsk Ordbok 2014 og Det Norske Akademis store ordbok	19 819 000	
	76	Ibsenpris m.m.	5 230 000	
	77	Prosjekt- og utviklingstiltak, <i>kan nyttes under post 01</i>	12 527 000	
	78	Ymse faste tiltak	103 339 000	841 245 000
328		Museums- og andre kulturvernformål		
	55	Norsk kulturfond	10 121 000	
	70	Det nasjonale museumsnettverket	908 021 000	
	78	Ymse faste tiltak	30 873 000	949 015 000
329		Arkivformål		
	01	Driftsutgifter	297 915 000	
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	7 834 000	
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	9 875 000	
	78	Ymse faste tiltak	8 501 000	324 125 000
		Sum Kulturformål		6 478 860 000
		Medieformål		
334		Film- og medieformål		
	01	Driftsutgifter	141 682 000	
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	8 017 000	
	50	Filmfondet, <i>kan nyttes under post 71</i>	412 931 000	
	51	Audiovisuelle produksjoner	10 130 000	
	71	Filmtiltak m.m., <i>kan overføres, kan nyttes under post 50</i>	30 532 000	
	73	Regional filmsatsing	51 743 000	
	75	Medieprogram, <i>kan overføres</i>	24 615 000	
	78	Ymse faste tiltak	25 964 000	
	79	Til disposisjon	1 185 000	706 799 000
335		Pressestøtte		
	71	Produksjonstilskudd	287 944 000	
	73	Anvendt medieforskning og etterutdanning	12 924 000	
	75	Tilskudd til samiske aviser	23 367 000	
	76	Tilskudd til minoritetsspråklige publikasjoner	818 000	
	77	Distribusjonstilskudd til avisene i Finnmark	1 855 000	326 908 000

Kap.	Post	Kroner	Kroner
337	Kompensasjon for kopiering til privat bruk		
	70 Kompensasjon	42 423 000	42 423 000
339	Lotteri- og stiftelsestilsynet		
	01 Driftsutgifter	63 315 000	
	21 Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	7 153 000	70 468 000
	Sum Medieformål		1 146 598 000
	Sum departementets utgifter		8 858 852 000

Inntekter:

Kap.	Post	Kroner	Kroner
Administrasjon			
3300	Kulturdepartementet		
	01 Ymse inntekter	70 000	70 000
	Sum Administrasjon		70 000
Kulturformål			
3320	Allmenne kulturformål		
	01 Ymse inntekter	1 371 000	1 371 000
3322	Billedkunst, kunsthåndverk og offentlig rom		
	01 Ymse inntekter	109 000	109 000
3323	Musikkformål		
	01 Ymse inntekter	29 312 000	29 312 000
3324	Scenekunstformål		
	01 Ymse inntekter	109 000	
	02 Billett- og salgsinntekter m.m.	27 531 000	27 640 000
3326	Språk-, litteratur- og bibliotekformål		
	01 Ymse inntekter	8 354 000	8 354 000
3329	Arkivformål		
	01 Ymse inntekter	5 368 000	
	02 Inntekter ved oppdrag	7 834 000	13 202 000
	Sum Kulturformål		79 988 000
Medieformål			
3334	Film- og medieformål		
	01 Ymse inntekter	9 793 000	

Kap.	Post	Kroner	Kroner	
	02	Inntekter ved oppdrag	8 017 000	
	70	Gebyr	15 500 000	33 310 000
3339		Inntekter fra spill, lotterier og stiftelser		
	01	Spilleoverskudd fra Norsk Tipping AS	770 133 000	
	02	Gebyr-lotterier	6 720 000	
	04	Gebyr-stiftelser	260 000	
	07	Inntekter ved oppdrag	7 153 000	784 266 000
		Sum Medieformål		817 576 000
Skatter og avgifter				
5568		Sektoravgifter under Kulturdepartementet		
	71	Årsavgift-stiftelser	19 784 000	
	72	Vederlag TV2	10 130 000	
	73	Refusjon-Norsk Rikstotto og Norsk Tipping AS	36 551 000	66 465 000
		Sum Skatter og avgifter		66 465 000
Sum departementets inntekter				964 099 000

Fullmakter til å overskride gitte bevilgninger

II

Merinntektsfullmakter

Stortinget samtykker i at Kulturdepartementet i 2012 kan:

1. overskride bevilgningen under	mot tilsvarende merinntekt under
kap. 300 post 01	kap. 3300 post 01
kap. 320 post 01	kap. 3320 postene 01 og 03
kap. 322 post 01	kap. 3322 post 01
kap. 323 post 01	kap. 3323 post 01
kap. 324 post 01	kap. 3324 post 01
kap. 326 post 01	kap. 3326 post 01
kap. 329 post 01	kap. 3329 post 01
kap. 334 post 01	kap. 3334 post 01
kap. 339 post 01	kap. 5568 post 73
2. overskride bevilgningen under kap. 324 Scenekunstformål, post 21 Spesielle driftsutgifter med et beløp som tilsvarer alle merinntektene på kap. 3324, post 02 Billett- og salgsinntekter. Ubrukte merinntekter kan regnes med ved utregning av overførbart beløp på post 21.	
3. overskride bevilgningene under post 21 Spesielle driftsutgifter under kap. 329, kap. 334, og kap. 339 med et beløp som tilsvarer alle merinntektene på hhv. kap. 3329, post 02 Inntekter ved oppdrag, kap. 3334, post 02 Inntekter ved oppdrag og kap. 3339, post 07 Inntekter ved oppdrag. Ubrukte merinntekter kan regnes med ved utregning av overførbart beløp på post 21.	

Fullmakter til å pådra staten forpliktelser utover gitte bevilgninger

III

Tilsagnsfullmakter

Stortinget samtykker i at Kulturdepartementet i 2012 kan gi tilsagn om tilskudd utover gitte bevilgninger, men slik at samlet ramme for nye tilsagn og gammelt ansvar ikke overstiger følgende beløp:

Kap.	Post	Betegnelse	Samlet ramme
320		Allmenne kulturformål	
	73	Nasjonale kulturbygg	470,3 mill. kroner
322		Billedkunst, kunsthåndverk og offentlig rom	
	50	Kunst i offentlige rom	23,0 mill. kroner
328		Allmenne kulturformål	
	78	Ymse faste tiltak	17,3 mill. kroner

IV

Dekning av forsikringstilfelle

Stortinget samtykker i at Kongen i 2012 kan inngå avtaler om forsikringsansvar i forbindelse med større utenlandske utstillinger innenfor en samlet ramme for nytt og gammelt ansvar som ikke må overstige 4 000 mill. kroner.

Andre fullmakter

V

Fastsetting av fordelingsnøkler for visse tilskudd

Stortinget fastsetter følgende fordelingsnøkler for 2012:

1. Det ordinære offentlige driftstilskuddet til region-/landsdelsinstitusjoner fordeles mellom de offentlige tilskuddspartene med 70 pst. på staten og 30 pst. på regionen, jf. kap. 323 Musikkformål, post 71 Region-/landsdelsinstitusjoner og kap. 324 Scenekunstformål, post 71 Region-/landsdelsinstitusjoner.
2. Det ordinære offentlige driftstilskuddet til de nordnorske knutepunktinstitusjonene med unntak av Nordnorsk Kunstmuseum, fordeles mellom de offentlige tilskuddspartene med 70 pst. på staten og 30 pst. på regionen, jf. kap. 322 Billedkunst, kunsthåndverk og offentlig rom, post 72 Knutepunktinstitusjoner og kap. 323 Musikkformål, post 72 Knutepunktinstitusjoner.

3. Det ordinære offentlige driftstilskuddet til de øvrige knutepunktinstitusjonene fordeles mellom de offentlige tilskuddspartene med 60 pst. på staten og 40 pst. på regionen, jf. kap. 323 Musikkformål, post 72 Knutepunktinstitusjoner, kap. 324 Scenekunstformål, post 72 Knutepunktinstitusjoner, kap. 326 Språk-, litteratur- og bibliotekformål, post 72 Knutepunktinstitusjoner og kap. 328 Museums- og andre kulturvernformål, post 70 Det nasjonale museumsnettverket.
4. Det offentlige driftstilskuddet til region- og distriktsoperatiltak fordeles mellom de offentlige tilskuddspartene med 70 pst. på staten og 30 pst. på regionen, jf. kap. 324 Scenekunstformål, post 73 Region- og distriktsopera.

VI

Fastsetting av gebyrer og avgifter m.m.

Stortinget samtykker i at for 2012 skal:

1. gebyret for merking og registrering av hver kopi av et videogram for utleie eller salg være 0,60 kroner. Kulturdepartementet kan sette ned eller frita for gebyr i visse tilfelle.
2. avgiften pr. videogram for omsetning i næring til Norsk kino- og filmfond være 3,50 kroner.
3. kringkastingsavgiften for fjernsynsmottakere være 2 389 kroner ekskl. merverdiavgift. Tilleggsavgiften ved forsinket betaling av kringkastingsavgiften og når melding ikke blir gitt etter reglene i lov av 4. desember 1992 nr. 127 om kringkasting § 8-1 andre ledd, skal være 15 pst. av kringkastingsavgiften.

Vedlegg 1

**Oversikt over tiltak det foreslås midler til i 2012 under
kap. 320, post 74 Tilskudd til tiltak under Norsk kulturråd
og hvilke beløp det ble avsatt til disse i 2011**

Tiltak	(i 1 000 kr) Tilskudd 2011
Allmenne kulturformål:	
Center for Afrikansk Kulturformidling (CAK)	2 234
Folkeakademiernes Landsforbund	7 334
The Thor Heyerdahl Institute	1 159
Kulturtiltak på Svalbard (Longyearbyen lokalstyre)	162
Nordland Akademi for Kunst og Kultur	1 228
Norges Døveforbund, kulturarbeid	830
Norsk kulturforum (NOKU)	842
Norske Festivaler BA	532
Norske Kirkeakademiers Fellesråd	1 800
Seanse – senter for kunstproduksjon.	500
Stiftelsen Arkivet	1 251
Voksenåsen – kulturvirksomhet	750
Billedkunst og kunsthåndverk:	
Barnas Historie, Kunst og Kultur	3 682
Birka	1 804
Fotogalleriet	1 154
Kunst på Arbeidsplassen	812
Landsforeningen Norske Malere	1 536
Nordic Light – International Festival of Photography	500
Norsk Billedhoggerforenings Skulpturkontor	1 512
Norsk kritikerlag (kunstkritikk.no)	722
Norske Grafikere (NG)	1 657
Norske Kunstforeninger (NKLF)	4 964
Norske Kunsthåndverkere	8 692

(i 1 000 kr)

Tiltak	Tilskudd 2011
Norske Tekstilkunstnere	1 271
Samorganisasjon for kunstformidling i Nord-Norge - SKINN	1 939
Tegnerforbundet	1 536
Unge Kunstneres Samfund (UKS)	2 904
Musikkformål:	
Aktivitetsmidler til kor	1 159
Bok- og blueshus, Notodden	1 489
Brak – Bergen Rock Aktører	1 064
Cosmopolite Scene	2 002
Det Norske Solistkor	1 210
Dokkhuset Scene ¹	
Kompetansesentre for rytmisk musikk	5 155
Kor Vest	810
Midtnorsk Jazzsenter	1 951
Musikk og ungdom	665
Nordic Voices	710
Norsk Jazzarkiv	1 207
Norsk Komponistforening – tilskudd trykking av noter	426
Norsk Visearkiv	1 722
NOTAM – norsk senter for teknologi i musikk og kunst	4 314
Ny Musikk	3 192
Regionalt senter for kirkemusikk i Bodø	306
Samspill – International Music Network	958
Strunkeveko	50
Sørnorsk Jazzsenter	1 695
Tilskudd til kjøp av musikkinstrumenter for skolekorps	10 250
Tilskudd til landsomfattende musikkorganisasjoner	27 632
Tilskuddsordning for utstyr	30 930
Trondheim Jazzorkester	1 901
Trondheim Voices	710
Vestnorsk Jazzsenter	2 857
Vocal Nord	560
Østnorsk Jazzsenter	2 503

Tiltak	Tilskudd 2011
(i 1 000 kr)	
Scenekunstformål:	
ASSITEJ Norge	442
Buskerud Teater	843
Dansearena Nord ²	
Døvetolking av teaterforestillinger	373
Grenland Friteater/Porsgrunn Internasjonale Teaterfestival	4 788
Landsforbundet Teatrets Venner	348
Markedet for Scenekunst, Sandefjord	204
Rom for Dans	1 596
Studium Actoris	932
Tilskuddsordningen for historiske spill/friluftspill	3 402
Unima Norge	450
Litteratur og språk:	
Agenda X Skriveverksted	1 276
Bjørnsonakademiet	412
Bjørnsonfestivalen	1 793
Bokbyen i Fjærland	333
Bokbyen ved Skagerak	333
Foreningen !Les	2 861
Leser søker bok, Foreningen	5 671
Norsk Barnebokforum (IBBY Norge)	75
Museums- og kulturvernformål:	
VilVite – Bergen Vitensenter – skolesekkmidler	996
Emanuel Vigelands Museum	192
Falstadsenteret	500
Landslaget for lokalhistorie	434
Midtnorsk Vitensenter – skolesekkmidler	1 493
Nordnorsk Vitensenter – skolesekkmidler	996
Norges Husflidslag	12 392
Norges kulturvernforbund inkl. den norske kulturminnedagen	735
Norges museumsforbund, inkl. Museum of the Year Award	1 360
Norsk Folkeminnelag	80

(i 1 000 kr)

Tiltak	Tilskudd 2011
Norsk ICOM	274
Tidsskriftet Museumsnytt	737
Arkivformål:	
Landslaget for lokal- og privatarkiv	475
Sum:	207 531

¹ Det foreslås et tilskudd på 0,8 mill. kroner i 2012.

² Det foreslås et tilskudd på 0,5 mill. kroner i 2012.

Vedlegg 2**Oversikt over tiltak det foreslås midler til i 2012
under 78-postene**

Tiltak	(i 1 000 kr)	
	Tilskudd 2011	Forslag 2012
Kap. 320 Allmenne kulturformål:		
Ars Baltica – årlig kontingent	24	25
Finsk-norsk kulturinstitutt	115	119
Foreningen Norden	4 121	4 248
Fransk-norsk kultursamarbeid	516	532
Inkluderings tiltak – for senere fordeling		5 500
Nordisk informasjonskontor i Nord-Norge	719	741
Nordisk Informasjonskontor i Sør-Norge	258	266
Norsk Publikumsutvikling	850	876
Norsk Revy faglig Senter/Norsk Revy festival	2 128	2 194
Norsk teater- og orkesterforening (NTO)	426	439
Norske dansekunstneres internasjonale arbeid	55	57
Norsk-finsk kulturfond	115	119
Norsk-islandsk kultursamarbeid	1 359	1 401
Scene Finnmark	1 000	1 500
Ungdommens Kultur mønstring	8 126	8 377
UFS Verftet	2 250	2 320
Utviklingsprosjekt kulturaktiviteter i kriminalomsorgen	1 000	1 000
Sum:	23 062	29 714
Kap. 322 Billedkunst, kunsthåndverk og offentlig rom:		
Bergen Kunsthall	6 359	8 206
Bomuldsfabriken Kunsthall	2 192	2 260
Kunstneres Hus	6 769	6 979
Nordisk kunstnersenter Dalsåsen (NKD)	2 797	2 884
RAM Galleri	1 343	1 385
Statens Kunstutstilling, Norske Billedkunstnere	4 543	4 684

(i 1 000 kr)

Tiltak	Tilskudd 2011	Forslag 2012
Office for Contemporary Art, Norway (OCA)	11 216	11 563
Vestfossen Kunstlaboratorium	1 847	2 147
Sum:	37 066	40 108
Kap. 323 Musikkformål:		
Arne Nordheims Komponistpris	125	125
Det Norske Kammerorkester	7 154	7 376
Dissimilis kultur- og kompetansesenter	2 102	3 000
Dronning Sonjas Internasjonale Musikkonkurranse og Prinsesse Astrids Musikkpris	2 321	2 393
MIC Norsk musikkinformasjon	9 421	9 713
Music Export Norway	6 186	6 378
Nasjonal Jazzscene	8 171	8 424
Noregs Ungdomslag	500	516
Norges musikkhøgskole, praktikantplasser	1 012	1 043
Norsk Jazzforum	8 181	8 435
Norsk Musikkråd	4 124	4 252
Ole Bull Akademiet	3 298	3 400
Riksscenen – scene for nasjonal og internasjonal folkemusikk, joik og folkedans	20 560	21 797
Rock City Namsos	3 724	3 839
Rådet for folkemusikk og folkedans	10 615	11 315
Tilskuddsordning for utenlandsturneer		4 000
TrondheimSolistene	2 764	2 850
ULTIMA – husleietilskudd	1 833	1 890
World Music Festival		4 400
Sum:	92 091	105 146
Kap. 324 Scenekunstformål:		
Akershus Teater	5 662	6 500
BIT Teatergarasjen	4 785	4 933
Black Box Teater	3 318	3 421
Brageteatret	9 764	10 964
Danseinformasjonen	3 783	3 900
Dansens Hus	32 580	33 589
Danse- og teatersentrum	2 730	2 815
Dramatikkens Hus	11 858	12 226

Tiltak	(i 1 000 kr)	
	Tilskudd 2011	Forslag 2012
Nordic Black Theatre	6 280	6 475
Nordland Teater – husleietilskudd	2 025	2 088
Norsk scenekunstbruk	13 013	13 416
Norsk Skuespillersenter	1 641	1 692
Norsk teaterråd	13 681	14 105
PRODA (Profesjonell Dansetrening)	2 049	2 113
Skuespiller- og danserallianse		3 000
Teater Manu	11 852	12 219
Teaterhuset Avant Garden	3 206	3 305
Østfold Teater	6 496	6 697
Sum:	134 723	143 458
Kap. 326 Språk-, litteratur- og bibliotekformål:		
Bibliotekteneste for innvandrere og flyktninger	8 886	9 161
Bibliotekteneste i fengsel	19 671	20 281
Bibliotekteneste på Svalbard	274	282
Den Norske Forfatterforening – ytringsfrihetspris	212	219
Døves Tidsskrift	311	321
Finsk bibliotekteneste	376	388
Inkluderingsiltak – for senere fordeling		3 000
Kainun institutti – Kvensk institutt	4 823	4 973
Kristelig Pressekontor (KPK)	495	510
Kristent Arbeid Blant Blinde og svaksynte - KABB	1 864	1 922
KUDs premiering av barne- og ungdomsbøker	298	307
Landsforbundet for kombinert syns- og hørselshemmede/døvblinde	265	273
Landssamanslutninga av nynorskkommunar	986	1 017
Lyd- og videoboktiltak	738	761
Nordisk råds litteraturpris	121	125
Nord-Sør-biblioteket	457	471
Norges Blindeforbund – Punktskriftrykkeri	4 916	5 068
NORLA – Senter for norsk skjønn- og faglitteratur i utlandet	11 042	11 384
Norsk barnebokinstitutt	6 646	6 852
Norsk Bibliotekforening	241	248
Norsk Forfattersentrum	11 365	11 718
Offentlig utvalg for blindeskrift	709	731

(i 1 000 kr)

Tiltak	Tilskudd 2011	Forslag 2012
Oppfølging av språkmeldingen	2 578	2 658
Riksmålsforbundet	289	298
Ruijan Kaiku – kvensk avis	1 000	1 031
Stedsnavnstjenesten, Statens kartverk	3 463	3 570
Stiftinga Nynorsk Pressekontor	4 278	4 778
Tiltak for døvblinde (Foreningen Norges døvblinde)	4 550	4 691
Videogram for døve	6 112	6 301
Sum:	96 966	103 339
Kap. 328 Museums- og andre kulturvernformål:		
Fullriggeren Sørlandet	4 371	4 507
Grunnlovsjubileet – inventarprosjektet ved Eidsvollsbygningen		7 400
Jødisk museum i Oslo	2 491	2 568
Norsk Skogfinsk Museum	2 467	2 543
Seilskipet Statsraad Lehmkuhl	5 038	5 194
Skibladner	825	851
Skoleskipet Christian Radich	4 420	4 557
Skværriggerne – vedlikehold	3 093	3 189
Årets norske museum	62	64
Sum:	22 767	30 873
Kap. 329 Arkivformål:		
Arbeiderbevegelsens Arkiv og Bibliotek	6 255	6 755
Misjonsarkivet	491	506
Stiftelsen Asta	1 203	1 240
Sum:	7 949	8 501
Kap. 334 Film- og medieformål:		
Tilskudd til diverse filmkulturelle tiltak, forvaltes av Norsk filminstitutt	2 680	2 700
Støtte til deltakelse på kurs m.m., forvaltes av Norsk filminstitutt	1 570	1 600
Nordisk Film- og TV-fond	7 503	7 800
Eurimages – Europarådets samproduksjonsfond	3 532	3 670
Det Europeiske Audiovisuelle Observatoriet	325	300
Statistisk sentralbyrå: Norsk mediebarometer	1 480	1 480
Medienorge, statistikk-database	1 765	1 810
Kulturdepartementet sin nynorskpris for journalistar	275	275

(i 1 000 kr)

Tiltak	Tilskudd 2011	Forslag 2012
Telefonavis Norges Blindforbund	550	565
Nordiske Mediedager	410	410
Riodagene	50	50
Ulike film- og medietiltak, inkl. filmvederlagsavtalen	5 242	5 304
Sum:	25 183	25 964

Vedlegg 3**Omtale av ledernes ansettelsesvilkår i heleide statlige foretak**

Nedenfor redegjøres det for daglig leders ansettelsesvilkår i de heleide statlige foretakene som ligger under Kulturdepartementet. Med heleid statlig foretak forstås her aksjeselskap eid av staten ved Kulturdepartementet. Med den forut-

setning som er nevnt ovenfor, gis det opplysninger om daglig leders ansettelsesvilkår i Den Norske Opera & Ballett AS, Nationaltheatret AS, Norsk Tipping AS og NRK AS.

Den Norske Opera & Ballett AS – administrerende direktør Tom Remlov

Årslønn	kr 1 303 088
Lønn i oppsigelsestiden	Rett til ventelønn ved åremålsperiodens utløp dersom han ikke straks har rett til løpende pensjon. Rett til ventelønn etter denne avtale inntretr også om tjenesteforholdet opphører fra et tidligere tidspunkt enn avtalt. Ventelønnen utgjør inntil 80 pst. av avtalt lønn. Ved eventuell overgang til stilling med lavere lønn enn ventelønnen, har han rett til å få utbetalt differansen. Ved eventuell overgang til stilling med høyere lønn, eller har oppbåret ventelønn i 2 år, opphører ventelønnen.
Spesielle vilkår	Arbeidsgiver dekker bredbåndsabonnement og mobiltelefon. For begge regnes 20 pst. som privatandel.
Pensjon	Ordinær pensjonsopptjening ihht. kollektiv pensjonsordning i Vital forsikring.

Nationaltheatret AS – teatersjef Hanne Tømte

Årslønn	kr 1 079 500 Inkluderer arbeid som instruktør for oppsetninger ved eget teater.
Lønn i oppsigelsestiden	Opptjening av 3 måneders ventelønn per år begrenset oppad til 12 måneder. Ventelønn avkortes ved overgang til annet lønnet arbeid. Ventelønn utbetales ikke hvis avgangen skyldes forhold som teatersjefen selv er ansvarlig for.
Spesielle vilkår	Fri telefon og avis.
Pensjon	Pensjonsordning i Vital forsikring med full opptjening etter 30 år.

Norsk Tipping AS – administrerende direktør Torbjørn Almlid

Årslønn	kr 2 090 000
Lønn i oppsigelsestiden	Ved ordinær oppsigelse/fratredelse før fylte 65 år ytes et sluttvederlag tilsvarende 3 månedslønner. Ved ufrivillig fratredelse skal det gis et sluttvederlag på inntil 12 månedslønner dersom ikke annet avtales særskilt i forbindelse med fratredelse.
Pensjon	Pensjonsytelsen ved fylte 65 år skal tilsvare 66 pst. av 20 G. Fratredelse før fylte 65 år gir lavere pensjonsnivå.

NRK AS – kringkastingssjef Hans Tore Bjerkaas

Årslønn	kr 2 147 418
Lønn i oppsigelsestiden	1 år ved fratredelse etter minimum 3 års ansettelse.
Pensjon	Avtalt pensjonsalder 60 år med alderspensjon tilsvarende 70 pst. av pensjonsgrunnlaget. Ordinære opptjeningsvilkår.

Offentlige institusjoner kan bestille flere
eksemplarer fra:
Departementenes servicesenter
Internett: www.publikasjoner.dep.no
E-post: publikasjonsbestilling@dss.dep.no
Telefon: 22 24 20 00

Opplysninger om abonnement, løssalg og
pris får man hos:
Fagbokforlaget
Postboks 6050, Postterminalen
5892 Bergen
E-post: offpub@fagbokforlaget.no
Telefon: 55 38 66 00
Faks: 55 38 66 01
www.fagbokforlaget.no/offpub

Publikasjonen er også tilgjengelig på
www.regjeringen.no

Trykk: OFA – 10/2011

241491